

Dogfen ir Cyhoedd

**CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL**

GŴYS A RHAGLEN

SUMMONS AND AGENDA

ar gyfer

for a

**CYFARFOD O
GYNGOR SIR
YNYS MÔN**

**MEETING OF THE
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL**

a gynhelir yn

to be held at the

**SIAMBR Y CYNGOR
SWYDDFA'R SIR
LLANGFNI**

**COUNCIL CHAMBER
COUNCIL OFFICES
LLANGFNI**

**DYDD MERCHER,
27 CHWEFROR 2019
am 2.00 o'r gloch yp**

**WEDNESDAY,
27 FEBRUARY, 2019
at 2.00 p.m.**

Nodwch os gwelwch yn dda fod cyfarfodydd y Pwyllgor yn cael eu ffilmio ar gyfer eu darlledu'n fyw a'u darlledu wedyn ar wefan y Cyngor. Mae'r Awdurdod yn Rheolydd Data dan y Ddeddf Diogelu Data a bydd data a gesglir yn ystod y gweddarllediad hwn yn cael ei gadw'n unol â pholisi cyhoeddedig yr Awdurdod.

R H A G L E N

1. **COFNODION**

Cyflwyno, i'w cymeradwyo, gofnodion drafft cyfarfodydd y Cyngor Sir a gynhaliwd ar y dyddiadau canlynol:-

- 11 Rhagfyr, 2018
- 28 Ionawr, 2019 (Cyfarfod Arbennig)

2. **DATGANIAD O DDIDDORDEB**

Derbyn unrhyw ddatganiad o ddi-ddordeb gan Aelod neu Swyddog parthed unrhyw eitem o fusnes.

3. **DERBYN UNRHYW GYHOEDDIADAU GAN Y CADEIRYDD, ARWEINYDD Y CYNGOR NEU'R PRIF WEITHREDWR**

4. **CWESTIYNAU A DDERBYNIWYD YN UNOL A RHEOL 4.1.12.4 Y CYFANSODDIAD**

I gyflwyno'r cwestiwn canlynol o rybudd gan y Cynghorydd Robert Ll Jones i'r Deilydd Portffolio Cyllid:-

Yn wyneb y gorwariant mawr ar y Gwasanaethau Plant –

Pa gamau gymerwyd i adolygu'r gwariant yn yr Adran Gwasanaethau Cymdeithasol ar sail wythnosol ac a oedd hyn yn cael ei ddwyn at sylw'r Pwyllgor Gwaith bob wythnos?

5. **RHYBUDD O GYNNIG YN UNOL Â RHEOL 4.1.13.1 O'R CYFANSODDIAD**

- Derbyn y Rhybuddion o Gynigiad isod gan y Cynghorydd Robert Llewelyn Jones:-

1. Ar 27^{ain} Ebrill 2010, penderfynodd y Pwyllgor Gwaith ar y pryd gymeradwyo cynigiad i geisio sicrhau nad oedd yr hyn a ddigwyddodd gyda'r cais cynllunio mawr mewn perthynas â Tŷ Mawr, Llanfairpwll yn 2008, yn digwydd eto. Cafodd y cais hwnnw ei alw i mewn gan Lywodraeth Cymru a'i wrthod yn y diwedd".

Penderfynwyd cymeradwyo Siatr ar gyfer Cytundeb Perfformiad Cynllunio yn nodi'r modd y dylai'r Awdurdod weithio gyda'r datblygwr, y gymuned a chydranddeiliaid allweddol eraill i sicrhau bod cynigion ar gyfer datblygiadau mawr a chymhleth yn cael eu hystyried yn ofalus mewn modd adeiladol, cydweithredol ac agored.

Ni sefydlwyd Cytundeb Perfformiad Cynllunio mewn perthynas â'r tri datblygiad

mwyaf yn ystod y ddeng mlynedd diwethaf ac fe gafodd un ei alw i mewn (Tŷ Mawr) a bu'r ddau arall, sef datblygiadau Glannau Caergybi a Land and Lakes yn gostus iawn i'n hawdurdod ac i bobl Ynys Môn. Petai Cytundeb Perfformiad Cynllunio wedi bod ar gael, mae yna siawns y byddai'r datblygwyr wedi gwrando ar yr etholwyr."

Rwy'n gofyn i unrhyw ddatblygwyr lofnodi Cytundeb Perfformiad Cynllunio a bod y Cytundeb hwn ar gael i etholwyr Ynys Môn a'u bod yn ymwybodol o'r hyn sy'n cael ei gytuno. Byddai hyn yn unol arfer mewn Awdurdodau Lleol eraill.

2. Yn ystod yr ugain mlynedd diwethaf, mae mwy a mwy o gapeli ac eglwysi wedi cau ar Ynys Môn gyda hynny'n golygu colli llefydd cyfarfod cymunedol sydd wedi gwasanaethu ein trigolion am dros gant a hanner o flynyddoedd. Roedd ym mhob pentref ar Ynys Môn un neu ragor o addoldai a llawer iawn mwy yn ein trefi.

A fedr yr Adran Gynllunio, drwy eu Swyddog Treftadaeth, edrych ar beth sydd wedi digwydd i'r llefydd cyfarfod hyn a pha gofnodiadau sy'n cael eu cadw i ddiogelu hanes yr adeiladau pwysig hyn fel rhan o'n hanes dros yr 150 mlynedd diwethaf. A fyddai modd dod ag adroddiad llawn yn ôl i'r Cyngor. Mae gan nifer o'r capeli a'r eglwysi hyn goflechi marmor a chofnodiadau eraill o'r dynion a'r merched ifanc a fu farw yn y ddau ryfel byd – beth sy'n digwydd i'r rhain ac a fyddai modd eu cofnodi.

6. CYFLWYNO DEISEBAU

Derbyn unrhyw ddeiseb yn unol â Pharagraff 4.1.11 y Cyfansoddiad.

7. Y GYLLIDEB AR GYFER 2019/20 A'R STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL

(a) Cyllideb Refeniw 2019/20

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 18 Chwefror 2019.

(b) Cyllideb Gyfalaf 2019/20

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 18 Chwefror 2019.

(c) Datganiad ar Strategaeth Rheoli Trysorlys 2019/20

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 18 Chwefror 2019.

(ch) Gosod y Dreth Gyngor

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 18 Chwefror 2019.

(d) Diwygio'r Gyllideb

Cyflwyno'r gwelliant canlynol i gynigion y Gyllideb gan Grŵp Annibynnwyr Môn, yn dilyn derbyn rhybudd yn unol â Pharagraff 4.3.2.2.11 y Cyfansoddiad fel a ganlyn:-

'Hoffai Grŵp Annibynnwyr Môn gynnig cynnydd o 5% yn y Dreth Gyngor ar gyfer blwyddyn ariannol 2019-2020.

Gwneir hynny drwy:-

- beidio â llenwi swydd wag y Prif Weithredwr Cynorthwyol – arbediad o £100,000;*
- gostwng nifer yr Aelodau sydd ar y Pwyllgor Gwaith o 9 i 7 – arbediad o £26,464;*
- gohirio adeiladu'r Safle i Sipsiwn a Theithwyr yn Star – arbediad o £33,600 yn y taliadau cyllido cyfalaf;*
- gostwng y gyllideb ar gyfer y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor o ganlyniad i osod Treth Gyngor is na'r un a gynigiwyd gan y Pwyllgor Gwaith – arbediad o £225,000;*
- cynnydd o 5% yn y Dreth Gyngor. Byddai hyn yn golygu fod y dreth ar gyfer Band D yn £1,197.18 – cynnydd blynyddol o £56.97;*
- cynyddu'r premiwm ar dai gwag i 35% yn hytrach na'r 100% a gynigiwyd gan y Pwyllgor Gwaith;*
- byddai'r gostyngiad yn y Dreth Gyngor a'r Premiwm ar Gartrefi Gwag yn golygu lleihad o £1,950,449 yn yr arian a geir drwy'r Dreth Gyngor a byddai modd cyllido hynny drwy ostwng gwariant gan £385,449 (gweler uchod), trwy ddefnyddio £1m o'r arian wrth gefn sydd wedi'i glustnodi a chan ddefnyddio £565,000 o'r balansau cyffredinol;*
- os bydd arian ychwanegol yn cael ei ryddhau ar gyfer pensiwn, bydd yn cael ei drosglwyddo'n ôl i'r balansau cyffredinol.'*

(Sylwer : Mae angen ystyried y cyfan o'r papurau uchod fel un pecyn).

8. ADOLYGIAD CANOL BLWYDDYN - RHEOLI TRYSORLYS

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 28 Ionawr 2019.

9. NEWIDIADAU I'R CYFANSODDIAD: 4.5 RHEOLAU GWEITHDREFN SGRIWTINI - 4.5.4 CYNRYCHIOLWYR ADDYSG

Cyflwyno adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 18 Chwefror 2019.

10. DATGANIAD POLISI TAL 2019

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Proffesiwn, Adnoddau Dynol a Thrawsnewid.

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 11 Rhagfyr 2018

- YN BRESENNOL:** Cynghorydd Dylan Rees (Cadeirydd)
Cynghorydd Margaret Murley Roberts (Is-gadeirydd)
- Cynghorwyr Lewis Davies, R Dew, John Griffith, Richard Griffiths, Glyn Haynes, K P Hughes, Vaughan Hughes, Llinos Medi Huws, A M Jones, Carwyn Jones, G O Jones, R LI Jones, R.Meirion Jones, Alun W Mummery, Bryan Owen, Bob Parry OBE FRAgS, Alun Roberts, Dafydd Roberts, Nicola Roberts, P S Rogers, Dafydd Rhys Thomas, Ieuan Williams.
- WRTH LAW:** Prif Weithredwr,
Prif Weithredwr Cynorthwyol (Partneriaethau, Cymuned a Gwella Gwasanaeth),
Prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethiant a Thrawsnewid Prosesau Busnes),
Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro,
Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151,
Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd,
Rheolwr Gweithrediadau (SH) (ar gyfer eitem 10),
Swyddog Pwyllgor (MEH).
- HEFYD YN BRESENNOL:** Dim
- YMDDIHEURIADAU:** Cynghorwyr T LI Hughes MBE, Eric W Jones, R O Jones, Shaun Redmond, J Arwel Roberts, Robin Williams.

1. COFNODION

Cadarnhawyd cofnodion cyfarfodydd canlynol Cyngor Sir Ynys Môn fel rhai cywir :-

- 25 Medi, 2018
- 22 Hydref, 2018 (Arbennig)

2. DATGANIADAU O DDIDDORDEB

Dim.

3. DERBYN UNRHYW GYHOEDDIADAU GAN Y CADEIRYDD, ARWEINYDD Y CYNGOR NEU'R PRIF WEITHREDWR

Gwnaeth y Cadeirydd y cyhoeddiadau a ganlyn:-

- Llongyfarchiadau i bawb fu'n llwyddiannus yn y Ffair Aeaf ym Mona mis diwethaf a hefyd yn Llanellwedd.
- Llongyfarchiadau hefyd i'r Ffermwyr Ifanc o Fôn fu'n cystadlu yn Eisteddfod Genedlaethol y Ffermwyr Ifanc yn y Barri yn ddiweddar.
- Diolchodd i staff a defnyddwyr Blaen y Coed a Gerddi Haulfre am addurno coeden Nadolig y Cyngor Sir sydd yng Nghyswllt Môn.
- Llongyfarchiadau hefyd i Ifan Wyn Erfyl Jones o Ysgol David Hughes sydd wedi'i ethol i gynrychioli Ynys Môn yn Senedd leuenctid Cymru.

Llongyfarchodd Caroline Turner sydd wedi ei phenodi yn Brif Weithredwr Cyngor Powys gan dymuno'n dda iddi yn ei swydd newydd.

Cyfeiriodd y Cadeirydd ymhellach at:-

- Ar dydd Iau, 22 Tachwedd agorodd Rheolwr Tîm Pêl Droed Cenedlaethol Cymru, Ryan Giggs, a'i gynorthwydd, Osian Roberts, gae 3G maint llawn cyntaf Ynys Môn ym Mhlas Arthur, Llangefni. Mae'r cae 3G newydd gwerth £200,000 yn fuddsoddiad sylweddol gan y Cyngor Sir yng ngwasanaethau hamdden yr Ynys. Bu longyfarch Tîm Môn Actif y Cyngor am eu gwaith arbennig.
- Llongyfarchiadau i Dim Pêl Droed Tref Llangefni ar eu llwyddiant yn y 'JD Welsh Cup' yn ddiweddar pan wnaethant ennill yn erbyn Tîm Llanelli sy'n chwarae yng Nghynghrair Uchaf Cymru. Byddant yn chwarae yn erbyn tîm pêl-droed Llandudno yn y rownd nesaf.

Cyfeiriodd y Cynghorydd Robert Ll Jones, fel Pencampwr Pobl Hŷn y Cyngor, at gyfleuster Gofal Ychwanegol Hafan Cefni sydd newydd agor yn Llangefni. Nododd fod y cyfleuster pwrpasol hwn yn cynnig cyfuniad unigryw o ffordd annibynnol o fyw a gofal 24 awr ar y safle er mwyn cefnogi a gofalu am y trigolion. Diolchodd i holl staff yr Adran Gwasanaethau Cymdeithasol am eu gwaith caled.

* * * * *

Cydymdeimlwyd â theulu Sioned Emrys, Rheolwr Busnes Oriol Ynys Môn a fu farw yn ddiweddar.

Cydymdeimlwyd â theulu y diweddar cyn gynghorydd Raymond Jones a fu farw yn ddiweddar.

Trist iawn oedd clywed y newyddion am farwolaeth cyn Uwch Swyddog y Cyngor Mr Huw Griffiths. Roedd Huw yn Bennaeth Adran Economaidd y Cyngor.

Cydymdeimlwyd â theulu y Parchedig Euros Jones a fu farw yn sydyn ddiwedd Tachwedd. Roedd Euros yn Aelod o Bwyllgor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol y Cyngor ac yn Ddarlithydd, Awdur, Pregethwr a Golygydd. Fe wasanaethodd mewn sawl gwasanaeth Sul y Cadeirydd dros y blynyddoedd. Bydd colled drist ar ei ôl i'w deulu, cyfeillion a chydnebod.

Cydymdeimlwyd ag unrhyw Aelod o'r Cyngor neu staff a oedd wedi cael profedigaeth.

Safodd Aelodau a Swyddogion i sefyll fel arwydd o barch.

4. CWESTIYNAU A DDERBYNIWYD YN UNOL Â RHEOL 4.1.12.4 O'R CYFANSODDIAD

- Cyflwynwyd – y cwestiwn canlynol o rybudd gan y Cynghorydd Robert LI Jones i'r Cynghorydd Carwyn Jones, Deilydd Portffolio Prosiectau Mawr a Datblygiad Economaidd:-

“Cafodd dinistriad Marina Caergybi effaith sylweddol ar y dref. Pa gamau ydych chi wedi eu cymryd er mwyn cwblhau'r gwaith clirio gan fod nifer fawr o bontynau gyda rhannau tew o arnofion Polystyren yn parhau ger traethlin Traeth Newry. Ai Stena Line ta Conygar sy'n gyfrifol am y gwaith hwn?”

Ymatebodd y Cynghorydd Carwyn Jones gan ddweud er nad yw Marina Caergybi yn gyfrifoldeb i'r Awdurdod hwn, cynorthwyodd staff y Cyngor â'r gwaith o glirio'r Marina. Nododd y deallir bod y Marina ym mherchnogaeth y Marina ei hun ond bod y Cyngor wedi rhoi cymorth ac arweiniad mewn perthynas â'r grant Llywodraeth Cymru er mwyn helpu'r busnesau lleol a effeithiwyd. Gan fod y Marina yn fusnes preifat maent wedi gofyn am amser digonol, hyd at Ebrill 2018, i benderfynu a ddylent achub, ail adeiladu neu ailgylchu'r pontŵn polystyren sydd ar y safle.

5. RHYBUDD O GYNNIG YN UNOL Â RHEOL 4.1.13.1 O'R CYFANSODDIAD

Cyflwynwyd – y Rhybudd o Gynnig canlynol gan y Cynghorwyr Bryan Owen a Peter Rogers :-

Cyflwynodd y Cynghorydd Peter Rogers y Rhybudd o Gynnig canlynol:-

“Mae angen i ni drafod difrifoldeb galw materion i mewn, ac nad yw pobl yn cael eu cyfeirio atynt yn y Wasg fel rhai sy'n 'dangos eu hunain' pan fyddant yn galw mater i mewn”.

Eiliwyd y rhybudd o gynnig gan y Cynghorydd Bryan Owen.

Dywedodd y Cynghorydd Rogers fod ganddo bryderon bod aelod o'r Pwyllgor Gwaith wedi gwneud sylwadau mewn cyfarfod arbennig o'r Pwyllgor Gwasanaethau Democraidd fis diwethaf mewn perthynas â rhai Aelodau yn defnyddio'r Pwyllgorau Sgriwtini, megis yr achos diweddar a alwyd i mewn, ar gyfer dangos eu hunain a gwneud safiadau gwleidyddol'. Cyfeiriodd at adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru mewn perthynas â Throsolwg o Sgriwtini Cyngor Sir Ynys Môn sy'n tynnu sylw at y ffaith bod Pwyllgorau Sgriwtini yn cael eu rhedeg yn dda ac roeddent wedi gweld enghreifftiau o'r herio cadarn a'r trafodaethau gwybodus. Nododd y Cynghorydd Rogers ymhellach bod adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru hefyd yn nodi bod cyfraniad y cyhoedd i sgriwtini yn gyffredinol yn fwy

cyfyngedig a bod presenoldeb y cyhoedd mewn Pwyllgorau Sgriwtini yn brin ac yn gyfyngedig i faterion cynhennus. Dywedodd y byddai gwe-ddarlledu'r cyfarfodydd hyn yn fanteisiol er mwyn cynyddu ymwybyddiaeth y cyhoedd o'r gwaith a gyflawnwyd o fewn y cyfarfodydd.

Mynegodd y Cynghorydd Bryan Owen ei fod yn teimlo nad oedd y sylwadau a wnaed gan yr Aelod o'r Pwyllgor Gwaith yn rhai doeth iawn. Nododd fod y materion a gafodd eu 'galw i mewn' yn rhai mewn perthynas â chau ysgolion mewn ardaloedd penodol a'u bod yn faterion a oedd yn achosi pryder sylweddol i rieni a chymunedau lleol gyda phlant ifanc yn gorfod teithio i ysgol newydd.

Mynegodd y Cynghorydd Aled M Jones, fel Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol a ddeliodd â'r achos a gafodd ei 'alw i mewn' mewn perthynas â chau ysgolion, bod angen i lais y gymuned gael ei glywed. Roedd cynrychiolwyr o'r ysgolion a'r gymuned yn cael siarad yn y cyfarfodydd 'galw i mewn' hyn er mwyn mynegi eu pryderon o ran yr effaith ar ddisgyblion a'r gymuned pan fydd ysgol yn cau.

Nododd Arweinydd y Cyngor nad oedd yr Aelod o'r Pwyllgor Gwaith wedi cyfeirio yn y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a gynhaliwyd ar 27 Tachwedd, 2018 at y cyfarfodydd 'galw i mewn' yn y ffordd a awgrymwyd gan yr Aelod. Awgrymodd y dylai'r mater fod wedi'i ddelio ag ef drwy'r strwythurau eraill a oedd ar gael h.y. Cyfarfodydd misol yr Arweinwyr.

6. CYFLWYNIAD DEISEBAU

Ymatebodd y Cadeirydd fod y deisebau canlynol wedi eu derbyn:-

- Deiseb gan grŵp ymgyrchu yn erbyn cau ysgolion – deiseb wedi ei hanfon ymlaen at yr Adran Addysg.
- Deiseb yn cynnwys 15 llofnod yn erbyn y cod mewn perthynas ag Ysgolion yr 21ain Ganrif – deiseb wedi eu hanfon at yr Adran Briffyrdd a'r Pwyllgor Gwaith yn dilyn hynny;
- Deiseb yn cynnwys 350 o enwau gan drigolion Ward Aethwy yn gwrthwynebu i'r newidiadau arfaethedig i'r llwybr bysiau fel rhan o ymgynghoriad yr Awdurdod ar y gwasanaeth bysiau fel rhan o'r ymgynghoriad ar y gyllideb. Y cynnig yw i dynnu'r bysiau rhif 43 a 47 o'r amserlen fysiau – deiseb wedi ei hanfon ymlaen i'r Adran Briffyrdd ac yna i'r Pwyllgor Gwaith.

7. CYNLLUN GOSTYNGIADAU'R DRETH GYNGOR 2019/20

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Adran 151 mewn perthynas â'r gofyniad i fabwysiadu Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ar gyfer 2019/20 ar gyfer ystyriaeth y Cyngor.

PENDERFYNWYD:-

- Na ddylai'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor cyfredol gael ei adolygu na'i newid am gynllun arall.
- mabwysiadu'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor cyfredol yn ffurfiol ar gyfer y flwyddyn ariannol 2019/20.
- rhoi awdurdod i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 i wneud trefniadau gweinyddol fel bod pob newid blynyddol ar gyfer uwchraddio ffigyrau ariannol neu adolygiad technegol mewn unrhyw reoliad/reoliadau sy'n diwygio yn cael eu hadlewyrchu yng Nghynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor y Cyngor ynghyd ag unrhyw newidiadau trefniadol angenrheidiol i'r cynllun a fydd eu hangen yn dilyn cyflwyno'r Gwasanaeth Credyd Cynhwysol yn ardal yr Awdurdod o 4 Rhagfyr 2018.

8. PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU – CYLCH GORCHWYL DIWYGIEDIG

Cyflwynwyd – adroddiad ar y cyd gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 a'r Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 29 Hydref, 2018.

PENDERFYNWYD cymeradwyo'r newidiadau i Gyfansoddiad y Cyngor, sef cylch gorchwyl diwygiedig y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu fel y'i amlinellir yn yr Atodiad i'r adroddiad hwn.

9. NEWIDIADAU I'R CYFANSODDIAD – DIWYGIAD I'R CÔD YMDDYGIAD I SWYDDOGION A'R CANLLAWIAU AR Y CÔD YMDDYGIAD I SWYDDOGION

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro fel y cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 29 Hydref, 2018.

PENDERFYNWYD:-

- mabwysiadu'r Côt Ymddygiad i Swyddogion yn Atodiad 2;
- mabwysiadu'r Canllawiau Lleol ar y Côt Ymddygiad i Swyddogion yn Atodiad 3;
- awdurdodi'r Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro i wneud y newidiadau angenrheidiol i'r Cyfansoddiad, yn cynnwys unrhyw newidiadau dilynol, er mwyn adlewyrchu'r ffaith fod Atodiadau 2 a 3 wedi cael eu mabwysiadu.

10. POLISI GAMBLO

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 26 Tachwedd, 2018.

PENDERFYNWYD mabwysiadu'r Datganiad Polisi Gamblo 2019-2022.

11. GWEDDARLLEDU PWYLLGORAU SGRIWTINI

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd mewn perthynas â'r uchod.

Dywedodd Cadeirydd y Gwasanaethau Democrataidd, y Cyngorydd R LI Jones y byddai costau ychwanegol i weddarlledu yn ogystal â chostau staffio ychwanegol petai gweddarlledu cyfarfodydd eraill yn cael ei ystyried.

Dywedodd y Cyngorydd AM Jones, fel Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol, nad oedd yn ystyried y byddai gweddarlledu'r Pwyllgorau Sgriwtini yn golygu costau ychwanegol gan fod y cyfleusterau i wneud hynny eisoes yn bodoli o fewn Siambr y Cyngor. Dywedodd hefyd ei fod yn ystyried y byddai gweddarlledu Pwyllgorau Sgriwtini yn hyrwyddo Sgriwtini, rhywbeth sydd wedi'i nodi yn adroddiad Archwiliwr Cyffredinol Cymru o ran Trosolwg a gwaith Sgriwtini Cyngor Sir Ynys Môn.

Yn dilyn trafodaethau pellach a'r bleidlais a ddilynodd **PENDERFYNWYD na ddylid gwneud unrhyw newidiadau i'r trefniadau presennol ar gyfer gweddarlledu.**

(Bu'r Cyngorydd A M Jones atal ei bleidlais.)

12. CYFRANIAD Y CYHOEDD I GYFARFODYDD

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd mewn perthynas â'r uchod.

Dywedodd y Cyngorydd A M Jones, er nad yw cyfranogiad y cyhoedd yn digwydd mewn cyfarfodydd yng Nghymru, bod hynny'n digwydd mewn rhai awdurdodau lleol yn Lloegr. Roedd yn ystyried bod teitl yr adroddiad yn gamarweiniol; y rheswm dros godi'r mater oedd er mwyn galluogi aelodau o'r cyhoedd i gyflwyno materion i Aelodau Etholedig eu trafod mewn cyfarfodydd ac nid i gymryd rhan mewn cyfarfodydd.

PENDERFYNWYD na ddylid gwneud unrhyw newidiadau i Gyfansoddiad y Cyngor.

(Bu'r Cyngorydd A M Jones atal ei bleidlais.)

**CYNGHORYDD DYLAN REES
CADEIRYDD**

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Cofnodion y cyfarfod arbennig a gynhaliwyd ar 28 Ionawr 2019

- YN BRESENNOL:** Y Cynghorydd Dylan Rees (Cadeirydd)
Y Cynghorydd Margaret Murley Roberts (Is-gadeirydd)
- Y Cynghorwyr R A Dew, John Griffith, Richard Griffiths, Glyn Haynes, K P Hughes, Vaughan Hughes, Llinos Medi Huws, A M Jones, Carwyn Jones, Richard Owain Jones, G O Jones, R Ll Jones, R. Meirion Jones, Alun W Mummery, Bryan Owen, Bob Parry OBE FRAGS, Shaun James Redmond, Alun Roberts, Dafydd Roberts, J A Roberts, Nicola Roberts, Ieuan Williams a Robin Williams
- WRTH LAW:** Prif Weithredwr,
Prif Weithredwr Cynorthwyol (Partneriaethau, Cymunedau a Gwella Gwasanaeth),
Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro,
Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd,
Swyddog Pwyllgor (MEH).
- HEFYD YN BRESENNOL:** Neb
- YMDDIHEURIADAU:** Y Cynghorwyr Eric Wyn Jones, P S Rogers a Dafydd Rhys Thomas

1. DATGANIADAU O DDIDDORDEB

Ni chafwyd unrhyw ddatganiadau.

2. CAU ALLAN Y WASG A'R CYHOEDD

Dim trafodaeth.

3. WYLFA NEWYDD PROJECT

Cafwyd cais i alw cyfarfod arbennig o'r Cyngor Sir, wedi'i lofnodi gan yr Aelodau canlynol: Y Cynghorwyr Shaun Redmond, Peter Rogers, Bryan Owen, Aled Morris Jones ac Eric Wyn Jones yn unol â pharagraff 4.1.3.1.4 Cyfansoddiad y Cyngor.

Hysbysodd y Cynghorydd Bryan Owen y cyfarfod ei fod yn dymuno tynnu'r cynigiad yn ôl a chyda cadarnhad y cyfarfod, tynnwyd y cynigiad yn ôl a datganodd y Cadeirydd fod y cyfarfod wedi dod i ben.

**Y CYNGHORYDD DYLAN REES
CADEIRYDD**

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	27 CHWFROR 2019
PWNC:	STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL A'R GYLLIDEB AR GYFER 2019/20
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD R WILLIAMS
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES
AWDUR YR ADRODDIAD:	MARC JONES
FFÔN:	01248 752601
E-BOST:	rmjfi@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	Amherthnasol

A - Argymhelliad / argymhellion a rheswm / rhesymau**1. Y STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL A CHYLLIDEB REFENIW 2019/20****1.1 Pwrpas**

Cytunodd y Pwyllgor Gwaith ar nifer o faterion allweddol mewn perthynas â chyllideb 2019/20. Mae hyn yn gadael i'r cynigion terfynol gael eu cyflwyno i'r Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 27 Chwefror 2019. Y materion gytunwyd gan y Pwyllgor Gwaith yw:-

- Cyllideb Refeniw'r Cyngor a'r Dreth Gyngor ar gyfer 2019/20 yn sgil hynny;
- Strategaeth Ariannol Tymor Canol y Cyngor wedi ei ddiweddarau;
- Defnydd o arian unwaith ac am byth i gefnogi'r gyllideb.

1.2 Crynodeb

Mae'r adroddiad hwn yn dangos y cynigion manwl ar gyfer y gyllideb refeniw ac a gytunwyd gan y Pwyllgor Gwaith ar gyfer 2019/20 ac sydd yn effeithio ar gyllideb refeniw Cyngor Sir Ynys Môn. Rhain yw y materion i'r Cyngor gytuno arnynt.

Mae'r adroddiad hefyd yn diweddarau'r Strategaeth Ariannol Tymor Canol sy'n darparu cyd-destun ar gyfer gwaith ar gyllidebau'r Cyngor yn y dyfodol. Fodd bynnag, dylid nodi y bydd adroddiad pellach ar Strategaeth Ariannol Tymor Canol y Cyngor yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith yn ddiweddarach yn y flwyddyn pan fydd gwybodaeth bellach am yr economi a'r setliad arfaethedig i lywodraeth leol yn y dyfodol yn eglurach efallai.

2. ARGYMHELLION YNGHYLCH Y GYLLIDEB REFENIW A'R DRETH GYNGOR AR GYFER 2019/20

Mae'r Pwyllgor Gwaith yn argymhell y canlynol i'r Cyngor llawn:-

- Nodi'r cyfarfodydd ymgynghori ffurfiol ar y gyllideb ac ystyried yr adborth a gafwyd yn eu sgil ac fel yr amlinellir yn Adran 2, Atodiad 1 ac yn Atodiad 2;
- Nodi'r crynodeb o'r asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb ar gynigion y gyllideb fel yr amlinellir yn Adran 11 ac yn Atodiad 5;
- Cytuno ar fanylion terfynol cyllideb arfaethedig y Cyngor, gan gynnwys y cyllid diwygiedig mewn ymateb i'r pwysau ar y gyllideb a'r arbedion arfaethedig fel y dangosir nhw yn Adran 8, Atodiad 1 ac yn Atodiad 3;
- Nodi argymhelliad y Swyddog Adran 151 bod o leiaf £6.7m yn cael ei gadw ym malansau cyffredinol ar gyfer 2019/20;
- Nodi'r sylwadau a wnaed gan y Swyddog Adran 151 ar gadernid yr amcangyfrifon a wnaed, fel y cânt eu hamlinellu yn Adran 6, Atodiad 1;

- Nodi argymhelliad y Swyddog Adran 151 bod o leiaf £6.7m yn cael ei gadw ym malansau cyffredinol ar gyfer 2019/20;
- Nodi'r sylwadau a wnaed gan y Swyddog Adran 151 ar gadernid yr amcangyfrifon a wnaed, fel y cânt eu hamlinellu yn Adran 6, Atodiad 1;
- I gymeradwyo cyllideb net ar gyfer y Cyngor Sir a'r cynnydd yn lefel y Dreth Gyngor o ganlyniad, gan nodi y bydd penderfyniad ffurfiol, yn cynnwys y Praeseptau i Heddlu Gogledd Cymru a'r Cynghorau Cymuned, fel a gyflwynir i'r Cyngor ar 27 Chwefror 2019;
- Cytuno y bydd unrhyw bwysau annisgwyl ar gyllidebau a arweinir gan y galw yn ystod y flwyddyn ariannol yn gallu tynnu ar gyllid o'r cyllidebau digwyddiadau annisgwyl cyffredinol;
- Gofyn i'r Cyngor awdurdodi'r Pwyllgor Gwaith i ryddhau hyd at £250k o'r balansau cyffredinol os bydd y gyllideb digwyddiadau annisgwyl gyffredinol wedi'i hymrwymo'n llawn yn ystod y flwyddyn;
- Dirprwyo i'r Swyddog Adran 151 y pŵer i ryddhau hyd at £50k o'r gronfa digwyddiadau annisgwyl gyffredinol ar gyfer unrhyw un eitem. Ni chaniateir cymeradwyo unrhyw eitem dros £50k heb gael caniatâd ymlaen llaw gan y Pwyllgor Gwaith;
- I gymeradwyo cynnydd o 9.5% yn y Dreth Gyngor i'r Cyngor llawn;
- Cymeradwyo cynyddu'r Premiwm Treth Gyngor ar ail gartrefi o 25% i 35% a chymeradwyo cynyddu'r Premiwm Dreth Gyngor ar dai gwag o 25% i 100%.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?

Ystyriwyd nifer o opsiynau yn dilyn rhyddhau'r cynigion cychwynol ar gyfer y gyllideb. Mae'r cynigion terfynol ar gyfer y gyllideb yn cymryd i ystyriaeth y setliad terfynol i lywodraeth leol, y sylwadau a gafwyd yn ystod y broses ymgynghori a barn y Pwyllgor Sgriwtini.

C - Pam fod y penderfyniad hwn yn un i'r Pwyllgor Gwaith?

Yn unol â Chyfansoddiad y Cyngor, rhaid i'r Pwyllgor Gwaith gyhoeddi ei gynnig terfynol ar gyfer y gyllideb cyn iddo gael ei ystyried gan y Cyngor.

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

D/B

D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

D/B

DD - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?

Beth oedd eu sylwadau?

1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (dewisol)	Mae'r Prif Weithredwr a'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth wedi bod yn rhan o'r broses o osod y gyllideb ar ei hyd ac maent yn cytuno gyda'r adroddiad ac yn cefnogi'r cynnig terfynol ar gyfer y gyllideb.
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	D/B – y Swyddog Adran 151 yw awdur yr adroddiad.
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	Mae'r Swyddog Monitro yn rhan o'r UDA ac, o'r herwydd, mae sylwadau'r swyddog wedi cael eu cymryd i ystyriaeth.
4	Adnoddau Dynol (AD)	-
5	Eiddo	-
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	-
7	Sgriwtini	Ystyriwyd y cynigion terfynol ar gyfer y gyllideb gan y Pwyllgor Sgriwtini yn ei gyfarfod ar 4 Chwefror 2019. Caiff diweddariad ei ddarparu yn Adran 9, Atodiad 1.
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / eraill	

E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrth-dlodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	Gweler Adran 11, Atodiad 1 ac Atodiad 5
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	
F - Atodiadau:		
<ul style="list-style-type: none"> • Atodiad 1 - Adroddiad manwl ar y Cynigion ar gyfer y Gyllideb • Atodiad 2 - Crynodeb o Ganlyniadau'r Broses Ymgynghori • Atodiad 3 - Dadansoddiad o'r Arbedion Arfaethedig • Atodiad 4 - Crynodeb o'r Gyllideb Refeniw Arfaethedig ar gyfer 2019/20 fesul Gwasanaeth • Atodiad 5 - Aseidiadau Unigol o'r Effaith ar Gydraddoldeb (EA1 – EA8) 		
FF - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		

1. CYFLWYNIAD A CHEFNDIR

- 1.1. Mae'r adroddiad canlynol yn nodi'r cynigion ar gyfer cyllideb refereniw 2019/20 ac mae'n un o gyfres o adroddiadau sy'n rhoi darlun cyffredinol o sefyllfa ariannol y Cyngor ac sy'n sicrhau bod cyllid y Cyngor yn cael ei ddyrannu i gwrdd â'i flaenoriaethau. Mae'r adroddiadau eraill yn y gyfres yn ymwneud â Rhaglen Gyfalaf y Cyngor, Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor, Ffioedd a Thaliadau a Defnyddio Cronfeydd Wrth Gefn y Cyngor.
- 1.2. Gyrrir y gyllideb refereniw a'r angen parhaus i ddod o hyd i arbedion refereniw gan y Strategaeth Ariannol Tymor Canol fel y cymeradwywyd hi gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Medi 2018 a gellir ei chrynhof fel a ganlyn:-

Tabl 1
Cynllun Ariannol Tymor Canol 2019/20 i 2021/22

	2019/20 £'m	2020/21 £'m	2021/22 £'m
Cyllideb Refereniw Net a ddygwyd ymlaen	130.95	131.73	133.59
Pwysau ar y Gyllideb a Chwyddiant	5.78	3.91	4.24
Cyllideb Ddiwygiedig	136.73	135.64	137.83
Cyllid Allanol Cyfun (AEF)	94.85	94.85	94.85
Y Dreth Gyngor	36.88	38.74	40.67
Cyfanswm Cyllid	131.73	133.59	135.52
Yr Arbedion y mae angen eu gwneud	5.00	2.05	2.31
Pryf Dybiaethau			
Dyfarniadau Tâl – staff nad ydynt yn Athrawon	3.1%	2.0%	2.0%
Dyfarniadau Tâl - Athrawon	2.0%	2.0%	2.0%
Pensiwn Athrawon	12.3%	0.0%	0.0%
Chwyddiant Cyffredinol	2.1%	2.1%	2.0%
Lleihad yn yr AEF	-1.0%	0.0%	0.0%
Cynnydd yn y Dreth Gyngor	5.0%	5.0%	5.0%

- 1.3. Ystyriodd y Pwyllgor Gwaith ei gynigion cyllideb cychwynnol yn ei gyfarfod ar 12 Tachwedd 2018 a chymeradwyodd Gyllideb Ddisymud gychwynnol o £137.402m ac, yn seiliedig ar y setliad dros dro, cyn unrhyw gynnydd yn y Dreth Gyngor neu weithredu unrhyw arbedion, nodwyd bwch cyllidebol o £7.156m. Roedd y cynigion drafft yn nodi arbedion refereniw posib o £3.747m, gan adael bwch o £3.409m i'w gyllido drwy gynyddu'r Dreth Gyngor.
- 1.4. Cynigodd y Pwyllgor Gwaith gynyddu'r premiwm ar dai gwag i 100% a chynyddu'r premiwm ar ail gartrefi i 35% ac, ar ôl neilltuo cyllid ychwanegol ar gyfer cynlluniau i helpu prynwyr am y tro cyntaf, byddai £690k ychwanegol yn cael ei gynhyrchu. Byddai angen cynnydd o 7.55% yn y Dreth Gyngor i lenwi'r bwch cyllido sydd yn weddill.

2. YMGYNGHORIAD Y CYNGOR

- 2.1. Cyhoeddodd y Cyngor ei gynigion ar gyfer y gyllideb ar 7 Tachwedd 2018 a daeth y cyfnod ymgynghori i ben ar 31 Rhagfyr 2018. Gofynnwyd i ddinasyddion, partneriaid, cydranddeiliaid a staff ymateb i'r ymgynghoriad trwy wahanol ddulliau, gan gynnwys:-
- Cyfryngau Cymdeithasol;
 - Ymateb trwy wefan y Cyngor;
 - Ymateb yn uniongyrchol trwy lythyr neu e-bost.

2.2. Yn ogystal, fe gynhaliodd y Cyngor :-

- Grwpiau ffocws ar gyfer pobl dan 25 oed;
- Fforwm Pobl Hŷn;
- Sesiwn gyda Phenaethiaid ac Uwch Reolwyr Ysgolion;
- Fforwm Cyngorau Tref a Chymuned;
- Fforwm Partneriaeth (Yr Heddlu, y Gwasanaeth Tân, Iechyd, Fforymau Cyngorau Tref a Chymuned, y Trydydd Sector).

2.3. Mae canlyniadau'r broses ymgynghori ynghlwm yn Atodiad 2.

3. Y GYLLIDEB DDISYMUDD DDIWYGIEDIG AR GYFER 2019/20 A'R BWLCH YN Y GYLLIDEB

3.1. Ers cwblhau cynigion cychwynnol ar y gyllideb, gwnaed rhagor o waith i adolygu a diwygio'r gyllideb ddigynfnewid ar gyfer 2019/20. Mae hyn wedi arwain at nifer o newidiadau a nodir yn Nhabl 2 isod:-

Tabl 2
Addasiadau i'r Gyllideb Ddisymud

	£m	£m
Y Gyllideb Ddisymud ar 12 Tachwedd 2018		137.402
Arbedion cyllideb arfaethedig		(3.747)
Cyllideb Arfaethedig Gychwynnol ar gyfer 2019/20 ar 12 Tachwedd 2018		133.655
Addasiadau Terfynol		
Cyllid ychwanegol yn y setliad i wneud yn iawn am golli incwm yn dilyn cynnydd yn y trothwy cynilion i gleientiaid mewn gofal preswyl / nyrsio	0.173	
Dileu'r gyllideb ychwanegol ar gyfer byw â chymorth - nid oes ei hangen erbyn hyn	(0.140)	
Cywiro Cyllideb y Tîm Trothwy Gofal	(0.088)	
Gwarged ychwanegol ar Bremiynnau'r ym Mhremiymau'r Heddlu a Chynghorau Cymuned	(0.048)	
Cynyddu cyllideb Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor er mwyn adlewyrchu cynnydd uwch yn y Dreth Gyngor na'r 5% a ganiatawyd eisoes	0.225	
Defnyddio Premiwm y Dreth Gyngor i gyllido cynlluniau i helpu prynwyr am y tro cyntaf	0.170	
Ardoll y Gwasanaeth Tân – addasiad o ganlyniad i newidiad yn y boblogaeth	(0.025)	
Addasiadau amrywiol eraill	0.001	
Cyfanswm Addasiadau i'r Gyllideb		0.266
Cyllideb Ddisymud Ddiwygiedig ar 18 Chwefror 2019		133.921

3.2. Cyhoeddwyd y ffigyrau setliad terfynol gan Lywodraeth Cymru ar 19 Rhagfyr 2018. Ar draws Cymru, bu cynnydd o £33.559m yn yr Aseiad Gwariant Safonol o ffigwr a osodwyd yn y setliad dros dro, fodd bynnag, bu cynnydd hefyd o £10.942m yn yr Dreth Gyngor a ragwelir. Yn ogystal, cynyddodd Llywodraeth Cymru'r cyllid gwaelodol er mwyn sicrhau nad oedd yr un Awdurdod Lleol yn derbyn mwy na 0.3% o ostyngiad yn yr AEF, o gymharu â chyllid gwaelodol o 1.0% yn y setliad blaenorol. O ganlyniad, bu cynnydd o £23.591m yn yr AEF cyffredinol ar gyfer Cymru o gymharu â ffigwr y setliad dros dro ac mae hyn, yn ei dro, wedi newid Cyllid Allanol Cyfun y Cyngor, gyda'r ffigwr terfynol yn £95.791m, sef cynnydd o £0.632m o gymharu â'r ffigwr dros dro.

Mae'r Cyngor wedi penderfynu gosod premiwm o 100% ar dai a ddynodwyd fel rhai gwag (y tu hwnt i'r cyfnod eithriad) a 35% ar gartrefi a ddynodwyd fel ail gartrefi'r rheini sy'n talu'r Dreth Gyngor. Byddai'r premiwm hwn, ynghyd â chynnydd o 6% yn y Dreth Gyngor, yn cynhyrchu'r £38.154m sydd ei angen i gydbwysu'r gyllideb.

- 3.3. Fel rhan o'r setliad terfynol, mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi grant ychwanegol o £30m, i helpu awdurdodau lleol ddelio gyda'r cynnydd yn y galw am wasanaethau Gofal Cymdeithasol a grant o £2.3m i helpu gyda chostau gwasanaethau mabwysiadu. Bydd Ynys Môn yn derbyn £670k a £50k o'r grantiau hyn, yn y drefn honno. Yn ogystal, cyhoeddwyd grant o £15m i gyllido cost hyfforddiant a chefnogaeth broffesiynol ychwanegol i athrawon, a bydd Ynys Môn yn derbyn £345k o'r grant hwn.

4. Y DRETH GYNGOR

- 4.1. Roedd y Dreth Gyngor ar gyfer eiddo Band D y Cyngor am 2018/19 yn £1,140.21, sef y 18fed o'r 22 Awdurdod yng Nghymru ac mae'n is na chyfartaledd Cymru, sef £1,241. Yn bwysicach fyth i Ynys Môn yw'r gymhariaeth â'r 5 awdurdod arall yng Ngogledd Cymru. Dangosir hyn yn Nhabl 3 isod:-

Tabl 3
Cymhariaeth o Gostau Band Dreth Gyngor ar gyfer Awdurdodau Gogledd Cymru

Awdurdod	Tâl Band D 2018/19 £	Y swm dros / o dan ffigur Ynys Môn £	Y ganran dros / o dan ffigur Ynys Môn %
Ynys Môn	1,140		
Gwynedd	1,301	+ 161	+ 14.1%
Conwy	1,169	+ 29	+ 2.5%
Sir Ddinbych	1,248	+ 108	+ 9.5%
Sir y Fflint	1,178	+ 38	+ 3.3%
Wrecsam	1,093	- 47	- 4.1%

- 4.2. Roedd y gyllideb Dreth Gyngor ar gyfer 2019/20 (cyn cynyddu'r Dreth Gyngor ond ar ôl gwneud addasiad ar gyfer y newid yn Sail y Dreth Gyngor a'r premiwm) yn £35.998m. Felly, mae pob cynnydd o 1% yn cynhyrchu £360k o gyllid ychwanegol.

Ar ôl cymryd ffigur y setliad terfynol o £95,791m i ystyriaeth, byddai angen £38.130m o gyllid y Dreth Gyngor i gyllido gofynion cyllideb o £133.921m (gweler Tabl 2). Er mwyn cyllido'r gofynion cyllideb diwygiedig, byddai angen cynnydd o 6% o leiaf yn y Dreth Gyngor, fyddai'n golygu cynyddu cost Band D i £1,208.61, cynnydd o £68.40 neu £1.31 yr wythnos.

- 4.3. Byddai unrhyw gynnydd yn y Dreth Gyngor yn darparu mwy o gyllid na'r hyn sy'n ofynnol i gyllido'r gyllideb Ddisymud Ddiwygiedig o £133.921m. Gellir defnyddio'r cyllid dros ben fel a ganlyn:-

- Cyllido'r pwysau cyllidebol a nodwyd ym mharagraff 8 isod;
- Caniatáu gohirio rhywfaint o'r arbedion arfaethedig o £3.747m;
- Cynyddu cyllidebau digwyddiadau annisgwyl a, thrwy hynny, leihau'r perygl o orwario yn 2019/20.

- 4.4. Yn Nhabl 4 isod dangosir effaith pob cynnydd o 0.5%, yn dechrau gyda 6% i fyny at 10%. Dylid nodi bod lefel y cynnydd yn y Dreth Gyngor yn bwysig nid yn unig wrth bennu cyllideb 2019/20 ond oherwydd hefyd ei fod yn cael effaith ar 2020/21, gan y bydd y pwynt cychwyn ar gyfer y Dreth Gyngor yn cael ei bennu gan y cynnydd yn 2019/20 ac y bydd hynny'n effeithio ar y cynnydd y bydd ei angen yn 2020/21.

Tabl 4
Effaith cynnydd yn y Dreth Gyngor uwchben y Gofyn Sylfaenol

Cynnydd Canrannol	Newid yng Nghyllid Cyffredinol y Cyngor £'m	Cyllid Uwchben yr Angen i Gyllido'r Gofynion Cyllideb Diwygiedig (tabl 2)	Tâl Band D 2019/20 £	Cynnydd o gymharu â 2018/19 £	Cynnydd Wythnosol o gymharu â 2018/19 £
6.0%	+ 2.160m	-	1,208.61	+ 68.40	+ 1.31
6.5%	+ 2.340m	+ 0.18m	1,214.19	+ 73.98	+ 1.42
7.0%	+ 2.520m	+ 0.36m	1,220.04	+ 79.83	+ 1.53
7.5%	+ 2.700m	+ 0.54m	1,225.71	+ 85.50	+ 1.64
8.0%	+ 2.880m	+ 0.72m	1,231.47	+ 91.26	+ 1.75
8.5%	+ 3.060m	+ 0.90m	1,237.14	+ 96.93	+ 1.86
9.0%	+ 3.240m	+ 1.08m	1,242.81	+ 102.60	+ 1.97
9.5%	+ 3.420m	+ 1.26m	1,248.57	+ 108.36	+ 2.08
10.0%	+ 3.600m	+ 1.44m	1,254.24	+ 114.03	+ 2.19

4.5. Dylid nodi na wnaeth Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid unrhyw gyfeiriad penodol yn ei ddatganiad ar y setliad ynglŷn â lefel y cynnydd yn y Dreth Gyngor y dylai awdurdodau unigol ei ystyried. Nid oes unrhyw gap swyddogol ar lefel cynnydd y Dreth Gyngor ond ers nifer o flynyddoedd mae Cyngorau wedi anelu at gadw'r cynnydd o dan 5%. Yn 2018/19, bu i 2 awdurdod lleol yng Nghymru gynyddu eu Dreth Gyngor gan fwy na 5% ac mae o leiaf 9 o awdurdodau yn ystyried cynnydd o fwy na 5% yn 2019/20, gyda 1 awdurdod yn ystyried mwy na 10% o gynydd.

4.6. Yn y setliad terfynol, gosodwyd yr elfen dreth safonol ar gyfer y Cyngor ar £1,246.94, h.y. ffigur safonol y Dreth Gyngor ar draws Cymru a ddefnyddir i bennu'r AEF ar gyfer pob Cyngor. Mae'r ffigur hwn 6.5% yn uwch na'r ffigur ar gyfer 2018/19.

5. CRONFEYDD WRTH GEFN CYFFREDINOL A PHENODOL, CRONFEYDD DIGWYDDIADAU ANNISGWYL A RISG ARIANNOL

5.1. Mae'r gyllideb arfaethedig yn cynnwys nifer o ragdybiaethau o ran yr incwm a'r gwariant tebygol yn y blynyddoedd i ddod. Mae'n anochel, felly, fod nifer o risgiau ariannol cynhenid yn y gyllideb arfaethedig. Amlygir y risgiau ariannol allweddol isod:-

- Mae gan unrhyw orwariant a ragwelir yn 2018/19 oblygiadau uniongyrchol ar gyfer cyllideb 2019/20, h.y. a fydd y gwasanaethau sy'n gorwario ar hyn o bryd yn wynebu'r un pwysau ar eu cyllidebau yn 2019/20 ac, o ganlyniad, a fyddant yn gallu darparu gwasanaethau o fewn y gyllideb arfaethedig yn 2019/20. Yn ogystal, bydd unrhyw orwariant yn 2018/19 yn effeithio ar lefel cronfeydd wrth gefn cyffredinol y Cyngor i'r dyfodol. Ar hyn o bryd, rhagwelir gorwariant net o £3.55m ar gyllidebau Gwasanaeth (ac eithrio cyllidebau corfforaethol a chostau cyllido cyfalaf) ar gyfer 2018/19 ac mae hwn yn ffactor pwysig i'w ystyried. Mae'r gyllideb ddisymud yn cynnwys £1.54m ychwanegol, bydd tua £720k yn cael ei dderbyn mewn cyllid grant ychwanegol tu allan i'r setliad ac mae'r gwasanaethau yn y broses o weithredu prosiectau y disgwylir iddynt leihau eu costau gan £460k, gan adael gorwariant positif o £0.83m yn 2019/20 sydd heb ei gyllido.
- Mae'r galw am Wasanaethau Oedolion, Gwasanaethau Plant a gwasanaethau addysg arbenigol ychwanegol a chostau cysylltiedig wedi cynyddu yn ystod y ddwy neu dair blynedd ddiwethaf. Mae'r gyllideb ddigyfnewid yn seiliedig ar lefel bresennol y galw ond mae risg sylweddol y bydd y galw am y gwasanaethau hyn yn parhau i dyfu oherwydd bod ein poblogaeth yn heneiddio a gall gwelliannau i brosesau'r Gwasanaethau Plant olygu bod mwy o blant y mae angen i'r Awdurdod ymyrryd yn eu hachosion yn cael eu hadnabod;

- Mae'r gyllideb ddisymud ar gyfer 2019/20 yn cynnwys cynigion arbedion o £3.747m. Os cânt eu gweithredu, bydd angen eu cyflawni er mwyn sicrhau cyllideb gytbwys ar gyfer 2019/20. Gwnaed lwfans, lle bo'n briodol, ar gyfer costau gweithredu, ond mae elfen o risg ariannol o ran cyflawni'r holl arbedion yn llawn, gyda'r risgiau'n amrywio'n sylweddol rhwng y cynigion unigol. Gwnaed rhagdybiaethau rhan o flwyddyn realistig o ran lefel yr arbedion y gellir eu cynhyrchu os nad oes modd eu gweithredu ar unwaith, ond mae risg ariannol gynhenid o ran cyflawni newidiadau mewn amser i sicrhau'r math hwn o arbediad a gynllunnir;
 - Caniatwyd cynnydd chwyddiant o 2.1% ar draws yr holl wariant nad yw'n ymwneud â thâl (oni bai fod y cynnydd a wnaed ar gyfer chwyddiant mewn cytundebau yn hysbys). Er bod y rhan fwyaf o'r proffwydoliaethau'n awgrymu bod chwyddiant wedi cyrraedd ei bwynt uchaf ac y bydd yn dechrau gostwng yn 2019, gall yr ansicrwydd ynghylch Brexit a'i effaith ar economi'r DU arwain at chwyddiant yn parhau i godi uwchlaw'r ffigur a ganiateir yn y gyllideb;
 - Codwyd ffioedd a thaliadau anstatudol 3% ar gyfartaledd ym mhob gwasanaeth. Ni wnaed unrhyw addasiad ar gyfer newid yn y galw am y gwasanaethau a, phe bai'r cynnydd yn y ffioedd a thaliadau yn arwain at ostyngiad yn y galw, yna mae perygl na chyflawnir cyllidebau incwm.
- 5.2.** O ran unrhyw gronfeydd digwyddiadau annisgwyl a chronfeydd wrth gefn, mae angen i'r Swyddog Adran 151 adolygu'r cyfan o'r rhain ar y cyd â'r gyllideb sylfaenol ei hun, ynghyd â'r risgiau ariannol sy'n wynebu'r Awdurdod. Yn ogystal, dylai'r adolygiad edrych i'r tymor canol lle bo angen a chymryd i ystyriaeth unrhyw ddatblygiadau allweddol a allai effeithio ar yr angen am adnoddau unwaith ac am byth a'r angen i'w defnyddio.
- 5.3.** Cymerir agwedd gadarn tuag at reoli risgiau cyllidebol a diogelu iechyd ariannol y Cyngor ar hyn o bryd. Mae hyn yn arbennig o wir pan fo angen diogelu arian unwaith ac am byth yn ddigonol er mwyn cyllido newidiadau strategol/trawsnewid yn y dyfodol yn hytrach na chyllido gorwariant sylweddol yn y gyllideb sylfaenol ei hun.
- 5.4.** Cymerwyd yr angen i gyfyngu cymaint â phosib y gostyngiadau di-oed ar wariant a'r effaith ganlynol ar wasanaethau, ond rhaid cydbwysu hyn yn erbyn yr angen i sicrhau sefydlogrwydd ariannol y Cyngor yn y tymor canol a'r tymor hir a'r angen, hefyd, i weithredu'r arbedion dros y blynyddoedd nesaf mewn ffordd raddol a strwythuredig. Yn ogystal, mae yna rywfaint o risg o wariant neu orwariant annisgwyl oherwydd pwysau mwy cyffredinol ar gyllideb gwasanaeth, a rhaid i'r cronfeydd wrth gefn fod yn ddigonol i fedru ymdopi â'r pwysau hyn.
- 5.5.** Ar 31 Mawrth 2018, roedd cronfeydd cyffredinol y Cyngor yn £6.899m, sy'n cyfateb i 5.3% o gyllideb refeniw net y Cyngor ar gyfer 2018/19, neu 7.4% os na chaiff y cyllidebau datganoledig ysgolion eu cynnwys. Mae maint y gronfa wrth gefn gyffredinol y dylai'r Cyngor ei chadw yn fater i'r Cyngor benderfynu arno, a hynny'n seiliedig ar argymhelliad gan y Swyddog Adran 151, ond, fel rheol gyffredinol, ystyrir bod 5% o'r gyllideb refeniw net yn lefel derbyniol. Yn seiliedig ar gyllideb refeniw ddisymud 2019/20, byddai hyn yn golygu y byddai angen tua £6.7m o gronfeydd wrth gefn cyffredinol. Mae hyn yn cymryd i ystyriaeth nad oes gan y mwyafrif o ysgolion uwchradd unrhyw gronfeydd wrth gefn i ostwng yn ôl arnynt erbyn hyn a bod ysgolion cynradd yn dibynnu fwyfwy ar eu cronfeydd wrth gefn i gydbwysu'u cyllidebau. Os nad yw cyllidebau datganoledig ysgolion yn cael eu cynnwys yn y cyfrifiad, yna byddai angen cronfeydd wrth gefn cyffredinol o £4.8m.
- 5.6.** Yn ystod 2018/19, bydd rhaid cyllido nifer o eitemau o'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol neu mae'r Pwyllgor Gwaith wedi cytuno i gyllido'r gost o'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol. Mae'r rhain yn cynnwys:-
- Parhau i gyllido'r Tîm Ynys Ynni - £125k;
 - Cyllido Melin Llynonn yn ystod tymor ymwelwyr 2018 - £42k;
 - Cyllido gweithwyr cymdeithasol asiantaeth ychwanegol yn y Tîm Plant - £268k;
 - Cyllido gwelliannau i Faes Parcio Mill Bank - £24k;
 - Cyllid ychwanegol tuag at y diffyg yn y gronfa bensiw - £131k.

Yn ogystal, ar hyn o bryd rhagwelir y bydd £2.35m o orwariant yn y gyllideb referniw yn 2018/19 y bydd rhaid ei gyllido o'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol. O gymryd yr holl ffactorau hyn i ystyriaeth, amcangyfrifir y bydd lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol yn gostwng i tua £4m erbyn diwedd blwyddyn ariannol 2018/19, sydd gyfateb â 3% o gyllideb referniw ddisymud 2019/20.

- 5.7. Mewn cyfnod o lymder ariannol, mae cyllidebau'n gostwng ac nid ydynt yn gallu delio â chynnydd mewn galw, yn enwedig yn y gwasanaethau hynny sydd â llai o reolaeth dros y galw e.e. Gwasanaethau Cymdeithasol. Felly, mae dadl bod mwy o angen am gronfeydd wrth gefn cyffredinol oherwydd bod mwy o risg o orwariant a bydd y Cyngor angen mwy o adnoddau ariannol i leihau'r risg.
- 5.8. Ym marn broffesiynol y Swyddog Adran 151, mae lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol wedi cyrraedd sefyllfa dyngedfennol ac ni ddylid caniatáu iddynt leihau ymhellach. Mae cael cyn lleied â 3% o gronfeydd ariannol wrth gefn yn risg ariannol i'r Awdurdod ac mae'r risg hwnnw'n cynyddu po hiraf y bydd y cronfeydd wrth gefn yn parhau mor isel â hyn. Yn y tymor canol, rhaid i gynllun ariannol y Cyngor gynnwys cyllido gwarged y gellir ei defnyddio i adfer lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol i swm o £6.7m o leiaf. Derbynnir na fydd modd cyflawni hynny mewn un flwyddyn ariannol, ac y gallai gymryd rhwng 3 a 5 mlynedd i gyflawni hynny, a bydd rhaid i'r cyfraniad blynyddol hwn tuag at y cronfeydd wrth gefn ddigwydd mewn cyfnod o lymder parhaus a'r angen i ganfod arbedion pellach.
- 5.9. Mae gan y Cyngor hefyd £9.9m mewn cronfeydd wrth gefn clustnodedig a chyfyngedig (ar 31 Mawrth 2018). Mae angen y mwyafrif o'r cronfeydd wrth gefn hyn i gyllido prosiectau penodol, neu maent yn falans grantiau sydd heb eu dyrannu ar ôl neu maent ar gael i gyllido risgiau posib os byddant yn gwaethgu i'r fath raddau eu bod yn creu problem. Mae'r cronfeydd wrth gefn clustnodedig a chyfyngedig hyn yn parhau i gael eu defnyddio ac amcangyfrifir y bydd y balans wedi gostwng i £6.3m erbyn diwedd blwyddyn ariannol 2018/19. Mae mwyafrif y £6.3m ar gyfer cyllido risgiau posib e.e. risgiau heb yswiriant, yn dal grantiau heb eu dyrannu ac i gyllido prosiectau sydd wedi cychwyn a fydd yn cael eu cwblhau yn ystod 2019/20.
- 5.10. Efallai y bydd sgôp i ryddhau swm bychan o'r cronfeydd wrth gefn clustnodedig i'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol ac mae adroddiad llawn ar Gronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol a Chlustnodedig wedi'i gynnwys fel eitem ar wahân ar raglen y Pwyllgor.
- 5.11. Mae'r gyllideb ddisymud ar gyfer 2018/19 yn cynnwys £0.977m o gronfeydd digwyddiadau annisgwyl clustnodedig a chyffredinol. Mae'r eitemau o dan y pennawd hwn yn cynnwys cronfa digwyddiadau annisgwyl gyffredinol o £395k, cronfa digwyddiadau annisgwyl o £400k ar gyfer cyflogau a graddio swyddi, a chyllid tymor penodol o £182k yn cynnwys Haulfre, bid Twf Rhanbarthol a phrosiect STEM Gogledd Cymru. Mae cyllidebau digwyddiadau annisgwyl yn lliniaru, i ryw raddau, y risg y bydd y Cyngor yn cael costau annisgwyl neu fod costau'n cynyddu yn ystod y flwyddyn. Byddai lleihau lefel y cyllidebau digwyddiadau annisgwyl cyffredinol yn golygu y byddai'n rhaid cyllido costau annisgwyl neu gynydd mewn costau o'r balansau cyffredinol.

6. CADERNID YR AMCANGYFRIFON

- 6.1. Yn unol ag Adran 25 Deddf Llywodraeth Leol 2003, mae'n ofynnol i'r Prif Swyddog Cyllid gyflwyno adroddiad ar gadernid yr amcangyfrifon cyllidebol a digonolrwydd y cronfeydd ariannol wrth gefn arfaethedig.
- 6.2. Mae amcangyfrifon y gyllideb yn seiliedig ar dybiaethau ynghylch gwariant ac incwm yn y dyfodol ac yn cynnwys elfen o risg yn sgil rhagdybio. Gall effaith y risg hon gael ei lliniaru drwy gynlluniau wrth gefn, cyllidebau wrth gefn ar gyfer digwyddiadau annisgwyl a chronfeydd ariannol wrth gefn.
- 6.3. Nid yw cadernid yr amcangyfrifon cyllidebol yn gwestiwn syml o p'un a ydynt wedi eu cyfrifo'n gywir ai peidio. Yn ymarferol, mae llawer o gyllidebau wedi'u seilio ar amcangyfrifon neu ragolygon, ac efallai y bydd elfen o risg ynghylch a fydd y cynlluniau'n cael eu gweithredu neu ynghylch a fydd modd cyflawni'r targedau. Caiff risgiau gwahanol i'r gyllideb eu hystyried yn eu tro isod:-

- **Risg Chwyddiant** – Mae hyn yn risg y gallai chwyddiant gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaeth a wnaed yn y gyllideb. Ar gyfer 2019/20, caniatwyd ar gyfer chwyddiant yn y gyllideb fel a ganlyn: dyfarniadau tâl yn unol â'r cynnig a wnaed gan y Cyflogwr ar gyfer staff CGC ac Athrawon, chwyddiant prisiau (2.1%). Yn dilyn canlyniad refferendwm yr UE, cododd chwyddiant i dros 3% ond erbyn hyn mae wedi gostwng eto ac ar hyn o bryd mae'n 2.1% (Mynegai Prisiau Defnyddwyr – Rhagfyr 2018). Nid yw'r rhagolygon diweddaraf yn dangos y bydd chwyddiant yn codi'n sylweddol yn ystod 2019/20 a disgwylir iddo gyd-fynd â tharged y Llywodraeth, sef 2%, neu y bydd o gwmpas y ffigur hwnnw. Mae tua £68m o gyllideb y Cyngor ar gyfer cyflenwadau a gwasanaethau lle bydd y pris yn cynyddu wrth i chwyddiant gynyddu. Gallai cynnydd o 1% mewn chwyddiant ychwanegu £680k i gostau'r Cyngor (tua 0.5% o'r gyllideb net). Er bod chwyddiant yn dal i fod yn risg, mae gan y Cyngor ddigon o gronfeydd wrth gefn i ariannu cynnydd sydyn mewn chwyddiant.
- **Risg Cyfraddau Llog** – Mae cyfraddau llog yn effeithio ar gyllideb refeniw un flwyddyn drwy'r llog a enillir – h.y. mae cynnydd yn y gyfradd log yn beth da. Yn unol â Strategaeth Rheoli Trysorlys yr Awdurdod, yr ystyriaethau cyntaf wrth fuddsoddi fydd diogelwch a hylifedd y buddsoddiad – bydd yr elw ar y buddsoddiad yn llai o flaenoriaeth. Nid yw'r gyllideb, felly'n dibynnu ar gael elw mawr o'r buddsoddiadau a wneir. Mae cyfraddau llog yn parhau i fod yn isel iawn ac, er y gallent ddechrau codi yn ystod 2018, ni fydd y cynnydd yn sylweddol. Mae'r rhan fwyaf o'r llog a delir gan y Cyngor yn gysylltiedig â benthyciadau cyfraddau sefydlog na fyddant yn newid pe bai'r gyfradd llog yn codi. Felly, fel yn y blynyddoedd diwethaf, ystyrir bod y risg o ran cyfraddau llog yn isel, ac mae hon yn risg y mae'r risg chwyddiant yn ei lliniaru, oherwydd os yw un yn cynyddu, yna mae'r llall yn debygol o gynyddu hefyd.
- **Risgiau Grantiau** – Mae'r rhain yn risgiau sydd ynghlwm wrth y nifer fawr o grantiau penodol gan LC, Ewrop neu gyrff eraill sy'n cefnogi cyfran dda o wariant y Cyngor. Efallai y bydd rhai o'r rhain yn gostwng yn sylweddol neu'n cael eu torri yn gyfan gwbl; nid oes gennym ddarlun cyflawn o'r rhain i gyd ac ni fydd y darlun hwn ar gael hyd yn oed wrth i'r flwyddyn ariannol gychwyn. Er mai'r ymateb naturiol yw dweud y bydd rhaid i'r gwariant sy'n gysylltiedig â'r grant ddod i ben pan ddaw'r grant i ben, mae risg na fydd hyn bob amser yn bosib. Efallai na fydd yn bosib pan fydd telerau'r contract yn golygu na all y gwariant gael ei dorri mor gyflym â'r incwm neu os oes costau diswyddo sydd heb eu cyllido. Efallai na fydd yn bosib os yw'r gweithgaredd a gyllidir mor bwysig ar gyfer cyflawni Blaenoriaethau'r Cyngor ei hun fel bod y Cyngor yn penderfynu bod rhaid iddo barhau â'r gwariant. Wrth ymdrechu i liniaru'r risg hon, rhaid sicrhau bod gennym y wybodaeth orau sydd ar gael ar bob un o'r grantiau, ond ni feddir diystyru'n gyfan gwbl y posibilrwydd y bydd newidiadau sylweddol yn digwydd yn ystod y flwyddyn.
- **Risgiau Incwm** – Mae'r gyllideb yn seiliedig ar sicrhau cynnydd cyffredinol o 3% yn y ffioedd, ac mae nifer o wasanaethau wedi rhagdybio codiadau a fydd hyd at 3%. Os bydd newid yn y galw am Wasanaethau'r Cyngor yn golygu bod lefel y galw'n gostwng, ac os na lwyddir i gyrraedd targedau incwm, gall hynny arwain at orwario ar gyllidebau net. Bydd angen monitro'r sefyllfa o ran y gyllideb net yn ofalus ac, os oes angen, bydd rhaid torri yn ôl ar wariant i gyfateb i'r gostyngiad mewn incwm.
- **Risg o fod yn or-optimistaidd** - Mae'n debyg mai'r risg fwyaf yn yr amgylchiadau cyfredol yw bod yr Awdurdod, Aelodau a Swyddogion, wedi bod yn or-optimistaidd o ran yr arbedion fydd yn cael eu cyflawni neu na fydd cynnydd sylweddol yn y galw am wasanaethau, ac yn arbennig gofal cymdeithasol. Petai'r prosiectau hyn yn mynd i drafferthion ac yn methu cyflawni'r arbedion a gymerwyd allan o'r gyllideb neu fod y galw'n cynyddu'n sydyn, gallai hynny arwain at orwario sylweddol.
- **Risg o fod yn rhy Ofalus** – Dyma'r gwrthwyneb i'r risg uchod; y perygl bod ein cyllidebau wedi cael eu llunio'n rhy ofalus ac, o'r herwydd, eu bod yn fwy nag sydd ei angen a byddai hynny'n arwain at osod y Dreth Gyngor ar lefel uwch na sy'n ofynnol, rhywbeth y mae Aelodau yn awyddus iawn i'w osgoi.

- **Risgiau Arbedion** – Roedd y cynnig cychwynnol ar gyfer y gyllideb yn cynnwys £3.747m o arbedion referniw ac, er bod yr holl gynigion wedi cael eu hasesu ac er bod swm yr arbediad wedi ei addasu i gymryd y dyddiad gweithredu arfaethedig i ystyriaeth, mae risg na fydd yr holl gynigion yn cael eu gweithredu erbyn y dyddiad arfaethedig. Mae hyn yn arbennig o wir am gynigion sy'n ymwneud â thrawsnewid gwasanaethau'n sylweddol, diswyddo staff, cynhyrchu incwm neu newidiadau i gontractau cyfredol. Bydd unrhyw oedi o ran dechrau gweithredu'r arbedion yn rhoi pwysau ar y gyllideb referniw; gellir cael rhywfaint o dawelwch meddwl yn sgil perfformiad y Cyngor yn y gorffennol gan ei fod wedi llwyddo i gyflawni'r rhan fwyaf o'r arbedion.
- **Costau Diswyddo Staff** - Mae nifer o wasanaethau wedi ailstrwythuro eu staff ac eisoes wedi caniatáu i nifer o staff adael drwy ddiswyddiad gwirfoddol. Caiff costau diswyddo eu cyllido o gronfa wrth gefn ganolog ac mae £400k wedi cael ei roi o'r neilltu yng nghyllideb ddisymud 2019/20 i gwrdd ag unrhyw gostau diswyddo a gyfyd yn ystod y flwyddyn er mwyn lliniaru'r risg. Yn 2018/19, cafodd £300k ei neilltuo i gwrdd â chostau diswyddo staff ond bydd rhaid rhyddhau swm ychwanegol o £250k o'r cronfeydd wrth gefn clustnodedig er mwyn cwrdd â'r costau terfynol gwirioneddol. Er bod nifer y staff gweinyddol sy'n cael eu rhyddhau drwy ddiswyddo gwirfoddol wedi gostwng, mae'r pwysau ar ysgolion i leihau costau yn cynyddu, sy'n arwain at gynnydd yn nifer staff ysgolion sy'n gadael cyflogaeth y Cyngor. Unwaith eto mae risg sylweddol na fydd y gronfa wrth gefn o £400k yn ddigon i gwrdd â'r costau.
- **Premiwm y Dreth Gyngor** – Oherwydd y bwriad i gynyddu'r premiwm ar ail gartrefi i 35% ac ar dai gwag i 100%, mae dwy risg yn codi. Y cyntaf yw bod y cynnydd yn annog trethdalwyr i gymryd camau i sicrhau nad ydynt bellach yn atebol am y premiwm h.y. eu bod yn gwerthu neu osod yr eiddo neu eu bod yn cymryd camau pendant i geisio gwerthu neu osod yr eiddo. Bydd hyn yn lleihau nifer yr eiddo y gellir codi'r premiwm arnynt ac, o ganlyniad, yn lleihau'r incwm a gynhyrchir. Mae'r risg hon yn cael ei lliniaru i raddau gan fod sail y dreth yn seiliedig ar 80% o'r eiddo sy'n talu'r premiwm ar hyn o bryd a byddai'n rhaid rhoi'r gorau i godi'r premiwm ar dros 500 eiddo Band D, neu gyfatebol, cyn y byddai incwm y Cyngor yn gostwng islaw'r gyllideb. O ganlyniad, ystyrir bod hon yn risg isel iawn. Mae'r ail risg yn ymwneud â pheidio talu'r premiwm. Gallai unrhyw gynnydd yn y premiwm arwain at gynnydd yn nifer y bobl sydd yn anfodlon talu'r premiwm neu sydd ddim yn gallu ei dalu. Er bod gan y Cyngor nifer o opsiynau y gall eu cymryd i sicrhau fod y ddyled yn cael ei thalu, yn y pendraw ni fydd rhai dyledion yn cael eu casglu a bydd rhaid iddynt gael eu dileu.
- **Risgiau yn gysylltiedig â galw** - Fel y nodwyd yn gynharach yn yr adroddiad, ac fel y profwyd yn ystod y ddwy flynedd ariannol ddiwethaf, gwelwyd cynnydd yn y galw am wasanaethau, yn arbennig gofal cymdeithasol ac addysg, ac mae'r cynnydd yn y meysydd hyn wedi rhoi straen ariannol ar yr Awdurdod ac wedi arwain at orwariant sylweddol yn y gyllideb. Mae cyllideb ddisymud 2019/20 yn cymryd y cynnydd mewn galw i ystyriaeth ond ni fyddai unrhyw gynnydd pellach yn cael ei gyllido a byddai'n cynyddu'r risg o orwariant pellach yn 2019/20.

6.4. Ar ôl ystyried yr holl risgiau a nodir uchod a'r camau lliniaru, mae'r Swyddog Adran 151 o'r farn bod y cyllidebau'n gadarn ac y gellir eu cyflawni.

7. PWYLLGOR SGRIWTINI

7.1. Ystyriwyd proses gosod cyllideb 2019/20 ymhellach gan y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol yn ei gyfarfod ar 4 Chwefror, 2019.

7.2. Cyflwynwyd adroddiad y Rheolwr Sgrwtini oedd yn amlinellu cyd-destun proses gosod cyllideb 2019/20 ynghyd â materion a chwestiynau allweddol ar gyfer Sgrwtini er mwyn gwerthuso'r cynigion terfynol ar y gyllideb gan gymryd i ystyriaeth ganlyniad yr ymgynghoriad cyhoeddus diweddar. Roedd yr adroddiad hwnnw hefyd yn cynnwys y dogfennau a ganlyn:-

- Adroddiad y Pennaeth Adnoddau ar y Cynllun Ariannol Tymor Canol a'r gyllideb referniw arfaethedig ar gyfer 2019/20. Roedd yn darparu datganiad sefyllfa ynglŷn â'r ystyriaethau ariannol allweddol a oedd wedi dylanwadu ar sut y cafodd y cynigion terfynol ar y gyllideb eu llunio;
- Adroddiad y Rheolwr Rhaglen, Cynllunio Busnes a Pherfformiad yn crynhoi prif negeseuon yr ymgynghoriad cyhoeddus diweddar ar gynigion cyllideb 2019/20 yr Awdurdod;
- Adroddiad y Panel Dinasyddion a'r Cyngor Ieuenctid (Llais Ni) ynglŷn â'u cyfraniad er mwyn gwella ymgysylltiad cyhoeddus gyda Sgriwtini.

7.3. Ar ôl ystyried a thrafod y wybodaeth a gyflwynwyd, sef y wybodaeth ysgrifenedig a'r wybodaeth a gyflwynwyd ar lafar yn ystod y cyfarfod, gan gynnwys y sylwadau a wnaed gan y Penaethiaid oedd yn cynrychioli'r sector cynradd ac uwchradd a gan gymryd i ystyriaeth y negeseuon allweddol o'r ymgynghoriad cyhoeddus ar gynigion Cyllideb 2019/20 a'u heffaith ar ddinasyddion, penderfynodd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol fel a ganlyn—

- Mae'r Pwyllgor yn cydnabod y pwysau sydd ar Gyllideb y Cyngor ac ar wasanaethau ac yn nodi'r effeithiau y bydd gweithredu'r cynigion arbedion yn debygol o'i gael ar wasanaethau. Mae'r Pwyllgor yn nodi'n arbennig yr effaith ddifrifol y gallai gweithredu'r gostyngiad arfaethedig yng Nghyllidebau Ysgolion ei gael ar ysgolion a'u staff, ac o bosib ar eu capasiti i ddarparu addysg o'r ansawdd gorau.
- Yn wyneb yr uchod, mae'r Pwyllgor yn argymhell i'r Pwyllgor Gwaith y dylai ystyried cynyddu'r Dreth Gyngor ar gyfer 2019/20 o leiaf 10% er mwyn cynnal gwasanaethau ac i leihau'r gostyngiad yn y Gyllideb a Ddatganolir i Ysgolion.
- Mae'r Pwyllgor yn nodi'r Gyllideb Gyfalaf arfaethedig ar gyfer 2019/20 heb unrhyw newid.
- Mae'r Pwyllgor yn nodi'r negeseuon allweddol o'r ymarfer Ymgynghoriad Cyhoeddus ac yn nodi hefyd y bydd yr awgrymiadau a'r syniadau ychwanegol a gyflwynwyd gan ymatebwyr yn cael eu craffu ymhellach gan y Panel Sgriwtini Cyllid fel y sail ar gyfer arbedion posib yn 2020/21 a thu hwnt.
- Mae'r Pwyllgor yn argymhell i'r Pwyllgor Gwaith, er mwyn gwella'r broses ymgynghori ymhellach at y dyfodol, y dylai'r broses adlewyrchu a/neu roi sylw i'r canlynol—
 - Proffil demograffig yr ymatebwyr
 - Gwahaniaethu rhwng defnyddwyr gwasanaeth/rhai nad ydynt yn ddefnyddwyr gwasanaeth
 - Atal sefyllfa lle gall ymatebwyr gyflwyno ymatebion niferus neu ddyblygu ymatebion
- Sut mae gwahanol ganrannau o gynnydd yn y Dreth Gyngor yn gysylltiedig â thoriadau/enillion gwasanaeth.

8. PWYSAU AR GYLLIDEBAU AC ARBEDION

8.1. Mae adroddiad monitro'r Cyngor hyd at ddiwedd chwarter 2 yn dangos bod pwysau ar gyllidebau'r Gwasanaethau Plant a'r Gwasanaethau Oedolion a hefyd yng nghyllidebau Addysg ar gyfer lleoliadau All-Sirol a Cludiant Addysg. Er bod disgwyl i bob gwasanaeth gadw costau o fewn y gyllideb, mae hynny'n anodd mewn gwasanaethau sy'n cael eu harwain gan y galw. Amcangyfrifir gorwariant o thua £2.0m yn y Gwasanaethau Plant, £1.0m yn y Gwasanaethau Oedolion a £550k yn Addysg. Mae gwaith yn mynd rhagddo i ddod o hyd i ffyrdd o leihau costau ond ni fydd hyn ond yn cwrdd yn rhannol â'r gorwariant ac, oni fydd y galw yn lleihau, ni fydd y gyllideb yn ddigonol i gwrdd â chostau'r dyfodol.

8.2. Wrth osod cyllideb ddisymud 2019/20, dyrannwyd rhywfaint o gyllid ychwanegol er mwyn cwrdd â'r pwysau ychwanegol yma ar y gyllideb. Fodd bynnag, ers llunio'r gyllideb ddrafft, gwelwyd cynnydd pellach yn y galw am wasanaethau, yn arbennig Gwasanaethau Oedolion, ac o ganlyniad rhaid ailystyried lefel y cyllid ychwanegol sy'n rhaid ei gynnwys yn y gyllideb, fel y mae Tabl 5 isod yn ei ddangos.

Tabl 5
Pwysau Cyllidebol Ychwanegol Posib oherwydd Cynnydd yn y Galw

Gwasanaeth	Gorwariant a Ragwelir yn 2018/19	Cyllid Ychwanegol yn y Gyllideb Ddisymud	Cyllid Grant Ychwanegol	Arbedion Effeithlonrwydd Pellach a Nodwyd	Pwysau Cyllidebol Ychwanegol Posib yn 2019/20
	£'m	£'m	£'m	£'m	£'m
Gwasanaethau Oedolion	1.00	-	(0.67)	-	0.33
Gwasanaethau Plant	2.00	(1.34)	(0.05)	(0.31)	0.30
Addysg	0.55	(0.20)	-	(0.15)	0.20
Cyfanswm	3.55	(1.54)	(0.72)	(0.46)	0.83

- 8.3.** O ystyried bod lefel cronfeydd wrth gefn cyffredinol y Cyngor wedi gostwng islaw'r lefel isaf a argymhellir yn 2018/19, mae defnyddio balansau pellach i gyllido cost cyllidebau sydd yn gorwario yn 2019/20 neu obeithio bod galw am y gwasanaethau hyn yn lleihau yn 2019/20 yn risg ariannol sylweddol.
- 8.4.** Wrth benderfynu ar gyllideb ddatganoledig ysgolion ar gyfer 2019/20, cafodd cyllideb 2018/19 ei chynnyddu gan £2.43m yn y lle cyntaf er mwyn adlewyrchu'r costau uwch y bydd ysgolion yn eu hwynebu yn 2019/20. Mae'r costau hyn yn cynnwys dyfarniadau cyflog i staff ysgolion (£0.81m), cynnydd yng nghyfraniadau'r cyflogwr at bensiynau athrawon (£0.79m), chwyddiant cyffredinol mewn prisiau (£0.71m) a chynnydd mewn niferoedd disgyblion (£0.12m). Fodd bynnag, fel rhan o'r cynigion arbedion, cafodd cyllideb ddatganoledig ysgolion ei lleihau gan 5% o gyllideb 2018/19, sef £1.739m. Effaith net y newidiadau hyn fyddai cynnydd o £0.69m neu 1.95% yng nghyllideb ddatganoledig ysgolion.
- 8.5.** Er y byddai'r gyllideb ysgolion yn cynyddu mewn termau ariannol o dan y cynigion, ni fyddai'n cyllido'r holl bwysau cyllidebol a byddai'n rhaid i ysgolion leihau eu gwariant yn 2019/20. Ar ôl ystyried y sylwadau a gyflwynwyd gan y Fforwm Cyllid Ysgolion ac eraill yn ystod y broses ymgynghori, roedd y Pwyllgor Gwaith yn awyddus i geisio lleihau'r effaith ar ysgolion, os oedd hynny'n bosib. O ganlyniad, bydd y cynnig terfynol ar gyfer y gyllideb yn argymhell gostyngiad o £800k yng nghyllideb ddatganoledig ysgolion, yn hytrach na'r £1.739m a gynnigwyd yn wreiddiol. O ganlyniad, bydd cynnydd o £1.63m neu 4.7% yng nghyllideb ddatganoledig ysgolion mewn termau ariannol.
- 8.6.** Yn 2019/20, bydd cyfraniad y cyflogwr tuag at bensiynau athrawon yn cynyddu o 16.48% o'r tâl i 23.6%. Bydd hyn yn gynydd o £800k yng nghostau pensiwn yr Awdurdod. Mae trafodaethau'n parhau ynghylch a fydd Llywodraeth y DU yn cyllido'r cynnydd yn y costau ond, ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, nid oedd penderfyniad wedi'i wneud. Petai'r Cyngor yn derbyn unrhyw gyllid pellach, bydd y Pwyllgor Gwaith yn ystyried sut i ddefnyddio unrhyw gyllid ychwanegol pan fydd y swm ychwanegol a ddyrennir yn hysbys.

9. Y GYLLIDEB ARFAETHEDIG A LEFEL Y DRETH GYNGOR

- 9.1.** Ar ôl ystyried y cyllid sydd ar gael a'r cynnydd yn yr AEF ers llunio'r cynigion cychwynnol ar gyfer y gyllideb, ac ar ôl ystyried canlyniadau'r broses ymgynghori ac ymateb y Pwyllgor Sgriwtini, mae'r Pwyllgor Gwaith wedi diwygio ei gynnig terfynol ar gyfer y gyllideb ac mae'n cynnwys y newidiadau canlynol:-
- Bod y gyllideb ddisymud ar gyfer 2019/20, ar ôl caniatáu ar gyfer arbedion arfaethedig o £3.747m, yn £133.921m (gweler Tabl 2).

- Gwneud yr addasiadau canlynol i'r cynigion arbedion:-
 1. Lleihau'r gostyngiad yng nghyllideb ddatganoledig ysgolion o £1.739m i £800k a bod y gostyngiad hwn yn cael ei ddyrannu ar sail pro rata i bob un o'r 3 sector ar sail cyllideb 2018/19. Mae hyn yn golygu cynnydd o £939k yn y gyllideb derfynol ar gyfer 2019/20. Yn ogystal, fod y grant Addysg Awdurdod Lleol o £173.8k yn cael ei ddirprwyo i ysgolion i leihau ymhellach y gostyngiad yn y cyllidebau ysgolion ddatganoledig i £626.2k yn 2019/20.
 2. Gostwng y cynnydd arfaethedig o 20c yng nghost prydau ysgol i 10c (chwyddiant yn unig). Bydd hyn yn golygu cynnydd o £43k yn y gyllideb derfynol ar gyfer 2019/20.
 3. Peidio â therfynu'r gwasanaeth casglu clytiau. Mae hyn yn cynyddu'r gyllideb derfynol £30k.
 4. Creu cyllideb ychwanegol ar gyfer pwysau ar wasanaeth o £277k a fydd yn cael ei ddefnyddio i gyllido unrhyw gostau ychwanegol a allai godi yn ystod y flwyddyn oherwydd cynnydd yn y galw am wasanaethau.
 - Bod cynnydd o 9.5% yn y Dreth Gyngor yn 2019/20, fydd yn codi Dreth Gyngor eiddo Band D i £1,248.57, sef cynnydd o £108.36.
 - Bod y cyfan o unrhyw falans sydd raid wrtho i gydbwysu'r gyllideb yn cael ei ychwanegu i'r gronfa digwyddiadau annisgwyl gyffredinol.
- 9.2. Mae Tabl 6 isod yn crynhoi'r symudiad yng nghyllideb 2018/19 gan gymryd i ystyriaeth y cynigion a nodir ym mharagraff 10.1 uchod.

Tabl 6
Gofynion Arfaethedig o ran y Gyllideb a Chyllido yn 2019/20

Gofynion Cyllideb	£'m	£'m
Cyllideb Derfynol 2018/19		130.945
Taliadau wedi ymrwymo a Chwyddiant		6.457
Cyllideb Ddisymud ar 12 Tachwedd 2018		137.402
Cynigion Arbedion Cychwynnol		(3.747)
Cynigion Cychwynnol ar gyfer y Gyllideb ar 12 Tachwedd 2018		133.655
Addasiadau i'r Gyllideb Ddisymud – gweler Tabl 2		0.266
Cyllideb Ddisymud ar 18 Chwefror 2019		133.921
Cynigion ar gyfer y Gyllideb Derfynol – paragraff 9.1		
Gostyngiad yn yr arbedion yng nghyllidebau datganoledig ysgolion	1.113	
Defnydd o Grant Addysg Llywodraeth Leol	(0.174)	
Lleihau'r cynnydd yng nghost prydau ysgol	0.043	
Parhau hefo'r gwasanaeth casglu clytiau	0.030	
Cronfa wrth gefn ar gyfer cynnydd yn y galw am wasanaethau	0.277	
		1.289
Gofynion Terfynol Arfaethedig ar gyfer y Gyllideb		135.210
Cyllidir gan:		
Grant Cynnal Refeniw	73.037	
Trethi Annomestig	22.754	
Cyfanswm AEF		95.791
Dreth Gyngor (yn cynnwys Premiwm)		39.419
Cyfanswm Cyllid		135.210

- 9.3. Bydd rhaid dyrannu'r gostyngiad diwygiedig yng nghyllideb datganoledig ysgolion rhwng y 3 sector ar sail rhaniad cyllideb 2018/19. Mae hyn yn rhoi gostyngiad yn y gyllideb am y 3 sector fel dangosir yn Nhabl 7 isod:-

Tabl 7
Dyrannu'r Gostyngiad yng Nghyllideb Datganoledig Ysgolion

Sector	Cyllideb 2018/19 £'m	% o Gyfanswm Cyllideb 2018/19	2019/20 Gostyngiad Cyllideb £
Cynradd	19.260	55.4%	0.347
Uwchradd	13.998	40.3%	0.252
Arbennig	1.514	4.3%	0.027
CYFANSWM	34.772	100.0%	0.626

10. ASESIAID O'R EFFAITH AR GYDRADDOLDEB

- 10.1. Wrth ddarparu ei wasanaethau, mae'n rhaid i'r Cyngor fod yn ymwybodol o'i ddyletswyddau o dan Reoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 i asesu effaith penderfyniadau ariannol allweddol ar grwpiau gwarchoddedig a rhaid rhoi sylw dyledus i ganlyniad asesiad o'r fath.
- 10.2. Fel rhan o'r broses o osod cyllideb 2019/20, gofynnwyd i wasanaethau gynnal asesiad cychwynnol o effaith ar gydraddoldeb y cynigion hynny ar y rheini y mae'r Rheoliadau yn berthnasol iddynt. Cynhelir yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan ddefnyddio templed safonol sy'n sicrhau cysondeb ar draws y Cyngor. Bydd angen i'r gwasanaethau fonitro'n ofalus unrhyw gynigion sy'n debygol o gael effaith sylweddol.
- 10.3. Mae'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb ar gyfer y priif gynigion arbedion sy'n effeithio ar gwsmeriaid a chleientiaid ynghlwm yn Atodiad 5 (cyfeirir ato fel EIA 1 i EIA 5).

11. DIWEDDARU'R STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL

- 11.1. Roedd y cynigion cychwynnol ar y gyllideb a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 12 Tachwedd 2018 yn seiliedig ar y Strategaeth Ariannol Tymor Canol a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Medi 2018 (gweler Tabl 1). Roedd y strategaeth yn amcangyfrif y byddai gostyngiad o 1% yng nghyfanswm yr AEF yn 2018/19 ac y byddai cynnydd o 5% yn y Dreth Gyngor ac na fyddai unrhyw newid yn y premiwm ar ail gartrefi a thai gwag.
- 11.2. Yn y setliad ei hun, gwelwyd gostyngiad o 0.3% yn yr AEF ac mae hyn wedi cael effaith sylweddol ar y Strategaeth Ariannol Tymor Canol. Nid yw'r sefyllfa hon yn unigryw i Ynys Môn ac roedd y rhan fwyaf o Gynghorau Cymru wedi cynllunio ar gyfer toriad sylweddol yn yr AEF ond, mewn gwirionedd, mae AEF 9 o'r 22 Gyngor wedi cynyddu o safbwynt ariannol.
- 11.3. Mae ceisio rhagamcau newidiadau yn yr AEF yn y dyfodol yn anodd a bydd llawer yn dibynnu ar berfformiad economi'r DU ar ôl Brexit. Mae Llywodraeth y DU wedi diwygio eu polisi ariannol ac nid yw bellach yn darged i glirio diffyg cyllidebol y DU erbyn 2020 ond, os yw twf economaidd yn is na'r disgwyl, gall hyn arwain at doriadau pellach i gyllideb gyffredinol Llywodraeth Cymru. Bydd y warchodaeth a roddir gan Lywodraeth Cymru i feysydd gwariant eraill o gymharu â Llywodraeth leol hefyd yn cael effaith sylweddol ar lefel y setliad i lywodraeth leol yn y dyfodol.
- 11.4. Ni chafwyd unrhyw arwydd gan Lywodraeth Cymru ynghylch lefel cyllid yn y dyfodol ac, oherwydd nad yw'r wybodaeth hon ar gael, mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canol yn parhau i dybio na fydd lefel yr AEF yn cynyddu yn ystod y 3 blynedd nesaf.
- 11.5. Cymerir y bydd chwyddiant a chodiadau cyflog yn cyd-redeg â'i gilydd yn ystod y tair blynedd nesaf a thybir y bydd cynnydd blyneddol o 2%. Disgwylir y bydd galw am wasanaethau yn aros ar yr un lefel ar draws y gwasanaethau ond, fel y gwelwyd yn ystod y 2 flynedd ddiwethaf, efallai bod hyn yn optimistaidd.

- 11.6. Tybir y bydd y Dreth Gyngor yn parhau i dyfu 5% y flwyddyn. Petai'r cynnydd gwirioneddol yn llai na'r ffigwr hwn, byddai angen arbedion ychwanegol o £0.41m ar gyfer pob 1% o dan y 5%.
- 11.7. Mae Tabl 8 yn dangos y Cynllun Ariannol Tymor Canol diwygiedig ond cynhelir adolygiad mwy manwl yn ystod y misoedd nesaf a bydd yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith ym mis Medi 2019.

Tabl 8
Strategaeth Ariannol Tymor Canol 2020/21 – 2022/23

	Cyllideb Arfaethedig 2019/20 £'m	2020/21 £'m	2021/22 £'m	2022/23 £'m
Cyllideb Refeniw Net a ddygwyd ymlaen		135.21	137.18	139.25
Pwysau ar y Gyllideb a Chwyddiant		2.70	2.75	2.79
Cyfraniad at y Balansau Cyffredinol		0.50	0.75	0.75
Cyllideb Diwygiedig	135.21	138.41	140.68	142.79
Cyllid Allanol Cyfun (AEF)	(95.79)	(95.79)	(95.79)	(95.79)
Y Dreth Gyngor	(39.42)	(41.39)	(43.46)	(45.63)
Cyfanswm Cyllid	135.21	(137.18)	(139.25)	(141.42)
Arbedion fydd angen eu gwneud	0.00	1.23	1.43	1.37

12. CASGLIAD

12.1 Mae'n bwysig fod y gyllideb sy'n cael ei gosod am y flwyddyn sydd i ddod yn gyraeddadwy ac yn adlewyrchu'n gywir y gofynion sy'n wynebu gwasanaethau ar hyn o bryd ac am gyfnod y CATC. Mae'r gofyniad hwn yn fwy perthnasol o ystyried bod lefel y cronfeydd wrth gefn wedi gostwng ac na ellir ei ystyried yn ffynhonnell cyllid barhaus pan fydd gorwariant yn y gyllideb a bod lefel y cronfeydd wrth gefn ar gyfer ysgolion hefyd wedi gostwng. Mae hefyd yn angenrheidiol bod y gyllideb yn mynd i'r afael â hyfywedd ariannol tymor hir a chynaliadwyedd y Cyngor ac yn sicrhau bod y Cyngor mewn sefyllfa ariannol gref i ymateb i unrhyw ostyngiadau pellach yn y cyllid gan Lywodraeth Cymru.

12.2 Felly, ym marn broffesiynol y Swyddog Adran 151, mae'n rhaid i'r gyllideb refeniw am 2019/20 gyflawni'r amcanion canlynol :-

- Sicrhau bod yr adnoddau ariannol a ddyrennir i bob gwasanaeth yn ddigonol i gwrdd â'r pwysau cyllidebol cyfredol ac yn cyflawni'r gofyn am y galw am y swyddogaethau statudol y mae rhaid i'r gwasanaethau ddarparu.
- Rhoi sylw i'r pwysau ariannol sylfaenol yn y Gwasanaethau a effeithiwyd fwyaf gan y cynnydd yn y galw am wasanaethau : Addysg, Gwasanaethau Plant a Gwasanaethau Oedolion.
- Osgoi gosod cyllideb sy'n erydu ymhellach cronfeydd wrth gefn y Cyngor, unai drwy ddefnyddio'r cronfeydd wrth gefn i gydbwyso'r gyllideb neu drwy osod cyllideb anghyraeddadwy a fydd, yn y pen draw, yn arwain at orwario at ddiwedd y flwyddyn ariannol 2019/20.
- Gosod lefel y Dreth Gyngor sy'n gymharol ag asesiad Llywodraeth Cymru o le dylid Dreth Gyngor Ynys Môn fod a'i fod yn unol â'r Dreth Gyngor a osodwyd gan awdurdodau arall Cymru o faint a math tebyg.

13. ARGYMHELLION

13.1 Argymhellir i'r Pwyllgor Gwaith gymeradwyo'r gyllideb derfynol arfaethedig fel y nodwyd ym Mharagraff 9 i'r cyfarfod o'r Cyngor llawnar 27 Chwefror 2019.

Ymateb i Gynigion Cyllidebol Cychwynnol y Pwyllgor Gwaith – 2019/20**CYNGOR SIR YNYS MÔN****Ionawr 2019****Dadansoddwr – Alwyn Williams, Dadansoddwr Perfformiad a Busnes****Awdur – Gethin Morgan, Rheolwr Cynllunio Busnes, Rhaglen a Pherfformiad****Pennaeth Gwasanaeth – Carys Edwards, Pennaeth Adnoddau Dynol a Thrawsnewid Corfforaethol****1. Cyflwyniad**

- 1.1. Yn ddiweddar, ymgynghorodd y Cyngor ar gynigion cyllidebol cychwynnol y Pwyllgor Gwaith rhwng 16 Tachwedd a 31 Rhagfyr, 2018. Roedd y cyfnod ymgynghori o 7 wythnos yn canolbwyntio ar oddeutu 15 cynnig.
- 1.2. Deilliodd y cynigion hyn o'r broses gyllideb flynyddol ac ymgynghorwyd arnynt er mwyn casglu barn y cyhoedd a sicrhau y gall y Pwyllgor Gwaith (wrth i'r broses ddirwyn i ben) wneud argymhellion yn seiliedig ar wybodaeth gyflawn. Cawsant eu cyflwyno gan y gwasanaethau yn ystod yr hydref a bu i Aelodau Etholedig o bob grŵp gwleidyddol yn y Cyngor eu herio a chytuno arnynt i bwrpas ymgynghori.
- 1.3. Rhannwyd y cynigion i'r themâu canlynol fel yr amlinellir isod, sef:
 - Dysgu
 - Gwasanaethau Cymdeithasol
 - Lleihau Cyllidebau
 - Bysiau, Parcio ac Adfywio
 - Y Dreth Gyngor
 - Premiymau Treth
 - Syniadau
- 1.4. Ystyriwyd amrywiaeth helaeth o arbedion lle'r oedd yr her a chytundeb fewnol wedi arwain at gynigion oedd yn amrywio o faterion megis cynyddu lefel Treth Gyngor Band 'D' £2.19 yr wythnos, rhoi'r gorau i gasglu clytiau a darparu isafswm statudol o ddarpariaeth feithrin yn unig ar draws yr ynys.
- 1.5. Rhoddwyd cyhoeddusrwydd i'r cynigion hyn mewn nifer o ffyrdd;
 - 1.5.1. Sesiwn friffio i'r wasg leol
 - 1.5.2. Datganiadau ac erthyglau yn y wasg
 - 1.5.3. Cyhoeddwyd y cynigion ar wefan y Cyngor (tudalen gartref)
 - 1.5.4. Defnydd helaeth o'r cyfryngau cymdeithasol – Twitter, Facebook - i hyrwyddo'r cynigion i amrywiaeth ehangach o drigolion

1.5.5.E-byst perthnasol yn tynnu sylw at drafodaethau ar y cynigion ac yn gwahodd trigolion i gymryd rhan

1.5.6.Cyfweliad gan yr Arweinydd ar MônFM yn hyrwyddo'r ymgynghoriad a'i gynnwys

Bwriad pob un o'r sianeli uchod oedd hysbysebu ac ennyn brwdfrydedd dinasyddion a staff i ymgysylltu ac ymateb i'r cynigion cychwynnol.

1.6. Gofynnwyd i ddinasyddion, partneriaid a staff ymateb i'r ymgynghoriad drwy wahanol ddulliau gan gynnwys:

- Arolwg ar-lein ar ein gwefan
- E-bost neu
- Ysgrifennu atom drwy anfon llythyr traddodiadol drwy'r post

1.7. Yn ogystal â'r uchod, cynhaliodd y Cyngor waith ymgysylltu pellach drwy gynnal:

- Sesiwn grŵp ffocws ar gyfer pobl ifanc o ysgolion uwchradd yr Ynys yn Siambr y Cyngor
- Sesiynau gyda cynghorau ysgolion uwchradd yn ogystal a sesiwn gyda'r Clwb Ffermwyr Ifanc yr Ynys a'r Urdd
- Sesiwn a gynhaliwyd yn y Cyngor ar gyfer nifer o'n partneriaid fel yr Heddlu, y Gwasanaeth Tân, Iechyd, Cynghorau Tref a Chymuned, sefydliadau 3ydd Sector ac asiantaethau eraill.
- Sesiwn gyda Phenaethiaid ac Uwch Reolwyr ysgolion yr Ynys
- Fforwm Cynghorau Tref a Chymuned a gynhaliwyd ar 28 Tachwedd, 2018

Roedd yr ymgynghoriad eleni yn dilyn patrwm tebyg i ddigwyddiadau ymgynghori a gynhaliwyd yn ystod y blynyddoedd diwethaf ond rhoddwyd mwy o bwyslais eleni ar hyrwyddo ymateb electronig drwy wneud defnydd helaeth o'r cyfryngau cymdeithasol.

Yn ogystal â hyn, eleni gofynnwyd am farn ein trigolion ynglŷn â lle y gallwn wneud arbedion pellach neu gynyddu ein hincwm yn y dyfodol er mwyn cau'r bwlch cyllidebol a ragwelir o ganlyniad i'n Cynllun Ariannol Tymor Canol. Bwriad hyn oedd ennyn trafodaeth gyda'n trigolion a'n cymunedau ar y materion dan ystyriaeth.

Rydym wedi derbyn ystod eang o syniadau mewn ymateb i'r ymgynghoriad eleni ac mae'r mwyafrif wedi eu cynnwys yn **Atodiad A** yr adroddiad hwn

Argymhellir bod y Panel Sgrwtini Cyllid yn trafod y syniadau hyn ymhellach fel rhan atodol o'r broses bresennol i weld a oes lle i'w derbyn fel syniadau gwirioneddol y gellir eu datblygu ar gyfer y blynyddoedd sydd i ddod.

2. Canfyddiadau

2.1. Roedd yr ymateb i'r cynigion cyllidebol cychwynnol ar gyfer 19/20 dros gyfnod o 7 wythnos yn gytbwys gyda nifer o sylwadau cadarnhaol a negyddol ynglŷn â'r cynigion amrywiol. Eleni mae cyfradd yr ymatebion wedi cynyddu'n sylweddol a derbyniwyd oddeutu 5,400 o ymatebion yn erbyn 17 o gynigion, sef cyfartaledd o thua 317 ymateb ar gyfer pob cynnig. Mae hyn yn sylweddol uwch na'r ymateb a gafwyd yn y gorffennol ac mae hynny i'w groesawu. Cyflawnwyd hyn drwy ddefnyddio'r sianelau amrywiol a amlinellwyd uchod, gydag ymatebwyr yn defnyddio'r holl ddulliau ymgysylltu oedd ar gael.

- 2.2. Y dull mwyaf llwyddiannus ar gyfer casglu ymatebion eleni oedd yr arolwg ar-lein – ymatebodd dros 95% drwy'r sianel hon ac mae hyn yn gynydd pellach o gymharu â blynyddoedd blaenorol ac efallai ei fod yn dangos unwaith eto fod trigolion yn fwy parod i gymryd rhan drwy ddefnyddio'r dull hwn.
- 2.3. Derbyniwyd ymatebion gan gyrff megis cyngorau tref, cyrff llywodraethu ysgolion, pobl hŷn a phobl anabl, pobl ifanc, athrawon, a thrigolion eraill nad oedd modd eu cynnwys mewn unrhyw grŵp penodol.
- 2.4. Fel yn y gorffennol, rydym wedi llwyddo i fesur lefel 'cyrraedd' ac ymgysylltiad y Cyngor drwy'r cyfryngau cymdeithasol. Drwy hyrwyddo'r ymgynghoriad drwy'r cyfryngau hyn bu inni gyrraedd oddeutu 62,000+ o bobl.
- 2.5. Rhoesom negeseuon am yr ymgynghoriad ar y cyfryngau cymdeithasol nifer o weithiau yn ystod y cyfnod (7 wythnos).
- 2.6. Nid yw'r ffaith ein bod wedi llwyddo i gyrraedd cymaint o bobl yn cadarnhau eu bod wedi ymweld â thudalen yr ymgynghoriad ar y wefan, ond yn ddi-os mae'r ffigurau'n dangos fod y niferoedd hyn yn ymwybodol o'r ymgynghoriad oedd yn cael ei gynnal.
- 2.7. Yn wir, o'r wybodaeth ddadansoddol sydd gennym, gwelir fod cyrraedd yr ymgyrch farchnata ar y cyfryngau cymdeithasol eleni wedi caniatáu i ni ymgysylltu'n gadarn ag oddeutu 1,300 o unigolion a fu'n ymweld â'r ymgynghoriad ar ein gwefan.
- 2.8. Mae'r ffigwr hwn yn cael ei ategu gan y niferoedd a ymwelodd â'n safle we gorfforaethol yn ystod y cyfnod 7 wythnos hwn, a tharddiad daearyddol yr unigolion hynny a ymwelodd â'r arolwg o wledydd megis -
 - 2.8.1. Unol Daleithiau America
 - 2.8.2. Iwerddon
 - 2.8.3. Awstria
 - 2.8.4. India
 - 2.8.5. Yr Iseldiroedd
 - 2.8.6. Canada
 - 2.8.7. Yr Almaen
- 2.9. Serch hynny, roedd mwyafrif yr ymweliadau â'n gwefan gan unigolion o'r Deyrnas Unedig (tua 94%).

3. Canlyniadau'r Ymgynghoriad

- 3.1. Yn debyg i'r llynedd, mae canlyniadau'r ymgynghoriad eleni wedi bod yn gytbwys ar y cyfan, gyda safbwyntiau o blaid ac yn erbyn nifer o gynigion. Amlygwyd barn glir ynglŷn â meysydd penodol o ganlyniad i'r ymgynghoriad eleni. Amlygir y meysydd hynny fel rhan o'r adroddiad hwn (gweler isod).
- 3.2. Mae gweddill yr adroddiad yn rhoi sylw i'r ymatebion ffurfiol a dderbyniwyd drwy'r gwahanol ddulliau a nodwyd yn 1.6 a 1.7 uchod. Caiff ei lunio i roi sylw i / ddilyn y pynciau / themâu perthnasol a nodir ar ddechrau'r adroddiad hwn.

3.3. **Pwynt i'w nodi** – yn erbyn y cynigion sy'n dilyn, nodir % yr ymatebion i'r cwestiynau caeedig a ofynnwyd fel rhan o'r arolwg ac yn dilyn hynny rhoddir sylwebaeth ar y sylwadau a gyflwynwyd ynghylch y cynigion hynny.

3.4. **Dysgu.** Roedd 4 o gynigion i'w hystyried fel rhan o'r ymgynghoriad -

- Dim ond prynu'r lleiafswm statudol o ddarpariaeth feithrin h.y. dau dymor yn hytrach na thri
 - **37% cytuno / 63% anghytuno**
- Darparu setliad ariannol i ysgolion sy'n is na chost lawn yr holl bwysau sydd ar y gyllideb a wynebwr gan ysgolion yn 2019/20
 - **15% cytuno / 85% anghytuno**
- Cynyddu cost prydau ysgol 20c (cynradd ac uwchradd) –
 - **64% cytuno / 36% anghytuno**
- Symud i fodel cymorthyddion mewn dalgylchoedd ysgol uwchradd gan wneud defnydd mwy effeithiol o staff.
 - **49% cytuno / 51% anghytuno**

Cyfanswm gwerth y 4 cynnig uchod oedd - £1,977,000.

3.4.1. Mae'n ymddangos bod unigolion a ymatebodd i'r cwestiynau hyn yn anghytuno â mwyafrif y cynigion ond dengys y dystiolaeth fod y gwrthwynebiad mwyaf i'r cynnig i ddarparu setliad ariannol i ysgolion sy'n is na'r costau a ragwelir. Dim ond y cynnig i gynyddu cost prydau ysgol i groesawyd gan bron i ddwy ran o dair o'r ymatebwyr.

3.4.2. Yn ogystal â'r casgliadau uchod, derbyniwyd nifer o sylwadau (68), oedd yn nodi safbwyntiau cryf. Tra nad oedd y safbwyntiau hyn bob amser yn gysylltiedig â'r cynigion eu hunain, roedd y mwyafrif, os nad y cyfan o'r sylwadau, yn erbyn y cynigion yn hytrach nac yn cefnogi'r cynigion i wneud arbedion.

3.4.3. Er enghraifft, mae rhai yn siarad am ddiffyg cyfrifoldeb rhieni i addysgu eu plant, tra bod eraill yn siarad am yr angen parhaus i resymoli ysgolion a gwerthu adeiladau gwag er mwyn gwneud y mwyaf o adnoddau. Nodwyd fod angen cyflymu'r broses o foderneiddio ysgolion. Mae gan eraill farn bendant na ddylid gwneud unrhyw doriadau o gwbl i'r gwasanaeth addysg gan fod hyn gyfystyr ag addysgu ein dyfodol a byddai gweithredu'r fath gamau yn ateb tymor byr fyddai yn ddiarnheuaeth yn rhoi pwysau ychwanegol ar staff addysgu.

3.4.4. Yn yr un modd, mae rhai sylwadau'n adlewyrchu'r teimlad y dylai'r Cyngor glustnodi unrhyw adnoddau ychwanegol a ddyrennir gan Lywodraeth Cymru drwy'r broses gosod cyllideb neu unrhyw gynnydd gan yr Awdurdod yn y Dreth Gyngor ar gyfer y gwasanaeth Addysg ac yn arbennig darpariaeth ysgolion er mwyn helpu cyllidebau ysgolion.

3.4.5. Mae ymatebion gan Gyngorau Ysgol, Urdd a Clwb Ffermwyr Ifanc hefyd yn mynegi pryder ac nid ydynt yn cefnogi'r cynigion hyn e.e. Roedd ymateb Cyngor Ysgol Bodedern yn mynegi ei safbwynt yn bendant iawn -

- 3.4.5.1. cynyddu'r Dreth Gyngor
- 3.4.5.2. peidio torri cyllidebau ysgolion
- 3.4.5.3. edrych ar feysydd eraill megis rheoli gwastraff er mwyn gwneud arbedion

3.4.6. Nododd y Fforwm Cyngorau Tref a Chymuned y byddai torri cyllideb ysgolion a gwasanaethau plant yn arwain at arbedion ffug ac y dylai'r Cyngor ystyried cynyddu'r Dreth Gyngor yn hytrach na gwneud toriadau o'r fath.

3.4.7. Felly, i gloi ar y cynigion i wneud arbedion mewn perthynas ag ysgolion a'u costau cysylltiedig, ymddengys bod gwahaniaeth barn amlwg gyda'r mwyafrif yn erbyn gwneud arbedion o'r fath ac eraill o'u plaid. Mae'r drafodaeth uchod yn amlygu rhai o'r tensiynau.

3.5. **Gwasanaethau Cymdeithasol** – Roedd 3 chynnig yn cael eu gwneud ar gyfer Gofal Cymdeithasol, fel a ganlyn -

- Lleihau'r galw am wasanaethau gofal cartref a gwasanaethau byw â chymorth
 - **22% cytuno / 78% anghytuno**
- Cynyddu nifer y cleientiaid sy'n trefnu eu gofal eu hunain drwy'r broses taliadau uniongyrchol a chynyddu cost safonol y gofal a geir mewn cartrefi preswyl sy'n cael eu rhedeg gan y Cyngor er mwyn adlewyrchu'n agosach y gost o ddarparu'r gwasanaeth.
 - **47% cytuno / 53% anghytuno**
- Lleihau'r galw am leoliadau preswyl a nyrsio drwy barhau gyda'n gwaith i hybu annibyniaeth yn y gymuned
 - **64% cytuno – 36% anghytuno**

Cyfanswm gwerth y 3 chynnig oedd - £255,000

3.5.1. Derbyniwyd 22 o sylwadau ychwanegol ac mae'r ymatebion yn amrywio o rai sy'n cydnabod bod annibyniaeth yn y gymuned yn ddibynnol ar gymorth hefyd a'r angen i ofalu na fyddai unrhyw doriad yn rhoi gormod o bwysau ar weithwyr cymunedol.

3.5.2. Mae eraill yn nodi bod angen i deuluoedd 'gymryd mwy o gyfrifoldeb am eu hanwyliaid' sydd unwaith eto yn cyd-fynd â'r ymgyrch i alluogi pobl i fod mor annibynnol â phosib wrth heneiddio.

3.5.3. Yn ogystal, roedd cydnabyddiaeth fod anghenion gofal yn fwy cymhleth wrth i bobl fyw'n hirach, a dylai'r Cyngor ddatblygu rôl a statws gofalwyr cyflogedig a darparu strwythur gyrfa sy'n adlewyrchu pwysigrwydd eu gwaith a'u cyfrifoldebau.

3.5.4. Mae rhai yn cwestiynu a oes modd gwireddu'r hyn a gynigiwyd mewn gwirionedd h.y. os yw person angen y gwasanaethau hyn, nid oes dewis arall. A yw lleihau'r galw yn bosibilrwydd gwirioneddol a drwy anelu i wneud hynny a oes risg y byddwn yn cynyddu'r costau mewn gwirionedd gan mai gofal cartref o ansawdd uchel yw'r amddiffyniad cyntaf yn y gymuned i atal problemau rhag dwysáu. Nododd rhai bod gwir angen buddsoddi mewn darpariaeth o ansawdd uchel yn y gymuned er mwyn cefnogi'r agenda.

3.5.5. Cwestiynir hefyd a ddylai lleoliadau nyrsio fod yn un o'r materion i'w hystyried fel rhan o'r ymgynghoriad hwn ac efallai y byddai'n gweddu'n well i ymgynghoriad gan y GIG.

3.5.6. Yn olaf, mewn perthynas â rhan hon yr ymgynghoriad, nodir y ffaith bod ystadegau'n dangos fod pobl yn byw yn hirach ac mae rhai yn datgan y dylid cynnal, neu hyd yn oed gynyddu'r gyllideb hon, gan y bydd galw parhaus amdani.

3.6. Lleihau Cyllidebau – Roedd 2 o gynigion o dan y thema hon

- Lleihau neu ddileu'r llinellau cyllidebol canlynol -
Talnet (cyllideb prynu llyfrau ar gyfer llyfrgelloedd) / Melin Llynonn (cyllideb farchnata) / Carchar a Llys Biwmares (cyllideb farchnata) / Llwybr yr Arfordir / Strwythurau a Thraffig / Morol (baneri glas) / Cyfleusterau awyr agored yn dilyn trosglwyddo asedau i'r gymuned / caffael corfforaethol / cyllideb hyfforddi ar gyfer lleoliadau dros yr haf / twristiaeth a chefn gwlad
 - **38% cytuno / 62% anghytuno**
- Rhoi'r gorau i ddarparu'r gwasanaeth casglu clytiau
 - **55% cytuno / 45% anghytuno**

3.6.1. Cyfanswm gwerth y cynigion hyn oedd £188,000

3.6.2. Derbyniwyd 38 o sylwadau yn gysylltiedig â'r cynigion hyn ac roeddent yn amrywio o bobl oedd yn anhapus ynglŷn â'r ffaith ein bod wedi ymgynghori ar nifer o'r cynigion gyda'i gilydd ac o ganlyniad nid oedd modd cael dealltwriaeth lawn o'r sefyllfa ariannol, a rhai oedd yn anghytuno'n chwyrn ag unrhyw ostyngiad yn y ddarpariaeth Llyfrgelloedd (Talnet – cyllideb prynu llyfrau ar gyfer llyfrgelloedd).

3.6.3. Yn wir, ymddengys bod y gwasanaeth Llyfrgell yn uchel ei barch ymysg ychydig o ymatebwyr sydd o'r farn y dylid eu cadw fel hybiau cymunedol posib i'r dyfodol.

3.6.4. Mae eraill yn nodi bod yr atebion hyn yn rhai da a bod lle i ganoli marchnata ymhellach, ac i wasanaethau wneud mwy o ddefnydd o staff cyfathrebu corfforaethol.

3.6.5. Mae'r rhai sydd yn gwrthwynebu'r cynnig i roi'r gorau i gasglu clytiau wedi mynegi eu pryder yn ddiamheuol gan eu bod yn nodi fod y gwasanaeth hwn yn angenrheidiol ac os yw'r gwasanaeth yn cael ei ddileu yna byddai'n rhaid adolygu'r casgliadau biniau du a chyflwyno casgliadau mwy aml na'r casgliadau bob 3 wythnos presennol.

3.6.6. Mae un yn gofyn pan nad yw Oriel Ynys Môn yn cael ei chynnig fel eitem i'w dileu o dan 1 ac mae eraill yn tynnu sylw at ba mor bwysig yw twristiaeth i'r ynys a nodir eu pryderon i'r cynnig i dorri gweithgareddau yn gysylltiedig â thwristiaeth mewn cyfnod sensitif i'r economi dan gysgod Brexit.

3.6.7. I gloi'r maes hwn felly, mae'r cwestiynau a nodir dan 3.6 yn nodi safbwynt yn erbyn y toriadau arfaethedig ac mae'r drafodaeth uchod yn rhoi blas o safbwyntiau'r rhai hynny sy'n anghytuno â'r cynigion.

3.7. Bysiau, Parcio ac Adfywio yw'r thema nesaf sydd yn cynnwys 3 o gynigion –

- Lleihau capasiti o fewn y Swyddogaeth Adfywio
 - **Cytuno 64% / Anghytuno 36%**

- Cynnydd o £20 yng nghost tocyn parcio blynyddol er mwyn creu mwy o incwm
 - **Cytuno 75% / Anghytuno 25%**
- Gwireddu arbedion o fewn y gwasanaethau bysus drwy roi'r gorau i'r teithiau canlynol
 - 50b Amlwch i Langefni (gwasanaeth 32 ar fore Sadwrn)
 - 63a - Gwasanaeth 63 sy'n teithio o Amlwch i Lannerchymedd i Fangor drwy Frynteg ar bnawn Sadwrn
 - 43a - Gwasanaeth 43 dyddiol sy'n gwasanaethu stadau ac ardaloedd preswyl ym Mhorthaethwy a Llanfairpwll ynghyd â darparu gwasanaeth rhwng Caernarfon a Llangefni
 - **Cytuno 70% / Anghytuno 30%**

3.7.1. Mae'r cynigion hyn yn wahanol i'r meysydd eraill yr ymgynghorwyd arnynt ac mae cefnogaeth ddigamsyniol i'r arbedion a nodwyd.

3.7.2. Wedi nodi hynny, mae'n bwysig hefyd tynnu sylw'r pwyllgor at y ffaith fod y Cyngor wedi derbyn deiseb yn gwrthwynebu dileu'r gwasanaeth bws 43a sy'n gwasanaethu Porthaethwy a Llanfairpwll. Mae 229 o unigolion o Borthaethwy a Llanfairpwll wedi llofnodi'r ddeiseb hon (nodir y geiriad yn atodiad B).

3.7.3. O'r sylwadau eraill (cyfanswm o 22) mae neges gyson ynglŷn â'r angen i adolygu mwy o wasanaethau bws ar draws yr ynys ond rhaid cadw mewn cof bod rhai pobl yn dibynnu ar rai o'r gwasanaethau hyn er mwyn teithio a bod angen rhoi ystyriaeth bellach i hyn hefyd o safbwynt model cynaliadwy.

3.7.4. Mae tensiynau rhwng rhai ymatebwyr sydd yn gweld yr angen i gynyddu cost tocynnau parcio ymhellach tra bod eraill o'r farn y dylai'r Cyngor wneud mwy i gynyddu'r ddarpariaeth parcio am ddim ar draws yr ynys, ond yn fwyaf penodol yng nghanol trefi.

3.7.5. Yn ddi-os, mae'r maes hwn yn wahanol i'r meysydd eraill a heblaw am y ddeiseb a dderbyniwyd, mae'r rhan fwyaf o ymatebwyr yn cytuno gyda'r cynigion y cyfeiriwyd atynt.

3.8. **Y Dreth Gyngor** – nid oedd y cynigion ar gyfer ymgynghori eleni yn rhoi ffigyrau yn ôl % ond yn hytrach yn defnyddio ffigyrau ariannol gan y rhagwelwyd y byddai hynny'n dangos yn gliriach i ymatebwyr beth fyddai'r effaith o ddydd i ddydd. Roedd y cwestiynau a ofynnwyd fel a ganlyn -

- Fyddai ymatebwyr yn hapus i dalu ar gyfartaledd (eiddo Band D) £2.19 yn ychwanegol ar eich Treth Gyngor er mwyn gwarchod gwasanaethau allweddol statudol y Cyngor ac er mwyn ein galluogi i ymdopi â'r pwysau a'r galw cynyddol am wasanaethau ar yr ynys
 - Cytuno 43% (66 o ymatebwyr) / Anghytuno 57% (89 o ymatebwyr)
- Os na, ticiwch pa gynnydd wythnosol yn y dreth gyngor y byddech yn hapus i'w dalu (dewiswch un bocs yn unig) -

Cynnig	% ymateb	Nifer o ymatebwyr
£1.97 ychwanegol yr wythnos	5%	4
£1.75 ychwanegol yr wythnos	3%	2
£1.53 ychwanegol yr wythnos	9%	7
£1.32 ychwanegol yr wythnos	5%	4
£1.10 ychwanegol yr wythnos	77%	58

3.8.1. Yr hyn y mae'r uchod yn ei ddangos yw nad oedd talu £2.19 ychwanegol yr wythnos o Dreth Gyngor yn cael ei wrthwynebu i'r un graddau a rhai o'r cynigion eraill a gyflwynwyd yn ystod yr ymgynghoriad eleni.

3.8.2. O'r rhai oedd yn gwrthwynebu hynny, ymddengys mai'r opsiwn a ffafrir o ran cynyddu'r Dreth Gyngor yw'r cynnydd lleiaf a gynigiwyd, sef cynnydd o £1.10 yr wythnos.

3.8.3. Derbyniwyd 58 o sylwadau ynglŷn â'r cynnig hwn a gellir crynhoi'r gwahanol safbwyntiau fel a ganlyn.

3.8.4. Roedd mwyafrif y sylwadau a dderbyniwyd yn erbyn codi'r Dreth Gyngor. Yn wir, thema gyson a amlygwyd yn y sylwadau yw nad oedd y trigolion a ymatebodd yn deall pam ddylid gofyn iddynt dalu mwy o Dreth Gyngor pan fod y gwasanaethau y maent yn eu derbyn yn lleihau. Roedd nifer yn nodi petai'r dreth gyngor yn codi yna byddai disgwyl i wasanaethau wella ac y dylid dileu'r cynigion eraill a gyflwynwyd fel rhan o'r ymgynghoriad hwn. Cafwyd beirniadaeth hefyd bod Ynys Môn yn cymharu ei hun gydag awdurdodau eraill mewn perthynas â'r dreth gyngor a nodwyd bod hynny'n wallus oherwydd bod cyfartaledd cyflog yn is ar yr ynys a'r boblogaeth yn llai.

3.8.5. Roedd un neu ddau o'r ymatebwyr yn beirniadu'r ffaith na chafodd canrannau (%) eu nodi yn yr ymgynghoriad ac nad oedd defnyddio termau ariannol (£oedd) yn rhoi darlun llawn.

3.8.6. Wedi dweud hynny, roedd 9 o'r 50 ymatebydd a gyflwynodd sylwadau yn cytuno i gynyddu'r dreth gyngor a'r thema gyffredin yn yr ymatebion hynny oedd petai'r dreth gyngor yn cynyddu y dylai'r cyfan o'r arian ychwanegol gael ei ddefnyddio i leihau'r toriad i ysgolion, neu hyd yn oed glustnodi'r cyfan er budd addysg ac ysgolion.

3.8.7. Er bod gwrthwynebiad i gynyddu'r Dreth Gyngor yn amlwg ar y cyfan, roedd rhai yn teimlo fod angen y cynnydd ac y dylai'r Cyngor wneud hynny.

3.9. Y Dreth Gyngor - Premiymau

3.9.1. Ymatebodd bron i 1,000 o bobl i'r arolwg a derbyniodd yr arolwg hwn lawer iawn mwy o ymatebion na'r cynigion cyllidebol eraill.

3.9.2. Roedd 70% o'r rhai a ymatebodd wedi cynnwys sylwadau ychwanegol hefyd er mwyn cefnogi eu hachos.

3.9.3. Fodd bynnag, nid oedd nifer o'r sylwadau yn deall y gwahaniaeth rhwng tŷ gwag tymor hir ac ail gartref sydd yn wag am gyfnodau hir yn ystod y flwyddyn. Roedd hyn yn peri rhai anawsterau wrth ddadansoddi'r data er bod nifer o'r themâu'n debyg.

3.9.4. Isod rhoddir dadansoddiad o'r ddau gwestiwn a ofynnwyd ynghyd â'r themâu a amlygwyd yn yr ymatebion:

- **Ydych chi'n meddwl y dylem gynyddu'r Premiwm Treth Gyngor ar eiddo gwag tymor hir o 25% i 100%?**

3.9.5. Cafwyd 979 o ymatebion i'r cwestiwn hwn yn yr arolwg.

3.9.5.1. Nid yw 56% yn cytuno i gynydd o 100%

3.9.5.2. Mae 44% yn cytuno.

3.9.6. O'r 979 o ymatebion cafwyd 678 o sylwadau ychwanegol, ond nid oedd pob un ohonynt yn ymwneud ag eiddo gwag ond ag ail gartrefi yn bennaf.

3.9.7. Mae themâu yn y sylwadau yn erbyn y premiwm ar dai gwag yn cynnwys:

3.9.7.1. Nid yw Tai Gwag yn defnyddio cymaint o Wasanaethau'r Cyngor

3.9.7.2. Bydd arian sy'n cael ei ddefnyddio i adnewyddu tai gwag yn cael ei golli ac o ganlyniad byddant yn wag am gyfnod hirach

3.9.7.3. Mae'n anodd gwerthu rhai tai gwag

3.9.7.4. Cartrefi wedi bod yn y teulu ers cenedlaethau

3.9.7.5. Caledi Ariannol

3.9.7.6. Cael eu gorfodi i werthu

3.9.8. Mae themâu o blaid y premiwm ar dai gwag yn cynnwys:

3.9.8.1. Mae cynnydd yn golygu bod tai gwag yn dod yn ôl i ddefnydd

3.9.8.2. Cynnydd graddol dros gyfnod o amser e.e. Blwyddyn 1 – 50%, Blwyddyn 2 – 75%...

3.9.8.3. Cynyddu'r premiwm ar gyfer tai gwag cyfnod hir yn unig, e.e. dros 2 flynedd

3.9.8.4. Cynnig cynllun i leihau nifer y tai gwag

3.9.8.5. Cynllun pryniant gorfodol ar gyfer tai gwag tymor hir

- **Ydych chi'n meddwl y dylem gynyddu'r Premiwm Treth Gyngor ar Ail Gartrefi o 25% i 35%?**

3.10. Cafwyd 992 o ymatebion i'r cwestiwn hwn yn yr arolwg.

3.10.1. Nid yw 83% yn cytuno â'r cynnydd

3.10.2. Mae 17% yn cytuno

3.11 O'r 992 o ymatebion derbyniwyd 689 o sylwadau ychwanegol er, yn yr un modd â'r uchod, nid oedd yr holl sylwadau'n ymwneud â phreimiymau'r dreth gyngor ar ail gartrefi.

3.11.1 Mae'r themâu o fewn y sylwadau yn erbyn cynyddu'r premiwm ar ail gartrefi yn cynnwys:

- 3.11.1.1 Bydd yr Ynys yn colli budd economaidd
- 3.11.1.2 Bydd yn cael effaith ar dwristiaeth
- 3.11.1.3 Mae Ail Gartrefi yn defnyddio llai o wasanaethau'r cyngor
- 3.11.1.4 Mae nifer o Ail Gartrefi yn Gartrefi Ymddeol ar gyfer y dyfodol
- 3.11.1.5 Cael eu gorfodi i werthu
- 3.11.1.6 Dylai Ail Gartrefi dalu llai o dreth gyngor nid mwy
- 3.11.1.7 Penderfyniad byrbwyll
- 3.11.1.8 Gwahaniaethu
- 3.11.1.9 Newid ail gartref yn brif gartref

- 3.11.1.10 Mae themâu o blaid y premiwm ar ail gartrefi yn cynnwys:
- 3.11.1.11 Dylid cynyddu Treth Gyngor ar Ail Gartrefi hyd yn oed yn fwy gan eu bod yn gallu fforddio talu
- 3.11.1.12 Gallai'r cynnydd greu mwy o gartrefi i bobl leol

3.12 Mae'r safbwyntiau hyn hefyd yn cael eu cyfarch yn oddeutu 50 o e-byst a dderbyniwyd ar y mater. Mae'r rhai sydd wedi cysylltu a'r Cyngor drwy'r ffordd yma wedi mynegi eu anffodlonrwydd llwyr gyda'r fath gynnig ac maent yn hollol wrthwynebus iddo.

3.13 Mae'r cwmwl geiriau isod (Darlun 1) yn rhoi crynodeb o'r sylwadau. Mae'r geiriau mwyaf yn cael eu trafod yn fwy aml a'r geiriau lleiaf yn llai aml.

Darlun 1.

4 Casgliad Terfynol

4.1 I gloi felly, o'r ymatebion i'r mathau o arbedion a gynigir mewn perthynas â chyllideb 2019/20, ymddengys fod cydbwysedd amlwg, gyda rhai ymatebwyr yn erbyn a rhai o blaid. Mae'r uchod yn amlygu rhai o'r tensiynau hyn ac yn nodi'r meysydd mwyaf cynhennus (ymatebion dros 70%) lle mae cryn anghytundeb gyda'r cynigion. Y meysydd hynny yw:

4.1.1.1 *Y Dreth Gyngor – Premiymau ar 2^ol Gartrefi*

4.1.1.2 *Toriadau i gyllidebau ysgolion, a*

4.1.1.3 *Gwneud arbedion drwy leihau'r galw am ofal cartref a gwasanaethau byw â chymorth*

4.1.2 Nodir hefyd fod y gyfradd ymateb i'r ymgynghoriad eleni yn llawer uwch nag yn y gorffennol a chynigir fod gwerthusiad llawn o broses ymgynghori eleni yn cael ei chynnal er mwyn dysgu gwersi a darparu sylfaen gadarn er mwyn gwella eto flwyddyn nesaf.

4.1.3 Ar sail y casgliadau hyn, argymhellir bod -

4.1.3.1 y Pwyllgor Sgriwtini a'r Pwyllgor Gwaith yn ystyried yr ymateb fel rhan o'u trafodaethau cyn gwneud argymhellion terfynol

4.1.3.2 Panel Cyllid y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn ystyried ymhellach y meysydd ar gyfer gwneud arbedion a argymhellwyd gan ein dinasyddion (Atodiad A) fel rhan gyntaf y broses ar gyfer gosod cyllideb 2020/21.

1. Gwasanaeth Biniau

- Stopio gwasanaeth casglu biniau gwyrdd rhwng Hydref a Mawrth.
- Stopio gwasanaeth casglu biniau gwyrdd yn gyfan gwbl.
- Lleihau casgliadau bin gwyrdd a du i fod yn fisol.
- Biniau ailgylchu mawr (gwahanol liwiau ar gyfer deunydd ailgylchu gwahanol) i gael eu casglu yn fisol – annog pobl i ailgylchu mwy a lleihau gwastraff er mwyn i'r bin du gael ei gasglu yn fisol hefyd.

2. Llyfrgelloedd

- Cau llyfrgelloedd sydd ddim yn cael eu defnyddio llawer.
- Canoli llyfrgelloedd neu ddefnyddio ac uno gyda llyfrgelloedd yr Ysgolion Uwchradd.
- Cynnal gweithgareddau i blant yn y llyfrgelloedd a chodi taliad bach.
- Codi ffi mynediad i Oriol Môn.

3. Ysgolion

- Cau ysgolion i blant am 1pm bob dydd Gwener. Bydd hyn yn galluogi athrawon i gymryd eu 10% o amser digyswllt yr un pryd - hyrwyddo cydweithio a lleihau costau staffio craidd (h.y. costau athrawon cyflenwi ar gyfer y 10%).
- Opsiwn hefyd o leihau costau staffio eraill yn ystod y cyfnod – mewn ysgolion mawr gall hyn arbed dros £100,000 y flwyddyn.
- Cynyddu cost cinio ysgol – ond, mae angen sicrhau prydau ysgol o ansawdd gwell i wneud hyn. (o £2.40 i £3.00).
- 4.5 diwrnod yr wythnos i ysgolion?
- Gwresogydd ymlaen drwy'r adeg yn yr ysgol - methu ei reoli. Dim ond botwm ymlaen/diffodd.
- Codi dirwy ar ffurf trwydded ar rieni sydd yn bysio eu plant i ysgolion cynradd tu allan i ddalgylchoedd priodol eu preswylfa.
- Codi tâl ar bob disgybl i dalu am fws i'r uwchradd.

4. Trafnidiaeth Gyhoeddus

- Cyfuno'r gwasanaeth bws 62 a 61 i gysylltu Bangor a Chaerdybi gyda lleoliadau megis Cemaes a Cemlyn.
- Adolygu'r systemau bysus – lleihau / uno teithiau.

5. Twristiaeth

- Codi proffil twristiaeth ar yr Ynys – rhaid buddsoddi er mwyn gwneud arian.
- Ynys Môn yn colli cyfle i hyrwyddo'r holl ddiwylliant a chwedloniaeth sy'n bodoli yma.
- Codi toll ar ymwelwyr i groesi'r pontydd wrth iddynt ddod i'r Ynys.
- Datblygu twristiaeth – gan gynnwys canolfan twristiaeth.

6. Codi Treth

- Codi treth o 10%.
- Codi treth i fod yn gyfartal a Gwynedd.
- Codi treth ychwanegol fwy ar dai sydd yn cael eu prynu fel tai gwyliau personol – ni ddylid cosbi pobl leol sydd yn prynu ail dŷ ar gyfer incwm drwy ei logi.
- Codi premiwm ail gartrefi / tai haf i 100%.

7. Awgrymiadau Staffio

- Diswyddo staff
- Ail-strwythuro mewnol
- Stopio hysbysebu swyddi.
- Pwyllgor Gwaith yn rhy fawr – angen lleihau.
- Edrych ar swyddi ‘rheolaeth ganol’ i fyny yn yr holl adrannau – oes angen cymaint o swyddogion?
- Ddim angen y ddwy brif weithredwraig gynorthwyol.
- Lleihau’r defnydd o ‘ymgynghorwyr’ a rhoi’r cyfrifoldeb ar swyddogion sydd â’r un cymwysterau.

8. Cyflogi

- Lleihau cyflogau staff
- Toriadau cyflog staff sydd dros £40,000.
- Stopio talu ‘goramser’ a ‘bonuses’ i staff

9. Taliadau Parcio

- Codi tâl ar staff am barcio eu ceir – yn y swyddfeydd.
- Codi £200 (yn ddibynnol ar raddfa cyflog) y flwyddyn ar bawb sy’n parcio mewn mannau'r Cyngor (cynnwys swyddfeydd ac ysgolion) – i gael ei dynnu gan yr adran gyflogau.

10. Lleihau Cynghorwyr

- Ddim angen 30 o aelodau i gynrychioli ynys mor fach.
- Adolygu'r niferoedd o gynghorwyr fesul ardal (2 yn ddigonol)
- Lleihau treuliau ar eu cyfer.
- Lleihau gwariant ar gynghorwyr – fel prynu i-pads.
- Lleihau cyflog cynghorwyr lleol.

Arbedion Cyllideb Refeniw i'w Gweithredu yn 2019 / 20

Gwasanaeth	Cyllideb	Cynnig ar gyfer Arbedion	Cyfeirnod yr Aseiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb	Arbedion i'w Gweithredu £
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Priffyrdd – Cludiant Cyhoeddus	Gwneud arbedion o fewn y gwasanaeth bysus drwy roi gorau i'r teithiau isod nad oes llawer yn gwneud defnydd ohonynt - 50b - 07.13 rhwng Amlwch a Llangefni (gwasanaeth 32) ar foreau Sadwrn 63a - 63 Gwasanaeth sy'n teithio o Amlwch i Lanerchmynedd i Fangor (drwy Frynteg) ar brynhawniau Sadwrn 43a - Gwasanaeth dyddiol sy'n darparu ar gyfer stadau ac ardaloedd preswyl ym Mhorthaethwy a Llanfairpwll ynghyd â gwasanaeth rhwng Caernarfon a Llangefni	EA 1	133
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Priffyrdd – Parcio Ceir	Cynydd o £20 ym mhris y tocyn parcio blynyddol er mwyn gwneud mwy o incwm	Dim Angen	8
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Priffyrdd – Cludiant	Adolygu dyfodol yr holl hebryngwyr croesfannau ysgol	EA 2	58
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Priffyrdd – Cynnal a Chadw	Lleihau'r cyllidebau ar gyfer cynnal a chadw'r Llwybr Arfordirol, Strwythurau a Thraffig	Dim Angen	15
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Priffyrdd – Cynnal a Chadw	Lleihau'r cyllidebau ar gyfer Cynnal a Chadw Goleuadau Stryd yn sgil gosod mwy o oleuadau stryd LED	Dim Angen	42
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Priffyrdd – Cynnal a Chadw	Rhoi'r gorau i ddefnyddio'r ychwanegolyn 'safecote' ar gyfer graeanu	Dim Angen	25
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Priffyrdd – Cynnal a Chadw	Cynyddu'r gyllideb incwm gwaith stryd i prifat adlewyrchu'r lefel gyfredol o incwm a dderbyniwyd	Dim Angen	100
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Gwastraff	Trosglwyddo'r cyfrifoldeb am doiledau cyhoeddus penodol i'r cymunedau	Dim Angen	10
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Priffyrdd - Fflyd	Defnydd cynyddol o geir LPG a thrydan	Dim Angen	40
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Eiddo – Unedau Diwydiannol	Incwm ychwanegol o unedau diwydiannol newydd	Dim Angen	14
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Eiddo – Gweinyddu	Ailstrwythuro'r Tîm Rheoli Eiddo	Dim Angen	85

Arbedion Cyllideb Refeniw i'w Gweithredu yn 2019 / 20

Gwasanaeth	Cyllideb	Cynnig ar gyfer Arbedion	Cyfeirnod yr Aseiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb	Arbedion i'w Gweithredu £
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Eiddo – Adeiladau Cyhoeddus	Arbedion ar gyllidebau ynni yn dilyn buddsoddiad cyfalaf	Dim Angen	30
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Eiddo – Adeiladau Cyhoeddus	Rhesymoli rheolaeth y staff glanhau	Dim Angen	20
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Eiddo – Adeiladau Cyhoeddus	Lleihau costau adeiladau / costau rhedeg yn dilyn cael gwared ar Neuadd y Sir, Llangefni	Dim Angen	20
Cyfanswm ar gyfer Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo				600
Gwasanaethau Oedolion	Yr Henoed	Gostwng y galw am leoliadau preswyl a nyrsio gan 2.5% y flwyddyn	EA 3	111
Gwasanaethau Oedolion	Yr Henoed	Gostwng y galw am wasanaethau gofal cartref gan 53 awr yr wythnos	EA 3	46
Gwasanaethau Oedolion	Iechyd Meddwl / Anableddau Corfforol	Gostwng y galw am wasanaeth byw â chymorth gan 50 awr yr wythnos	EA 3	38
Gwasanaethau Oedolion	Anableddau Corfforol	Cynyddu nifer y cleientiaid sydd yn defnyddio taliadau uniongyrchol gan 10 cleient y flwyddyn	Dim Angen	30
Gwasanaethau Oedolion	Yr Henoed	Cynyddu cost safonol y gofal a ddarperir yng nghartrefi'r Cyngor er mwyn adlewyrchu'n agosach y gost o ddarparu'r gwasanaeth	Dim Angen	30
Gwasanaethau Oedolion	Iechyd Meddwl / Anableddau Corfforol	Cychwyn codi'r hyn a ganiateir yn statudol ar gyfer yr holl oedolion sy'n gleientiaid a hynny'n gyson ar draws pob oedran ac anabledd	Dim Angen	250
Gwasanaethau Oedolion	Uned Ddarparu	Arbediad blwyddyn lawn yn dilyn cau Plas Penlan	Dim Angen	70
Gwasanaethau Oedolion	Yr Henoed	Allanoli mwy o becynnau gofal cartref i ddarparwyr preifat	Dim Angen	11
Cyfanswm ar gyfer Gwasanaethau Oedolion				586
Dysgu a Diwylliant	Llyfrgelloedd	Lleihau'r gronfa ar gyfer prynu llyfrau	Dim Angen	20
Dysgu a Diwylliant	Llyfrgelloedd	Gwneud i ffwrdd â'r gyllideb sydd ddim yn cael ei defnyddio – Talnet	Dim Angen	20
Dysgu a Diwylliant	Ysgolion	Darparu setliad ariannol i ysgolion sy'n is na'r gost lawn o'r holl bwysau cyllidebol y mae ysgolion yn eu hwynebu yn 2019/20	EA 4	626

Arbedion Cyllideb Refeniw i'w Gweithredu yn 2019 / 20

Gwasanaeth	Cyllideb	Cynnig ar gyfer Arbedion	Cyfeirnod yr Aseiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb	Arbedion i'w Gweithredu £
Dysgu a Diwylliant	Addysg	Dim ond prynu'r isafswm statudol o ddarpariaeth feithrin gan sefydliadau meithrin	EA 5	89
Dysgu a Diwylliant	Addysg	Adolygu'r modd darperir gwasanaethau integredig er mwyn gwneud defnydd mwy effeithlon o adnoddau	Dim Angen	106
Dysgu a Diwylliant	Diwylliant	Dileu'r cyllidebau marchnata ar gyfer Melin Llynnon, Carchar Biwmares ac Ynys Lawd – dim eu hangen mwyach	Dim Angen	15
Dysgu a Diwylliant	Y Gwasanaeth Ieuencid	Cau 1 clwb a lleihau nifer yr wythnosau y mae clybiau eraill ar agor a pheidio â thalu mwyach i blant weithio yn y Bar Coffi yng Nghlwb Jesse Hughes	Dim Angen	10
Dysgu a Diwylliant	Diwylliant	Ailstrwythuro Staff	Dim Angen	36
Dysgu a Diwylliant	Diwylliant	Lleihau'r gyllideb Grantiau ar gyfer y Celfyddydau er mwyn adlewyrchu'r swm gwirioneddol sydd ei angen	Dim Angen	15
Dysgu a Diwylliant	Diwylliant	Cynyddu'r gyllideb incwm ar gyfer Oriol Ynys Môn er mwyn adlewyrchu'r perfformiad cyfredol	Dim Angen	30
Cyfanswm ar gyfer Dysgu a Diwylliant				967
Rheoleiddio ac Economaidd	Arforol	Lleihau Cyllidebau Arforol	Dim Angen	16
Rheoleiddio ac Economaidd	Datblygu Economaidd	Lleihau capasiti yn y Swyddogaeth Adfywio	Dim Angen	66
Rheoleiddio ac Economaidd	Twristiaeth	Lleihau cyllidebau Twristiaeth a Chefn Gwlad	Dim Angen	5
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	Hamdden	Lleihau'r gyllideb Cyfleusterau Awyr Agored yn dilyn trosglwyddo asedau o'r Swyddogaeth Hamdden	Dim Angen	42
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	Gwarchod y Cyhoedd	Lleihau capasiti yn y Swyddogaeth Gwarchod y Cyhoedd	Dim Angen	42
Cyfanswm ar gyfer Rheoleiddio a Datblygu Economaidd				171
Tai	Tai	Ailstrwythuro Staff	Dim Angen	54
Cyfanswm ar gyfer Tai				54

Arbedion Cyllideb Refeniw i'w Gweithredu yn 2019 / 20

Gwasanaeth	Cyllideb	Cynnig ar gyfer Arbedion	Cyfeirnod yr Aseiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb	Arbedion i'w Gweithredu £
Adnoddau	Caffael	Lleihau cyllidebau Caffael canolog	Dim Angen	5
Adnoddau	Gweinyddu	Ailstrwythuro Staff	Dim Angen	25
Cyfanswm ar gyfer Adnoddau				30
Trawsnewid	Adnoddau Dynol	Lleihau'r gyllideb hyfforddiant ar gyfer lleoliadau dros yr haf	Dim Angen	20
Trawsnewid	TG	Lleihau cyllidebau ffôn yn dilyn cael gwared ar linellau ffôn nad ydynt yn cael eu defnyddio neu linellau ble mae'r defnydd yn isel	Dim Angen	20
Trawsnewid	TG	Gwneud i ffwrdd â'r gyllideb cynadleddau fideo – nid yw'r system yn cael ei defnyddio mwyach	Dim Angen	3
Cyfanswm ar gyfer Adnoddau				43
Corfforaethol	Pensiynau	Lleihau cyllidebau pensiwn hanesyddol er mwyn adlewyrchu'r gostyngiad yn y costau	Dim Angen	100
Corfforaethol	Corfforaethol a Democrataidd	Lleihau ffioedd archwilio allanol i adlewyrchu'r gwasanaeth a'r costau diwygiedig	Dim Angen	10
Cyfanswm ar gyfer Corfforaethol				110
CYFANSWM CYNIGION AR GYFER ARBEDION				2,561

CYNNIG TERFYNOL AR GYFER CYLLIDEB 2019/20 YN ÔL GWASANAETH

	Cyllideb Ddisymud yn dilyn y Setliad Dros Dro	Addasiadau i'r Gyllideb Ddisymud	Arbedion	Cyllid Grant	Pwysau ar y Gyllideb	Cyllideb Arfaethedig Derfynol ar gyfer 2019/20
	£	£	£	£	£	£
Addysg a Diwylliant	51,438,078	(33,790)	(966,983)	(172,800)	-	50,264,505
Gwasanaethau Oedolion	25,450,316	171,860	(586,000)	-	-	25,036,176
Gwasanaethau Plant	9,997,900	(141,882)	-	-	-	9,856,018
Gwasanaethau Tai	1,095,656	169,880	(54,000)	-	-	1,211,536
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	15,191,699	(7,940)	(600,000)	-	-	14,583,759
Economaidd ac Adfywio Cymunedau	3,971,504	26,590	(171,373)	-	-	3,826,721
Trawsnewid Corfforaethol	4,511,407	2,360	(42,890)	-	-	4,470,877
Adnoddau (yn cynnwys Budd-daliadau a Roddyd)	3,312,327	(164,560)	(30,000)	-	-	3,117,767
Busnes y Cyngor	1,570,765	54,016	-	-	-	1,624,781
Rheolaeth Gorfforaethol	685,796	-	-	-	-	685,796
Cyfanswm Cyllidebau Gwasanaeth	117,225,448	76,534	(2,451,246)	(172,800)	-	114,677,936
Costau Corfforaethol a Democraidd	3,479,598	(11,578)	(110,000)	-	-	3,358,020
Ad-daliadau i'r CRT	(677,950)	-	-	-	-	(677,950)
Ardollau	3,551,629	(24,677)	-	-	-	3,526,952
Cyllido Cyfalaf	6,989,932	-	-	-	-	6,989,932
Rhyddhad Trethi Dewisol	60,000	-	-	-	-	60,000
Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor	5,164,000	225,000	-	-	-	5,389,000
Cyfanswm Cyllidebau a Ddyrannwyd	135,792,657	265,279	(2,561,246)	(172,800)	-	133,323,890
Arian wrth gefn Cyffredinol ac Arall	1,609,180	-	-	-	277,118	1,886,298
Cyfanswm Cyllideb 2019/20	137,401,837	265,279	(2,561,246)	(172,800)	277,118	135,210,188
Cyllidir gan						
Grant Cynnal Refeniw	(72,405,175)	(632,163)	-	-	-	(73,037,338)
Trethi Annomestig	(22,753,674)	-	-	-	-	(22,753,674)
Dreth Gyngor yn cynnwys Premiwm y Dreth Gyngor	(36,842,437)	(2,576,739)	-	-	-	(39,419,176)
Cronfeydd Wrth Gefn y Cyngor	-	-	-	-	-	-
Cyfanswm Cyllid	(132,001,286)	(3,208,902)	-	-	-	135,210,188
Gwahaniaeth rhwng y Gyllideb a'r Cyllid	5,400,551	(2,943,623)	(2,561,246)	(172,800)	277,118	-

Cyngor Sir Ynys Môn - **Templed ar gyfer Asesu'r Effaith ar Gynnigion Cyllidol 2019/20**

Tudalen 43

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
1 - Beth yw'r cynnig cyllidol sy'n cael ei asesu?	<p>Cludiant Cyhoeddus</p> <p>Mae'r Adran Briffyrdd wedi cynnal adolygiad o wasanaethau bysiau, gan nodi llwybrau â niferoedd teithwyr isel a chymhorthdal uchel.</p> <p>Cytundeb 50b – Argymell peidio â gweithredu'r siwrna' dan wasanaeth 32 am 0713 o Amlwch i Langefni ac argymell peidio â gweithredu'r siwrneiau ynghlwm gyda'r gytundeb yma ar ddydd Sadwrn. Ar hyn o bryd nid yw'r siwrneiau sy'n rhan o'r cytundeb yma yn gweithredu ar brynhawn Sadwrn, arbed £10.7k.</p> <p>Cytundeb 63a – Argymell peidio â gweithredu gwasanaeth 63 ar brynhawn Sadwrn o Amlwch i Lannerch-y-medd i Fangor (heibio Brynteg), arbed £6.2k.</p> <p>Cytundeb 43a – Argymell terfynu pob siwrna' sy'n rhan o'r cytundeb yma, arbed £95k. Mae'r siwrneiau presennol yn gwasanaethu stadau tai ac ardaloedd preswyl ym Mhorthaethwy a Llanfairpwll a siwrna' sengl yn gweithredu yn uniongyrchol rhwng Caernarfon a Llangefni.</p>
2 - Pwy yw'r Swyddog arweiniol ar gyfer y cynnig yma?	<p>Huw Percy, Pennaeth Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo Interim</p> <p>Iwan Cadwaladr, Uwch Beiriannydd Trafnidiaeth</p>
3 - Ydy'r cynnig yma'n un newydd neu un sydd wedi ei gysidro eisoes?	Cynnig newydd

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
4 – Pa grwp o randdeiliaid fydd yn cael eu heffeithio gan y cynnig yma?	Teithwyr bws fyddai yn cael eu heffeithio gan y cynnig yma. Yn enwedig y defnyddwyr sydd yn llai abl i gerdded at y safle bws agosaf.
5 – Sut bydd y grwp hwn yn cael eu heffeithio?	Bydd y siwrneiau dan sylw ddim ar gael i deithwyr.
6 – Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw gynnig arall all effeithio ar y grwp hyn o bobl	Na ddim yn ymwybodol o unrhyw gynnig arall.
7 – Oes yna risgiau yn perthyn i'r cynnig yma? Os oes, plis rhestrwch nhw	Ni fydd teithwyr arferol y siwrneiau dan sylw yn gallu eu defnyddio mwyach mi all hyn arwain at fwy o siwrneiau ceir neu unigolion yn methu teithio. Bydd angen i'r teithwyr arferol ar siwrneiau 43a gerdded yn bellach i safle bws gwahanol neu ddefnyddio dau wasanaeth sydd yn cysylltu.
8 – Fydde 'na risgiau cysylltiedig yn dilyn penderfyniad i gytuno a'r cynnig Er enghraifft, lleihau gwariant priffyrdd, yn cynyddu'r tebygolrwydd am fwy o potholes fydd o ganlyniad yn cynyddu'r risg o hawliadau yswiriant.	Mae peryg y gall lleihau cyllideb y gwasanaeth cludiant cyhoeddus effeithio ar lefelau 'Bus Services Support Grant' yn y dyfodol. Ar hyn o bryd mae'r grantiau hyn yn cael eu hadolygu.
9 – Ydych chi'n tybio bod angen proses ymgynghori ychwanegol (h.y. yn ychwanegol i'r broses cyffredinol) cyn gweithredu'r cynnig arfaethedig	Cyn newid neu ddarfod unrhyw brif siwrneiau bws bydd ymarfer ymgynghori ychwanegol yn angenrheidiol. Mae hyn yn cynnwys ymgynghori gyda grwpiau defnyddwyr penodol, cynghorwyr, cynghorau tref a chymuned ac aelodau o'r cyhoedd dros 3 mis. Mae gofyn rhoi rhybudd o 84 diwrnod i'r gweithredwyr bws.

Cam 2: Canlyniad yr asesiad	
<p>10 - Nodwch y prif effeithiau sydd wedi cael eu hadnabod a sut y bwriedir lliniaru'r effeithiau negyddol (sef crynodeb o'r tabl uchod).</p>	<p>Wrth dorri y siwrneiau dan sylw mi fyddai'n golygu bod y teithwyr arferol yn cael eu heffeithio. Mewn rhai achosion, mae siwrneiau gwahanol ar gael (siwrneiau yn ymwneud â chytundeb 43a yn benodol).</p> <p>Byddai angen i deithwyr Porthaethwy gerdded at y B5420 a defnyddio gwasanaeth bws 62. Byddai angen i deithwyr Llanfairpwll gerdded at yr A5 a defnyddio gwasanaeth 4/X4/42.</p> <p>Byddai angen i deithwyr o Langefni i Gaernarfon wneud cysylltiad ym Mangor neu Ysbyty Gwynedd.</p>
<p>11 – Oes yna strategaeth ar gyfer delio gydag unrhyw effeithiau sydd ddim yn anghyfreithlon ond nid oes modd eu hosgoi nag eu lliniaru?</p>	<p>Bydd siwrneiau bws gwahanol ar gael i deithwyr bws sydd yn cael eu heffeithio, ond bydd angen cerdded ymhellach at y gwasanaethau hynny. Mae safleoedd bws a cysgodfannau ar y llwybrau arfaethedig a gwasanaeth amlach.</p>
<p>12 - A oes angen ail-ystyried y cynnig o ganlyniad i gynnal yr asesiad effaith yma?</p> <p>(Gallai tystiolaeth o effaith negyddol wneud y cynnig yn anghyfreithlon. Os rydych chi wedi adnabod effaith negyddol, dylid ystyried os oes modd cario 'mlaen gyda'r cynnig ar yr adeg yma).</p>	<p>Na</p>

Cam 3 – Cynllun Gweithredu

Rhowch fanylion yma am unrhyw weithrediadau sydd wedi'u cynllunio yn dilyn cwblhau'r asesiad. Dylid cynnwys unrhyw newidiadau a wnaed i leihau neu ddileu effaith negyddol tebygol neu wirioneddol, ynghyd ag unrhyw drefniadau i gasglu data neu wneud gwaith ymchwil pellach yn ystod y cyfnod ymgynghori

Cyf	Gweithrediadau arfaethedig	Swyddog Arweiniol	Amserlen
	3 mis o ymgynghori gyda defnyddwyr	IC	Cychwyn Tachwedd
	84 diwrnod o rybudd i weithredwyr bws	IC	Cychwyn Rhagfyr

Cyngor Sir Ynys Môn - **Templed ar gyfer Asesu'r Effaith ar Gynnigion Cyllidol 2018/19****Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol**

1 - Beth yw'r cynnig cyllidol sy'n cael ei asesu?	Darfod Gwasanaeth Croeswyr Plant Ysgol
2 - Pwy yw'r Swyddog arweiniol ar gyfer y cynnig yma?	Huw Percy, Pennaeth Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo Interim Jennifer Clark, Uwch Beiriannydd Trafnidiaeth Strategol a Diogelwch y Ffyrdd
3 - Ydy'r cynnig yma'n un newydd neu un sydd wedi ei gysidro eisoes?	Newydd – y polisi blaenorol oedd i beidio ail osod swydd ar ol i Croeswr benderfynu adael y Gwasanaeth.
4 – Pa grwp o randdeiliaid fydd yn cael eu heffeithio gan y cynnig yma?	Croeswyr Plant Ysgol - Kingsland, Caergybi Cybi, Caergybi (x 2) Llanfawr, Caergybi (1x parhaol, 1 x achlysurol) St. Mary's, Caergybi Y Graig, Llangefni Amlwch Llanfechell Caergeiliog Llannerch y Medd Plant Ysgol Cynradd sydd yn cerdded i'r ysgolion uchod. Rhieni sydd yn gyfrifol am blant oed Cynradd yn yr ysgolion uchod.

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol

<p>5 – Sut bydd y grwp hwn yn cael eu heffeithio?</p>	<p>Bydd y staff sydd yn cael eu heffeithio yn colli swydd.</p> <p>Plant/rhieni –cyfrifoldeb y rhieni ydyw yn bresennol i sichrau bod y plant yn cyrraedd yr ysgol yn ddiogel – bydd hyn ddim yn newid.</p>
<p>6 – Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw gynnig arall all effeithio ar y grwp hyn o bobl</p>	<p>Na</p>
<p>7 – Oes yna risgiau yn perthyn i'r cynnig yma? Os oes, plis rhestrwch nhw</p>	<p>Cyllidebol – costau diswyddiadau</p>
<p>8 – Fydde 'na risgiau cysylltiedig yn dilyn penderfyniad i gytuno a'r cynnig</p> <p>Er enghraifft, lleihau gwariant priffyrdd, yn cynyddu'r tebygolrwydd am fwy o potholes fydd o ganlyniad yn cynyddu'r risg o hawliadau yswiriant.</p>	<p>Gallai tynnu'r Croeswyr Plant Ysgol olygu bod y risg o wrthdrawiadau i blant yn cynyddu.</p> <p>Posibilrwydd o fwy o dagfeydd tu allan i ysgolion.</p> <p>Cyhoeddusrwydd negyddol i'r Cyngor.</p>
<p>9 – Ydych chi'n tybio bod angen proses ymgynghori ychwanegol (h.y. yn ychwanegol i'r broses cyffredinol) cyn gweithredu'r cynnig arfaethedig</p>	<p>Bydd angen cynnal ymgynghoriad gyda'r Croeswyr Plant Ysgol a'r ysgolion sydd yn cael eu heffeitho.</p>

Cam 2: Canlyniad yr asesiad

10 - Nodwch y prif effeithiau sydd wedi cael eu hadnabod a sut y bwriedir lliniaru'r effeithiau negyddol (sef crynodeb o'r tabl uchod).

Gallai tynnu'r Croeswyr Plant Ysgol olygu bod y risg o wrthdrawiadau i blant yn cynyddu, gallai'r risg yma gael ei leihau drwy ddilyn y mesuriadau canlynol:

Gwella'r cyfleusterau croesfanau ffisegol – bydd angen cynnal asesiad ym mhob ysgol i adnabod unrhyw ddarpariaeth sydd angen ei wneud ymhle does dim darpariaeth, ac i wiro addasrwydd y ddarpariaeth ymhle bod cyfleusterau eisoes wedi eu gosod.

Ysgol***Darpariaeth Cyfredol***

Kingsland, Caergybi

Dim Croesfan

Cybi, Caergybi

Mae yna croesfannau sebra y ddwy ochr o'r ysgol ond dim ar leoliadau'r croeswyr

Llanfawr, Caergybi

Dim Croesfan

St. Mary's, Caergybi

Dim Croesfan

Y Graig, Llangefni

Croesfan Pelican wrth leoliad y croeswr ac hefyd Croesfan Toucan wrth yr ysgol

Amlwch

Croesfan Sebra

Llanfechell

Dim Croesfan

Caergeiliog

Ynys Traffic

Llannerch y Medd

Dim Croesfan

Gwersi Diogelwch y Ffyrdd gan aelodau staff yr Uned Diogelwch y Ffyrdd– dim costau ychwanegol i'r Awdurdod.

Adran Addysg / Ysgolion - Diweddarau eu Cynlluniau Teithio i'r Ysgol

Cam 2: Canlyniad yr asesiad

<p>11 – Oes yna strategaeth ar gyfer delio gydag unrhyw effeithiau sydd ddim yn anghyfreithlon ond nid oes modd eu hosgoi nag eu lliniaru?</p>	<p>Nid yw'r Gwasanaeth Croeswyr Plant Ysgol (CPY) yn un stadudol. Mae'r Cyngor yn bresennol yn dilyn canllawiau y gwasanaeth CPY ar gyfer asesu safle sydd yn defnyddio y formiwla "PV2" (P= Number of Pedestrians, V=Number of Vehicles)</p> <p>Mae'r fformiwla "PV2" yn mesur y potensial am wrthdaro a'r amser oedi gan gerddwyr. Mae hefyd yn ystyried yr angen i helpu nifer fach o gerddwyr ar draws y lon yn ddiogel pan mae llif y traffic yn drwm a'r oedi yn hir. Yn ogystal mae'n ystyried yr angen i helpu nifer uchel o gerddwyr pan mae'r traffic yn ysgafn a'r cyfnod oedi yn fyrrach.</p> <p>Cafodd pob safle a'r Ynys Môn ei asesu yn 2007 gan ddefnyddio'r fformiwla "PV2", nid oedd cyfiawnhad ar gyfer yr un safle. Fel canlyniad mabwysiadodd yr Awdurdod y polisi o beidio ag ail lenwi swyddi Croeswyr Plant Ysgol oedd yn penderfynu gadael y gwasanaeth. Mae'r ffigyrau "PV2" wedi eu hadolygu ac yr ydym yn rhagweld y byddant yn aros yn sylweddol is na'r trothwy. Cafwyd y 3 llwybr i'r safle Ysgol Cybi newydd eu asesu ym Mis Medi 2017 ac roedd y 3 llwybr o dan y trothwy.</p> <p>Mae yna Croesfanau Pal neu Sebra tu allan pedair ysgol (y rhai sydd wedi eu lleoli ar y lonydd prysura) a bydd gwersi diogelwch y ffyrdd yn cael eu cynnig.</p>
<p>12 - A oes angen ail-ystyried y cynnig o ganlyniad i gynnal yr asesiad effaith yma?</p> <p>(Gallai tystiolaeth o effaith negyddol wneud y cynnig yn anghyfreithlon. Os rydych chi wedi adnabod effaith negyddol, dylid ystyried os oes modd cario 'mlaen gyda'r cynnig ar yr adeg yma).</p>	<p>Na</p>

Cam 3 – Cynllun Gweithredu

Rhowch fanylion yma am unrhyw weithrediadau sydd wedi'u cynllunio yn dilyn cwblhau'r asesiad. Dylid cynnwys unrhyw newidiadau a wnaed i leihau neu ddileu effaith negyddol tebygol neu wirioneddol, ynghyd ag unrhyw drefniadau i gasglu data neu wneud gwaith ymchwil pellach yn ystod y cyfnod ymgynghori

Cyf	Gweithrediadau arfaethedig	Swyddog Arweiniol	Amserlen
	Adolygu unrhyw safle ymylol	JC	Tachwedd 2018
	Ymgynghori gyda Staff	JC	Rhagfyr 2018

Cyngor Sir Ynys Môn - Templed ar gyfer Asesu'r Effaith ar Gynnigion Cyllidol 2018/19
Rheoli Gofyn Ar Draws Gwasanaethau

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
1 - Beth yw'r cynnig cyllidol sy'n cael ei asesu?	Rheoli Gofyn mewn sawl maes. Y meysydd penodol yw 1) Nifer lleoliadau o fewn cartrefi 2) Nifer yr oriau o ofal cartref a ddarparwyd 3) Cefnogaeth mewn prosiectau byw gyda chefnogaeth
2 - Pwy yw'r Swyddog arweiniol ar gyfer y cynnig yma?	Pennaeth Oedolion- Alwyn Jones- gyda chefnogaeth drwy aelodau or tim yn benodol lola Richard a Barbara William, uwch reolwyr o fewn yr adran.
3 - Ydy'r cynnig yma'n un newydd neu un sydd wedi ei gysidro eisoes?	Yn Gynnig blynyddol
4 – Pa grwp o randdeiliaid fydd yn cael eu heffeithio gan y cynnig yma?	Unigolion o fewn gwasanaeth a rhai fydd yn dymuno derbyn gwasanaethau ir dyfodol
5 – Sut bydd y grwp hwn yn cael eu heffeithio?	Bydd newid ar y cynnig y mae unigolion yn ei dderbyn or gwasanaeth gyda llai o bwysau ar ddatrys gofynnion unigolion a mwy o ffocws ar eu hadnoddai personol a cheisio osgoir gwasanaethau sydd yn cynyddu dibynniaeth.
6 – Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw gynnig arall all effeithio ar y grwp hyn o bobl	Oherwydd natur yr arbediad yma, nid oes linc l unrhyw arbediad arall.
7 – Oes yna risgiau yn perthyn i'r cynnig yma? Os oes, plis rhestrwch nhw	Mae risg y bydd gofyn yn parhau l godi oherwydd pwysau demograffi serch newid mewn ymarfer o fewn y gwasanaeth.

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol

<p>8 – Fydde ‘na risgiau cysylltiedig yn dilyn penderfyniad i gytuno a’r cynnig</p> <p>r enghraifft, lleihau gwariant priffyrdd, yn cynyddu’r tebygolrwydd am fwy o potholes fydd o ganlyniad yn cynyddu’r risg o hawliadau yswiriant.</p>	<p>Na, bydd llai o ddibynniaeth ar wasanaeth a chynydd mewn annibynniaeth yn gallu bod yn beth bositif .</p>
<p>9 – Ydych chi’n tybio bod angen proses ymgynghori ychwanegol (h.y. yn ychwanegol i’r broses cyffredinol) cyn gweithredu’r cynnig arfaethedig</p>	<p>Na</p>

Cam 2: Canlyniad yr asesiad

<p>10 - Nodwch y prif effeithiau sydd wedi cael eu hadnabod a sut y bwriedir lliniaru’r effeithiau negyddol (sef crynodeb o’r tabl uchod).</p>	<p>Effaith= Lleihad mewn cynnig gwasanaeth</p> <p>Lliniaru= Cynnig cefnogaeth ar sail asedau unigolion a chwrdd au canlyniadau personol.</p>
<p>11 – Oes yna strategaeth ar gyfer delio gydag unrhyw effeithiau sydd ddim yn anghyfreithlon ond nid oes modd eu hosgoi nag eu lliniaru?</p>	<p>Dim yn berthnasol</p>

Cam 2: Canlyniad yr asesiad

12 - A oes angen ail-ystyried y cynnig o ganlyniad i gynnal yr asesiad effaith yma?

Na

(Gallai tystiolaeth o effaith negyddol wneud y cynnig yn anghyfreithlon. Os rydych chi wedi adnabod effaith negyddol, dylid ystyried os oes modd cario 'mlaen gyda'r cynnig ar yr adeg yma).

Cam 3 – Cynllun Gweithredu

Rhowch fanylion yma am unrhyw weithrediadau sydd wedi'u cynllunio yn dilyn cwblhau'r asesiad. Dylid cynnwys unrhyw newidiadau a wnaed i leihau neu ddileu effaith negyddol tebygol neu wirioneddol, ynghyd ag unrhyw drefniadau i gasglu data neu wneud gwaith ymchwil pellach yn ystod y cyfnod ymgynghori

Cyf	Gweithrediadau arfaethedig	Swyddog Arweiniol	Amserlen

Cyngor Sir Ynys Môn - **Templed ar gyfer Aseu'r Effaith ar Gynigion Cyllidol 2018/19**

Tudalen 55

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
1 - Beth yw'r cynnig cyllidol sy'n cael ei aseu?	Darparu setliad l'r ysgolion sy'n is na chost llawn yr holl bwysau sydd arnynt yn ystod 19/20
2 - Pwy yw'r Swyddog arweiniol ar gyfer y cynnig yma?	Arwyn Williams
3 - Ydy'r cynnig yma'n un newydd neu un sydd wedi ei gysidro eisoes?	Ystyriaeth blynyddol yn y blynyddoedd diwethaf
4 – Pa grwp o randdeiliaid fydd yn cael eu heffeithio gan y cynnig yma?	Effaith ar staff ysgolion a chapasiti i gynnal / godi safonau Effaith anuniongyrchol ar ddisgyblion, a'r ddarpariaeth a'r gefnogaeth a roddir iddynt
5 – Sut bydd y grwp hwn yn cael eu heffeithio?	Yn anorfod o gadw at y toriad a ymgynghorir arno, bydd torri swyddi – boed yn athrawon, cymorthyddion, staff gweinyddol. Bydd torri swyddi yn rhoi straen a phwysau ychwanegol ar y staff fydd yn parhau yn ein ysgolion, ac yn cael effeithio ar y gynhaliaeth, darpariaeth ac adnoddau ar gyfer disgyblion.
6 – Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw gynnig arall all effeithio ar y grwp hyn o bobl?	Gweler cynnig rhif 4 uchod.

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol

<p>7 – Oes yna risgiau yn perthyn i'r cynnig yma? Os oes, rhestrwch nhw os gwelwch yn dda</p>	<p>Oes:-</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dirywiad yn ansawdd y safonau a'r darpariaeth • Effaith negyddol ar les a morâl staff • Staff yn gadael eu gwaith – pwysau amlwg ar benaethiaid o orfod gweithredu'r toriadau. • Nifer gynyddol o'n ysgolion yn mynd i ddyled • Llai o amser arwain ar benaethiaid yn ein ysgolion cynradd, ac yn arbennig y rhai lleiaf • Effaith sylweddol ar gyllidebau ysgolion Uwchradd ac ysgolion cynradd mawr
<p>8 – A fyddai unrhyw risgiau cysylltiedig yn dilyn penderfyniad i gytuno â'r cynnig?</p> <p>Er enghraifft, lleihau gwariant priffyrdd, yn cynyddu'r tebygolrwydd am fwy o potholes fydd o ganlyniad yn cynyddu'r risg o hawliadau yswiriant.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Staff yn gadael eu swyddi / y proffesiwn • Anoddach denu penaeithiaid • Canlyniadau mewn arolygon Estyn wedi bod yn bositif yn ddiweddar, dros gyfnod mae'n debygol o gael effaith ar hyn o weithredu'r toriad yn llawn.
<p>9 – Ydych chi'n tybio bod angen proses ymgynghori ychwanegol (h.y. yn ychwanegol i'r broses cyffredinol) cyn gweithredu'r cynnig arfaethedig?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fforwm Cyllid Ysgolion, Chwefror 6ed

Cam 2: Canlyniad yr asesiad	
<p>10 - Nodwch y prif effeithiau sydd wedi cael eu hadnabod a sut y bwriedir lliniaru'r effeithiau negyddol (sef crynodeb o'r tabl uchod).</p>	<p>Bydd y toriad llawn yn cael effaith ar safonau, darpariaeth a chynhaliaeth i ddisgyblion yn ein ysgolion. Bydd effaith ar les a morâl staff.</p> <p>Anodd lliniaru; yn sylfaenol bydd rhaid i ysgolion ddarganfod ffyrdd gwahanol o ddarparu'r gwasanaeth ar lai o gyllid. Gyda rhai ysgolion gellir dadlau fod modd gwneud hyn, gydag ysgolion eraill mae'n anodd iawn gweld sut heb unai fynd i ddyled, peryglu safonau.</p> <p>Mae nifer dda o Benaethiaid a Chadeiryddion Cyrff Llywodraethu wedi cysylltu a'r Pennaeth Dysgu yn nodi nad ydynt yn gweld sut mae modd gweithredu'r toriad.</p> <p>Mae swyddogion yr adrannau addysg a chyllid wedi bod yn gweithio gyda phenaethiaid a chyrrff llywodraethu i geisio dod o hyd i ffyrdd i allu torri'r 5%.</p>
<p>11 – Oes yna strategaeth ar gyfer delio gydag unrhyw effeithiau sydd ddim yn anghyfreithlon ond nid oes modd eu hosgoi nag eu lliniaru?</p>	<p>Y flaenoriaeth fydd sicrhau diogelu a diogelwch y disgyblion a chynnal safonau. Bydd codi safonau yn hynod o heriol o ystyried effaith y toriadau ar yr ysgolion hynny nad oes unman amlwg o ran meysydd i dorri cyllid.</p>
<p>12 - A oes angen ail-ystyried y cynnig o ganlyniad i gynnal yr asesiad effaith yma?</p> <p>(Gallai tystiolaeth o effaith negyddol wneud y cynnig yn anghyfreithlon. Os rydych chi wedi adnabod effaith negyddol, dylid ystyried os oes modd cario 'mlaen gyda'r cynnig ar yr adeg yma).</p>	<p>Bydd y toriad yn golygu fod yr rhan fwyaf o'r ysgolion yn mynd i ddyled heb iddynt dorri swyddi. Bydd y rhan fwyaf o'r ysgolion a fydd yn parhau mewn dyled yn gallu rhoi cynllun adfer yn ei le dros flynyddoedd, ond bydd rhai ysgolion yn cael trafferth i roi cynllun o'r math yma yn ei le. Mae rhai ysgolion yn wynebu sefyllfa o fynd i ddyled (rhai yn ddyledion sylweddol) neu fethu staffio dosbarthiadau.</p> <p>Y pris mwyaf i'w dalu ydy'r effaith y mae'n bosibl i hyn gael ar addysg plant Môn. O ganlyniad, er fod y toriad yn bosibl, gan y byddai ei effaith mor andwyol, credaf y dylid ail ystyried.</p>

Cam 3 – Cynllun Gweithredu

Rhowch fanylion yma am unrhyw weithrediadau sydd wedi'u cynllunio yn dilyn cwblhau'r asesiad. Dylid cynnwys unrhyw newidiadau a wnaed i leihau neu ddileu effaith negyddol tebygol neu wirioneddol, ynghyd ag unrhyw drefniadau i gasglu data neu wneud gwaith ymchwil pellach yn ystod y cyfnod ymgynghori

Cyf	Gweithrediadau arfaethedig	Swyddog Arweiniol	Amserlen

Cyngor Sir Ynys Môn - **Templed ar gyfer Aseu'r Effaith ar Gynigion Cyllidol 2018/19**

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
1 - Beth yw'r cynnig cyllidol sy'n cael ei aseu?	Cyfrannu tuag at gynnal y cyfnod statudol o ddarpariaeth meithrin
2 - Pwy yw'r Swyddog arweiniol ar gyfer y cynnig yma?	Arwyn Williams
3 - Ydy'r cynnig yma'n un newydd neu un sydd wedi ei gysidro eisoes?	Cafodd hyn ystyriaeth rai blynyddoedd yn ol.
4 – Pa grwp o randdeiliaid fydd yn cael eu heffeithio gan y cynnig yma?	Cylchoedd meithrin – staff, gwirfoddolwyr a phwyllgorau Rhieni disgyblion sy'n mynychu cylch meithrin yn nhymor penblwydd eu plentyn yn 3 oed.
5 – Sut bydd y grwp hwn yn cael eu heffeithio?	O dderbyn y cynnig, ni fydd y cyngor yn cyfrannu tuag at addysg feithrin rhwng Medi'r 1af a Rhagfyr 31ain. Y statud ydy darparu 10awr o addysg yn y tymor yn dilyn penblwydd y disgybl yn 3 oed Bydd darpariaeth i'r disgyblion fydd yn dair oed cyn Awst 31ain yn eu hysgol gynradd (gydag eithriad Talwrn, Corn Hir, Henblas a Llandegfan). Bydd disgyblion a fydd yn 3oed rhwng Medi'r 1af a Rhagfyr 31ain yn derbyn addysg feithrin yn y tymor cyntaf wedi hyn, sef o Ionawr 1af ymlaen. Bydd cyfle i gylchoedd meithrin ddenu incwm drwy ddarparu gofal o amgylch y 10awr, ac i ddisgyblion sydd ddim yn eu tymor cyntaf wedi eu penblwydd yn 3oed.

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
6 – Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw gynneg arall all effeithio ar y grwp hyn o bobl	-
7 – Oes yna risgiau yn perthyn i'r cynneg yma? Os oes, rhestrwch nhw os gwelwch yn dda	Angen i gylchoedd fanteisio ar ddarparu cyfleoedd gofal 30awr er mwyn creu ffynhonnell arall o incwm yn ystod y tymor cyntaf.
8 – A fyddai unrhyw risgiau cysylltiedig yn dilyn penderfyniad i gytuno â'r cynneg? Er enghraifft, lleihau gwariant priffyrdd, yn cynyddu'r tebygolrwydd am fwy o potholes fydd o ganlyniad yn cynyddu'r risg o hawliadau yswiriant.	Mae'n bosib y bydd sgil effaith ar y ddarpariaeth feithrin allai yn ei dro gael effaith ar pa mor barod ydy disgyblion i dechrau mewn dosbarth meithrin yn yr ysgol.
9 – Ydych chi'n tybio bod angen proses ymgynghori ychwanegol (h.y. yn ychwanegol i'r broses cyffredinol) cyn gweithredu'r cynneg arfaethedig	Trafodaeth i'w barhau gyda chylchoedd meithrin a'r mudiad meithrin.

Cam 2: Canlyniad yr asesiad

<p>10 - Nodwch y prif effeithiau sydd wedi cael eu hadnabod a sut y bwriedir lliniaru'r effeithiau negyddol (sef crynodeb o'r tabl uchod).</p>	<p>Er mwyn lliniaru fe anogir cylchoedd i ddenu ffynhonnell arall o incwm yn ystod tymor cyntaf y flwyddyn academaidd.</p> <p>Mae swyddog o'r adran addysg eisoes wedi cychwyn trafodaeth gyda swyddog mudiad meithrin am hyn.</p>
<p>11 – Oes yna strategaeth ar gyfer delio gydag unrhyw effeithiau sydd ddim yn anghyfreithlon ond nid oes modd eu hosgoi nag eu lliniaru?</p>	
<p>12 - A oes angen ail-ystyried y cynnig o ganlyniad i gynnal yr asesiad effaith yma?</p> <p>(Gallai tystiolaeth o effaith negyddol wneud y cynnig yn anghyfreithlon. Os rydych chi wedi adnabod effaith negyddol, dylid ystyried os oes modd cario 'mlaen gyda'r cynnig ar yr adeg yma).</p>	<p>Nag oes</p>

Cam 3 – Cynllun Gweithredu

Rhowch fanylion yma am unrhyw weithrediadau sydd wedi'u cynllunio yn dilyn cwblhau'r asesiad. Dylid cynnwys unrhyw newidiadau a wnaed i leihau neu ddileu effaith negyddol tebygol neu wirioneddol, ynghyd ag unrhyw drefniadau i gasglu data neu wneud gwaith ymchwil pellach yn ystod y cyfnod ymgynghori

Cyf	Gweithrediadau arfaethedig	Swyddog Arweiniol	Amserlen

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	27 CHWFROR 2019
PWNC:	CYLLIDEB CYFALAF 2019/20
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	CYNGHORYDD R WILLIAMS
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES (EST. 2601)
AWDUR YR ADRODDIAD: RHIF FFÔN: E-BOST:	MARC JONES EST. 2601 rmjfi@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	d/b

A - Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

1.1 Mae gofyn i'r Cyngor llawn gymeradwyo Rhaglen Gyfalaf am 2019/20.

2. ARGYMHELLION

- Argymell y rhaglen gyfalaf ganlynol ar gyfer 2019/20:-

	£'m	£m
Cynlluniau Ymrwymedig a Ddygwyd Ymlaen o 2018/19	6.429	
Buddsoddi mewn Asedau presennol	2.539	
Ail-wynebu Priffyrdd	1.359	
Cynlluniau Newydd am 2019/20	2.146	
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	<u>4.809</u>	
Cyfanswm Cynlluniau Cyfalaf y Gronfa Gyffredinol		17.282
Cynlluniau Cyfalaf CRT		<u>13.110</u>
Cyfanswm Rhaglen Gyfalaf Ddrafft 2019/20		<u>30.392</u>
Cyllidir drwy :		
Cyllid a ddygwyd ymlaen o 2018/19		1.099
Benthyca â Chefnogaeth	2.026	
Benthyca â Chefnogaeth - Ysgolion 21 ^{ain} Ganrif	1.640	
Benthyca Di-gefnogaeth – Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	0.402	
Benthyca Di-gefnogaeth - CRT	1.000	
Cyfanswm Benthyca Newydd		5.068
Grant Cyffredinol Cyfalaf	1.327	
Grantiau Allannol	11.671	
Grant Atgyweirio Priffyrdd	<u>0.580</u>	
Cyfanswm Cyllid Grant		13.578
Cyllid wedi ei ailddyrranu o brosiectau eraill a ohiriwyd		1.197
Arian wrth gefn CRT		<u>9.450</u>
CYFANSWM CYLLID		<u>30.392</u>

- Cytuno i ddefnyddio'r balans o grant cyfalaf cyffredinol o £893k fel rhan o gyllid y rhaglen gyfalaf am 2020/21 (Atodiad 1 – paragraff 2.4 - 2.6).

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Bydd nifer o gynlluniau ychwanegol yn cael eu hystyried yn y rhaglen gyfalaf gyda'r prif ffactor o gyllid yn fforddiadwyedd a gwneud y mwyaf o gyllid grant allanol. Nid yw'r rhaglen gyfalaf arfaethedig a'r cynlluniau Cyfalaf ychwanegol, os cânt eu cefnogi, yn ymrwymo'r Cyngor i lefel o fenthycia sy'n cynyddu'r ddarpariaeth isafswm referniw neu daliadau llog i lefel na ellir ei fforddio.

C - Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae'r mater wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith gynnig y gyllideb cyfalaf.

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

d/b

DD - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth oedd eu sylwadau?

1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Sylwadau wedi eu cynnwys yn yr adroddiad
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	d/b – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hon
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Sylwadau wedi eu cynnwys yn yr adroddiad
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Caffael	
8	Sgriwtini	
9	Aelodau Lleol	

E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)

1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	

F - Atodiadau:

Atodiad 1 – Adroddiad ar Gyllideb Gyfalaf 2019/20
Atodiad 2 – Cyllideb Gyfalaf Arfaethedig 2019/20

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

Adroddiad Strategaeth Gyfalaf – Pwyllgor Gwaith 30 Hydref 2017
Cyllideb Gyfalaf 2018/19 – Cyngor llawn 28 Chwefror 2018
Cyllideb Gyfalaf 2019/20 – Pwyllgor Gwaith 12 Tachwedd 2018

1. CYFLWYNIAD

Yn ei gyfarfod ar 12 Tachwedd 2018 cytunodd y Pwyllgor Gwaith i gymeradwyo Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2019/20, gellir ei weld yn Nhabl 1 o'r adroddiad hwn.

Tabl 1
Rhaglen Gyfalaf Arfaethedig

	£'m	
Cynlluniau ymrwymedig wedi'u dwyn ymlaen o 2018/19	13.429	
Buddsoddi mewn Asedau Presennol	2.539	
Ail-wynebu Priffyrdd	1.359	
Cynlluniau Newydd am 2019/20	2.146	
Ysgolion 21 ^{ain} Ganrif	7.563	
Cyfanswm Cronfa Gyffredinol Cynlluniau Cyfalaf		27.036
Cynlluniau Cyfalaf CRT		13.110
Cyfanswm Rhaglen Gyfalaf Ddrafft 2019/20		40.146
Cyllidir drwy:		
Cyllid a ddygir ymlaen o 2018/19		1.099
Benthyca â Chefnogaeth	2.026	
Benthyca â Chefnogaeth – Ysgolion 21 ^{ain} Ganrif	1.943	
Benthyca Di-gefnogaeth – Ysgolion 21 ^{ain} Ganrif	1.847	
Benthyca Di-gefnogaeth CRT	1.000	
Cyfanswm Benthyca Newydd		6.816
Grant Cyffredinol Cyfalaf	1.327	
Grantiau Allannol	19.677	
Grant Adnewyddu Priffyrdd	0.580	
Cyfanswm Cyllid Grant		21.584
Cyllid wedi'i ailddyrannu o brosiectau eraill a ohiriwyd		1.197
Arian wrth gefn CRT		9.450
Cyfanswm Cyllid		40.146

2. GWYBODAETH YCHWANEGOL I GYSIDRO

- 2.1** Ni dderbyniwyd unrhyw sylw yn ystod yr ymgynghoriad, ynglyn a'r rhaglen gyfalaf ddrafft.
- 2.2** Bydd y cyhoeddiad diweddar am atal prosiect Wylfa newydd yn arwain at oedi yn y prosiect i wella'r A5025 o'r Fali i'r Wylfa. Gan nad yw'n glir pryd y bydd y prosiect yn ail-gychwyn, mae'r gwariant ar y prosiect gwella ffyrdd wedi'i ddileu o'r cynnig terfynol. Roedd y prosiect i gael ei ariannu'n llawn gan grantiau allanol a gwnaed yr addasiad angenrheidiol i'r cyllid hefyd.
- 2.3** Adolygir rhaglen ysgolion y 21^{ain} ganrif yn rheolaidd a chytunir ar unrhyw ddiweddariadau gyda Llywodraeth Cymru. Mae'r cynnydd ar ymestyn Ysgol y Graig wedi'i ohirio ac mae'r gwariant arfaethedig ar gyfer 2019/20 wedi'i ddiwygio i lawr am £3.120m (rhaglen ddrafft Tachwedd 18) i £0.666m. Yn ogystal mae gwariant ar ad-drefnu ysgolion yn ardal Amlwch wedi'i ddiwygio i lawr o £0.400m i £ 0.100m. Felly, mae'r rhaglen gyfalaf gyffredinol ar gyfer ysgolion 21ain ganrif ar gyfer 2019/20 wedi'i diwygio i £ 4.809m gyda'r cyllid wedi'i addasu yn unol â hynny.
- 2.4** Roedd y setliad dros dro yn cynnwys grant cyfalaf cyffredinol o £ 1.327m. Fodd bynnag, roedd y setliad terfynol yn cynnwys £ 0.738m ychwanegol, gan gymryd y grant diwygiedig i £ 2.065m.
- 2.5** Gellid delio â'r grant cyfalaf cyffredinol ychwanegol mewn 3 ffordd:-
- Gwahodd cynigion pellach gan wasanaethau ar gyfer cyllid cyfalaf ar gyfer prosiectau newydd. Byddai'r rhain yn cael eu hasesu yn y ffordd arferol, gydag unrhyw gynlluniau a gymeradwywyd yn cael eu hychwanegu at y rhaglen gyfalaf 2019/20.
 - Cynyddu'r symiau a ddyrennir i'r prosiectau, sy'n cynnal asedau presennol – adeiladau, cerbydau, seilwaith TG.
 - Peidio â dyrannu'r grant yn 2019/20 ond ei ddefnyddio fel rhan o'r cyllid ar gyfer y rhaglen gyfalaf 2020/21.
- 2.6** O gofio bod y cyllid yn 2020/21 yn debygol o fod yn gyfyngedig a'r ffaith y bydd incwm o dderbyniadau cyfalaf yn ddibwys (ac eithrio gwerthu safleoedd ysgol lle y dyrannwyd y derbyniad cyfalaf eisoes), byddai'n ddoeth ac yn ffordd well o ddefnyddio'r cyllid i ddefnyddio'r cyllid fel rhan o'r rhaglen gyfalaf 2020/21. Gellir defnyddio'r grant cyfalaf cyffredinol ychwanegol fel rhan o'r cyllid ar gyfer y rhaglen gyfan, yn hytrach na'i ddefnyddio yn 2019/20 ar brosiectau, nad yw efallai'n cyd-fynd â'r strategaeth gyfalaf gyffredinol.

3. ARGYMHELLION

- 3.1** Gofynnir i'r Cyngor llawn argymell y gyllideb gyfalaf ganlynnol gael ei gymeradwyo am 2019/20, fel y danghosir yn Nhabl 2 isod. (Mae dadansoddiad manylach ynghlwm fel Atodiad 2).

Tabl 2
Cynlluniau Newydd ar gyfer y Rhaglen Gyfalaf

	£'m	
Committed Schemes Brought Forward from 2018/19	6.429	
Investing in Existing Assets	2.539	
Highway Resurfacing	1.359	
New Schemes for 2019/20	2.146	
21 st Century Schools	4.809	
Total General Fund Capital Schemes		17.282
HRA Capital Schemes		13.110
Total Draft Capital Programme 2019/20		30.392
Funded By:		
Funding B/F from 2018/19		1.099
Supported Borrowing	2.026	
Supported Borrowing – 21 st Century Schools	1.640	
Unsupported Borrowing – 21 st Century Schools	0.402	
HRA Unsupported Borrowing	1.000	
Total New Borrowing		5.068
General Capital Grant	1.327	
External Grants	11.671	
Highways Refurbishment Grant	0.580	
Total Grant Funding		13.578
Funding Reallocated from other postponed projects		1.197
HRA Reserves		9.450
Total Funding		30.392

3.2 Nad yw balans y grant cyfalaf cyffredinol sydd heb ei neilltuo yn cael ei ddefnyddio yn 2019/20 ond yn cael ei gadw tan 2020/21 a'i ddefnyddio fel rhan o'r cyllid ar gyfer y prosiect hwnnw.

RHAGLEN GYFALAF ARFAETHEDIG 2019/20

Cynllun	Categori	Cyllideb 2019/20 £'000	Cyllidwyd gan									
			Grantiau Allanol £'000	Cyllid D/Y o 2018/19 £	Grant Cyffredinol Cyfalaf £	Benthyca â Chefnogaeth £	Grant Adnewyddu Priffyrdd £	Cyllid a Ail- ddyrrannwyd £	Benthyca Di- gefnogaeth Ysgolion 21ain Ganrif £	Benthyca â Chefnogaeth Ysgolion 21ain Ganrif £	Benthyca Di- gefnogaeth CRT £	CRT Refeniw / Arian Wrth Gefn £
Porth Ymwelwyr Ynys Cybi	Cynlluniau Ymrwymedig D/Y	1,000	950	50	-	-	-	-	-	-	-	-
Isadeiledd Strategol Caergybi a Llangefni	Cynlluniau Ymrwymedig D/Y	3,400	3,330	70	-	-	-	-	-	-	-	-
Cynlluniau Lliniaru Llifogydd	Cynlluniau Ymrwymedig D/Y	900	765	100	-	35	-	-	-	-	-	-
Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr	Cynlluniau Ymrwymedig D/Y	779	-	779	-	-	-	-	-	-	-	-
Neuadd y Farchnad Caergybi	Cynlluniau Ymrwymedig D/Y	350	250	100	-	-	-	-	-	-	-	-
CYFANSWM CYNLLUNIAU YMRWYMEDIG D/Y		16,429	5,295	1,099	-	35	-	-	-	-	-	-

Cynllun	Categori	Cyllideb 2019/20 £'000	Cyllidwyd gan										
			Grantiau Allanol £'000	Cyllid D/Y o 2018/19 £	Grant Cyffredinol Cyfalaf £	Benthyca â Chefnogaeth £	Grant Adnewyddu Priffyrdd £	Cyllid a Ail- ddyrrannwyd £	Benthyca Di- gefnogaeth Ysgolion 21ain Ganrif £	Benthyca â Chefnogaeth Ysgolion 21ain Ganrif £	Benthyca Di- gefnogaeth CRT £	CRT Refeniw / Arian Wrth Gefn £	
Gwaith Adnewyddu a Gynlluniwyd a Gwelliannau SATC	CRT	4,496	2,660	-	-	-	-	-	-	-	-	1,000	836
Datblygiadau Newydd/ad- brynu hen eiddo hawl i brynu	CRT	1,723	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,723
CYFANSWM CRT		13,110	2,660	-	-	-	-	-	-	-	-	1,000	9,450
Uwchraddio Peiriannau Talu ac Arddangos yn y Meysydd Parcio	Prosiectau Cyfalaf Newydd	0,030	-	-	-	-	-	0,030	-	-	-	-	-
Adnewyddu Plas Mona	Prosiectau Cyfalaf Newydd	0,035	-	-	-	-	-	0,035	-	-	-	-	-
Adnewyddu Plas Crigyll	Prosiectau Cyfalaf Newydd	0,085	-	-	-	-	-	0,085	-	-	-	-	-
Uwchraddio Offer Stafelloedd Cyfarfod	Prosiectau Cyfalaf Newydd	0,025	-	-	-	-	-	0,025	-	-	-	-	-
Diogelwch Ysgolion	Prosiectau Cyfalaf Newydd	0,200	-	-	-	-	-	0,200	-	-	-	-	-

Cynllun	Categori	Cyllideb 2019/20 £'000	Cyllidwyd gan										
			Grantiau Allanol £'000	Cyllid D/Y o 2018/19 £	Grant Cyffredinol Cyfalaf £	Benthyca â Chefnogaeth £	Grant Adnewyddu Priffyrdd £	Cyllid a Ail- ddyrrannwyd £	Benthyca Di- gefnogaeth Ysgolion 21ain Ganrif £	Benthyca â Chefnogaeth Ysgolion 21ain Ganrif £	Benthyca Di- gefnogaeth CRT £	CRT Refeniw / Arian Wrth Gefn £	
Cyllid os bydd cynnig yn hwyr gan LIC ynglŷn â Gwaith Traenio	Prosiectau Cyfalaf Newydd	0,200	0,170	-	-	-	-	-	0,030	-	-	-	-
Ynys Môn Cysylltiedig (AC) l'r cyfnod pontio PSBA	Prosiectau Cyfalaf Newydd	0,060	-	-	-	-	-	-	0,060	-	-	-	-
Astudiaethau Traenio a Gwaith Dylunio	Prosiectau Cyfalaf Newydd	0,166	0,141	-	-	-	-	-	0,025	-	-	-	-
Amddiffynfa rhag llifogydd Traeth Coch	Prosiectau Cyfalaf Newydd	0,850	0,638	-	-	-	-	-	0,212	-	-	-	-
Datblygu Economaidd – Ceisio Cyllid Cyfatebol	Prosiectau Cyfalaf Newydd	0,095	-	-	-	-	-	-	0,095	-	-	-	-
Buddsoddi i Arbed – Effeithlonrwydd Ynni - Adeiladau Corfforaethol	Prosiectau Cyfalaf Newydd	0,250	-	-	-	-	-	-	0,250	-	-	-	-
Buddsoddi i Arbed – Prynu cerbydau newydd	Prosiectau Cyfalaf Newydd	0,150	-	-	-	-	-	-	0,150	-	-	-	-
TOTAL NEW CAPITAL PROJECTS		2,146	0.949	-	-	-	-	-	1,197	-	-	-	-

Cynllun	Categori	Cyllideb 2019/20 £'000	Cyllidwyd gan									
			Grantiau Allanol £'000	Cyllid D/Y o 2018/19 £	Grant Cyffredinol Cyfalaf £	Benthyca â Chefnogaeth £	Grant Adnewyddu Priffyrdd £	Cyllid a Ail- ddyrrannwyd £	Benthyca Di- gefnogaeth Ysgolion 21ain Ganrif £	Benthyca â Chefnogaeth Ysgolion 21ain Ganrif £	Benthyca Di- gefnogaeth CRT £	CRT Refeniw / Arian Wrth Gefn £
CYFANSWM RHAGLEN CYFALAF 2019/20		30,392	11,671	1,099	1,327	2,026	580	1,197	402	1,640	1,000	9,450

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	27 CHWEFROR 2019
PWNC:	DATGANIAD AR STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS 2019/20
SWYDDOG ARWEINIOL:	MARC JONES
SWYDDOG CYSWLLT:	GARETH ROBERTS (RHIF FFÔN: EST 2675)
Natur a rheswm dros adrodd	
I bwrpas craffu – yn unol â chyfarwyddyd proffesiynol.	

1. Cyflwynir yr adroddiad hwn i sicrhau bod y Cyngor yn gweithredu arferion gorau yn unol â Chôd Ymarfer y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifiaeth (CIPFA) ar faterion Rheoli Trysorlys. Mae'r côd yn argymhell y dylai'r Aelodau sgriwteiddio'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys cyn iddo gael ei fabwysiadu (sy'n cynnwys y Strategaeth Fuddsoddi Flyneddol, Datganiad Polisi MRP Blyneddol, y Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys a'r Cynllun Dirprwyo ar Reoli Trysorlys). Yn unol â chynllun dirprwyo'r Awdurdod, y Pwyllgor Archwilio sy'n gyfrifol am y swyddogaeth hon. Cyflwynwyd yr adroddiad hon i'r Pwyllgor Archwilio ar 12 Chwefror 2019 lle y penderfynwyd i rhoi ymlaen i'r Pwyllgor Gwaith ar 18 Chwefror 2019 heb sylwadau. Penderfynodd y Pwyllgor Gwaith i roi ymlaen i'r Pwyllgor yma heb sylwadau.
2. Mae Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys (Adran 7) yn argymhell y dylid cymeradwyo, dogfennu a monitro Arferion Rheoli Trysorlys (ARhT) yr Awdurdod. Mae'n dweud hefyd mai mater ar gyfer penderfyniad lleol yw natur a maint ymwneud corff cyfrifol unrhyw sefydliad o ran cymeradwyo a monitro ei Bolisiâu Rheoli Trysorlys a'r atodlenni cysylltiedig ac mae'n cydnabod hefyd y gellir dirprwyo'r swyddogaeth hon mewn rhai sefydliadau i'r swyddog cyfrifol. Ym mhob achos, dylai fod yn destun sgriwteini gan y corff cyfrifol yn dilyn argymhellion gan y swyddog cyfrifol. Mae'r Awdurdod hwn wedi creu CRhT wedi'u dogfennu, a chawsant eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio ar 6 Rhagfyr 2016. Roedd yna newid i'r CRhT yn y Datganiad ar Strategaeth Rheoli Trysorlys 2018/19, sef cynyddu isafswm y balans ariannol o £5m i £6m yn unol â'r polisi arian wrth gefn diweddaraf a gafodd ei gymeradwyo.
3. O ran diweddariadau i'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys, nid oes unrhyw fwriad i newid yr egwyddorion a'r polisiâu craidd sydd yn Natganiad 2018/19.
4. Dan y Côt Ymarfer diwygiedig, mae bellach yn angenrheidiol i'r Cyngor baratoi Strategaeth Gyfalaf sy'n cymryd golwg tymor hwy ar y buddsoddiad cyfalaf sydd ei angen a'r modd y bydd y buddsoddiad hwnnw'n cael ei ariannu. Bydd y strategaeth hon, ynghyd â phenderfyniadau eraill ar y gyllideb yn cael eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith. Mae'r Strategaeth Rheoli Trysorlys hon yn eistedd dan y Strategaeth Gyfalaf ac yn ystyried effaith y strategaeth honno ar fenthyciadau a buddsoddiadau'r Cyngor ac yn nodi'r modd y bydd y ddau beth yn cael eu rheoli, sy'n unol â lefel addas o risg y mae'r Cyngor yn dymuno ei chymryd o ystyried y canllawiau sydd wedi eu gosod yng Nghôd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys.
5. **Argymhellion**
 - Nodi cynnwys yr adroddiad eglurhaol hwn; a
 - Cymeradwyo'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys 2019/20 (sy'n cynnwys y Strategaeth Buddsoddi Blyneddol, Polisi DRI, Polisi Datganiad Rheoli Trysorlys Blyneddol a'r Dangosyddion Pwyllgor a Thrysorlys) [Atodiad A].

DATGANIAD STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS

DATGANIAD AR Y STRATEGAETH FUDDSODDI FLYNYDDOL, Y DATGANIAD POLISI AR Y DDARPARIAETH REFENIW ISAF (DRI) A'R DATGANIAD AR Y STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS AR GYFER 2019/20

1. CEFNDIR

1.1. Mae CIPFA yn diffinio rheoli trysorlys fel:

“The management of the local authority’s borrowing, investments and cash flows, its banking, money market and capital market transactions; the effective control of the risks associated with those activities; and the pursuit of optimum performance consistent with those risks.”

Mae'r Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys yn diffinio polisiau ac amcanion gweithgareddau rheoli trysorlys (gweler **Atodiad 1**)

1.2. Rhaid i'r Cyngor weithredu cyllideb gytbwys sy'n golygu yn gyffredinol y bydd cyfanswm yr incwm a godir yn ystod y flwyddyn ariannol yn cwrdd â gwariant. Rhan o'r gweithgareddau rheoli trysorlys yw sicrhau bod y llif arian hwn wedi ei gynllunio'n ddigonol a bod arian ar gael pan mae ei angen. Caiff arian sydd dros ben ei fuddsoddi mewn gwrth-bartïon sy'n cwrdd â'r meini prawf o ran diogelwch, hylifedd a dychweliad ar fuddsoddiadau fel y nodir yn y strategaeth hon.

1.3. Ail brif swyddogaeth y gwasanaeth rheoli trysorlys yw cyllido cynlluniau cyfalaf y Cyngor. Mae'r cynlluniau cyfalaf hyn yn darparu canllawiau ar gyfer anghenion benthycar Cyngor, sef cynllunio llif arian ar gyfer y tymor hwy mewn gwirionedd er mwyn sicrhau fod y Cyngor yn gallu cwrdd â'i oblygiadau o ran gwariant cyfalaf. Gall rheoli'r arian tymor hwy olygu trefnu benthyciadau ar gyfer y tymor hir neu'r tymor byr neu ddefnyddio gwargedion llif arian am dymor hwy. O bryd i'w gilydd, gellir ailstrwythuro dyledion i gwrdd â risgiau neu amcanion cost y Cyngor.

1.4. Mae'r cyfraniad a wna'r swyddogaeth rheoli trysorlys i'r awdurdod yn hollbwysig oherwydd mae balans dyled a gweithgareddau buddsoddi'n sicrhau hylifedd neu'r gallu i gwrdd ag ymrwymadau o ran gwariant pan mae angen, naill ai ar gyfer prosiectau refeniw dydd i ddydd neu brosiectau cyfalaf mwy. Bydd y gweithgareddau trysorlys yn gweld balans y costau llog ar ddyledion a'r incwm buddsoddi sy'n codi o adneuo ariannol a'r effaith a gânt at y gyllideb sydd ar gael. Gan fod balansau ariannol fel rheol yn codi o arian wrth gefn a balansau, mae'n hanfodol bwysig sicrhau diogelwch digonol ar gyfer y symiau sy'n cael eu buddsoddi oherwydd gall colli prifsymiau arwain at golled yng nghronfeydd wrth gefn y Cyngor.

2. CÔD YMARFER CIPFA AR REOLI TRYSORLYS

2.1. Yn unol â Chôd CIPFA ar Reoli Trysorlys, rhaid i'r Cyngor baratoi a chymeradwyo'r dogfennau isod:-

- Datganiad ar Strategaeth Gyfalaf sy'n nodi trosolwg lefel uchel, tymor hir o wariant a chyllido cyfalaf, ynghyd â manylion ar unrhyw risgiau sy'n gysylltiedig â'r modd y byddant yn cael eu rheoli.
- Strategaeth Rheoli Trysorlys a fydd yn nodi strategaeth y Cyngor o ran benthyciadau a buddsoddiadau sy'n dilyn ymlaen o'r Strategaeth Gyfalaf ac sy'n nodi'r cyfyngiadau ar fenthycar, yn penderfynu ar gyfres o ddangosyddion pwylllog ac yn penderfynu ar awch a strategaeth y Cyngor o ran risg mewn perthynas â buddsoddiadau.

2.2. Nodir prif egwyddorion Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys yn **Atodiad 2**.

3. CYD-DESTUN ALLANOL

3.1. Ni fedrir gosod y Strategaeth Rheoli Trysorlys fel ymarfer ar ei ben ei hun, rhaid ystyried y sefyllfa economaidd oherwydd mae'n cael effaith ar gyfraddau llog ar fuddsoddiadau, costau benthyca a chadernid ariannol y gwrth-bartïon. Mae crynodeb llawn o'r rhagolygon economaidd ar gael yn **Atodiad 3**, ond dyma'r prif bwyntiau y mae angen eu hystyried:-

- Twf economaidd sy'n gwahanu yn yr Unol Daleithiau, Tsieina a'r Parth Ewropeaidd.
- Lefelau chwyddiant sy'n parhau i fod yn isel yn y DU gyda'r cyfraddau ar neu'n agos i darged Banc Lloegr o 2%.
- Posibilrwydd y bydd cyfraddau llog yn codi o ddiwedd 2019 ymlaen.
- Yr ansicrwydd parhaus ynghylch Brexit a'i effaith a'r economi'r DU a'r Parth Ewropeaidd.
- Mae dychweliadau ar fuddsoddiadau'n debygol o barhau i fod yn isel yn ystod 2019/20 ond y byddant yn codi'n raddol yn ystod yr ychydig flynyddoedd nesaf.

3.2. Wedi ystyried y wybodaeth sydd ar gael ac wedi ystyried y cyngor gan Ymgynghorwyr Rheoli Trysorlys y Cyngor, mae'r tabl isod yn nod sefyllfa'r Cyngor o ran lefelau cyfraddau llog am y tair blynedd nesaf:-

Tabl 1
Rhagolygon ar gyfer Cyfraddau Llog hyd at fis Mawrth 2022

Cyfartaledd Blynnyddol	Cyfradd Banc (%)	Cyfraddau Benthyca PWLB (yn cynnwys addasiad ar gyfer graddfa sicrwydd)		
		5 mlynedd	25 mlynedd	50 mlynedd
Rhagfyr 2018	0.75	2.00	2.90	2.70
Mawrth 2019	0.75	2.10	2.90	2.70
Mehefin 2019	1.00	2.20	3.00	2.80
Medi 2019	1.00	2.20	3.10	2.90
Rhagfyr 2019	1.00	2.30	3.10	2.90
Mawrth 2020	1.25	2.30	3.20	3.00
Mehefin 2020	1.25	2.40	3.30	3.10
Medi 2020	1.25	2.50	3.30	3.10
Rhagfyr 2020	1.50	2.50	3.40	3.20
Mawrth 2021	1.50	2.60	3.40	3.20
Mehefin 2021	1.75	2.60	3.50	3.30
Medi 2021	1.75	2.70	3.50	3.30
Rhagfyr 2021	1.75	2.80	3.60	3.40
Mawrth 2022	2.00	2.80	3.60	3.40

Mae gwybodaeth a gafwyd gan Link Asset Services ynghlwm yn **Atodiad 4**.

3.3. Yn wyneb y rhagolygon ar gyfer cyfraddau sylfaenol y banciau, disgwylir y dychweliadau a ganlyn ar fuddsoddiadau yn ystod y blynnyddoedd ariannol a nodir:-

2018/19: 0.75%;
 2019/20: 1.00%;
 2020/21: 1.50%;
 2021/22: 1.75%;
 2022/23: 1.75%;
 2023/24: 2.00%;
 2024/25 Ymlaen: 2.50%

4. SEFYLLFA GYFREDOL Y CYNGOR

4.1. Benthycia

4.1.1. Nodir benthyciadau allanol cyfredol y Cyngor yn Nhabl 2 isod. Ceir dadansoddiad llawn yn **Atodiad 5**.

Tabl 2
Crynodeb o'r Benthyciadau sydd gan y Cyngor ar hyn o bryd

BENTHYCIADAU PWLB						
	PWL / PWLB Maturity	PWLB EIP/Blwydd-dal	Market Loans	PWLB Variable	Total Maturing	
Benthyciad sy'n weddill	£121,184k	£236k	£0k	£0k	£121,415k	
Oes ar gyfartaledd (blynyddoedd)	24.63	7.61	0.00	0.00	24.60	
Cyfradd ar gyfartaledd (%)	5.26	9.41	0.00	0.00	5.15	
BENTHYCIADAU ERAILL						
	Llywodraeth Cymru	Salix Benthyciad 1	Salix Benthyciad 2	Salix Benthyciad 3	Salix Benthyciad 4	Cyfanswm
Balans sy'n Weddill	£88k	£90k	£319k	£635k	£264k	£1,397k
Dyddiad Ad-dalu	2020/21	2024/25	2025/26	2028/29	2027/28	
Cyfradd Llog (%)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	

4.2. Buddsoddiadau

4.2.1. Mae unrhyw arian dros ben yn cael ei fuddsoddi ar hyn o bryd mewn cyfrifon adneuoedd tymor byr a chyfrifon 'ar alw'. Mae'r balans a fuddsoddir yn y cyfrifon hyn yn newid bob dydd (y balans ar 31 Rhagfyr 2018 oedd £5.7m).

4.2.2. Dan y strategaeth rheoli trysorlys gyfredol, mae'r cyngor yn buddsoddi unrhyw arian dros ben drwy sicrhau yn y lle cyntaf ddiogelwch yr adneuoedd, ei hylifedd yn yr ail le ac yna'r dychweliad ar y buddsoddiad. Mewn gwirionedd, mae cyfradd y dychweliadau ar fuddsoddiadau'n cael ei haberthu er mwyn sicrhau'r ddwy egwyddor gyntaf ac ar hyn o bryd, mae'r dychweliad cyfartaleddol ar fuddsoddiadau yn 0.38%.

5. EFFAITH CYNLLUNIAU AR GYFER Y DYFODOL AR FENTHYCA

5.1. Caiff gwariant cyfalaf ei ariannu'n rhannol o fenthyciadau ac mae'r rhaglen gyfalaf a nodir yn y Strategaeth Gyfalaf i'w gweld yn Nhabl 3 isod:-

Tabl 3
Rhaglen Gwariant Cyfalaf Arfaethedig 2019/20 – 2021/22

	2019/20 £'000	2020/21 £'000	2021/22 £'000
Gwariant nad yw'n ymwneud â'r Cyfrif Refeniw Tai	14,620	20,321	20,607
Cyfrif Refeniw Tai	13,110	18,431	19,744
Gweithgareddau Masnachol / Buddsoddiadau nad ydynt yn rhai Ariannol	3,400	100	0
CYFANSWM Y GWARIANT	31,130	38,852	40,351
Yn cael eu hariannu drwy			
Grantiau Cyfalaf	14,316	12,324	9,424
Derbynebon Cyfalaf	0	0	0
Arian Wrth Gefn	0	0	0
Refeniw	9,450	9,471	10,634
Y Balans a Ariennir o Fenthyciadau	7,364	17,057	20,293

- 5.2.** Ffactor pwysig i'w hystyried yw effaith benthyca ar Ofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor (GCC). Y GCC yw'r mesur o angen sylfaenol y Cyngor i fenthyca. Nid yw benthyca wedi'i gyfyngu i fenthyciadau allanol gan BBGC (PWLB), mae hefyd yn cynnwys y gallu i ddefnyddio balansau ariannol y Cyngor ei hun (benthyca mewnol) ac mae'r rhain wedi cael eu defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf.
- 5.3.** Bydd gwariant cyfalaf yn cynyddu'r GCC ond dim ond gan y swm nad yw'n cael ei ariannu o grantiau, derbyniadau cyfalaf, arian wrth gefn neu refeniw. Bydd y GCC hefyd yn gostwng yn flynyddol gan swm y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw (DIR) sy'n cael ei roi yn erbyn refeniw. Mae lefel y GCC yn fesur pwysig er mwyn sicrhau nad yw'r Cyngor yn ymrwymo ei hun i lefelau anfforddiadwy o fenthyca.
- 5.4.** Er mwyn sicrhau bod gan y Cyngor ddigon o arian i ad-dalu dyledion ar yr adeg briodol, rhaid i'r Cyngor wneud taliad i'r cyfrif refeniw bob blwyddyn a'r enw ar y taliad hwn yw'r Ddarpariaeth Isafswm Refeniw. Yn unol â'r Rheoliadau, rhaid i'r Cyngor gymeradwyo datganiad DIR cyn pob blwyddyn ariannol. Ceir y polisi ar gyfer 2019/20 yn **Atodiad 6**. The Cafodd DIR y Cyngor ei ddiwygio'n sylweddol yn 2018 ond nid oes unrhyw newidiadau i'r polisi diwygiedig hwnnw ar gyfer 2019/20. Drwy wneud y taliad DIR bob blwyddyn, mae balansau ariannol y Cyngor yn cael eu hailgyflenwi gyda hynny'n ei dro yn lleihau'r lefel o fenthyca mewnol.
- 5.5.** Bydd y polisi'n darparu ar gyfer taliad cyfartal ar fenthyciadau hyd at 31 Mawrth 2018 ac yn achos yr holl fenthyciadau ar ôl y dyddiad hwnnw, bydd y taliad DIR yn seiliedig ar oes ddefnyddiol yr ased sydd wedi cael ei gyllido o'r benthyciad, h.y. os cafodd £1m ei fenthyca i gyllido gwariant cyfalaf ar ased sydd ag oes o 20 mlynedd, byddai'r DIR blynyddol ar y benthycais hwnnw'n £50k y flwyddyn. Wrth i ni gymryd benthyciadau newydd, bydd y taliad DIR yn cynyddu dros amser a chaniatawyd ar gyfer y cynnydd hwn mewn costau yng nghyllidebau'r Cyngor.
- 5.6.** Caiff effaith cynlluniau gwariant cyfalaf y Cyngor a'r taliad DIR ar y GCC a lefel y benthyca allanol a mewnol ei ddangos yn Nhabl 4 isod.

Tabl 4
Gofyniad Cyllido Cyfalaf a Benthyciadau 2018/19 i 2021/22

	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
	£'000	£'000	£'000	£'000
Gofyniad Cyllido Cyfalaf				
Balans Agoriadol y CFR	136,866	141,191	145,101	158,468
Gwariant Cyfalaf	32,956	38,130	38,852	40,351
Grantiau Cyfalaf Allanol	(15,605)	(21,316)	(12,324)	(9,424)
Derbyniadau Cyfalaf	(1,826)	0	0	0
Cyfraniad Refeniw ac Arian Wrth Gefn	(7,958)	(9,450)	(9,471)	(10,634)
Isafswm y Ddarpariaeth Refeniw	(3,242)	(3,454)	(3,690)	(3,940)
BALANS CAU'R CFR	141,191	145,101	158,468	174,821
Benthyciadau Allanol				
Balans Agoriadol y Benthyciadau Allanol	117,029	122,812	124,996	137,339
Benthycia i Ariannu Gwariant Cyfalaf	898	7,364	17,057	20,293
Benthycia i Ariannu Ad-daliadau ar Fenthyciadau	5,000	0	0	0
Benthyciadau yn lle Benthycia'n Fewnol	10,000	0	0	0
Ad-dalu Benthyciadau	(10,115)	(5,180)	(4,714)	(173)
Balans Cau Benthyciadau Allanol	122,812	124,996	137,339	157,459
Benthyciadau Mewnol				
Balans Agoriadol Benthyciadau Mewnol	19,837	18,379	20,105	21,129
Replacement of Internal Borrowing	(10,000)	0	0	0
Ariannu Ad-daliadau o Fenthyciadau Allanol	(5,000)	0	0	0
Ad-dalu Benthyciadau Allanol	10,115	5,180	4,714	173
Benthycia i Ariannu Gwariant Cyfalaf	6,669	0	0	0
Isafswm y Ddarpariaeth Refeniw	(3,242)	(3,454)	(3,690)	(3,940)
Balans Cau Benthyciadau Mewnol	18,379	20,105	21,129	17,362
CYFANSWM Y BENTHYCIADAU	141,191	145,101	158,468	174,821

6. STRATEGAETH FENTHYCA

6.1. Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn parhau i gynnal sefyllfa o dan-fenthyca. Mae hyn yn golygu bod yr angen am fenthyciadau cyfalaf (sef y Gofyniad Cyllido Cyfalaf), heb ei ariannu'n llawn ac mae dyledion benthyca wedi cael eu defnyddio fel mesur dros dro i gefnogi arian wrth gefn, balansau a llif arian y Cyngor. Mae'r driniaeth hon yn un ddarbodus oherwydd bod dychweliadau ar buddsoddiadau yn isel ac mae risg gwrth-bartïon yn fater sy'n parhau i fod angen sylw. Fel rhan o'r strategaeth hon, mae'r gallu i fenthyca'n allanol i ad-dalu'r arian wrth gefn a balansau petai raid, yn bwysig. Mae Tabl 4 yn dangos y byddai o bosib angen benthyca £18.379m yn allanol petai angen brys amdano. Dyma'r swm a ddefnyddiwyd o arian wrth gefn a balansau'r Cyngor yn y gorffennol i gyllido'r rhaglen gyfalaf yn lle cymryd benthyciadau.

6.2. Yn erbyn y cefndir hwn a'r risgiau o fewn y rhagolygon economaidd, mabwysiedir dull darbodus o ran gweithgareddau trysorlys 2019/20. Bydd y Swyddog Adran 151 yn monitro cyfraddau llog yn y marchnadoedd ariannol ac yn mabwysiadu dull pragmatig mewn perthynas ag amgylchiadau sy'n newid:-

- Os ceir teimlad bod risg sylweddol o GWYMP sydyn yn y cyfraddau tymor byr a thymor hir, (e.e. oherwydd mwy o risg o ddisgyn yn ôl i ddirwasgiad neu risgiau datchwyddiant), yna bydd benthyciadau tymor hir yn cael eu gohirio ac ystyrir newid o gyllido cyfradd sefydlog i fenthyca tymor byr os bydd yn gost-effeithiol i wneud hynny.
- Os ceir teimlad bod risg sylweddol o GYNNYDD llawer mwy yn y cyfraddau tymor hir a thymor byr na'r rhagolygon cyfredol, efallai oherwydd cyflymu'r dyddiad cychwyn a lefel y cynnydd mewn cyfraddau canolog yn y UDA a'r DU, cynnydd mewn gweithgareddau economaidd byd-eang neu gynnydd sydyn mewn risgiau chwyddiant, yna byddai sefyllfa'r portffolio yn cael ei hailasesu gyda'r tebygolrwydd o gyllido tymor sefydlog tra byddai cyfraddau llog yn parhau i fod yn is nac y byddent yn yr ychydig flynyddoedd nesaf.
- Adroddir ar unrhyw benderfyniadau i'r pwyllgor hwn ar y cyfle cyntaf.

6.3. Benthyca Mewnol yn erbyn Benthyca Allanol

6.3.1. Mae'r amodau cyfredol yn nodi bod angen agwedd hyblyg o ran y dewis rhwng benthyca mewnol ac allanol. Mae llawer o'r ffactorau a oedd wrth wraidd y polisi blaenorol i allanoli'r holl fenthyca yn parhau i fod yn ddilys, er enghraifft:-

- Gan fod y Gyfradd Banc a chyfraddau'r BBGC yn parhau i fod yn anarferol o isel yn hanesyddol, erys cyfle unigryw i awdurdodau lleol reoli eu strategaeth o gymryd benthyciadau allanol newydd.

6.3.2. Fodd bynnag, mae rhai cyfyngiadau yn parhau mewn perthynas â'r dull hwn o weithredu, fel y dywedwyd eisoes, er enghraifft:-

- Gall y polisi olygu bod yn agored i risg credyd (e.e. risg y bydd y banc yn methu ar y ddyled), felly bydd raid rheoli'r elfen hon yn ofalus iawn;
- Rhaid parhau i roi sylw manwl i'r gwahaniaeth rhwng y cyfraddau benthyca a'r cyfraddau buddsoddi i sicrhau bod y Cyngor yn cael gwerth am arian unwaith y mae lefel briodol o reolaeth risg wedi ei chyrraedd i sicrhau diogelwch buddsoddiadau.

6.3.3. O blaid mewnoli, dros y tymor canol, disgwylir y bydd cyfraddau buddsoddi yn is na'r cyfraddau benthyca tymor hir. Mae hynny'n golygu bod ystyriaethau gwerth am arian yn awgrymu y gellid cael gwerth gorau trwy osgoi benthyca allanol newydd a thrwy ddefnyddio balansau arian parod mewnol i gyllido gwariant cyfalaf newydd, neu yn lle dyled allanol sy'n aeddfedu (cyfeirir at hyn fel benthyca mewnol). Byddai hynny'n sicrhau'r arbedion tymor byr mwyaf posib.

- 6.3.4.** Fodd bynnag, rhaid pwysu a mesur arbedion tymor byr a geid trwy osgoi benthycia allanol tymor hir yn 2018/19 yn erbyn y posibilrwydd o gael costau tymor hir ychwanegol, trwy ohirio cymryd benthyciadau allanol newydd nad oes modd eu hosgoi tan yn hwyrach ymlaen pan ragwelir y bydd cyfraddau tymor hir y BBGC yn sylweddol uwch. Yn ychwanegol at hyn, bydd angen parhau i adolygu'n rheolaidd oblygiadau benthyciadau mewnol ar lif arian a bydd hynny'n cyfyngu ar lefel bosib y benthycia mewnol.
- 6.3.5.** Yn erbyn y cefndir hwn, byddir yn wylidwrus gyda gweithgareddau trysorlys 2019/20. Bydd y Swyddog Adran 151 yn monitro'r farchnad cyfraddau llog ac yn cymryd agwedd ymarferol tuag at amgylchiadau sy'n newid ac yn rhoi gwybod am unrhyw benderfyniadau i'r corff gwneud penderfyniadau priodol ar y cyfle cyntaf.

6.4. Benthycia ymlaen llawn i gwrdd ag Anghenion

- 6.4.1.** Ni fydd y Cyngor yn benthycia mwy nag y mae ei angen, na chyn bod angen gwneud hynny, dim ond er mwyn elwa o fuddsoddi'r symiau ychwanegol a fenthycir. Bydd unrhyw benderfyniad i fenthycia ymlaen llaw o fewn amcangyfrifon Gofynion Cyllido Cyfalaf a gymeradwywyd ymlaen llaw a bydd penderfyniadau o'r fath yn cael eu hystyried yn ofalus i sicrhau bod modd dangos gwerth am arian a bod y Cyngor yn gallu sicrhau diogelwch arian o'r fath.
- 6.4.2.** Wrth benderfynu a ddylid benthycia cyn bod angen gwneud hynny bydd y Cyngor yn:-
1. sicrhau bod cyswllt clir rhwng y rhaglen gyfalaf a phroffil aeddfedrwydd y portffolio dyled cyfredol sy'n cefnogi'r angen i fenthycia cyn i'r angen godi;
 2. sicrhau bod cyfrifoldebau refeniw parhaus sy'n cael eu creu, a'r goblygiadau ar gyfer cynlluniau a chyllidebau'r dyfodol wedi eu hystyried;
 3. pwysu a mesur y ffactorau economaidd a marchnad a allai gael dylanwad ar ddull ac amseriad unrhyw benderfyniad i fenthycia;
 4. ystyried manteision ac anfanteision dulliau cyllido eraill;
 5. ystyried y cyfraddau llog eraill sydd ar gael, y cyfnodau mwyaf priodol i gyllido a'r proffiliau ad-dalu i'w defnyddio; a
 6. ystyried effaith benthycia ymlaen llaw ar falansau arian buddsoddi sy'n cynyddu dros dro (hyd nes y bydd angen cyllido gwariant cyfalaf) a'r ffaith y byddir yn fwy agored yn sgil hynny i risg gwrth barti, a risgiau eraill, a lefel risgiau o'r fath o gofio'r trefniadau sydd wedi eu sefydlu i'w cyfyngu i'r eithaf.
- 6.4.3.** Bydd y risgiau sy'n gysylltiedig ag unrhyw weithgaredd benthycia cyn bod angen yn amodol ar werthusiad o flaen llaw ac adroddiadau dilynol drwy'r mecanwaith adrodd canol-blwyddyn neu flynyddol.

6.5. Ad-drefnu Dyledion

- 6.5.1** Gan y bydd cyfraddau benthycia tymor byr yn sylweddol rhatach na chyfraddau llog tymor sefydlog hwy, efallai y bydd cyfleoedd i wneud arbedion trwy symud o ddyledion tymor hir i ddyled tymor byr. Fodd bynnag, bydd angen ystyried yr arbedion hyn yn wyneb sefyllfa gyfredol y trysorlys a maint a chost ad-dalu dyledion (h.y. y premiymau a godir).

6.5.2 Bydd y rhesymau dros unrhyw ad-drefnu yn cynnwys:-

- cynhyrchu arbedion arian parod ac/neu arbedion llif arian gyda disgownt;
- cynorthwyo i gwrdd â'r strategaeth trysorlys; a
- gwella balans y portffolio (diwygio'r proffil aeddfedu ac/neu falans yr anwadalrwydd ariannol).

6.5.3. Rhoddir ystyriaeth hefyd i nodi a oes unrhyw bosibilrwydd o gwbl o wneud arbedion trwy adael i falansau buddsoddi ostwng trwy ad-dalu dyled yn gynnar oherwydd bod cyfraddau tymor byr ar fuddsoddiadau yn debygol o fod yn is na chyfraddau a delir ar ddyledion cyfredol.

6.5.4. Rhoddir gwybod i'r Pwyllgor Archwilio am yr holl weithgareddau ad-drefnu dyled yn y cyfarfod nesaf wedi i hynny ddigwydd.

6.6. Proffil Dyledion

6.6.1. Fel y gwelir yn **Atodiad 5**, bydd y benthyciadau presennol yn cael eu had-dalu ar wahanol gyfnodau yn y blynyddoedd hyd at 2068/69. Fel rhan o unrhyw benderfyniad ar fenthycia yn y dyfodol, bydd y Cyngor yn anelu at sicrhau bod y dyddiad ad-dau'n cael ei drefnu er mwyn gwastatau'r ad-daliadau i'r graddau y mae hynny'n bosibl, ond rhoddir blaenoriaeth i'r gyfradd llog sy'n daladwy wrth benderfynu ar y math o fenthyciad (aeddfedrwydd neu flwydd-dal) a chyfnod y benthyciad.

7. STRATEGAETH FUDDSODDI

7.1 Buddsoddiadau mewnol: Bydd buddsoddiadau'n cael eu gwneud gan gyfeirio at y balans craidd a'r gofynion llif ariannol a'r rhagolygon o ran cyfraddau llog tymor byr (h.y. graddfeydd buddsoddi hyd at 12 mis). Fel arfer, mae modd cael dychweliadau uwch drwy fuddsoddi am gyfnodau hirach. Er bod angen y rhan fwyaf o falansau ariannol i reoli cynnydd a gostyngiadau mewn llif arian, lle gellir dod o hyd i symiau ariannol y gellid eu buddsoddi am gyfnodau hirach, bydd y gwerth a geir o fuddsoddiadau tymor hir yn cael ei asesu'n ofalus.

- Os tybir bod y Gyfradd Banc yn debygol o godi'n sylweddol yn ystod y cyfnod amser dan sylw, yna rhoddir ystyriaeth i gadw'r rhan fwyaf o fuddsoddiadau fel rhai tymor byr neu amrywiadwy.
- Ar y llaw arall, os tybir bod y Gyfradd Banc yn debygol o ostwng o fewn y cyfnod hwnnw, ystyrir manteisio ar yr cyfraddau uwch sydd ar gael ar y pryd a chadw'r buddsoddiadau i mewn am gyfnodau hwy.

7.1 Rheoli Risg

7.1.1 Mae CIPFA wedi ymestyn ystyr 'buddsoddiadau' i gynnwys buddsoddiadau ariannol ac anariannol. Mae'r adroddiad hwn yn delio â buddsoddiadau ariannol yn unig (fel y cânt eu rheoli gan y tîm rheoli trysorlys). Caiff buddsoddiadau anariannol, yn enwedig prynu asedau sy'n cynhyrchu incwm, eu cynnwys yn y Strategaeth Gyfalaf (adroddiad ar wahân).

7.2.2. Mae polisi buddsoddi'r Cyngor yn cymryd i ystyriaeth yr isod:-

- Canllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol ("y Canllawiau")
- Côt Ymarfer a Nodiadau Canllaw Traws-Sector CIPFA ar Reoli Trysorlys ("y Côt")
- Nodiadau Canllaw Rheoli Trysorlys CIPFA 2018
- Blaenoriaethau buddsoddi'r Cyngor fydd diogelwch gyntaf, hylifedd y portffolio yn ail ac yna'r cynnyrch, (y dychweliad).

7.2.3. Mae'r canllawiau uchod gan Lywodraeth Cymru a CIPFA'n rhoi blaenoriaeth uchel i reoli risg. Mae'r awdurdod hwn wedi mabwysiau ymagwedd bwylllog tuag at reoli risg ac mae'n diffinio fel a ganlyn ei awch o ran risg: -

1. Defnyddir **meini prawf o ran lleiafswm y credyd sy'n dderbyniol** er mwyn cynhyrchu rhestr o wrth-bartiön sydd â lefel uchel iawn o deilyngdod credyd. Mae hyn hefyd yn caniatáu i ni arallgyfeirio ac osgoi dwysedd risg. Defnyddir y graddfeydd allanol i fonito graddfeydd tymor byr a thymor hir y gwrth-bartiön.
2. **Gwybodaeth arall:** nid graddfeydd yn unig fydd yn penderfynu ar ansawdd sefydliad; mae'n bwysig asesu a monitro'n barhaus y sector ariannol ar sail micro a macro ac mewn perthynas â'r amgylcheddau economaidd a gwleidyddol y mae sefydliadau'n gweithredu ynddynt. Bydd yr asesiad hefyd yn cymryd i ystyriaeth wybodaeth sy'n adlewyrchu barn y marchnadoedd. I gyflawni hyn, bydd y Cyngor yn ymgysylltu gyda'i ymgynghorwyr i gadw golwg ar brisiau'r farchnad megis yswirio colledion credyd ("**credit default swaps**") ac yn ychwanegu'r wybodaeth honno at y cydraddau credyd.
3. Bydd **ffynonellau gwybodaeth** eraill a ddefnyddir yn cynnwys y wasg ariannol, prisiau cyfranddaliadau ac unrhyw wybodaeth arall sy'n ymwneud â'r sector bancio er mwyn sefydlu'r broses sgriwtini fwyaf cadarn mewn perthynas ag addasrwydd gwrth-bartiön y byddir o bosib yn buddsoddi ynddynt.
4. Mae'r awdurdod hwn wedi diffinio'r rhestr o'r **mathau o offerynnau buddsoddi** y mae'r tîm rheoli trysorlys â'r awdurdod i'w defnyddio. Mae dwy restr yn **Atodiad 7** dan y categorïau 'penodol' ac 'amhenodol'.
 - Mae **buddsoddiadau penodol** yn golygu'r rheini sydd â lefel uchel o ansawdd credyd ac a fydd yn aeddfedu ymhen blwyddyn.
 - **Buddsoddiadau amhenodol** yw'r rheini â lefel is o ansawdd credyd, gallant fod am gyfnodau sydd dros flwyddyn ac/neu maent yn offerynnau mwy cymhleth y bydd angen i'r aelodau a'r swyddogion roddi mwy o ystyriaeth iddynt cyn cael eu hawdurdodi ar gyfer eu defnyddio.
5. **Terfyn buddsoddiadau amhenodol.** Mae'r Cyngor wedi penderfynu y bydd yn cyfyngu cyfanswm y defnydd o fuddsoddiadau amhenodol i X% o gyfanswm y portffolio buddsoddi.
6. Bydd **cyfyngiadau benthyca**, (symiau ac aeddfedrwydd), ar gyfer pob gwrth-barti yn cael eu gosod drwy ddefnyddio'r tabl matrices fel y mae'n ymddangos yn y rhan o'r strategaeth hon sy'n ymwneud â Theilyngdod Credyd.
7. Caiff **cyfyngiadau trafodion** ar gyfer pob math o fuddsoddiad eu nodi yn **Atodiad 8**.
8. Bydd yr awdurdod hwn yn gosod cyfyngiad ar gyfer swm y buddsoddiadau y mae'n eu buddsoddi am **fwy na 365 diwrnod**, (gweler paragraff 7.1).
9. Investments will only be placed with counterparties from countries with a specified minimum **sovereign rating**, (see paragraph 7.x).
10. Mae'r awdurdod hwn wedi penodi **ymgynghorwyr allanol** i ddarparu cyngor arbenigol ynghylch sut i sicrhau'r balans priodol gorau rhwng diogelwch, hylifedd a chynnyrch yn wyneb awch yr awdurdod hwn i gymryd risg yng nghydestun lefel ddisgwyliedig y balansau ariannol a'r angen am hylifedd drwy'r flwyddyn.
11. Bydd yr holl fuddsoddiadau'n cael eu dynodi mewn **sterling**.

12. O ganlyniad i'r newid yn y safonau cyfrifo ar gyfer 2018/19 dan **IFRS 9**, bydd yr awdurdod hwn yn ystyried goblygiadau buddsoddi a allai arwain ar symudiad andwyol yng ngwerth yr arian a fuddsoddir a'r newidiadau i'r Gronfa Gyffredinol ar ddiwedd y flwyddyn o ganlyniad i hynny.

7.2 Polisi Teilyngdod Credyd

- 7.3.1. Y brif egwyddor sy'n rheoli meini prawf buddsoddi'r Cyngor yw diogelwch ei fuddsoddiadau er bod cynhyrchion neu ddychweliad ar fuddsoddiad hefyd yn ystyriaeth allweddol. Wedi rhoi sylw i hynny, bydd y Cyngor yn sicrhau:-
- Bod ganddo bolisi sy'n amlinellu'r categorïau o fuddsoddiadau y bydd yn buddsoddi ynddynt, y meini prawf ar gyfer dewis gwrthbartïon buddsoddi a chanddynt ddiogelwch digonol a monitro eu diogelwch. Nodir hyn yn yr adrannau isod sy'n ymwneud â buddsoddiadau penodedig ac amhenodedig; a
 - Bod ganddo hylifedd digonol yn ei fuddsoddiadau. I'r perwyl hwn, bydd yn gosod allan y gweithdrefnau ar gyfer penderfynu am ba hyd y byddai'n ddoeth ymrwymo arian. Mae'r gweithdrefnau hyn hefyd yn berthnasol i ddangosyddion darbodus y Cyngor sy'n ymwneud ag uchafswm y symiau y gellir eu buddsoddi.
- 7.3.2. Bydd y Swyddog Adran 151 yn cynnal rhestr gwrthbartïon yn unol â'r meini prawf a osodir allan yn **Atodiad 8** a bydd yn adolygu'r meini prawf a'u cyflwyno i'r Cyngor eu cymeradwyo pan fo'r angen. Mae'r meini prawf hyn yn wahanol i'r rhai sy'n penderfynu ar y mathau o offerynnau buddsoddi sy'n benodedig neu'n amhenodedig oherwydd mae'n darparu cronfa gyffredinol o wrth-bartïon yr ystyrir eu bod o safon uchel ac y gall y Cyngor eu defnyddio yn hytrach na diffinio'r math o offerynnau buddsoddi y dylid eu defnyddio.
- 7.3.3. Caiff gwybodaeth am y graddfeydd credyd ei darparu gan Capita Asset Services, ein hymgynghorwyr trysorlys, yn achos yr holl wrth-bartïon sy'n cydymffurfio gyda'r meini prawf isod. Bydd unrhyw wrth-barti sy'n methu â bodloni'r meini prawf yn cael eu tynnu oddi ar y rhestr gwrth-bartïon. Bydd manylion unrhyw newidiadau i'r graddfeydd (Watches), gwybodaeth ynghylch unrhyw newidiadau sy'n debygol y tu allan i'r graddfeydd (Outlook) yn cael eu darparu i swyddogion bron ar unwaith wedi iddynt ddigwydd a rhoddir sylw i'r wybodaeth hon cyn delio. Er enghraifft os ceir gwybodaeth y bydd graddfa negyddol yn berthnasol i wrth-barti sydd yn cwrdd â lleiafswm meini prawf y Cyngor, gwaherddir eu defnyddio a bydd y cyfan o'r lleill yn cael eu hadolygu yn wyneb amodau'r farchnad.
- 7.3.4. Bydd yr holl raddfeydd credyd yn cael eu monitro'n ddyddiol. Bydd y Cyngor yn cael gwybod am unrhyw newidiadau i raddfeydd y 3 asiantaeth drwy ddefnyddio gwasanaeth teilyngdod credyd Capita.
- 7.3.5. Fel haen ychwanegol i'r meini prawf isafswm graddfa credyd a ddisgrifir uchod, mae'r Cyngor hwn hefyd yn defnyddio'r gwasanaeth teilyngdod credyd a ddarperir gan Link Asset Services. Mae'r gwasanaeth hwn yn defnyddio dull modelu soffistigedig gan ddefnyddio graddfeydd credyd gan y tair prif asiantaeth graddfeydd credyd - Fitch, Moody's a Standard and Poor's. Yn ychwanegol at hynny, cymerir y camau isod i asesu graddfeydd credyd gwrth bartïon:-

- Ystyrir rhagolygon credyd a gweithgareddau monitro credyd gan asiantaethau graddfeydd credyd;
- Trosglwyddo Risgiau Credyd i roi rhybudd buan am newidiadau tebygol mewn graddfeydd credyd;
- Graddfeydd sofran i ddewis gwrthbartïon o'r gwledydd sydd fwyaf teilwng i gredyd yn unig.

7.3.6. Mae'r dull modelu hwn yn cyfuno graddfeydd credyd, gweithgareddau monitro credyd a rhagolygon credyd mewn system sgorio sydd wedi ei phwysoli ac sydd wedi ei chyfuno wedyn gyda throshaen o TRC a fydd, yn y pen draw, yn cynhyrchu cyfres o godau lliw i nodi pa mor deilwng o gredyd yw gwrthbartïon. Mae'r codau lliw hyn yn cael eu defnyddio gan y Cyngor, gyda disgresiwn y Swyddog A 151, i gynorthwyo i benderfynu ar gyfnod amser y buddsoddiadau. Bydd y Cyngor, felly, fel arfer yn defnyddio gwrthbartïon o fewn y cyfnodau canlynol:-

- Melyn 5 mlynedd *
- Pinc tywyll 5 mlynedd – ar gyfer cronfeydd marchnad arian uwch (EMMFs) gyda sgôr credyd o 1.25
- Pinc golau 5 mlynedd – ar gyfer cronfeydd marchnad arian uwch (EMMFs) gyda sgôr credyd o 1.5
- Piws 2 flynedd
- Glas 1 flwyddyn (ond yn berthnasol i Fanciau DU a wladolwyd neu a led wladolwyd)
- Oren 1 flwyddyn
- Coch 6 mis
- Gwyrdd 100 diwrnod
- Dim Lliw Dim i'w ddefnyddio

7.3.7. Mae gwasanaeth teilyngdod credyd Link Asset Services yn defnyddio amrywiaeth ehangach o wybodaeth na'r graddfeydd sylfaenol yn unig a, thrwy ddefnyddio system sgorio pwysoliad risg, nid yw'n rhoi pwysau gormodol ar raddfeydd un asiantaeth yn unig.

7.3.8. Bydd y meini prawf y bydd y Cyngor yn eu defnyddio fel lleiafswm credyd yn raddfa Tymor Byr (Fitch neu gyfatebol) o F1 ac yn raddfa Tymor Hir o A-. Efallai y bydd achlysurol pan fydd graddfeydd un asiantaeth raddio ychydig yn is na'r graddfeydd hyn, ond gellir parhau i'w defnyddio. Ar yr achlysuron hyn, rhoddir ystyried i'r amrediad cyfan o raddfeydd sydd ar gael neu wybodaeth berthnasol arall ar y farchnad, er mwyn cefnogi eu defnydd.

7.3.9. Bydd yr holl raddfeydd credyd yn cael eu monitro'n wythnosol. Caiff y Cyngor wybod am unrhyw newidiadau i raddfeydd y tair asiantaeth oherwydd ei fod yn defnyddio gwasanaeth teilyngdod credyd Link Asset Services.

- os bydd cwmp yn y raddfa'n golygu na fydd y gwrth-barti/cynllun buddsoddi'n cwrdd â lleiafswm meini prawf y Cyngor, ni fyddant yn cael eu defnyddio eto ar gyfer buddsoddiadau newydd a bydd hynny'n dod i rym yn syth.
- yn ychwanegol at ddefnyddio graddfeydd credyd, bydd y Cyngor yn cael gwybodaeth yn ddyddiol am symudiadau yn nhaeniad y 'credit default swap' yn erbyn y meincnod iTraxx a data arall ynghylch y farchnad drwy'r wefan Passport, a ddarperir yn benodol ar ei ran gan Link Asset Services. Gall symudiadau eithafol yn y farchnad arwain at israddio sefydliad neu ei dynnu oddi ar restr benthycwyr y Cyngor.

7.3.10. Ni fyddir yn defnyddio'n gyfan gwbl ar y gwasanaeth allanol hwn. Bydd y Cyngor hefyd yn defnyddio data'r farchnad a gwybodaeth am y farchnad a gwybodaeth am unrhyw gymorth allanol i fanciau i helpu i gefnogi ei broses gwneud penderfyniadau.

7.3.11. Yn unol â chyfraith y DU, mae angen i fanciau mwyaf y DU (y rhai sydd â gwerth mwy na £25bn o adneuoedd adwerthu / Mentrau Bach a Chanolig eu Maint (SME)), wahanu gwasanaethau bancio adwerthu craidd oddi wrth eu gweithgareddau buddsoddi a bancio rhyngwladol erbyn 1 Ionawr 2019. Yr ymadrodd am hyn yw "arian clustnodedig" ("ring-fencing"). Er bod banciau llai gyda llai na £25bn mewn adneuoedd yn cael eu heithrio, gallant ddewis optio i mewn. Mae nifer o fanciau'n agos iawn i'r trothwy yn barod ac efallai y byddant yn rhan o'r sgôp yn y dyfodol beth bynnag.

7.3.12. Mae neilltuo arian i bwrpas clustnodedig yn fenter reoleiddiol a grëwyd er mwyn ymateb i'r argyfwng ariannol byd-eang. Mae'n gorfodi gwahanu adneuoedd adwerthu ac SME oddi wrth fancio buddsoddiadau, er mwyn gwella cadernid banciau a'u gallu i ymateb i broblemau drwy newid eu strwythur. Yn gyffredinol, bydd y gweithgareddau symlach a gynigir gan fanc "arian clustnodedig" yn canolbwyntio ar drafodion dydd i ddydd, risg is a bydd angen cadw gweithgareddau mwy cymhleth mewn endid ar wahân, sef banc nad yw'n clustnodi arian i bwrpas penodol. Bwriad hyn yw sicrhau nad yw gweithgareddau craidd yr endid yn cael eu heffeithio'n andwyol gan weithred neu anweithred aelodau eraill o'i grŵp.

7.3.13. Er y bydd strwythurau'r banciau sydd wedi eu cynnwys yn y broses hon wedi newid efallai, nid yw egwyddorion sylfaenol asesiadau credyd wedi newid. Bydd y Cyngor yn parhau i asesu'r endidau newydd yn yr un modd ag y mae'n asesu eraill a bydd y rhai â chyfraddau digon uchel (ac unrhyw fesurau eraill a fydd yn berthnasol) yn cael eu hystyried i ddibenion buddsoddiad.

7.4 Cyfyngiadau Gwlad

7.4.1. Mae'r Cyngor wedi penderfynu na fydd ond yn defnyddio gwrthbartïon cymeradwy o wledydd gyda graddfa credyd sofran o AA- yn ôl Graddfeydd Fitch (neu asiantaethau cyfatebol eraill os na fydd Fitch yn eu darparu). Fe welir rhestr o'r gwledydd sy'n gymwys trwy ddefnyddio'r meini prawf credyd hyn ar ddyddiad yr adroddiad yn **Atodiad 9**. Bydd swyddogion yn ychwanegu neu'n tynnu oddi ar y rhestr pe bai'r graddfeydd yn newid yn unol â'r polisi hwn.

8 LLYWODRAETHIANT A RHEOLAETH

8.1 Mae'r Côt Darbodus yn adlewyrchu symudiad tuag at hunanreoleiddio ar gyfer awdurdodau lleol ac mae llywodraethiant corfforaethol effeithol yn un o elfennau allweddol gweithrediad llwyddiannus y Côt.

8.2 Mae Llywodraethiant Corfforaethol yn cynnwys yr elfennau isod:-

- Rôl ffurfiol ar gyfer y Swyddog Adran 151
- Gosod a monitro Dangosyddion Pwyllgor a Thrysorlys
- Cynllun dirprwyo a phroses gymeradwyo ffurfiol
- Adrodd ar faterion Rheoli Trysorlys i Aelodau

8.3 Rôl y Swyddog Adran 151 a'r Aelodau

8.3.1. Y Swyddog Adran 151 sy'n gyfrifol am sicrhau bod materion sy'n ymwneud â Rheoli Trysorlys a Chyllido Cyfalaf yn cael eu cymryd i ystyriaeth a'u hadrodd i'r Pwyllgor Gwaith / Cyngor Llawn i'w hystyried a bod gweithdrefnau'n cael eu sefydlu i fonitro perfformiad.

- 8.3.2.** Rhaid i'r Swyddog Adran 151 sicrhau bod dangosyddion darbodus yn cael eu gosod a'u monitro er mwyn arddangos cydymffurfiaeth â'r gofyniad deddfwriaethol bod cynlluniau'r Cyngor yn fforddiadwy.
- 8.3.3.** Mae Aelodau hefyd yn chwarae rôl bwysig, nid yn unig o ran awdurdodi'r penderfyniadau perthnasol ond hefyd wrth graffu prosesau, penderfyniadau a pherfformiad sy'n gysylltiedig â rheoli trysorlys. Er mwyn ymgymryd â'r rôl hon, rhaid i'r swyddog cyfrifol, yn unol â Chôd CIPFA, sicrhau bod Aelodau sydd â chyfrifoldeb am reoli trysorlys yn derbyn hyfforddiant digonol mewn rheoli trysorlys. Mae hyn yn arbennig o berthnasol i Aelodau sy'n gyfrifol am sgrïwtini. Er mwyn cefnogi rôl sgrïwtini aelodau'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu, cafodd aelodau'r pwyllgor hyfforddiant mewn rheoli trysorlys gan yr ymgynghorwyr rheoli penodedig ar 8 Tachwedd 2017. Trefnir hyfforddiant pellach yn ôl yr angen. Caiff anghenion hyfforddiant swyddogion rheoli trysorlys eu hadolygu a'u hystyried yn rheolaidd.
- 8.3.4.** Mae'r Cynllun Dirprwyo ar gyfer Rheoli Trysorlys ac eglurhad llawnach o rôl y Swyddog Adran 151 ar gael yn **Atodiad 10**.

8.4 Cyngor Rheoli Trysorlys

- 8.4.1.** Mae'r Cyngor yn defnyddio Link Asset Services fel ei ymgynghorwyr allanol ar gyfer rheoli trysorlys. Yn unol â rheoliadau caffael, hysbysebwyd tendr ar gyfer y gwasanaeth ymgynghorol Rheoli Trysorlys am y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2016 a 31 Mawrth 2019 gydag opsiwn i ymestyn am 2 flynedd a Link Asset Services (Capita Asset Services gynt) gyflwynodd y tendr llwyddiannus.
- 8.4.2.** Mae'r Cyngor yn cydnabod fod y cyfrifoldeb am benderfyniadau rheoli trysorlys yn gorwedd gyda'r sefydliad bob amser a bydd yn sicrhau na fydd dibyniaeth afresymol yn cael ei rhoi ar ein darparwyr gwasanaeth allanol. Bydd yr holl benderfyniadau'n cael eu cymryd gan ystyried yr holl wybodaeth sydd ar gael gan gynnwys gwybodaeth gan ein hymgyngorwyr trysorlys, ond ni fyddir yn dibynnu arnyn nhw yn unig. Y Cyngor sy'n gyfrifol am unrhyw benderfyniadau rheoli trysorlys.
- 8.4.3.** Mae hefyd yn cydnabod gwerth cyflogi cwmnïau allanol i ddarparu gwasanaethau rheoli trysorlys er mwyn sicrhau mynediad i sgiliau ac adnoddau arbenigol. Bydd y Cyngor yn sicrhau bod telerau eu penodiad a'r dulliau o asesu eu gwerth yn cael eu cytuno a'u dogfennu'n briodol a'u hadolygu'n rheolaidd.

8.5 Dangosyddion Pwylllog a Thrysorlys

- 8.5.1.** Mae'r Dangosyddion Pwylllog a Thrysorlys a nodir yn **Atodiad 11** yn sôn am fforddiadwyedd, pwyll ac yn gosod cyfyngiadau ar gyfer gwariant cyfalaf, dyled allanol a strwythur y ddyled. Mater i'r Cyngor yw gosod Dangosyddion Pwylllog ac mae'n bwysig ystyried y dangosyddion ar gyfer pob blwyddyn unigol ar wahân ond hefyd i ystyried perfformiad y gorffennol a rhagolygon y dyfodol. Ceir eglurhad llawnach o bwrpas pob dangosydd yn **Atodiad 12**.

8.6 Adrodd

- 8.6.1.** Mae angen i'r Cyngor dderbyn a chymeradwyo o leiaf dri prif adroddiad bob blwyddyn sy'n cynnwys amrywiaeth o bolisiau, amcangyfrifon a ffigyrau gwirioneddol. Mae angen i'r adroddiadau hyn gael eu craffu'n ddigonol gan y pwyllgor cyn cael eu hargymell i'r Cyngor. Y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethant sy'n gyfrifol am y rôl hon.
- 8.6.2.** Dangosyddion Pwylllog a Rheoli Trysorlys a Strategaeth Trysorlys – mae'r adroddiad cyntaf a'r pwysicaf (sef yr adroddiad hwn) yn cyffwrdd ar yr isod:-
- Y Strategaeth Rheoli Trysorlys (y modd y bydd buddsoddiadau a benthyciadau'n cael eu trefnu) gan gynnwys dangosyddion rheoli trysorlys;
 - Strategaeth Fuddsoddi (y cyfyngiadau o ran rheoli buddsoddiadau);

- Polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw (y modd y mae gwariant cyfalaf gweddilliol yn cael ei roi yn erbyn refeniw dros gyfnod o amser);
- Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys (diffiniad o bolisiau ac amcanion y swyddogaeth rheoli trysorlys); a
- Cynlluniau cyfalaf (gan gynnwys y dangosyddion pwyllog cysylltiedig).

8.6.3. Adroddiad Rheoli Trysorlys Canol Blwyddyn – Bydd hwn yn rhoi diweddariad i'r aelodau ar gynnydd o ran y sefyllfa gyfalaf, yn diwygio dangosyddion pwyllog yn ôl ar angen ac yn nodi a yw'r strategaeth trysorlys yn cwrdd â'i amcanion ac a oes angen adolygu unrhyw bolisiau.

8.6.4. Adroddiad Blynyddol ar Reoli Trysorlys – Dogfen adolygu sy'n edrych yn ôl ac yn darparu manylion am ddetholiad o ddangosyddion pwyllog a thrysorlys gwirioneddol a'r gweithgareddau trysorlys gwirioneddol o'u cymharu â'r amcangyfrifon yn y strategaeth.

ATODIADAU

1. Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys
2. Egwyddorion Allweddol Rheoli Trysorlys
3. Cefndir economaidd
4. Rhagolygon o ran Cyfraddau Llog
5. Proffil aeddfedrwydd benthyciadau
6. Datganiad Polisi MRP
7. Buddsoddiadau Penodol ac Amhenodol
8. Meini Prawf Gwrth-bartion
9. Gwledydd sy'n cael eu cymeradwyo ar gyfer buddsoddiadau
10. Cynllun dirprwyo rheoli trysorlys a rôl y swyddog adran 151.
11. Dangosyddion Pwyllog a Thrysorlys
12. Eglurhad o'r Dangosyddion Pwyllog
13. Geirfa a gwybodaeth ynghylch dangosyddion Pwyllog a Thrysorlys

Datganiad Polisi Rheoli'r Trysorlys

1. Mae CIPFA yn diffinio ei weithgareddau rheoli'r trysorlys fel : “Rheoli buddsoddiadau'r Awdurdod a llif arian, ei fancio, trafodion marchnad arian a marchnad gyfalaf; rheolaeth effeithiol o'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau hynny, a mynd ar drywydd y perfformiad gorau posibl sy'n gyson â'r risgiau hynny”.
2. Mae'r sefydliad hwn o'r farn mai nodi, monitro a rheoli risg yn llwyddiannus yw'r prif feini prawf ar gyfer mesur effeithlonrwydd ei weithgareddau rheoli'r trysorlys. Yn unol â hynny, bydd dadansoddi ac adrodd ar weithgareddau rheoli'r trysorlys yn canolbwyntio ar eu goblygiadau risg i'r sefydliad, ac unrhyw offerynnau ariannol a wnaed i reoli'r risgiau hyn.
3. Mae'r sefydliad hwn yn cydnabod y bydd rheolaeth effeithiol o'r trysorlys yn ei gefnogi wrth gyflawni ei amcanion busnes a gwasanaeth. Mae felly wedi ymrwymo i egwyddorion cyflawni gwerth am arian y maes rheoli'r trysorlys, a defnyddio technegau mesur perfformiad cynhwysfawr ac addas, o fewn cyd-destun rheoli risg yn effeithiol.

Côd Ymarfer : Rheoli Trysorlys CIPFA yn y Gwasanaethau Cyhoeddus

Egwyddorion allweddol CIPFA *Rheoli'r Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus : Côt Ymarfer (Cyfrol 2011)*, fel y disgrifir yn Adran 4 o'r Côt hwnnw yw:-

Egwyddor Allweddol 1:

Dylai sefydliadau gwasanaethau cyhoeddus roi ar waith amcanion ffurfiol a chynhwysfawr, polisiau ac arferion, strategaethau a threfniadau adrodd ar gyfer rheolaeth effeithiol a rheoli eu gweithgareddau rheoli trysorlys.

Egwyddor Allweddol 2:

Dylai eu polisiau a'u harferion ei gwneud yn glir bod rheolaeth effeithiol a rheoli risgiau yn brif amcanion eu gweithgareddau rheoli trysorlys a bod cyfrifoldeb am y rhain yn gorwedd yn glir o fewn eu sefydliadau. Dylai eu harchwaeth am risg ffurfio rhan o'u strategaeth flynyddol, gan gynnwys unrhyw ddefnydd o offerynnau ariannol ar gyfer y rheolaeth bwyllog o'r risgiau hynny, a dylai sicrhau y rhoddir blaenoriaeth i ddiogelwch a hylifedd wrth fuddsoddi arian.

Egwyddor Allweddol 3:

Dylent gydnabod bod mynd ar drywydd gwerth am arian ym maes rheolaeth trysorlys a'r defnydd o fesurau perfformiad addas yn arfau dilys ac yn bwysig i sefydliadau cyfrifol i gyflogi i gefnogi eu busnes ac amcanion y gwasanaeth; a bod, o fewn cyd-destun rheoli risg yn effeithiol eu polisiau rheoli trysorlys a'i arferion yn adlewyrchu hyn.

Aiff y Côt ymlaen i ddweud bod:

"Wrth lunio'r argymhellion hyn mae CIPFA yn cydnabod yr anawsterau o ymdrechu i gael rheolaeth effeithiol ar risg, tra ar yr un pryd yn anelu at sicrhau gwerth am arian. Nid yw'r Côt yn ceisio bod yn rhagnodol ynghylch sut y dylai'r mater hwn gael ei drin, yn enwedig gan ei fod yn cynnwys amrywiaeth mor eang o sefydliadau. Fodd bynnag, lle bo hynny'n briodol, mae nodiadau cyfarwyddo sector benodol yn rhoi cyngor addas. Mae CIPFA yn cydnabod nad oes unrhyw ddau sefydliad yn y gwasanaethau cyhoeddus yn debygol o fynd i'r afael â'r mater hwn yn union yr un modd, ond mae llwyddiant yn y maes rheoli'r trysorlys yn debygol o gael ei weld, yn enwedig yn nhermau gwerth am arian fel dangosydd o swyddogaeth rheoli'r trysorlys sy'n perfformio'n gryf".

"Er ei fod yn dyddio'n ôl i 1991, mae CIPFA yn ystyried bod yr adroddiad gan y Trysorlys a Phwyllgor y Gwasanaeth Sifil o Dŷ'r Cyffredin ar gau'r BCCI yn dal yn berthnasol, ac yn yr adroddiad fe ddywedwyd :

"Wrth gydbwysu'r risg yn erbyn dychweliad, dylai awdurdodau lleol fod yn fwy pryderus i osgoi risgiau nag i wneud yr elw mwyaf."

"Yn wir, cefnogwyd y farn hon gan adroddiad y Pwyllgor Dethol Cymunedau a Llywodraeth Leol i fuddsoddiadau awdurdodau lleol yn 2009."

"Barn CIPFA yw trwy'r holl wasanaethau cyhoeddus y flaenoriaeth yw diogelu cyfalaf yn hytrach na gwneud yr elw mwyaf. Nid yw osgoi pob risg yn briodol nac yn bosibl. Fodd bynnag, mae'n rhaid cael cydbwysedd gyda chyfrifoldeb brwd am arian cyhoeddus."

Felly, bydd yr Awdurdod yn mabwysiadu'r pedwar cymal canlynol fel rhan o'r rheolau sefydlog :

1. Bydd yr Awdurdod yn creu ac yn cynnal, fel congfeini ar gyfer rheolaeth effeithiol o'r trysorlys:-
 - Datganiad polisi ar reoli'r trysorlys, sy'n datgan y polisiau, amcanion a'r dull o reoli risg ei weithgareddau rheoli trysorlys; a
 - Arferion rheoli trysorlys addas (ARhT) yn nodi'r modd y bydd yr Awdurdod yn ceisio cyflawni'r polisiau a'r amcanion hynny, ac yn rhagnodi sut y bydd yn trin ac yn rheoli'r gweithgareddau hynny.

Bydd cynnwys y Datganiad Polisi ac ARhT yn dilyn yr argymhellion a gynhwysir yn Adrannau 6 a 7 o'r Côd, yn amodol yn unig i newid lle bo angen adlewyrchu amgylchiadau penodol yr Awdurdod. NI fydd newidiadau o'r fath yn golygu y bydd yr Awdurdod yn gwyo'n sylweddol oddi wrth egwyddorion allweddol y Côd.

2. Bydd y Cyngor Sir, Pwyllgor Gwaith a'r Pwyllgor Archwilio yn derbyn adroddiadau ar bolisiau, ymarferion a gweithgareddau Rheoli Trysorlys yr Awdurdod, yn cynnwys Strategaeth Blynyddol a Chynllun o flaen llaw y flwyddyn, adroddiadau chwarterol (yn cynnwys adroddiad adolygu canol blwyddyn) a hefyd adroddiad blynyddol ar ôl cau lawr, mewn ffurf sydd wedi ei ragnodi gan y TMPs.
3. Mae'r Cyngor Sir/Pwyllgor Gwaith yn gyfrifol am weithredu ar Bolisiau ac ymarferion Rheoli Trysorlys yr Awdurdod yn unol â chynllun Dirprwyo Rheolaeth Trysorlys. Mae'r Swyddog Cyllid 151 yn gyfrifol am weithredu a gweinyddu penderfyniadau Rheoli Trysorlys, fydd yn gweithio yn unol hefo Datganiad Polisi'r Awdurdod a'r TMPs ac os ydi hi/fo yn aelod o CIPFA, CIPFA Standard of Professional Practice on Treasury Management.
4. Mae'r Awdurdod yn enwebu'r Pwyllgor Archwilio i fod yn gyfrifol am sicrhau y ceir craffu effeithiol ar y polisiau rheoli'r trysorlys, yr ymarferion a'r perfformiad.

Economic Background

GLOBAL OUTLOOK. **World growth** has been doing reasonably well, aided by strong growth in the US. However, US growth is likely to fall back in 2019 and, together with weakening economic activity in China and the eurozone, overall world growth is likely to weaken.

Inflation has been weak during 2018 but, at long last, unemployment falling to remarkably low levels in the US and UK has led to an acceleration of wage inflation. The US Fed has therefore increased rates nine times and the Bank of England twice. However, the ECB is unlikely to start raising rates until late in 2019 at the earliest.

KEY RISKS - central bank monetary policy measures

Looking back on nearly ten years since the financial crash of 2008 when liquidity suddenly dried up in financial markets, it can be assessed that central banks' monetary policy measures to counter the sharp world recession were successful. The key monetary policy measures they used were a combination of lowering central interest rates and flooding financial markets with liquidity, particularly through unconventional means such as quantitative easing (QE), where central banks bought large amounts of central government debt and smaller sums of other debt.

The key issue now is that period of stimulating economic recovery and warding off the threat of deflation, is coming towards its close. A new period is well advanced in the US, and started more recently in the UK, of reversing those measures i.e. by raising central rates and, (for the US), reducing central banks' holdings of government and other debt. These measures are now required in order to stop the trend of a reduction in spare capacity in the economy and of unemployment falling to such low levels, that the re-emergence of inflation is viewed as a major risk. It is, therefore, crucial that central banks get their timing right and do not cause shocks to market expectations that could destabilise financial markets. In particular, a key risk is that because QE-driven purchases of bonds drove up the price of government debt, and therefore caused a sharp drop in income yields, this also encouraged investors into a search for yield and into investing in riskier assets such as equities. Consequently, prices in both bond and equity markets rose to historically high valuation levels simultaneously. This meant that both asset categories were exposed to the risk of a sharp downward correction and we did, indeed, see a sharp fall in equity values in the last quarter of 2018. It is important, therefore, that central banks only gradually unwind their holdings of bonds in order to prevent destabilising the financial markets. It is also likely that the timeframe for central banks unwinding their holdings of QE debt purchases will be over several years. They need to balance their timing to neither squash economic recovery, by taking too rapid and too strong action, or, conversely, let inflation run away by taking action that was too slow and/or too weak. **The potential for central banks to get this timing and strength of action wrong are now key risks.** At the time of writing, (early January 2019), financial markets are very concerned that the Fed is being too aggressive with its policy for raising interest rates and is likely to cause a recession in the US economy.

The world economy also needs to adjust to a sharp change in **liquidity creation** over the last five years where the US has moved from boosting liquidity by QE purchases, to reducing its holdings of debt (currently about \$50bn per month). In addition, the European Central Bank ended its QE purchases in December 2018.

UK. The flow of positive economic statistics since the end of the first quarter of 2018 has shown that pessimism was overdone about the poor growth in quarter 1 when adverse weather caused a temporary downward blip. Quarter 1 at 0.1% growth in GDP was followed by a return to 0.4% in quarter 2 and by a strong performance in quarter 3 of +0.6%. However, growth in quarter 4 is expected to weaken significantly.

At their November quarterly Inflation Report meeting, the MPC repeated their well-worn phrase that future Bank Rate increases would be gradual and would rise to a much lower equilibrium rate, (where monetary policy is neither expansionary or contractionary), than before the crash; indeed they gave a figure for this of around 2.5% in ten years' time, but declined to give a medium term forecast. However, with so much uncertainty around Brexit, they warned that the next move could be up or down, even if there was a disorderly Brexit. While it would be expected that Bank Rate could be cut if there was a significant fall in GDP growth as a result of a disorderly Brexit, so as to provide a stimulus to growth, they warned they could also *raise* Bank Rate in the same scenario if there was a boost to inflation from a devaluation of sterling, increases in import prices and more expensive goods produced in the UK replacing cheaper goods previously imported, and so on. In addition, the Chancellor could potentially provide fiscal stimulus to support economic growth, though at the cost of increasing the budget deficit above currently projected levels.

It is unlikely that the MPC would increase Bank Rate in February 2019, ahead of the deadline in March for Brexit. Getting parliamentary approval for a Brexit agreement on both sides of the Channel will take well into spring 2019. However, in view of the hawkish stance of the MPC at their November meeting, the next increase in Bank Rate is now forecast to be in May 2019, (on the assumption that a Brexit deal is agreed by both the UK and the EU). The following increases are then forecast to be in February and November 2020 before ending up at 2.0% in February 2022.

Inflation. The Consumer Price Index (CPI) measure of inflation has been falling from a peak of 3.1% in November 2017 to 2.1% in December 2018. In the November Bank of England quarterly Inflation Report, inflation was forecast to still be marginally above its 2% inflation target two years ahead, (at about 2.1%), given a scenario of minimal increases in Bank Rate.

As for the **labour market** figures in October, unemployment at 4.1% was marginally above a 43 year low of 4% on the Independent Labour Organisation measure. A combination of job vacancies hitting an all-time high, together with negligible growth in total employment numbers, indicates that employers are now having major difficulties filling job vacancies with suitable staff. It was therefore unsurprising that wage inflation picked up to 3.3%, (3 month average regular pay, excluding bonuses). This meant that in real terms, (i.e. wage rates less CPI inflation), earnings are currently growing by about 1.2%, the highest level since 2009. This increase in household spending power is likely to feed through into providing some support to the overall rate of economic growth in the coming months. This tends to confirm that the MPC was right to start on a cautious increase in Bank Rate in August as it views wage inflation in excess of 3% as increasing inflationary pressures within the UK economy.

In the **political arena**, the Brexit deal put forward by the Conservative minority government was defeated on 15 January. It is unclear at the time of writing, how this situation will move forward. (*Officers are likely to need to verbally update members as events are constantly evolving.*) However, our central position is that Prime Minister May's government will endure, despite various setbacks, along the route to reaching an orderly Brexit though the risks are increasing that it may not be possible to get full agreement by the UK and EU before 29 March 2019, in which case this withdrawal date is likely to be pushed back to a new date. If, however, the UK faces a general election in the next 12 months, this could result in a potential loosening of monetary and fiscal policy and therefore medium to longer dated gilt yields could rise on the expectation of a weak pound and concerns around inflation picking up.

USA. President Trump's massive easing of fiscal policy is fuelling a (temporary) boost in consumption which has generated an upturn in the rate of strong growth which rose from 2.2% (annualised rate) in quarter 1 to 4.2% in quarter 2 and 3.5%, (3.0% y/y), in quarter 3, but also an upturn in inflationary pressures. The strong growth in employment numbers and the reduction in the unemployment rate to 3.9%, near to a recent 49 year low, has fed through to an upturn in wage inflation which hit 3.2% in November. However, CPI inflation overall fell to 2.2% in November and looks to be on a falling trend to drop below the Fed's target of 2% during 2019. The Fed has continued on its series of increases in interest rates with another 0.25% increase in December to between 2.25% and 2.50%, this being the fifth increase in 2018 and the ninth in this cycle. However, they did also reduce their forecast for further increases from three to two. This latest increase compounded investor fears that the Fed is over doing the speed and level of increases in rates and that it is going to cause a US recession as a result. There is also much evidence in previous monetary policy cycles of the Fed's series of increases doing exactly that. Consequently, we have seen stock markets around the world falling under the weight of fears around the Fed's actions, the trade war between the US and China and an expectation that world growth will slow.

The tariff war between the US and China has been generating a lot of heat during 2018, but it is not expected that the current level of actual action would have much in the way of a significant effect on US or world growth. However, there is a risk of escalation if an agreement is not reached soon between the US and China.

Eurozone. Growth was 0.4% in quarters 1 and 2 but fell back to 0.2% in quarter 3, though this was probably just a temporary dip. In particular, data from Germany has been mixed and it could be negatively impacted by US tariffs on a significant part of its manufacturing exports e.g. cars. For that reason, although growth is still expected to be in the region of nearly 2% for 2018, the horizon is less clear than it seemed just a short while ago. Having halved its quantitative easing purchases of debt in October 2018 to €15bn per month, the European Central Bank ended all further purchases in December 2018. The ECB is forecasting inflation to be a little below its 2% top limit through the next three years so it may find it difficult to warrant a start on raising rates by the end of 2019 if the growth rate of the EU economy is on a weakening trend.

China. Economic growth has been weakening over successive years, despite repeated rounds of central bank stimulus; medium term risks are increasing. Major progress still needs to be made to eliminate excess industrial capacity and the stock of unsold property, and to address the level of non-performing loans in the banking and credit systems. Progress has been made in reducing the rate of credit creation, particularly from the shadow banking sector, which is feeding through into lower economic growth. There are concerns that official economic statistics are inflating the published rate of growth.

Japan - has been struggling to stimulate consistent significant GDP growth and to get inflation up to its target of 2%, despite huge monetary and fiscal stimulus. It is also making little progress on fundamental reform of the economy. It is likely that loose monetary policy will endure for some years yet to try to stimulate growth and modest inflation.

Emerging countries. Argentina and Turkey are currently experiencing major headwinds

and are facing challenges in external financing requirements well in excess of their reserves of foreign exchange. However, these countries are small in terms of the overall world economy, (around 1% each), so the fallout from the expected recessions in these countries will be minimal.

INTEREST RATE FORECASTS

The interest rate forecasts provided by Link Asset Services in paragraph 3.2 are **predicated on an assumption of an agreement being reached on Brexit between the UK and the EU**. On this basis, while GDP growth is likely to be subdued in 2019 due to all the uncertainties around Brexit depressing consumer and business confidence, an agreement is likely to lead to a boost to the rate of growth in 2020 which could, in turn, increase inflationary pressures in the economy and so cause the Bank of England to resume a series of gentle increases in Bank Rate. Just how fast, and how far, those increases will occur and rise to, will be data dependent. The forecasts in this report assume a modest recovery in the rate and timing of stronger growth and in the corresponding response by the Bank in raising rates.

- In the event of an **orderly non-agreement exit**, it is likely that the Bank of England would take action to cut Bank Rate from 0.75% in order to help economic growth deal with the adverse effects of this situation. This is also likely to cause short to medium term gilt yields to fall.
- If there was a **disorderly Brexit**, then any cut in Bank Rate would be likely to last for a longer period and also depress short and medium gilt yields correspondingly. It is also possible that the government could act to protect economic growth by implementing fiscal stimulus.

However, there would appear to be a majority consensus in the Commons against any form of non-agreement exit so the chance of this occurring has now substantially diminished.

The balance of risks to the UK

- The overall balance of risks to economic growth in the UK is probably neutral.
- The balance of risks to increases in Bank Rate and shorter term PWLB rates, are probably also even and are broadly dependent on how strong GDP growth turns out, how slowly inflation pressures subside, and how quickly the Brexit negotiations move forward positively.

One risk that is both an upside and downside risk, is that all central banks are now working in very different economic conditions than before the 2008 financial crash as there has been a major increase in consumer and other debt due to the exceptionally low levels of borrowing rates that have prevailed for ten years since 2008. This means that the neutral rate of interest in an economy, (i.e. the rate that is neither expansionary nor deflationary), is difficult to determine definitively in this new environment, although central banks have made statements that they expect it to be much lower than before 2008. Central banks could therefore either over or under do increases in central interest rates.

Downside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates currently include:

- **Brexit** – if it were to cause significant economic disruption and a major downturn in the rate of growth.
- **Bank of England monetary policy** takes action too quickly, or too far, over the next three years to raise Bank Rate and causes UK economic growth, and increases in inflation, to be weaker than we currently anticipate.
- A resurgence of the **eurozone sovereign debt crisis**, possibly in **Italy**, due to its high level of government debt, low rate of economic growth and vulnerable banking system, and due to the election in March of a government which has made a lot of anti-austerity noise. The EU rejected the initial proposed Italian budget and demanded cuts in government spending which the Italian government initially refused. However, a fudge was subsequently agreed, but only by *delaying* the planned increases in expenditure to a later year. This can has therefore only been kicked down the road to a later time. The rating agencies have started on downgrading Italian debt to one notch above junk level. If Italian debt were to fall below investment grade, many investors would be unable to hold it. Unsurprisingly, investors are becoming increasingly concerned by the words and actions of the Italian government and consequently, Italian bond yields have risen – at a time when the government faces having to refinance large amounts of debt maturing in 2019.

- Weak capitalisation of some **European banks**. Italian banks are particularly vulnerable; one factor is that they hold a high level of Italian government debt - debt which is falling in value. This is therefore undermining their capital ratios and raises the question of whether they will need to raise fresh capital to plug the gap.
- **German minority government**. In the German general election of September 2017, Angela Merkel's CDU party was left in a vulnerable minority position dependent on the fractious support of the SPD party, as a result of the rise in popularity of the anti-immigration AfD party. Then in October 2018, the results of the Bavarian and Hesse state elections radically undermined the SPD party and showed a sharp fall in support for the CDU. As a result, the SPD is reviewing whether it can continue to support a coalition that is so damaging to its electoral popularity. After the result of the Hesse state election, Angela Merkel announced that she would not stand for re-election as CDU party leader at her party's convention in December 2018, (a new party leader has now been elected). However, this makes little practical difference as she is still expected to aim to continue for now as the Chancellor. However, there are five more state elections coming up in 2019 and EU parliamentary elections in May/June; these could result in a further loss of electoral support for both the CDU and SPD which could also undermine her leadership.
- **Other minority eurozone governments**. Spain, Portugal, Ireland, the Netherlands and Belgium all have vulnerable minority governments dependent on coalitions which could prove fragile. Sweden is also struggling to form a government due to the anti-immigration party holding the balance of power, and which no other party is willing to form a coalition with. The Belgian coalition collapsed in December 2018 but a minority caretaker government has been appointed until the May EU wide general elections.
- **Austria, the Czech Republic and Hungary** now form a strongly anti-immigration bloc within the EU while **Italy**, in 2018, also elected a strongly anti-immigration government. Elections to the EU parliament are due in May/June 2019.
- Further increases in interest rates in the US could spark a **sudden flight of investment funds** from more risky assets e.g. shares, into bonds yielding a much improved yield. Throughout the last quarter of 2018, we saw sharp falls in equity markets interspersed with occasional partial rallies. Emerging countries which have borrowed heavily in dollar denominated debt, could be particularly exposed to this risk of an investor flight to safe havens e.g. UK gilts.
- There are concerns around the level of **US corporate debt** which has swollen massively during the period of low borrowing rates in order to finance mergers and acquisitions. This has resulted in the debt of many large corporations being downgraded to a BBB credit rating, close to junk status. Indeed, 48% of total investment grade corporate debt is now rated at BBB. If such corporations fail to generate profits and cash flow to reduce their debt levels as expected, this could tip their debt into junk ratings which will increase their cost of financing and further negatively impact profits and cash flow.
- **Geopolitical risks**, especially North Korea, but also in Europe and the Middle East, which could lead to increasing safe haven flows.

Upside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates

- **Brexit** – if both sides were to agree by 29 March a compromise that quickly removed all threats of economic and political disruption and so led to an early boost to UK economic growth.
- **The Fed causing a sudden shock in financial markets** through misjudging the pace and strength of increases in its Fed Funds Rate and in the pace and strength of reversal of QE, which then leads to a fundamental reassessment by investors of the relative risks of holding bonds, as opposed to equities. This could lead to a major flight from bonds to equities and a sharp increase in bond yields in the US, which could then spill over into impacting bond yields around the world.
- The **Bank of England is too slow** in its pace and strength of increases in Bank Rate and, therefore, allows inflation pressures to build up too strongly within the UK economy, which then necessitates a later rapid series of increases in Bank Rate faster than we currently expect.

UK inflation, whether domestically generated or imported, returning to sustained significantly higher levels causing an increase in the inflation premium inherent to gilt yields.

Brexit timetable and process

- March 2017: UK government notified the European Council of its intention to leave under the Treaty on European Union Article 50 on 29 March 2019.
- 25.11.18 EU27 leaders endorsed the withdrawal agreement
- Dec 2018 vote in the UK Parliament on the agreement was postponed
- 21.12.18 – 8.1.19 UK parliamentary recess
- 15.1.19 Brexit deal defeated in the Commons vote by a large margin
- By 29.3.19 second vote (?) in UK parliament
- By 29.3.19 if the UK Parliament approves a deal, then ratification by the EU Parliament requires a simple majority
- By 29.3.19 if the UK and EU parliaments agree the deal, the EU Council needs to approve the deal; 20 countries representing 65% of the EU population must agree
- 29.3.19 Either the UK leaves the EU, or asks the EU for agreement to an extension of the Article 50 period if the UK Parliament has been unable to agree on a Brexit deal.
- 29.3.19: if an agreement is reached with the EU on the terms of Brexit, then this will be followed by a proposed **transitional period ending around December 2020**.
- UK continues as a full EU member until March 2019 with access to the single market and tariff free trade between the EU and UK. Different sectors of the UK economy may leave the single market and tariff free trade at different times during the transitional period.
- The UK and EU would attempt to negotiate, among other agreements, a bi-lateral trade agreement over that period.
- The UK would aim for a negotiated agreed withdrawal from the EU, although the UK could also exit without any such agreements in the event of a breakdown of negotiations.
- If the UK exits without an agreed deal with the EU, World Trade Organisation rules and tariffs could apply to trade between the UK and EU - but this is not certain.
- On full exit from the EU: the UK parliament would repeal the 1972 European Communities Act.

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Link Asset Services

**Rhagolygon Graddfeydd Llog 2019/2022
Interest Rate Forecasts 2019/2022**

PWLB rates and forecast shown below have taken into account the 20 basis point certainty rate reduction effective as of the 1st November 2012.

Link Asset Services Interest Rate View													
	Mar-19	Jun-19	Sep-19	Dec-19	Mar-20	Jun-20	Sep-20	Dec-20	Mar-21	Jun-21	Sep-21	Dec-21	Mar-22
Bank Rate View	0.75%	1.00%	1.00%	1.00%	1.25%	1.25%	1.25%	1.50%	1.50%	1.75%	1.75%	1.75%	2.00%
3 Month LIBID	0.90%	1.00%	1.10%	1.20%	1.30%	1.40%	1.50%	1.50%	1.60%	1.70%	1.80%	1.90%	2.00%
6 Month LIBID	1.00%	1.20%	1.30%	1.40%	1.50%	1.60%	1.70%	1.70%	1.80%	1.90%	2.00%	2.10%	2.20%
12 Month LIBID	1.20%	1.30%	1.40%	1.50%	1.60%	1.70%	1.80%	1.90%	2.00%	2.10%	2.20%	2.30%	2.40%
5yr PWLB Rate	2.10%	2.20%	2.20%	2.30%	2.30%	2.40%	2.50%	2.50%	2.60%	2.60%	2.70%	2.80%	2.80%
10yr PWLB Rate	2.50%	2.60%	2.60%	2.70%	2.80%	2.90%	2.90%	3.00%	3.00%	3.10%	3.10%	3.20%	3.20%
25yr PWLB Rate	2.90%	3.00%	3.10%	3.10%	3.20%	3.30%	3.30%	3.40%	3.40%	3.50%	3.50%	3.60%	3.60%
50yr PWLB Rate	2.70%	2.80%	2.90%	2.90%	3.00%	3.10%	3.10%	3.20%	3.20%	3.30%	3.30%	3.40%	3.40%
Bank Rate													
Link Asset Services	0.75%	1.00%	1.00%	1.00%	1.25%	1.25%	1.25%	1.50%	1.50%	1.75%	1.75%	1.75%	2.00%
Capital Economics	0.75%	1.00%	1.25%	1.50%	1.70%	1.75%	2.00%	2.00%	-	-	-	-	-
5yr PWLB Rate													
Link Asset Services	2.10%	2.20%	2.20%	2.30%	2.30%	2.40%	2.50%	2.50%	2.60%	2.60%	2.70%	2.80%	2.80%
Capital Economics	2.03%	2.15%	2.40%	2.65%	2.70%	2.75%	2.80%	2.85%	-	-	-	-	-
10yr PWLB Rate													
Link Asset Services	2.50%	2.60%	2.60%	2.70%	2.80%	2.90%	2.90%	3.00%	3.00%	3.10%	3.10%	3.20%	3.20%
Capital Economics	2.43%	2.55%	2.80%	3.05%	3.05%	3.05%	3.05%	3.05%	-	-	-	-	-
25yr PWLB Rate													
Link Asset Services	2.90%	3.00%	3.10%	3.10%	3.20%	3.30%	3.30%	3.40%	3.40%	3.50%	3.50%	3.60%	3.60%
Capital Economics	2.96%	3.08%	3.33%	3.58%	3.53%	3.48%	3.43%	3.38%	-	-	-	-	-
50yr PWLB Rate													
Link Asset Services	2.70%	2.80%	2.90%	2.90%	3.00%	3.10%	3.10%	3.20%	3.20%	3.30%	3.30%	3.40%	3.40%
Capital Economics	2.78%	2.90%	3.15%	3.40%	3.40%	3.40%	3.40%	3.40%	-	-	-	-	-

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Link Asset Services

DADANSODDIAD BENTHYCIADAU YN AEDDFEDU 2018/19 YMLAEN GAN PWLB / PWLB LOANS MATURITY ANALYSIS 2018/19 ONWARDS						
	PWLB Aeddefedu/ PWLB Maturity £'000	PWLB EIP/ Annuity/ PWLB EIP/ Annuity £'000	Benthyciadau Marchnad/ Market Loans £'000	PWLB Amrywiol/ PWLB Variable £'000	Cyfanswm yn Aeddfedu/ Total Maturing £'000	%Yn Aeddfedu o'r Cyfran yn sefyll/ Maturing of Total Outstanding %
2019/20	5,000	11	0	0	5,011	4.1
2020/21	4,500	12	0	0	4,512	3.7
2021/22	0	14	0	0	14	0.0
2022/23	2,285	15	0	0	2,300	1.9
2023/24	1,854	16	0	0	1,870	1.5
2024/25	0	18	0	0	18	0.0
2025/26	0	20	0	0	20	0.0
2026/27	1,381	22	0	0	1,403	1.2
2027/28	2,165	24	0	0	2,189	1.8
2028/29	262	26	0	0	288	0.2
2029/30	1,539	21	0	0	1,560	1.3
2030/31	451	15	0	0	466	0.4
2031/32	1,941	9	0	0	1,950	1.6
2032/33	315	8	0	0	323	0.3
2033/34	637	0	0	0	637	0.5
2034/35	624	0	0	0	624	0.5
2035/36	611	0	0	0	611	0.5
2036/37	599	0	0	0	599	0.5
2037/38	587	0	0	0	587	0.5
2038/39	225	0	0	0	225	0.2
2039/40	5,000	0	0	0	5,000	4.1
2040/41	3,500	0	0	0	3,500	2.9
2042/43	1,000	0	0	0	1,000	0.8
2043/44	1,020	0	0	0	1,020	0.8
2044/45	1,010	0	0	0	1,010	0.8
2045/46	11,464	0	0	0	11,464	9.4
2050/51	2,000	0	0	0	2,000	1.6
2052/53	28,238	0	0	0	28,238	23.3
2054/55	3,000	0	0	0	3,000	2.5
2055/56	3,500	0	0	0	3,500	2.9
2056/57	5,000	0	0	0	5,000	4.1
2057/58	8,513	0	0	0	8,513	7.0
2059/60	1,763	0	0	0	1,763	1.5
2066/67	6,200	0	0	0	6,200	5.1
2068/69	15,000	0	0	0	15,000	12.4
	121,184	236	0	0	121,415	100.0
Cyfartaledd bywyd (blynyddoedd)/ Average life (years)	24.63	7.61	0.00	0.00	24.60	
Cyfartaledd graddfa (%)/ Average rate (%)	5.26	9.41	0.00	0.00	5.15	

**PROFFIL AD-DALU BENTHYCIADAU ERAILL 2018/19 YMLAEN /
OTHER LOANS REPAYMENT PROFILE 2018/19 ONWARDS**

	Llywodraeth Cymru / Welsh Government	Benthycaf Salix Loan 1	Benthycaf Salix Loan 2	Benthycaf Salix Loan 3	Benthycaf Salix Loan 4	Cyfanswm / Total
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
2019/20	44	16	46	63	0	169
2020/21	43	16	46	63	33	201
2021/22	0	17	46	63	33	159
2022/23	0	17	46	63	33	159
2023/24	0	17	45	63	33	158
2024/25	0	8	45	64	33	150
2025/26	0	0	45	64	33	142
2026/27	0	0	0	64	33	97
2027/28	0	0	0	64	33	97
2028/29	0	0	0	64	0	64

Datganiad Polisi Darpariaeth Refeniw Isafswm 2019/20

Rhaid i'r Cyngor dalu elfen o wariant cyfalaf y Cyngor sydd wedi cronni bob blwyddyn (y GAC) drwy daliad refeniw (y ddarpariaeth refeniw isaf) (DRI), er y caniateir iddo hefyd wneud taliadau gwirfoddol ychwanegol os yw'n dymuno (darpariaeth refeniw wirfoddol) (DRW).

Yn unol â rheoliadau Llywodraeth Cymru, rhaid i'r Cyngor llawn gymeradwyo Datganiad GAC ymlaen llaw bob blwyddyn. Rhoddir nifer o opsiynau i gynghorau ar yr amod bod darpariaeth bwylloch. Argymhellir fod y Cyngor yn cymeradwyo'r Datganiad DRI isod:-

Ar gyfer gwariant cyfalaf a ddigwyddodd rhwng 1 Ebril 2008 a 31 Mawrth 2018, a gafodd ei gyllido trwy fenthycyca gyda chymorth, polisi DRI fydd i godi tâl DRI ar y dull rhandaliad cyfartal, ar Sail Oes Ased dros 50 mlynedd. Mae'r DRI ar wariant cyfalaf sydd wedi ei gyllido drwy fenthycyca di-gefnogaeth yn ystod y cyfnod hwn wedi cael codi tâl yn defnyddio dull rhandaliad cyfartal, Sail Oes Ased gan ddefnyddio rhagdybiaeth o oes yr ased, yn seiliedig ar wybodaeth oedd ar gael ar yr amser. Mae'r newid yn y polisi yn adlinio y polisiau DRI ar gyfer asedau wedi eu cyllido drwy fenthycyca a chefnogaeth ac asedau wedi eu cyllido drwy fenthyciadau di-gefnogaeth.

O'r 1af Ebrill 2018 am yr holl fenthycyca gyda cefnogaeth a di-gefnogaeth (gan gynnwys PFI a Lês Cyllid), bydd polisi DRI hefyd yn Dull Rhandaliad Blwydd-dal Cyfartal, sail oed yr ased. Fodd bynnag, bydd amcangyfrif o gyfnod oes, yn cael ei osod gan y Swyddog Adran 151 yn seiliedig a chynghor a dderbynwyd gan y swyddogion perthnasol a bydd yn ystyried cyfarwyddid Llywodraeth Cymru mewn perthynas a DRI a oes yr ased. Pan fo tir yn cael ei brynnu, bydd oed yr ased yn ddibynnol ar oes yr ased sydd yn cael ei roi ar y tir, yn rhan fwyaf o'r achosion, bydd rhain yn 50 mlynedd yn unol â oed ased adeiladau.

Ni fydd costau DRI yn seiliedig ar oed yr ased yn cael ei godi hyd nes fod blwyddyn yr ased yn dod yn weithredol. Gallai'r Swyddog Adran 151 ohirio cost DRI tan y flwyddyn gyllidol yn dilyn pan mae'r ased yn dod yn weithredol. Bydd amcangyfrif oes yr ased yn cael ei benderfynu yn y flwyddyn bydd y DRI yn dechrau ac ni fydd tâl ar oes yr ased. Bydd amcangyfrif o gyfnod oes yr ased, yn cael ei osod gan y Swyddog Adran 151 yn seiliedig a chynghor a dderbynwyd gan y swyddogion perthnasol a bydd yn talu sylw at Gofynion Statudol a cyfarwyddiadau Llywodraeth Cymru mewn perthynas â DRI a oes yr ased. Pan fo tir yn cael ei brynnu, bydd oed yr ased yn ddibynnol ar oes yr ased sydd yn cael ei roi ar y tir, yn rhan fwyaf o'r achosion, bydd rhain yn 50 mlynedd yn unol â oed ased adeiladau.

Oherwydd nad yw rhai mathau o wariant cyfalaf a wneir gan y Cyngor yn rhai y gellir eu cysylltu ag ased unigol, bydd bywydau ased yn cael eu hasesu ar sail sydd yn adlewyrchu'n fwyaf rhesymol y cyfnodau o fudd y rhagwelir y byddant yn codi o'r gwariant. Hefyd, pa fath bynnag o wariant ydyw, bydd yn cael ei grwpio gyda'i gilydd mewn dull sy'n adlewyrchu natur prif elfen y gwariant ac ni fydd yn cael ei rannu ond mewn achosion lle ceir dwy neu fwy o brif elfennau gyda bywydau economaidd defnyddiol sy'n sylweddol wahanol.

Mae'r Cyngor yn cadw'r hawl i wneud taliadau gwirfoddol ychwanegol i leihau dyled os yn ddoeth i wneud hynny.

Mae rhan y Cyfrif Refeniw Tai o'r Gofyniad o ran Ariannu Cyfalaf yn gyffredinol yn destun taliad 2% DRI yn seiliedig ar y GAC ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol a hynny'n unol â'r cynllun busnes 30 blynedd a gymeradwywyd.

Bydd unrhyw ad-daliadau eraill sydd wedi eu cynnwys yn y PFI blynyddol neu brydlesau arian yn rhai GAC.

Buddsoddiadau Penodedig ac Amhenodedig

Mae Canllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol (a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2010) yn rhoi diffiniad o fuddsoddiadau penodedig ac amhenodedig.

Mae paragraff 5.1 y Canllawiau yn dweud bod buddsoddiad yn un penodedig os yw'n cwrdd â phob un o'r isod:-

- “(a) the investment is denominated in sterling and any payments or repayments in respect of the investment are payable only in sterling; and*
- (b) the investment is not a long-term investment (*); and*
- (c) the making of the investment is not defined as capital expenditure by virtue of regulation 20(1)(d) of the Local Authorities (Capital Finance and Accounting) (Wales) Regulations 2003 [SI 3239 as amended]; and*
- (ch) the investment is made with a body or in an investment scheme of high credit quality (**); or with one of the following public-sector bodies:*
 - (i) the United Kingdom Government*
 - (ii) a local authority in England or Wales (as defined in section 23 of the 2003 Act) or a similar body in Scotland or Northern Ireland*
 - (iii) a parish or community council.”*

Mae'r Canllawiau hefyd yn dweud bod unrhyw fuddsoddiad nad yw'n cwrdd â'r diffiniad ym mharagraff 5.1 yn cael ei gyfrif fel buddsoddiad amhenodedig.

Yn ystod 2019/20 nid yw'r Cyngor yn bwriadu gwneud unrhyw fuddsoddiadau mewn arian gwledydd tramor, na gyda chyrrff credyd isel, nac unrhyw fuddsoddiadau a ddiffinnir fel gwariant cyfalaf gan y ddeddfwriaeth (megis cyfranddaliadau mewn cwmnïau). Bydd buddsoddiadau amhenodedig felly yn cael eu cyfyngu i (i) buddsoddiadau tymor hir; a (ii) adneuon gyda banciwr y Cyngor i ddibenion trafodaethol os yw'n methu a chwrrd â'r meini prawf sylfaenol ar gyfer y credyd; yn yr achos hwn, caiff balansau eu cyfyngu i'r eithaf lle mae hynny'n bosib.

Mae'r tabl yn Atodiad 6 yn nodi'r meini prawf a'r cyfyngiadau buddsoddi ar gyfer y gwahanol categorïau o fuddsoddiadau y bwriedir eu defnyddio yn ystod 2018/19 ac sydd felly'n sail ar gyfer y rhestr benthyca a gymeradwyir.

Bydd raid i'r Cyngor Sir gymeradwyo unrhyw newidiadau arfaethedig yn ystod y flwyddyn i categorïau o fuddsoddiadau penodedig ac amhenodedig a ddefnyddir ac/neu i'r meini prawf graddfeydd credyd / cyfyngiadau buddsoddi.

“* Section 2.4 of the 'Guidance' defines a long term investment as “any investment other than (a) one which is due to be repaid within 12 months of the date on which the investment was made or (b) one which the local authority may require to be repaid within that period.”

** For the purposes of high credit quality the 'Guidance' states that “for the purposes of paragraph 5.1(d), Welsh ministers recommend that the Strategy should define high credit quality (and where this definition refers to credit ratings, paragraph 6.1 (***) is relevant).”

*** Paragraph 6.1 of the 'Guidance' recommends that “the Strategy should set out the authority's approach to assessing the risk of loss of investments, making clear in particular:

- (a) to what extent, if any, risk assessment is based upon credit ratings issued by one or more credit rating agencies;*
- (b) where credit ratings are used, how frequently credit ratings are monitored and what action is to be taken when ratings change; and*
- (c) what other sources of information on credit risk are used, additional to or instead of credit ratings.”*

The table in Appendix 6 of this strategy sets out what this Council defines as high credit quality and the associated investment criteria and limits and section 4.2 of this strategy sets out the Council's creditworthiness approach.

Meini Prawf Gwrthbartion

Categori	Graddfa Credyd Tymor Byr (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Standard & Poor's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Standard & Poor's)	Terfyn Arian	Terfyn Amser
Banciau a Chymdeithasau Adeiladu (sydd heb eu gwladoli neu sydd wedi eu gwladoli'n rhannol)	F1+	P-1	A-1+	AAA	Aaa	AAA	£10m	5 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA	Aa2	AA	£10m	3 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA-	Aa3	AA-	£10m	364 diwrnod
	F1	P-1	A-1	A	A2	A	£7.5m	6 mis
Banciau'r Deyrnas Gyfunol sydd wedi eu Gwladoli / wedi eu Gwladoli'n Rhannol	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£10m	364 diwrnod
Llywodraeth Ganolog y Deyrnas Gyfunol (waeth beth fo'r raddfa credyd)	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	Dim uchafswm	Dim uchafswm
Awdurdodau Lleol y Deyrnas Gyfunol **	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£5m	364 diwrnod
Cronfeydd Marchnad Arian	d/b	d/b	d/b	AAA	AAA	AAA	£5m	6 mis

* fel y diffinnir yn Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid a Chyfrifo Cyfalaf) (Cymru) 2003

** fel y diffinnir yn Neddf Llywodraeth Leol 2003

Nodiadau ac Eglurhad

(1) Terfyn Arian Parod

- (i) Mae'r terfynau arian yn berthnasol i'r gwrthbarti unigol ac i'r grŵp cyffredinol y mae'n perthyn iddo. (e.e. ar gyfer y banciau o fewn Grŵp Bancio Lloyds plc (sef Bank of Scotland plc a Lloyds Bank plc), terfyn buddsoddi yn berthnasol i fanciau hynny yn unigol a'r grŵp bancio yn ei gyfanrwydd);
- (ii) Y terfyn arian cyffredinol ar gyfer adneuron dros 364 o ddyddiau yw £15m.

(2) Terfyn Amser

- (i) I fyny at, a chan gynnwys y cyfnod a nodwyd.

(3) Arian Gwledydd Tramor

- (i) Bydd buddsoddiadau mewn gwledydd tramor wedi eu cyfyngu i'r rheini a chanddynt raddfa credyd sofran AA- (Fitch) neu gyfatebol (o'r asiantaethau a gyfeirwyd atynt yn adain 4.3 or strategaeth hon) graddfa credyd sofran (yn seiliedig ar y cyfenwadur lleiaf) a hyd at uchafswm o £10 miliwn fesul gwlad dramor.
- (ii) Ni chaniateir buddsoddi mewn gwledydd pan mae ei raddfa sofran is ddim yn AA- neu'n uwch. Ni fydd unrhyw gyfyngiad gan wlad yn berthnasol i fuddsoddiadau yn y Deyrnas Gyfunol waeth beth fo'r raddfa credyd sofran.
- (iii) Ni fydd is-gwmnïau grwpiau bancio tramor fel arfer yn cael eu hasesu yn unol â mamwlad y sefydliad rhiant. Fodd bynnag, bydd Santander UK plc (is-gwmni Bancio Santander yn Sbaen) yn cael ei gyfrif fel banc yn y Deyrnas Gyfunol oherwydd eu masnach freintiau sylweddol yn y Deyrnas Gyfunol a natur hyd fraich y berthynas rhwng y rhiant a'r is-gwmni.
- (iv) Ni fydd meini prawf graddfeydd credyd sofran a chyfyngiadau gwledydd tramor yn berthnasol i fuddsoddiadau mewn banciau datblygu amlochrog (e.e. Banc Buddsoddi Ewrop a Banc y Byd) na sefydliadau rhyngwladol (e.e. yr Undeb Ewropeaidd).

4. Graddfa Credyd yn Gostwng

Os bydd graddfa credyd yn gostwng ac yn golygu bod y gwrthbarti yn is na'r meini prawf y mae'n rhaid cwrdd â nhw ar gyfer buddsoddi, rhoddir y gorau i ddefnyddio'r gwrthbarti cyn gynted ag y bydd yn ymarferol.

Os bydd y Swyddog Adran 151 yn dymuno parhau i fuddsoddi gyda'r gwrthbarti hwnnw gofynnir am ganiatâd gan Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio ac un aelod arall o ddewis y Cadeirydd a bydd raid i'r ddau ohonynt gymeradwyo. Adroddir ar hynny fel sy'n briodol ar yr adeg gyfleus nesaf.

Gwledydd wedi eu cymeradwyo ar gyfer buddsoddi [yn gywir fel ar 8 Tachwedd 2018]

This list is based on those countries which have sovereign ratings of AA- or higher (we show the lowest rating from Fitch, Moody's and S&P) and also, (except - at the time of writing - for Norway and Luxembourg), have banks operating in sterling markets which have credit ratings of green or above in the Capita Asset Services credit worthiness service.

AAA

- Awstralia
- Canada
- Denmarc
- Yr Almaen
- Lwcsembwrg
- Yr Iseldiroedd
- Norwy
- Singapore
- Sweden
- Y Swistir

AA+

- Y Ffindir
- U.D.A

AA

- Abu Dhabi
- Ffrainc
- Hong Kong
- Y D.U

AA-

- Gwlad Belg
- Qatar

Cynllun Dirprwyo Rheoli Trysorlys**(i) Cyngor Sir**

- Cymeradwyo'r Gyllideb;
- Cymeradwyo Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol, Strategaeth Buddsoddi Blynyddol a Polisi MRP, Datganiad Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol a diwygiadau;
- Cymeradwyo diwygiadau i'r cymalau a fabwysiadwyd gan y Cyngor;
- Derbyn ac adolygu adroddiadau monitro ar bolisiau Rheoli Trysorlys, arferion a gweithgareddau; ac
- Gweithredu ar argymhelliad a dderbyniwyd gan y Pwyllgor Archwilio a/neu'r Pwyllgor Gwaith.

(ii) Pwyllgor Gwaith

- Ystyried y gyllideb;
- Cymeradwyo rhannu'r cyfrifoldebau;
- Cymeradwyo dewis o ddarparwyr gwasanaeth allanol a chytuno ar dermau'r apwyntiad;
- Derbyn ac adolygu adroddiadau monitro ar bolisiau Rheoli Trysorlys, arferion a gweithgareddau a gwneud argymhellion i'r Cyngor Sir fel yn briodol;
- Gweithredu ar argymhellion a dderbyniwyd gan y Pwyllgor Archwilio.

(iii) Pwyllgor Archwilio

- Sgrwtini o faterion Rheoli Trysorlys, fel sy'n ofynnol dan Gôd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys a Pholisi'r Cyngor a'r Rheoli Trysorlys. Mae'n cynnwys:-
 - sgrwtineiddio Datganiad Strategaeth Blynyddol ar Reoli Trysorlys, Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, Polisi Blynyddol MRP, Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol ac Arferion Rheoli Trysorlys a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel bo'n briodol;
 - sgrwtineiddio cynigion am ddiwygiadau i'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol, Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, Polisi Blynyddol MRP, Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol ac Arferion Rheoli Trysorlys a'r diwygiadau i'r cymalau a fabwysiadwyd a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel bo'n briodol;
 - derbyn a sgrwtineiddio unrhyw gynigion yn ymwneud â Rheoli Trysorlys sydd angen penderfyniad gan y Pwyllgor Gwaith neu'r Cyngor Sir;
 - derbyn a sgrwtineiddio adroddiadau monitro polisiau Rheoli Trysorlys, arferion a gweithgareddau a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel bo'n briodol.

Rôl Rheoli Trysorlys y Swyddog Adran 151**Mae rôl y Swyddog (cyfrifol) Adran 151 yn cynnwys:**

- argymell cymalau, polisi/arferion rheoli trysorlys i'w cymeradwyo, gan eu hadolygu'n rheolaidd, a monitro cydymffurfiaeth;
- cyflwyno adroddiadau polisi rheoli trysorlys rheolaidd;
- cyflwyno cyllidebau ac amrywiaethau cyllideb;
- derbyn ac adolygu adroddiadau gwybodaeth rheoli;
- adolygu perfformiad y swyddogaeth rheoli trysorlys;
- sicrhau digonolrwydd adnoddau a sgiliau rheoli trysorlys, a'r rhannu effeithiol o gyfrifoldebau o fewn y swyddogaeth rheoli trysorlys;
- sicrhau digonolrwydd archwilio mewnol, a chysylltu ag archwilwyr allanol; ac
- argymell apwyntio darparwyr gwasanaeth allanol.
- Cyfrifoldeb ar gyfer gweithredu a gweinyddu'r penderfyniadau trysorlys, yn cynnwys y penderfyniadau ar fenthycu, buddsoddi ac ariannu, wedi cael ei ddirprwyo i'r Swyddog Adran 151, a fydd yn gweithredu yn unol â datganiadau polisi'r Cyngor ac Arferion Rheoli Trysorlys.

- Paratoi strategaeth gyfalaf i gynnwys gwariant cyfalaf, cyllid cyfalaf, buddsoddiadau anariannol a rheoli trysorlys o fewn llinell amser tymor hir.
- Sicrhau bod y strategaeth gyfalaf yn bwyllog, yn gynaliadwy, yn fforddiadwy ac yn bwyllog yn y tymor hir ac yn darparu gwerth am arian.
- Sicrhau diwydrwydd dyladwy mewn perthynas â'r holl fuddsoddiadau trysorlys ac anariannol a'u bod yn unol ag awch yr awdurdod o ran risg.
- Sicrhau bod gan yr awdurdod y pwerau cyfreithiol priodol i wario ar a chyllido asedau anariannol.
- Sicrhau cymesuredd yr holl fuddsoddiadau fel nad yw'r awdurdod yn buddsoddi ar lefel sy'n golygu bod yr awdurdod yn agored i lefel ormodol o risg o gymharu â'i adnoddau ariannol.
- Sicrhau bod proses lywodraethu ddigonol yn ei lle ar gyfer cymeradwyo, monitro a rheoli'r risg sy'n gysylltiedig ag unrhyw fuddsoddiadau anariannol a rhwymedigaethau tymor hir.
- Rhoi i aelodau restr o'r holl fuddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys gan gynnwys buddsoddiadau sylweddol mewn is-gwmnïau, mentrau ar y cyd, benthyciadau a gwarantau ariannol.
- Sicrhau bod aelodau'n cael gwybodaeth ddigonol a'u bod yn deall y risgiau y mae'r awdurdod yn agored iddynt.
- Sicrhau bod gan yr awdurdod yr arbenigedd ddigonol, naill ai'n fewnol neu'n allanol, i wneud yr uchod.
- Creu Arferion Rheoli Trysorlys sy'n delio'n benodol â'r modd y bydd buddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys yn cael eu trin a'u rheoli, gan gynnwys yr isod:-
 - Rheoli risg (TMP1 a'r atodlenni), gan gynnwys meini prawf buddsoddi a rheoli risg ar gyfer unrhyw bortffolios buddsoddiad sylweddol nad ydynt yn ymwneud â thrysorlys;
 - Mesur a rheoli perfformiad (TMP2 a'r atodlenni, gan gynnwys methodoleg a meini prawf ar gyfer asesu perfformiad a llwyddiant buddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys;
 - Gwneud penderfyniadau, llywodraethiant a threfniadaeth (TMP5 a'r atodlenni), gan gynnwys datganiad o ofynion llywodraethiant ar gyfer gwneud penderfyniadau ar fuddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys; a threfniadau i sicrhau diwydrwydd dyladwy er mwyn cefnogi'r broses gwneud penderfyniadau;
 - Gwybodaeth adrodd a rheoli (TMP6 a'r atodlenni), gan gynnwys ble a pha mor aml y cynhyrchir adroddiadau monitro;
 - Hyfforddiant a chymwysterau (TMP10 ac atodlenni), gan gynnwys y modd y bydd gwybodaeth a sgiliau perthnasol mewn perthynas â buddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys yn cael eu trefnu.

**DANGOSYDDION PWYLLOG A THRYSORLYS
GOSOD Y GYLLIDEB 2019/20**

ATODIAD 11

Rhif Dangosydd

Fforddiadwyaeth		2017/18 Alldro	2018/19 Amcangyfrif	2019/20 Cynnig	2020/21 Cynnig	2021/22 Cynnig
1,2	Amcangyfrif o [neu wir] gymhareb costau dyled i ffrwd refeniw net:					
	Cronfa'r Cyngor	6.10%	4.95%	5.23%	5.28%	5.63%
	Cyfrif Refeniw Tai (gan gynnwys y setliad)	22.36%	16.86%	15.57%	16.08%	16.16%
	Cyfanswm	7.98%	6.37%	6.51%	6.65%	7.03%
Pwyll						
3	Dyled gros a'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR)	✓	✓	✓	✓	✓
	<i>Ydy dyled allanol gros yn llai na'r CFR am y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrifon unrhyw gynnydd am y flwyddyn gyfredol a'r ddwy flynedd ddilynol?</i>			✓	✓	✓
Gwariant Cyfalaf			£000	£000	£000	£000
4,5	Amcangyfrif o [neu wir] Wariant Cyfalaf					
	Cronfa'r Cyngor	20,064	23,685	18,020	20,421	20,607
	Cyfrif Refeniw Tai	9,291	10,372	13,110	18,431	19,744
	Cyfanswm	29,355	34,057	31,130	38,852	40,351
6,7	Amcangyfrif o [neu wir] Gofyniad Cyllido Cyfalaf					
	Cronfa'r Cyngor	95,218	100,376	104,103	111,991	122,822
	Cyfrif Refeniw Tai	41,648	40,815	40,998	46,479	51,999
	Cyfanswm	136,866	141,191	145,101	158,469	174,821
Dyled Allanol			£000	£000	£000	£000
8	Terfyn Awdurdodedig					
	: Benthycu Cyffredinol	166,000	174,000	175,000	189,000	205,000
	: Ymrwymadau tymor hir eraill	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
	: Cyfanswm	169,000	177,000	178,000	192,000	208,000

9	Ffin Ymarferol					
	: Benthycu Cyffredinol	161,000	161,000	170,000	184,000	200,000
	: Ymrwymadau tymor hir eraill	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
	: Cyfanswm	164,000	164,000	173,000	187,000	203,000
10	Gwir Ddyled Allanol	117,029				
Rheoli'r Trysorlys		2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
		Alldro	Amcangyfrif	Cynnig	Cynnig	Cynnig
11	Fod yr Awdurdod Lleol wedi mabwysiadu Cod Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus.	✓	✓	✓	✓	✓
		£000	£000	£000	£000	£000
12	Dyled Gros a Net	100%	100%	100%	100%	100%
	<i>Terfyn uchaf ar y ddyled net fel cyfran o'r ddyled gros</i>					
13	Y terfyn uchaf ar raddfeydd sefydlog :	149,000	157,000	158,000	172,000	188,000
	<i>(prifswm net neilltuol)</i>					
14	Y terfyn uchaf ar raddfeydd amrywiol:	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000
	<i>(prifswm net neilltuol)</i>					
15	Terfyn cyfanswm y prifsymiau a fuddsoddir am gyfnodau dros 364 diwrnod:	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000
	<i>(bydd unrhyw fuddsoddiadau tymor hir a ddygir ymlaen o flynyddoedd blaenorol yn cael eu cynnwys yn nherfyn bob blwyddyn)</i>					
				2019/20	2019/20	
				Terfyn uchaf	Terfyn isaf	
16	Terfyn uchaf ac isaf ar gyfer strwythur aeddfedu'r benthycu graddfa sefydlog					
	• dan 12 mis			20%	0%	
	• 12 mis ac o fewn 24 mis			20%	0%	
	• 24 mis ac o fewn 5 mlynedd			50%	0%	
	• 5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd			75%	0%	
	• 10 mlynedd a throsodd			100%	0%	
				Dim newid	Dim newid	

Gwybodaeth am Ddangosyddion Pwyllog a Rheoli Trysorlys**A) Fforddiadwyaeth****1.2. Cymhareb y costau cyllido i'r ffrwd refeniw net**

Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r tueddiad o ran cost cyfalaf (costau benthyca a chostau ymrwymadau tymor hir eraill net o'r incwm buddsoddi) yn erbyn y ffrwd refeniw net.

Mae'r amcangyfrifon ynghylch costau cyfalaf yn cynnwys ymrwymadau cyfredol a'r cynigion yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb.

B) Bod yn ddarbodus**3. Dyled gros a'r GCC**

Mae angen i'r Cyngor sicrhau nad yw'r ddyled gros, heblaw yn y tymor byr, yn mynd yn uwch na'r GCC yn y flwyddyn flaenorol ynghyd â'r amcangyfrifon am unrhyw GCC ychwanegol ar gyfer 2019/20 a'r ddwy flynedd ariannol ddilynol. Rhoddir hyn peth hyblygrwydd ar gyfer benthyca buan cyfyngedig yn y dyfodol, ond yn sicrhau ni ymglymerir ag unrhyw fenthycia ar gyfer dibenion refeniw.

C) Gwariant cyfalaf**4,5 Amcangyfrif o Wariant Cyfalaf**

Dyma'r Gwariant Cyfalaf a ragamcenerir o 2018/19 i 2021/22 ac mae'n seiliedig ar y Rhaglen Gyfalaf 2018/19 a'r Strategaeth Cyfalaf ar gyfer 2019/20.

31

6,7 Anghenion benthyca'r Cyngor (y Gofyniad Cyllido Cyfalaf)

Yr ail ddangosydd darbodus yw Gofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor (GCC). Yn syml, y GCC yw cyfanswm y gwariant cyfalaf hanesyddol gweddilliol nad ydyw hyd yma wedi cael ei dalu amdano o adnoddau refeniw neu gyfalaf. Yn sylfaenol, mesur ydyw o anghenion benthyca sylfaenol y Cyngor. Bydd unrhyw wariant cyfalaf nad ydyw wedi ei dalu amdano ar unwaith, yn cynyddu lefel y GCC.

Nid yw'r GCC yn cynyddu i lefel amhenodol, oherwydd mae'r ddarpariaeth refeniw isaf (DRI) yn dâl refeniw blynyddol statudol sydd, yn gyffredinol, yn gostwng yr angen benthyca yn unol ag oes pob ased.

Mae'r GCC yn cynnwys unrhyw ymrwymadau tymor hir eraill (e.e. cynlluniau PFI, prydlesau ariannol). Er bod y rhain yn cynyddu'r GCC ac o'r herwydd, yn cynyddu angen y Cyngor i fenthycia, mae'r mathau hyn o gynllun yn cynnwys cyfleuster benthyca ac o'r herwydd, nid oes raid i'r Cyngor fenthycia ar wahân ar gyfer y cynlluniau hyn. Ar hyn o bryd, mae gan y Cyngor £dim o gynlluniau o'r fath yn y GCC.

CH) Dyled Allanol

- 8. Y terfyn a awdurdodir ar gyfer dyled allanol.** Mae dangosydd pwylllog allweddol arall yn rheoli uchafswm lefel y benthyca. Gwaherddir dyledion allanol y tu draw i'r terfyn hwn ac mae angen i'r Cyngor llawn osod neu ddiwygio'r terfyn. Mae'n adlewyrchu'r lefel o ddyled allanol y gellid, er nad yw hynny'n beth a ddeisyfir, ei fforddio yn y tymor byr ond nid yw'n gynaliadwy yn y tymor hwy. Dyma'r terfyn statudol y penderfynir arno dan adran 3 (1) Deddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r Llywodraeth yn cadw'r opsiwn i reoli naill ai'r cyfan o holl gynlluniau'r cyngor neu gynlluniau cyngor penodol er nad ydyw hyd yma wedi defnyddio'r pŵer hwnnw.

Dywed y Swyddog Adran 151 Cyfarwyddwr Cyllid bod y Cyngor wedi cydymffurfio gyda'r dangosydd pwylllog hwn yn y flwyddyn gyfredol ac nid yw'n gweld anawsterau yn y dyfodol. Mae'r farn hon yn cymryd i ystyriaeth yr ymrwymadau cyfredol, y cynlluniau presennol, a'r cynigion sydd yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb.

- 9. Y ffin weithredol.** Ffin yw hon na fyddir fel arfer yn disgwyl i ddyled allanol fynd yn uwch na hi. Yn y rhan fwyaf o achosion, byddai'n ffigwr tebyg i GCC ond gall fod yn is neu'n uwch gan ddibynnu ar lefelau'r ddyled wirioneddol.

Geirfa a gwybodaeth ar Dangosyddion Pwyllog a Rheoli Trysorlys (Cyfeirio at Atodiad 11)

Geirfa

GWARIANT CYFALAF

Gwariant ar brynu ased nad yw'n gyfredol, a ddefnyddir i ddarparu gwasanaethau tu draw i'r flwyddyn ariannol gyfredol, neu wariant sy'n ychwanegu at, ac nid cynnal yn unig, werth ased presennol nad yw'n gyfredol. Mae enghreifftiau'n cynnwys : adeiladu ysgol newydd, prynu offer TG, adnewyddu sylweddol cartref gofal.

CYLLIDO CYFALAF

Arian sydd ar gael i dalu am wariant cyfalaf. Mae nifer o ffyrdd o gyllido gwariant cyfalaf yn cynnwys benthycu, prydlesu, cyllido refeniw uniongyrchol, derbyniadau cyfalaf defnyddiadwy, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf, cronfeydd wrth gefn refeniw a chronfeydd wrth gefn a glustnodwyd.

GOFYNIAD CYLLIDO CYFALAF

Mae cyfanswm gwariant cyfalaf hanesyddol sy'n ddyledus a heb eu talu'n barod nall a'i o adnoddau refeniw neu gyfalaf. Yn hanfodol, dyma fesuriad o fenthycu angenrheidiol y Cyngor.

RHAGLEN GYFALAF

Y cynlluniau cyfalaf mae'r Cyngor yn bwriadu eu cynnal dros gyfnod penodol o amser.

DERBYNIADAU CYFALAF

Yr elw o waredu tir neu asedau eraill nad ydynt yn gyfredol eraill. Gellir defnyddio cyfrannau o dderbyniadau cyfalaf i gyllido gwariant cyfalaf newydd, o fewn y rheolau a osodir i lawr gan y llywodraeth, ond ni ellir eu defnyddio i gyllido gwariant refeniw.

CIPFA

Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifo. Y prif gorff proffesiynol a rheoleiddiol ar gyfer cyfrifon llywodraeth leol.

CYFRIF REFENIW TAI (CRT)

Cyfrif ar wahân i Gronfa'r Cyngor, sy'n cynnwys yr incwm a gwariant sy'n deillio o'r ddarpariaeth llety tai gan y Cyngor.

LLOG A DDERBYNNIR NEU A DELIR

Defnyddir y dull gyfradd log sydd mewn grym gweithredol i fesur beth yw gwerth cludadwy ased ariannol neu rywmedigaethau a fesurir yn ôl y gost lai amorteiddio cronodig, ac i ddyrannu incwm neu dreuliau cysylltiedig i'r cyfnod perthnasol. Y gyfradd log sydd mewn grym yw hwnnw sy'n rhoddi disgownt cysáct ar y taliadau arian parod neu'r derbyniadau amcangyfrifedig yn y dyfodol dros oes yr offeryn ariannol yn ôl y swm a gafodd ei gydnabod iddo'n y lle cyntaf. Mae'r gyfradd log sydd mewn grym yn cael ei diwygio yn ôl y tâl llog neu'r derbyniadau gwirioneddol trwy'r Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn i sicrhau mai dim ond llog gwirioneddol a godir yn erbyn y Dreth Gyngor. Yn achos asedau a rhywmedigaethau ariannol a gludwyd yn ôl y gost, gan fod y llog sydd mewn grym yr un faint â'r llog cludo, mae'r gwerth cludo'n cael ei ddiwygio ar gyfer llog cronus.

ISAFSWM DARPARIAETH REFENIW (MRP)

Yr isafswm sydd raid ei godi ar y cyfrif refeniw bob blwyddyn er mwyn darparu ar gyfer ad-daliad benthyciadau a symiau eraill a fenthycir gan y Cyngor.

DYLED NET

Benthyciadau'r Cyngor llai arian parod ac adnoddau hylifol.

BWRDD BENTHYCIADAU GWEITHIAU CYHOEDDUS (PWLB)

Asiantaeth Llywodraeth Ganolog sy'n rhoi benthyciadau am flwyddyn a/neu fwy i awdurdodau ar raddfeydd llog sydd ond ychydig yn uwch na'r rheini y gall y llywodraeth fenthyca ei hun.

GWARIANT REFENIW A ARIENNIR O GYFALAF O DAN STATUD (REFCUS)

Gwariant y gellir ei ohirio'n gywir (h.y. ei drin fel cyfalaf o ran natur) ond nad yw'n arwain at, neu'n parhau i gydweddu ag, ased diriaethol. Enghreifftiau o daliadau gohiriedig yw grantiau o natur cyfalaf i sefydliadau gwirfoddol.

GRANT CYNNAL REFENIW

Grant a delir gan Lywodraeth Ganolog i awdurdodau, yn cyfrannu tuag at gost gyffredinol eu gwasanaethau.

BENTHYCA GYDA CHEFNOGAETH

Mae'r Cyngor yn benthyca arian i ariannu rhan o'i raglen cyfalaf. Fe adnabyddir y benthycaid gan Lywodraeth Ganolog yn ei glandriad ariannu ar gyfer y Cyngor.

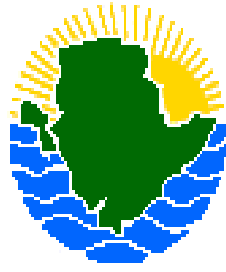
BENTHYCA DROS DRO

Arian a fenthycir am gyfnod o lai na blwyddyn.

BENTHYCA DI-GEFNOGAETH

Gall y Cyngor fenthyca arian ychwanegol i'r benthyca â chefnogaeth y Llywodraeth i ariannu ei wariant cyfalaf cyn belled a'i fod yn fforddiadwy a chynaliadwy. Fe lywodraethir y pŵer yma gan Gôd Pwyllog CIPFA, a mae'r Cyngor yn lwyr gydymffurfio â hwn.

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

PENDERFYNIAD DRAFFT
AR OSOD
Y DRETH GYNGOR
2019/20

- - - - -

DRAFT RESOLUTION
ON SETTING
THE COUNCIL TAX
2019/20

PENDERFYNIAD DRAFFT Y DRETH GYNGOR

1. PENDERFYNWYD

- (a) Yn unol ag argymhellion y Pwyllgor Gwaith, i fabwysiadu'r Cynllun Ariannol Tymor Canol yn Adran 11 Cynllun Ariannol Tymor Canol ac Adran 9 y Gyllideb 2019/20, fel Strategaeth Cyllideb oddi mewn i ystyr a roddir yn y Cyfansoddiad, ac i gadarnhau y daw'n rhan o'r fframwaith cyllidebol gyda'r eithriad o'r ffigyrau a ddisgrifir fel rhai cyfredol.
- (b) Yn unol ag argymhellion y Pwyllgor Gwaith, i fabwysiadu cyllideb referniw 2019/20 fel y gwelir honno yn Atodiad 4 Cynllun Ariannol Tymor Canol a'r Gyllideb 2019/20.
- (c) Yn unol ag argymhellion y Pwyllgor Gwaith, i fabwysiadu cyllideb cyfalaf fel y gwelir hwnnw yn yr adroddiad Cyllideb Cyfalaf 2019/20.
- (ch) Dirprwyo i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) y pŵer i wneud addasiadau rhwng penawdau yn Atodiad 4 Cynllun Ariannol Tymor Canol a'r Gyllideb 2019/20 er mwyn rhoi effaith i benderfyniadau'r Cyngor.
- (d) Dirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith, ym mlwyddyn ariannol 2019/20, y pwerau i drosglwyddo cyllidebau rhwng penawdau fel a ganlyn:-
 - (i) pwerau dilyffethair i wario pob pennawd cyllidebol unigol yn Atodiad 4 Cynllun Ariannol Tymor Canol a'r Gyllideb 2019/20 yn erbyn pob gwasanaeth unigol, ar y gwasanaeth perthnasol;
 - (ii) pwerau i gymeradwyo'r defnydd o'r arian wrth gefn clustnodedig a rhai gwasanaeth i gyllido cynigion gwariant unwaith-ac-am-byth sy'n cyfrannu tuag at gyflawni amcanion y Cyngor a gwella gwasanaethau;
 - (iii) pwerau i drosglwyddo o'r ffynonellau incwm newydd neu uwch.
- (dd) Dirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith, mewn perthynas â'r flwyddyn ariannol 2019/20 ac ar gyngor y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau), y pŵer i ryddhau hyd at £500k o falansau cyffredinol i ddelio gyda blaenoriaethau yn codi yn ystod y flwyddyn.
- (e) Dirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith, mewn perthynas â'r cyfnod hyd at 31 Mawrth 2020, y pwerau a ganlyn:-
 - (i) pwerau i wneud ymrwymadau newydd o gyllidebau referniw y dyfodol hyd at y symiau a nodir ar gyfer blaenoriaethau newydd yn y Cynllun Ariannol Tymor Canol;
 - (ii) y pwerau a'r ddyletswydd i baratoi cynlluniau i gyflawni arbedion cyllidebol referniw fel yr awgrymir yn y Cynllun Ariannol Tymor Canol;
 - (iii) pwerau i drosglwyddo cyllidebau rhwng prosiectau cyfalaf yn yr adroddiad Cyllideb Cyfalaf 2019/20 ac ymrwymo adnoddau yn y blynyddoedd dilynol gan gydymffurfio gyda'r fframwaith cyllidebol.
- (f) Pennu a chymeradwyo'r dangosyddion pwylog a rhai'r trysorlys sy'n amcangyfrifon a therfynnau am 2019/20 ymlaen fel sy'n ymddangos yn yr adroddiad Datganiad ar Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2019/20.
- (ff) Cymeradwyo'r Datganiad ar Strategaeth Rheoli'r Trysorlys am 2019/20.
- (g) Cadarnhau y bydd eitemau 1(b) i (ff) yn dod yn rhan o'r fframwaith cyllidebol.

2. **PENDERFYNWYD** mabwysiadu a chadarnhau i bwrpas y flwyddyn ariannol 2019/20 benderfyniad y Cyngor Sir a gynhaliwyd ar 10 Mawrth 1998, bod y Cyngor Sir yn pennu lefel y disgownt sy'n gymwys i'r Dosbarth penodedig A a Dosbarth penodedig B o anheddau dan Adran 12 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 (a ddiwygiwyd), a ddisgrifir gan Rheoliadau'r Dreth Gyngor (Dosbarthau Rhagnodedig ar Anheddau) (Cymru) 1998, fel a ganlyn:-

Dosbarth Penodedig A Dim Disgownt
Dosbarth Penodedig B Dim Disgownt

3. **PENDERFYNWYD** mabwysiadu a chadarnhau i bwrpas y flwyddyn ariannol 2019/20, benderfyniad y Cyngor Sir a gynhaliwyd ar 6 Mawrth 2007 bod y Cyngor Sir yn pennu lefel disgownt sy'n gymwys i Ddosbarth penodedig C o anheddau dan Adran 12 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 (a ddiwygiwyd), a ddisgrifir gan y Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyfrifo Sail y Dreth Gyngor) a'r Dreth Gyngor (Dosbarthiadau Rhagnodedig ar Anheddau) (Cymru) (Diwygiad) 2004, fel a ganlyn:-

Dosbarth Penodedig C Dim Disgownt

4. **PENDERFYNWYD** datgymhwysu unrhyw ddisgownt(au) a ganiatawyd i anheddau gwag tymor hir ac anheddau a feddiannir yn achlysurol (a elwir fel arfer yn ail gartrefi) ac i amrywio penderfyniad y Cyngor llawn a wnaed ar 28 Chwefror 2018 a gwneud cais am y flwyddyn ariannol 2019/20 swm uwch o'r Ddeth Gyngor (a elwir yn breimiwm y Dreth Gyngor) o 100% o gyfradd safonol y Dreth Gyngor ar gyfer anheddau gwag hirdymor ac ar gyfer anheddau a feddiannir o bryd i'w gilydd (a elwir fel arfer yn ail gartrefi) i gymhwysu swm uwch o Dreth Gyngor (a elwir yn breimiwm y Dreth Gyngor) o 35% o dan Adrannau 12A a 12B o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 fel y'i mewnosodwyd gan Adran 139 o Ddeddf Tai (Cymru) 2014.
5. Nodi fod y Cyngor yn ei gyfarfod ar 28 Chwefror 1996 wedi penderfynu na fydd yn trin unrhyw gostau yr aiff y Cyngor iddynt mewn rhan o'i ardal nac wrth gyfarfod unrhyw ardoll neu ardoll arbennig fel costau arbennig a bod y penderfyniadau i barhau mewn grym hyd oni fyddant yn cael ei diddymu'n benodol.
6. Y dylid nodi bod y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 26 Tachwedd 2018 wedi cymeradwyo'r symiau a glandrwyd gan Gyngor Sir Ynys Môn fel sail y Dreth Gyngor ar gyfer 2019/20 a nodi ymhellach bod y Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 11 Rhagfyr 2018 wedi cymeradwyo y bydd y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn lleol yn parhau fel y mae am 2019/20. Nodwyd hefyd fod y Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 28 Chwefror 2018 wedi mabwysiadu a chymeradwyo Polisi Dewisol Dreth Gyngor lleol dan Adran 13A Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.
7. Yn ei gyfarfod ar 26 Tachwedd 2018, penderfynodd y Pwyllgor Gwaith, yn unol â Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 a Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyfrifo Sail y Dreth Gyngor)(Cymru) 1995 (SI19956/2561) fel y'i diwygiwyd gan SI1999/2935 a Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyfrifo Sail y Dreth Gyngor) a'r Dreth Gyngor (Dosbarthiadau Rhagnodedig o Anheddau)(Cymru)(Diwygiad) 2004, a'r Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyfrifo Sail y Dreth Gyngor)(Cymru)(Diwygiad) 2016, gymeradwyo'r symiau a glandrwyd gan Gyngor Sir Ynys Môn fel ei sail dreth ac ar gyfer rhannau o'r ardal, am y flwyddyn 2019/20, fel a ganlyn:-
- a) 31,571.46 yw'r swm a bennwyd gan y Pwyllgor Gwaith fel sail y dreth gyngor Cyngor Sir Ynys Môn am y flwyddyn.
- b) Y rhannau o ardal y Cyngor, sef y symiau a glandrwyd gan y Pwyllgor Gwaith fel y sail ar gyfer dreth gyngor Cyngor Sir Ynys Môn am y flwyddyn ar gyfer anheddau yn y rhannau hynny o'i ardal lle mae un neu fwy o eitemau arbennig yn berthnasol, yw fel a ganlyn:-

Amlwch	1,506.32
Beaumaris	1,095.94
Holyhead	3,927.52
Llangefni	1,965.35
Menai Bridge	1,443.42
Llanddaniel-fab	379.48
Llanddona	400.39
Cwm Cadnant	1,171.95
Llanfair Pwllgwyngyll	1,323.32
Llanfihangel Ysgeifiog	693.04
Bodorgan	459.96
Llangoed	663.77
Llangristiolus a Cerrig Ceinwen	632.10
Llanidan	421.79
Rhosyr	1,027.19
Penmynydd	246.31
Pentraeth	571.10
Moelfre	631.10
Llanbadrig	696.84
Llanddyfnan	508.21
Llaneilian	579.31
Llannerch-y-medd	532.02
Llaneugrad	185.47
Llanfair Mathafarn Eithaf	1,871.09
Cylch y Garn	403.68
Mechell	565.96
Rhos-y-bol	484.57
Aberffraw	302.95
Bodedern	430.87

Bodffordd	414.40
Trearddur	1,303.70
Tref Alaw	266.72
Llanfachraeth	231.49
Llanfaelog	1,298.09
Llanfaethlu	293.54
Llanfair-yn-Neubwll	565.06
Valley	993.83
Bryngwran	365.99
Rhoscolyn	360.99
Trewalchmai	356.63

8. Bod y symiau a ganlyn bellach yn cael eu pennu gan y Cyngor ar gyfer y flwyddyn 2019/20, yn unol ag Adrannau 32 i 36 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992:-
- a)** £193,484,077 sef cyfanswm y symiau y mae'r Cyngor yn eu hamcangyfrif ar gyfer yr eitemau a nodwyd yn Adran 32(2) (a) i (d) y Ddeddf.
- b)** £56,832,650 sef cyfanswm y symiau y mae'r Cyngor yn eu hamcangyfrif ar gyfer yr eitemau a nodwyd yn Adran 32(3) (a) a (c) y Ddeddf.
- c)** £136,651,427 sef y swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng cyfanswm 8(a) uchod a chyfanswm 8(b) uchod, a bennwyd gan y Cyngor, yn unol ag Adran 32(4) y Ddeddf, yn gyllideb angenrheidiol ar gyfer y flwyddyn.
- ch)** £95,791,012 sef cyfanswm y symiau y mae'r Cyngor yn amcangyfrif y byddant yn daladwy yn ystod y flwyddyn i Gronfa'r Cyngor gyda golwg ar drethi annomestig a ail-ddosberthir, grant cynnal refeniw a grant arbennig, gan dynnu unrhyw swm a bennwyd yn unol ag Adran 33(3) y Ddeddf.
- d)** £1,294.22 sef y swm yn 8(c) uchod llai'r swm yn 8(ch) uchod, gan rannu'r cyfan â'r swm a nodir yn 7(a) uchod, a bennwyd gan y Pwyllgor Gwaith, yn unol ag Adran 33(1) y Ddeddf, sef swm sylfaenol y dreth gyngor am y flwyddyn.
- dd)** £1,441,310 sef cyfanswm yr holl eitemau arbennig y cyfeirir atynt yn Adran 34(1) y Ddeddf.
- e)** £1,248.57 sef y swm yn 8(d) uchod llai'r canlyniad a geir wrth rannu'r swm yn 8(dd) uchod â'r swm yn 7(a) uchod, a bennwyd gan y Pwyllgor Gwaith, yn unol ag Adran 34(2) y Ddeddf, sef swm sylfaenol y dreth gyngor am y flwyddyn ar gyfer anheddau yn y rhannau hynny o'r ardal lle na fo unrhyw eitem arbennig yn berthnasol.

f) Rhan o Ardal y Cyngor		D
Amlwch	£	1,314.09
Biwmares	£	1,275.48
Caergybi	£	1,378.80
Llangefni	£	1,328.49
Porthaethwy	£	1,315.71
Llanddaniel-fab	£	1,272.24
Llanddona	£	1,264.14
Cwm Cadnant	£	1,275.39
Llanfair Pwllgwyngyll	£	1,283.31
Llanfihangel Ysgeifiog	£	1,274.49
Bodorgan	£	1,273.50
Llangoed	£	1,265.31
Llangristiolus a Cherrig Ceinwen	£	1,261.17
Llanidan	£	1,272.24
Rhosyr	£	1,274.22
Penmynydd	£	1,275.93
Pentraeth	£	1,274.76
Moelfre	£	1,266.75
Llanbadrig	£	1,287.27
Llanddyfnan	£	1,266.21
Llaneilian	£	1,270.53
Llannerch-y-medd	£	1,279.53
Llaneugrad	£	1,270.08
Llanfair Mathafarn Eithaf	£	1,276.29
Cylch y Garn	£	1,264.86
Mechell	£	1,264.86
Rhos-y-bol	£	1,264.05
Aberffraw	£	1,273.32
Bodedern	£	1,271.70
Bodffordd	£	1,273.77
Trearddur	£	1,275.39
Tref Alaw	£	1,273.86
Llanfachraeth	£	1,283.40
Llanfaelog	£	1,278.18
Llanfaethlu	£	1,268.10
Llanfair-yn-Neubwll	£	1,274.22
Y Fali	£	1,281.06
Bryngwran	£	1,276.38
Rhoscolyn	£	1,259.64
Trewalchmai	£	1,272.33

sef y symiau a geir trwy ychwanegu at y swm a geir yn 8(e) uchod, symiau'r eitem neu'r eitemau arbennig sy'n berthnasol i anheddau yn y rhannau hynny o ardal y Cyngor y cyfeiriwyd atynt uchod wedi'u rhannu ym mhob achos gan y swm yn 8(b) uchod, a bennwyd gan y Pwyllgor Gwaith yn unol ag Adran 34(3) y Ddeddf, sef symiau sylfaenol y dreth gyngor am y flwyddyn ar gyfer anheddau yn y rhannau hynny o'i ardal lle bo un eitem arbennig neu fwy'n berthnasol.

Valuation Bands

ff) Rhan o Ardal y Cyngor		A	B	C	D	E	F	G	H	I
Amlwch	£	876.06	1,022.07	1,168.08	1,314.09	1,606.11	1,898.13	2,190.15	2,628.18	3,066.21
Beaumaris	£	850.32	992.04	1,133.76	1,275.48	1,558.92	1,842.36	2,125.80	2,550.96	2,976.12
Holyhead	£	919.20	1,072.40	1,225.60	1,378.80	1,685.20	1,991.60	2,298.00	2,757.60	3,217.20
Llangefni	£	885.66	1,033.27	1,180.88	1,328.49	1,623.71	1,918.93	2,214.15	2,656.98	3,099.81
Menai Bridge	£	877.14	1,023.33	1,169.52	1,315.71	1,608.09	1,900.47	2,192.85	2,631.42	3,069.99
Llanddaniel-fab	£	848.16	989.52	1,130.88	1,272.24	1,554.96	1,837.68	2,120.40	2,544.48	2,968.56
Llanddona	£	842.76	983.22	1,123.68	1,264.14	1,545.06	1,825.98	2,106.90	2,528.28	2,949.66
Cwm Cadnant	£	850.26	991.97	1,133.68	1,275.39	1,558.81	1,842.23	2,125.65	2,550.78	2,975.91
Llanfair Pwllgwyngyll	£	855.54	998.13	1,140.72	1,283.31	1,568.49	1,853.67	2,138.85	2,566.62	2,994.39
Llanfihangel Ysgeifiog	£	849.66	991.27	1,132.88	1,274.49	1,557.71	1,840.93	2,124.15	2,548.98	2,973.81
Bodorgan	£	849.00	990.50	1,132.00	1,273.50	1,556.50	1,839.50	2,122.50	2,547.00	2,971.50
Llangoed	£	843.54	984.13	1,124.72	1,265.31	1,546.49	1,827.67	2,108.85	2,530.62	2,952.39
Llangristiolus a Cerrig Ceinwen	£	840.78	980.91	1,121.04	1,261.17	1,541.43	1,821.69	2,101.95	2,522.34	2,942.73
Llanidan	£	848.16	989.52	1,130.88	1,272.24	1,554.96	1,837.68	2,120.40	2,544.48	2,968.56
Rhosyr	£	849.48	991.06	1,132.64	1,274.22	1,557.38	1,840.54	2,123.70	2,548.44	2,973.18
Penmynydd	£	850.62	992.39	1,134.16	1,275.93	1,559.47	1,843.01	2,126.55	2,551.86	2,977.17
Pentraeth	£	849.84	991.48	1,133.12	1,274.76	1,558.04	1,841.32	2,124.60	2,549.52	2,974.44
Moelfre	£	844.50	985.25	1,126.00	1,266.75	1,548.25	1,829.75	2,111.25	2,533.50	2,955.75
Llanbadrig	£	858.18	1,001.21	1,144.24	1,287.27	1,573.33	1,859.39	2,145.45	2,574.54	3,003.63
Llanddyfnan	£	844.14	984.83	1,125.52	1,266.21	1,547.59	1,828.97	2,110.35	2,532.42	2,954.49
Llaneilian	£	847.02	988.19	1,129.36	1,270.53	1,552.87	1,835.21	2,117.55	2,541.06	2,964.57
Llanerch-y-medd	£	853.02	995.19	1,137.36	1,279.53	1,563.87	1,848.21	2,132.55	2,559.06	2,985.57
Llaneugrad	£	846.72	987.84	1,128.96	1,270.08	1,552.32	1,834.56	2,116.80	2,540.16	2,963.52
Llanfair Mathafarn Eithaf	£	850.86	992.67	1,134.48	1,276.29	1,559.91	1,843.53	2,127.15	2,552.58	2,978.01
Cylch y Garn	£	843.24	983.78	1,124.32	1,264.86	1,545.94	1,827.02	2,108.10	2,529.72	2,951.34
Mechell	£	843.24	983.78	1,124.32	1,264.86	1,545.94	1,827.02	2,108.10	2,529.72	2,951.34
Rhos-y-bol	£	842.70	983.15	1,123.60	1,264.05	1,544.95	1,825.85	2,106.75	2,528.10	2,949.45
Aberffraw	£	848.88	990.36	1,131.84	1,273.32	1,556.28	1,839.24	2,122.20	2,546.64	2,971.08
Bodedern	£	847.80	989.10	1,130.40	1,271.70	1,554.30	1,836.90	2,119.50	2,543.40	2,967.30
Bodffordd	£	849.18	990.71	1,132.24	1,273.77	1,556.83	1,839.89	2,122.95	2,547.54	2,972.13
Trearddur	£	850.26	991.97	1,133.68	1,275.39	1,558.81	1,842.23	2,125.65	2,550.78	2,975.91
Tref Alaw	£	849.24	990.78	1,132.32	1,273.86	1,556.94	1,840.02	2,123.10	2,547.72	2,972.34
Llanfachraeth	£	855.60	998.20	1,140.80	1,283.40	1,568.60	1,853.80	2,139.00	2,566.80	2,994.60
Llanfaelog	£	852.12	994.14	1,136.16	1,278.18	1,562.22	1,846.26	2,130.30	2,556.36	2,982.42
Llanfaethlu	£	845.40	986.30	1,127.20	1,268.10	1,549.90	1,831.70	2,113.50	2,536.20	2,958.90
Llanfair-yn-Neubwll	£	849.48	991.06	1,132.64	1,274.22	1,557.38	1,840.54	2,123.70	2,548.44	2,973.18
Valley	£	854.04	996.38	1,138.72	1,281.06	1,565.74	1,850.42	2,135.10	2,562.12	2,989.14
Bryngwran	£	850.92	992.74	1,134.56	1,276.38	1,560.02	1,843.66	2,127.30	2,552.76	2,978.22
Rhoscolyn	£	839.76	979.72	1,119.68	1,259.64	1,539.56	1,819.48	2,099.40	2,519.28	2,939.16
Trewalchmai	£	848.22	989.59	1,130.96	1,272.33	1,555.07	1,837.81	2,120.55	2,544.66	2,968.77

sef y symiau a geir trwy luosi'r symiau yn 8(e) a 8(f) uchod a'r rhif sydd, yn ôl y cyfrannau a nodir yn Adran 5(1) y Ddeddf, yn berthnasol i anheddau a restrir mewn band prisiau arbennig wedi'i rannu â'r rhif sydd yn ôl y cyfrannau hynny'n berthnasol i dai a restrir ym mand prisiau D, a bennir gan y Pwyllgor Gwaith, yn unol ag Adran 36(1) y Ddeddf, yn symiau sydd i'w hystyried ar gyfer y flwyddyn gyda golwg ar y categorïau o anheddau a restrir yn y gwahanol fandiau prisiau.

9. Y dylid nodi, ar gyfer y flwyddyn 2019/20, fod Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru wedi nodi'r symiau a ganlyn mewn praesept a roddwyd i'r Cyngor, yn unol ag Adran 40 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992, ar gyfer pob un o'r categorïau o anheddau a ddangosir isod:-

Awdurdod Praeseptio

Bandiau Prisiau

		A	B	C	D	E	F	G	H	I
Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru	£	185.40	216.30	247.20	278.10	339.90	401.70	463.50	556.20	648.90

10. Wedi pennu'r cyfanswm ym mhob achos o'r symiau yn 8(ff) a 9 uchod, bod y Cyngor, yn unol ag Adran 30(2) Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992, drwy hyn yn pennu'r symiau a ganlyn ar gyfer y dreth gyngor ar gyfer y flwyddyn 2018/19 ar gyfer pob categori o anheddau a ddangosir isod:-

Bandiau Prisiau

f) Rhan o Ardal y Cyngor		A	B	C	D	E	F	G	H	I
Amlwch	£	1,061.46	1,238.37	1,415.28	1,592.19	1,946.01	2,299.83	2,653.65	3,184.38	3,715.11
Beaumaris	£	1,035.72	1,208.34	1,380.96	1,553.58	1,898.82	2,244.06	2,589.30	3,107.16	3,625.02
Holyhead	£	1,104.60	1,288.70	1,472.80	1,656.90	2,025.10	2,393.30	2,761.50	3,313.80	3,866.10
Llangefni	£	1,071.06	1,249.57	1,428.08	1,606.59	1,963.61	2,320.63	2,677.65	3,213.18	3,748.71
Menai Bridge	£	1,062.54	1,239.63	1,416.72	1,593.81	1,947.99	2,302.17	2,656.35	3,187.62	3,718.89
Llanddaniel-fab	£	1,033.56	1,205.82	1,378.08	1,550.34	1,894.86	2,239.38	2,583.90	3,100.68	3,617.46
Llanddona	£	1,028.16	1,199.52	1,370.88	1,542.24	1,884.96	2,227.68	2,570.40	3,084.48	3,598.56
Cwm Cadnant	£	1,035.66	1,208.27	1,380.88	1,553.49	1,898.71	2,243.93	2,589.15	3,106.98	3,624.81
Llanfair Pwllgwyngyll	£	1,040.94	1,214.43	1,387.92	1,561.41	1,908.39	2,255.37	2,602.35	3,122.82	3,643.29
Llanfihangel Ysgeifiog	£	1,035.06	1,207.57	1,380.08	1,552.59	1,897.61	2,242.63	2,587.65	3,105.18	3,622.71
Bodorgan	£	1,034.40	1,206.80	1,379.20	1,551.60	1,896.40	2,241.20	2,586.00	3,103.20	3,620.40
Llangoed	£	1,028.94	1,200.43	1,371.92	1,543.41	1,886.39	2,229.37	2,572.35	3,086.82	3,601.29
Llangristiolus & Cerrig Ceinwen	£	1,026.18	1,197.21	1,368.24	1,539.27	1,881.33	2,223.39	2,565.45	3,078.54	3,591.63
Llanidan	£	1,033.56	1,205.82	1,378.08	1,550.34	1,894.86	2,239.38	2,583.90	3,100.68	3,617.46
Rhosyr	£	1,034.88	1,207.36	1,379.84	1,552.32	1,897.28	2,242.24	2,587.20	3,104.64	3,622.08
Penmynydd	£	1,036.02	1,208.69	1,381.36	1,554.03	1,899.37	2,244.71	2,590.05	3,108.06	3,626.07
Pentraeth	£	1,035.24	1,207.78	1,380.32	1,552.86	1,897.94	2,243.02	2,588.10	3,105.72	3,623.34
Moelfre	£	1,029.90	1,201.55	1,373.20	1,544.85	1,888.15	2,231.45	2,574.75	3,089.70	3,604.65
Llanbadrig	£	1,043.58	1,217.51	1,391.44	1,565.37	1,913.23	2,261.09	2,608.95	3,130.74	3,652.53
Llanddyfnan	£	1,029.54	1,201.13	1,372.72	1,544.31	1,887.49	2,230.67	2,573.85	3,088.62	3,603.39
Llaneilian	£	1,032.42	1,204.49	1,376.56	1,548.63	1,892.77	2,236.91	2,581.05	3,097.26	3,613.47
Llanerch-y-medd	£	1,038.42	1,211.49	1,384.56	1,557.63	1,903.77	2,249.91	2,596.05	3,115.26	3,634.47
Llaneugrad	£	1,032.12	1,204.14	1,376.16	1,548.18	1,892.22	2,236.26	2,580.30	3,096.36	3,612.42
Llanfair Mathafarn Eithaf	£	1,036.26	1,208.97	1,381.68	1,554.39	1,899.81	2,245.23	2,590.65	3,108.78	3,626.91
Cylch y Garn	£	1,028.64	1,200.08	1,371.52	1,542.96	1,885.84	2,228.72	2,571.60	3,085.92	3,600.24
Mechell	£	1,028.64	1,200.08	1,371.52	1,542.96	1,885.84	2,228.72	2,571.60	3,085.92	3,600.24
Rhos-y-bol	£	1,028.10	1,199.45	1,370.80	1,542.15	1,884.85	2,227.55	2,570.25	3,084.30	3,598.35
Aberffraw	£	1,034.28	1,206.66	1,379.04	1,551.42	1,896.18	2,240.94	2,585.70	3,102.84	3,619.98
Bodedern	£	1,033.20	1,205.40	1,377.60	1,549.80	1,894.20	2,238.60	2,583.00	3,099.60	3,616.20
Bodffordd	£	1,034.58	1,207.01	1,379.44	1,551.87	1,896.73	2,241.59	2,586.45	3,103.74	3,621.03
Trearddur	£	1,035.66	1,208.27	1,380.88	1,553.49	1,898.71	2,243.93	2,589.15	3,106.98	3,624.81
Tref Alaw	£	1,034.64	1,207.08	1,379.52	1,551.96	1,896.84	2,241.72	2,586.60	3,103.92	3,621.24
Llanfachraeth	£	1,041.00	1,214.50	1,388.00	1,561.50	1,908.50	2,255.50	2,602.50	3,123.00	3,643.50
Llanfaelog	£	1,037.52	1,210.44	1,383.36	1,556.28	1,902.12	2,247.96	2,593.80	3,112.56	3,631.32
Llanfaethlu	£	1,030.80	1,202.60	1,374.40	1,546.20	1,889.80	2,233.40	2,577.00	3,092.40	3,607.80
Llanfair-yn-Neubwll	£	1,034.88	1,207.36	1,379.84	1,552.32	1,897.28	2,242.24	2,587.20	3,104.64	3,622.08
Valley	£	1,039.44	1,212.68	1,385.92	1,559.16	1,905.64	2,252.12	2,598.60	3,118.32	3,638.04
Bryngwran	£	1,036.32	1,209.04	1,381.76	1,554.48	1,899.92	2,245.36	2,590.80	3,108.96	3,627.12
Rhoscolyn	£	1,025.16	1,196.02	1,366.88	1,537.74	1,879.46	2,221.18	2,562.90	3,075.48	3,588.06
Trewalchmai	£	1,033.62	1,205.89	1,378.16	1,550.43	1,894.97	2,239.51	2,584.05	3,100.86	3,617.67

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	27 CHWEFROR 2019
PWNC:	ADRODDIAD ADOLYGU CANOL BLWYDDYN RHEOLI'R TRYSORLYS 2018/19
AELOD(AU) PORTFFOLIO	CYNGHORYDD ROBIN WILLIAMS
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES, PENNAETH SWYDDOGAETH (ADNODDAU) A SWYDDOG ADRAN 151 (EST. 2601)
AWDUR YR ADRODDIAD: FFÔN: E-BOST:	GARETH ROBERTS 01248 752675 GarethJRoberts@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	d/b

1. Cefndir

1.1 Strategaeth Gyfalaf

Yn Rhagfyr 2017, cyhoeddodd Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA), Godau Rheoli'r Trysorlys a Darbodus diwygiedig. O 2019/20, bydd angen i bob awdurdod lleol baratoi Strategaeth Gyfalaf fydd yn darparu'r canlynol: -

- trosolwg lefel uchel o sut mae gwariant cyfalaf, cyllido cyfalaf a gweithgaredd rheoli'r trysorlys yn cyfrannu at ddarparu gwasanaethau;
- trosolwg o sut mae'r risg gysylltiedig yn cael ei rheoli; â'r
- goblygiadau ar gyfer cynaliadwyedd cyllidol yn y dyfodol.

Bydd adroddiad yn cynnwys ein Strategaeth Gyfalaf yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor llawn cyn 31 Mawrth 2019.

1.2 Rheoli'r Trysorlys

Mae'r Cyngor yn gweithredu cyllideb gytbwys, sy'n golygu'n fras bod arian a godir yn ystod y flwyddyn yn talu am ei wariant ariannol. Mae rhan o weithrediadau rheoli'r trysorlys yn sicrhau bod y llif ariannol hwn yn cael ei gynllunio'n ddigonol, gydag arian dros ben yn cael ei fuddsoddi mewn gwrthbartion risg isel, gan sicrhau hylifedd digonol i gychwyn cyn ystyried yr elw gorau posibl o'r buddsoddiadau.

Ail brif swyddogaeth y gwasanaeth rheoli'r trysorlys yw cyllido cynlluniau cyfalaf y Cyngor. Mae'r cynlluniau cyfalaf hyn yn ganllaw o faint y bydd angen i'r Cyngor ei fenthycu, hynny yw, y gwaith o gynllunio llif arian yn y tymor hir i sicrhau bod y Cyngor yn gallu cyflawni ei weithgareddau gwariant cyfalaf. Gallai'r gwaith hwn o reoli arian yn y tymor hir gynnwys trefnu benthyciadau tymor hir neu dymor byr, neu ddefnyddio arian dros ben o'r llif arian tymor hir ac, ar adegau, gall unrhyw ddyled a drefnwyd yn flaenrol gael ei hailstrwythuro i gwrdd ag amcanion risg neu gost y Cyngor.

Yn unol â hyn, diffinnir rheoli'r trysorlys fel hyn:-

“Rheoli benthyciadau, buddsoddiadau a llif arian yr awdurdod lleol, ei drefniadau bancio a thrafodion ar y farchnad arian a'r farchnad gyfalaf; rheolaeth effeithiol o'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau hynny; a cheisio'r perfformiad gorau posib sy'n gyson â'r risgiau hynny.”

2. Cyflwyniad

Ysgrifennwyd yr adroddiad hwn yn unol â gofynion Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys (diwygiwyd 2017). Dyma ofynion sylfaenol y Côt:-

- (i) Creu a chynnal Datganiad ar y Polisi Rheoli'r Trysorlys sy'n amlinellu polisiau ac amcanion gweithgareddau rheoli'r trysorlys y Cyngor.
- (ii) Creu a chynnal Arferion Rheoli'r Trysorlys sy'n amlinellu'r modd y bydd y Cyngor yn ceisio cyflawni'r polisiau a'r amcanion hynny.
- (iii) Y Cyngor llawn yn derbyn Datganiad Blynyddol ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys, sy'n cynnwys y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol a Pholisi Isafswm y Ddarpariaeth Refeniw ar gyfer y flwyddyn i ddod, Adroddiad Adolygu Canol Blwyddyn (yr adroddiad hwn) ac Adroddiad Blynyddol, sy'n rhoi sylw i weithgareddau a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn flaenorol.
- (iv) Y Cyngor llawn yn dirprwyo cyfrifoldebau am weithredu a monitro'r polisiau ac arferion rheoli'r trysorlys ac am weithredu a gweinyddu penderfyniadau rheoli'r trysorlys.
- (v) Y Cyngor yn dirprwyo'r gwaith o sgrwtineiddio'r strategaeth a'r polisiau rheoli'r trysorlys i gorff penodol, sef y Pwyllgor Archwilio yn achos y Cyngor hwn.

Mae'r adroddiad canol blwyddyn hwn wedi'i baratoi yn unol â Chôd Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys, ac mae'n cynnwys y canlynol:-

- Diweddariad economaidd ar gyfer rhan gyntaf blwyddyn ariannol 2018/19;
- Adolygiad o'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol;
- Gwariant cyfalaf y Cyngor fel y nodir yn y Strategaeth Gyfalaf, a dangosyddion darbodus;
- Adolygiad o bortffolio buddsoddi'r Cyngor ar gyfer 2018/19;
- Adolygiad o strategaeth fenthycy'r Cyngor ar gyfer 2018/19;
- Adolygiad o unrhyw ail drefnu dyledion yn ystod 2018/19;
- Crynodeb o weithgaredd ers Chwarter 2; ac
- Adolygiad o gydymffurfio â Therfynau Trysorlys a Darbodus ar gyfer 2018/19.

3. Diweddariad Economaidd

3.1 Rhoddwyd diweddariad economaidd gan ymgynghorwyr trysorlys y Cyngor ac mae i'w weld yn Atodiad 1. Hefyd yn ddiweddar maent wedi darparu'r rhagolwg cyfradd llog canlynol:-

	Rhag 2018	Maw 2019	Meh 2019	Medi 2019	Rhag 2019	Maw 2020	Meh 2020	Medi 2020	Rhag 2020	Maw 2021
Cyfradd Banc(%)	0.75%	0.75%	0.75%	1.00%	1.00%	1.00%	1.25%	1.25%	1.50%	1.50%
Cyfradd PWLB 5ml. (%)	2.00%	2.10%	2.20%	2.20%	2.30%	2.30%	2.40%	2.50%	2.50%	2.60%
Cyfradd PWLB 10ml.(%)	2.50%	2.50%	2.60%	2.70%	2.70%	2.80%	2.90%	2.90%	3.00%	3.10%
Cyfradd PWLB 25ml.(%)	2.90%	3.00%	3.10%	3.10%	3.20%	3.30%	3.30%	3.40%	3.50%	3.50%
Cyfradd PWLB 50ml.(%)	2.70%	2.80%	2.90%	2.90%	3.00%	3.10%	3.10%	3.20%	3.30%	3.30%

3.2 Yn ddiweddar darparodd ymgynghorwyr trysorlys y Cyngor sylwadau i gyd-fynd â'r rhagolygon cyfradd llog uchod. Mae'r sylwadau hyn i'w gweld yn Atodiad 2.

4. Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a Diweddariad ar y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol

4.1 Cymeradwywyd Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys (TMSS) ar gyfer 2018/19 gan y Cyngor hwn ar 28 Chwefror 2018. Nid oes unrhyw newidiadau polisi i'r TMSS; mae'r manylion yn yr adroddiad hwn yn diweddarau'r sefyllfa yn wyneb y sefyllfa economaidd ddiweddaraf a'r newidiadau cyllidebol a gymeradwywyd eisoes.

5. Portffolio Buddsoddi 2018/19

- 5.1 Yn unol â'r Côt, blaenoriaeth y Cyngor yw sicrhau bod cyfalaf a hylifedd yn ddiogel, a chael lefel enillion briodol sy'n gyson ag awydd y Cyngor i gymryd risgiau. Fel y nodir yn Adran 3, mae'n farchnad fuddsoddi anodd iawn o ran cael y cyfraddau llog a welwyd yn gyffredin yn y degawdau blaenorol gan fod y cyfraddau yn isel iawn ar hyn o bryd ac yn gyson â'r gyfradd banc sylfaenol, sef 0.75%. Mae'r posibilrwydd parhaus o argyfwng dyled sofran ym mharth yr Ewro, a'i effaith ar fanciau, yn ein hannog i ddilyn strategaeth risg isel a thymor byr. O ystyried yr amgylchedd risg hwn a'r ffaith y bydd cynnydd yng nghyfradd y banc yn debygol o ddigwydd yn raddol ac yn annhebygol o ddychwelyd i'r lefelau a welwyd yn y gorffennol, mae'r incwm a geir o fuddsoddiadau yn debygol o barhau i fod yn isel.
- 5.2 Roedd gan y Cyngor £6.089m o fuddsoddiadau ar 30 Medi 2018 (£5.993m ar 31 Mawrth 2018) a'r enillion o'r portffolio buddsoddiadau am chwe mis cyntaf y flwyddyn oedd 0.65%. Mae rhestr lawn o fuddsoddiadau ar 30 Medi 2018 i'w gweld yn Atodiad 3. Mae crynodeb o'r buddsoddiadau a'r cyfraddau i'w gweld yn Atodiad 4.
- 5.3 Ni thorrwyd y terfynau a gymeradwywyd o fewn y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol yn ystod chwe mis cyntaf 2018/19.
- 5.4 Yr incwm y mae'r Cyngor wedi cyllidebu y bydd yn ei dderbyn o'i fuddsoddiadau ar gyfer 2018/19 ar ei hyd yw £0.017m ac mae'r perfformiad am y flwyddyn hyd yma'n uwch na'r gyllideb, gyda £0.023m wedi'i dderbyn ar ddiwedd Chwarter 2. Y rheswm am hyn yw'r cynnydd yng nghyfradd y banc o 0.5% i 0.75% a ddigwyddodd yn Awst 2018.
- 5.5 Mae'r meini prawf gwrthbartion buddsoddi presennol a gymeradwywyd yn y TMSS yn cwrdd â gofynion swyddogaeth rheoli'r trysorlys.
- 5.6 Mae'r gwledydd a gymeradwywyd ar gyfer buddsoddiadau i'w gweld yn Atodiad 5.

6. Benthycia

- 6.1 Y gofyniad cyllido cyfalaf (GCC) a ragamcanwyd ar gyfer 2018/19 yw £142.0m. Mae'r GCC yn dynodi angen sylfaenol y Cyngor i fenthycia at ddibenion cyfalaf. Os yw'r GCC yn gadarnhaol, gall y Cyngor fenthycia gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus PWLB neu'r farchnad (benthycia allanol) neu o falensau mewnol ar sail dros dro (benthycia mewnol). Yn gyffredinol, mae'r cydbwysedd rhwng benthyciadau allanol a mewnol yn cael ei ysgogi gan amodau'r farchnad. Rhagwelir y bydd y Cyngor wedi benthycu £125.6m ar ddiwedd y flwyddyn a bydd wedi defnyddio £16.4m o gyllid llif arian yn lle benthycia. Mae hon yn ffordd ddarbodus a chost effeithiol yn yr hinsawdd economaidd bresennol ond bydd angen monitro'r sefyllfa'n barhaus os bydd yr enillion o giltiau yn uwch nag a ragwelwyd.
- 6.2 Er na chafodd unrhyw arian ei fenthycia yn ystod hanner cyntaf y flwyddyn ariannol, rhagwelir y bydd angen benthycia yn ystod ail hanner y flwyddyn.
- 6.3 Yn ystod hanner cyntaf y flwyddyn ariannol aeddfedodd benthyciad tymor byr o Tyne & Wear Pension Fund ac fe'i had-dalwyd. Roedd yn fenthyciad o £5m ac fe'i tynnwyd allan ar 19/01/18 ar gyfradd llog o 0.50%. Fe'i had-dalwyd ar 19/04/18.
- 6.4 Mae cyfleoedd i aildrefnu dyledion wedi bod yn gyfyngedig iawn yn yr hinsawdd economaidd bresennol o ystyried strwythur cyfraddau llog ac yn dilyn y cynnydd yn y gorswm a ychwanegwyd at elw o giltiau sydd wedi effeithio ar gyfraddau benthycia newydd y PWLB ers Hydref 2010. Felly, nid oes unrhyw ddyledion wedi eu haildrefnu hyd yma yn y flwyddyn ariannol hon.
- 6.5 Ers i Chwarter 2 ddod i ben, mae'r Awdurdod wedi trefnu i fenthycia £5m gan Gyngor Sir Gogledd Efrog. Bydd y benthyciad yn digwydd o 16/10/18 hyd at 16/01/19 ar gyfradd o 0.85%. Mae'r penderfyniad hwn yn unol â'n strategaeth fenthycia bresennol, sef benthycia tymor hirach dim ond pan ydym angen yr arian yn hytrach na benthycia dim ond i fanteisio ar gyfraddau benthycia isel, a hynny oherwydd bod y gost o wneud hynny'n rhy uchel (y gwahaniaeth rhwng y llog a delir a'r elw ar fuddsoddiadau).

- 6.6 Mae Atodiad 6 yn dangos graffiau ychwanegol, yn cynnwys Cymharu paramedrau benthyca â benthyciadau allanol gwirioneddol, fel y darparwyd gan Link Asset Services.
- 6.7 Mae Atodiad 7 yn dangos gwybodaeth ychwanegol, yn cynnwys ar LOBO's, fel y darparwyd gan Link Asset Services.

Mae'r graff a'r tabl isod yn dangos y symudiad yng nghyfraddau sicrwydd PWLB am chwe mis cyntaf y flwyddyn hyd yma:

	1 Mlynedd	5 Mlynedd	10 Mlynedd	25 Mlynedd	50 Mlynedd
03/04/18	1.48%	1.84	2.22%	2.55%	2.27%
30/09/18	1.55%	1.93%	2.33%	2.74%	2.56%
Isel	1.28%	1.67%	2.09%	2.50%	2.25%
Dyddiad	01/16/2018	29/05/2018	20/07/2018	20/07/2018	29/05/2018
Uchel	1.57%	1.99%	2.43%	2.83%	2.64%
Dyddiad	17/04/18	25/09/2018	25/04/18	25/09/2018	25/09/2018
Cyfartaledd	1.46%	1.84%	2.25%	2.64%	2.41%

7 Sefyllfa Gyfalaf y Cyngor (Dangosyddion Darbodus)

7.1 Mae rhan hon o'r adroddiad wedi'i strwythuro i gyflwyno'r wybodaeth ddiweddaraf am:-

- Gynlluniau gwariant cyfalaf y Cyngor;
- Sut mae'r cynlluniau hyn yn cael eu cyllido;
- Effaith y newidiadau yn y cynlluniau gwariant cyfalaf ar y dangosyddion darbodus a'r angen sylfaenol i fenthyca; a
- Chydymffurfio â'r terfynau yn eu lle ar gyfer y gweithgaredd benthyca.

7.2 Dangosydd Darbodus ar gyfer Gwariant Cyfalaf

Mae'r tabl hwn yn dangos yr amcangyfrifon diwygiedig ar gyfer gwariant cyfalaf o'i gymharu â'r gyllideb gyfalaf:

Gwariant Cyfalaf	2018/19 Amcangyfrif Gwreiddiol £'000	Sefyllfa ar 30 Medi 2018 £'000	2018/19 Amcangyfrif Presennol £'000
Cronfa'r Cyngor	44,891	8,169	23,685
Cyfrif Refeniw Tai	15,998	3,103	10,372
Cyfanswm	60,889	11,272	34,057

7.2.1 Mae'r gwariant a ragamcanwyd yn dangos bod mwyafrif y prosiectau yn unol â'r targed ac y byddant yn cael eu cwblhau o fewn y gyllideb ond mae 4 prif brosiect (Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr, Gwelliannau i'r A5025 at Wylfa, Ysgol yr 21ain Ganrif yn Llangefni a phrynu eiddo CRT) lle mae disgwyl tanwariant sylweddol yn y gyllideb yn 2018/19, a chaiff hyn ei adlewyrchu yn y tabl uchod. Ceir dadansoddiad llawn o'r gwariant cyfalaf a gynlluniwyd ar gyfer 2018/19, yn yr Adroddiad Monitro Cyllideb Gyfalaf Chwarter 2, a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 26 Tachwedd 2018.

7.3 Newidiadau i Gyllido'r Rhaglen Gyfalaf

7.3.1 Mae rhai newidiadau i gyllido'r rhaglen gyfalaf fel y gellir gweld yn y tabl isod. Mae'r prif reswm am y newid wedi'i nodi ym mharagraff 7.2.1, bydd tanwariant sylweddol ar bedwar cynllun cyfalaf yn 2018/19. Fodd bynnag, bydd y pedwar cynllun hyn yn cario drosodd i 2019/20 ynghyd â'u cyllid ac ni ragwelir, ar hyn o bryd, y collir unrhyw gyllid oherwydd yr oedi.

7.3.2 Mae'r tabl isod yn dwyn ynghyd brif elfennau strategaeth y cynlluniau gwariant cyfalaf (uchod), gan bwysleisio trefniadau ariannu gwreiddiol y rhaglen gyfalaf, a threfniadau cyllido disgwylid y gwariant cyfalaf hwn. Mae elfen fenthycy'r tabl yn cynyddu dyled sylfaenol y Cyngor trwy'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC), er y bydd hyn yn cael ei ostwng yn rhannol gan gostau refeniw ar gyfer ad-dalu'r ddyled (Darpariaeth Refeniw Isaf). Efallai yr ychwanegir at yr angen hwn i gael benthycy yn sgil dyled sy'n aeddfedu a gofynion trysorlys eraill.

Cyllido Cyfalaf	2018/19 Amcangyfrif Gwreiddiol £'000	2018/19 Amcangyfrif Presennol £'000
Grantiau Cyfalaf	33,411	15,628
Derbyniadau Cyfalaf	1,228	1,346
Cronfeydd wrth gefn	474	972
Cyfraniad Refeniw	13,329	7,703
Benthycy â Chefnogaeth	5,064	3,853
Benthycy Diefnogaeth	5,999	4,181
Benthyciad	374	374
Tanwariant o 2017/18	1,010	0
Cyfanswm	60,889	34,057

7.4 Newidiadau i Ddangosyddion Darbodus ar gyfer y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC), Dyled Allanol a'r Terfyn Gweithredol

7.4.1 Mae tabl 7.4.3 isod yn dangos y GCC, sef angen allanol sylfaenol i fenthycy at ddibenion cyfalaf. Mae hefyd yn dangos y sefyllfa ddyled a ddisgwylir dros y cyfnod. Gelwir hyn y Terfyn Gweithredol, sy'n cael ei osod yn flynyddol gan y Cyngor fel rhan o'r Datganiad ar Strategaeth Rheoli'r Trysorlys.

7.4.2 Dangosydd Darbodus – Gofyniad Cyllido Cyfalaf

	2018/19 Terfyn Gweithredol yn unol â TMSS 2018/19 £000	2018/19 Sefyllfa Fenthyca Ddechreuol £000	Swm o fewn y Terfyn £000	2018/19 Amcangyfrif o'r Sefyllfa Fenthyca £000	Swm o fewn y Terfyn £000
Dangosydd Darbodus – Dyled Allanol/ Y Terfyn Gweithredol					
Benthyca	169,000	116,425	52,575	124,455	44,545
Rhwymedigaethau tymor hir eraill	3,000	1,353	1,647	1,168	1,832
Cyfanswm Dyledion 31 Mawrth	172,000	117,778	54,222	125,623	46,377

7.4.3 Dangosydd Darbodus – Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC)

7.4.3.1 Ar hyn o bryd rydym ychydig yn is na'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf gwreiddiol a ragwelwyd oherwydd y tanwariant a ragwelir o ran benthyca, o ganlyniad yn bennaf i raglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif a'r dull cyllido diwygiedig ar gyfer Gofal Ychwanegol Seiriol.

	2018/19 Amcangyfrif Gwreiddiol £000	2018/19 Amcangyfrif Diwygiedig £000
Dangosydd Darbodus – Gofyniad Cyllido Cyfalaf		
GCC – Cronfa'r Cyngor	104,425	101,217
GCC– HRA	40,815	40,815
Cyfanswm GCC	145,060	142,032
Symudiad net yn y GCC	8,194	5,166
GCC Gwreiddiol a Ragwelwyd		145,060
Tanwariant o ran Benthyca Digefnogaeth o ganlyniad i Fatrics Band A Diwygiedig gyda phwysoliad mwy ar gyfer Grantiau Cyfalaf ar gyfer Adeiladau Newydd Llangefni yn hytrach na benthyca		-1,818
Tanwariant o ran Benthyca â Chefnogaeth o ganlyniad yn bennaf i'r dull cyllido diwygiedig ar gyfer Gofal Ychwanegol Seiriol		-1,210
GCC Diwygiedig a Ragwelir		142,032

7.5 Terfynau ar Weithgaredd Benthyca

7.5.1 Y dull rheoli allweddol cyntaf ar gyfer gweithgareddau trysorlys yw dangosydd darbodus i sicrhau, dros y tymor canol, na fydd benthyca net (benthyciadau llai buddsoddiadau) ond yn cael ei wneud at ddibenion cyfalaf. Ni ddylai benthyciadau allanol gros, ac eithrio yn y tymor byr, fod yn fwy na chyfanswm y GCC yn y flwyddyn flaenorol ynghyd ag unrhyw GCC ychwanegol amcangyfrif y bydd ei angen ar gyfer 2018/19 a'r ddwy flynedd ariannol ddilynol. Mae hyn yn caniatáu rhywfaint o hyblygrwydd ar gyfer benthyca cynnar ar raddfa gyfyngedig yn y blynyddoedd i ddod. Mae'r Cyngor wedi cymeradwyo polisi o fenthyca cyn i'r angen godi, a chedwir at y polisi hwnnw os gwelir bod hynny'n ddarbodus.

	2018/19 Amcangyfrif Gwreiddiol £000	Sefyllfa Bresennol ar 30 Medi 2018 £000	2018/19 Amcangyfrif Diwygiedig £000
Benthyca Allanol	116,425	111,420	124,455
Benthyca Mewnol	27,467	d/b	16,409
Ynghyd â rhwymedigaethau tymor hir eraill	1,168	1,168	1,168
GCC (sefyllfa diwedd blwyddyn)	145,060	d/b	142,032

7.5.2 Ni ragwelir y bydd unrhyw anawsterau ar gyfer y flwyddyn bresennol i gydymffurfio â'r dangosydd darbodus yma.

7.5.3 Mae dangosydd darbodus pellach yn rheoli'r lefel fenthyca gyffredinol. Hwn yw'r Terfyn Awdurdodedig ac ni chaniateir cymryd benthyg mwy na'r swm hwn. Mae angen i Aelodau osod ac adolygu'r swm, £177m ar hyn o bryd. Mae'n adlewyrchu faint o arian y gallwn fforddio ei fenthyca yn y tymor byr, er na fyddai'n ddymunol gwneud hynny, ond nid yw'n gynaliadwy yn y tymor hir. Hwn yw'r uchafswm y disgwylir y bydd angen ei fenthyca, gyda pheth hyblygrwydd ar gyfer symudiadau annisgwyl. Hwn yw'r terfyn statudol a bennir o dan Adran 3(1) Deddf Llywodraeth Leol 2003.

Terfyn wedi'i Awdurdodi ar gyfer Dyled Allanol	2018/19 Dangosydd Gwreiddiol	Y Sefyllfa Fenthyca Bresennol ar 30 Medi 2018 £'000
Benthyca	174,000	111,420
Rhwymedigaethau tymor hir eraill	3,000	1,168
Cyfanswm	177,000	112,588

8. Argymhelliad

8.1 Ystyried cynnwys yr adroddiad.

Diweddariad ar yr Economi hyd yma a'r rhagolygon / Economic Update & Forecasts**United Kingdom**

The first half of 2018/19 has seen UK economic growth post a modest performance, but sufficiently robust for the Monetary Policy Committee, (MPC), to unanimously (9-0) vote to increase Bank Rate on 2nd August from 0.5% to 0.75%. Although growth looks as if it will only be modest at around 1.5% in 2018, the Bank of England's August Quarterly Inflation Report forecast that growth will pick up to 1.8% in 2019, albeit there were several caveats – mainly related to whether or not the UK achieves an orderly withdrawal from the European Union in March 2019.

Some MPC members have expressed concerns about a build-up of inflationary pressures, particularly with the pound falling in value again against both the US dollar and the Euro. The Consumer Price Index (CPI) measure of inflation rose unexpectedly from 2.4% in June to 2.7% in August due to increases in volatile components, but is expected to fall back to the 2% inflation target over the next two years given a scenario of minimal increases in Bank Rate. The MPC has indicated Bank Rate would need to be in the region of 1.5% by March 2021 for inflation to stay on track. Financial markets are currently pricing in the next increase in Bank Rate for the second half of 2019.

As for the labour market, unemployment has continued at a 43 year low of 4% on the Independent Labour Organisation measure. A combination of job vacancies hitting an all-time high in July, together with negligible growth in total employment numbers, indicates that employers are now having major difficulties filling job vacancies with suitable staff. It was therefore unsurprising that wage inflation picked up to 2.9%, (3 month average regular pay, excluding bonuses) and to a one month figure in July of 3.1%. This meant that in real terms, (i.e. wage rates higher than CPI inflation), earnings grew by about 0.4%, near to the joint high of 0.5% since 2009. (The previous high point was in July 2015.) Given the UK economy is very much services sector driven, an increase in household spending power is likely to feed through into providing some support to the overall rate of economic growth in the coming months. This tends to confirm that the MPC were right to start on a cautious increase in Bank Rate in August as it views wage inflation in excess of 3% as increasing inflationary pressures within the UK economy. However, the MPC will need to tread cautiously before increasing Bank Rate again, especially given all the uncertainties around Brexit.

In the political arena, there is a risk that the current Conservative minority government may be unable to muster a majority in the Commons over Brexit. However, our central position is that Prime Minister May's government will endure, despite various setbacks, along the route to Brexit in March 2019. If, however, the UK faces a general election in the next 12 months, this could result in a potential loosening of monetary policy and therefore medium to longer dated gilt yields could rise on the expectation of a weak pound and concerns around inflation picking up.

United States of America

President Trump's massive easing of fiscal policy is fuelling a (temporary) boost in consumption which has generated an upturn in the rate of strong growth which rose from 2.2%, (annualised rate), in quarter 1 to 4.2% in quarter 2, but also an upturn in inflationary pressures. With inflation moving towards 3%, the Fed increased rates another 0.25% in September to between 2.00% and 2.25%, this being four increases in 2018, and indicated they expected to increase rates four more times by the end of 2019. The dilemma, however, is what to do when the temporary boost to consumption wanes, particularly as the recent imposition of tariffs on a number of countries' exports to the US, (China in particular), could see a switch to US production of some of those goods, but at higher prices. Such a scenario would invariably make any easing of monetary policy harder for the Fed in the second half of 2019.

Eurozone

Growth was unchanged at 0.4% in quarter 2, but has undershot early forecasts for a stronger economic performance in 2018. In particular, data from Germany has been mixed and it could be negatively impacted by US tariffs on a significant part of manufacturing exports e.g. cars. For that reason, although growth is still expected to be in the region of 2% for 2018, the horizon is less clear than it seemed just a short while ago.

China

Economic growth has been weakening over successive years, despite repeated rounds of central bank stimulus; medium term risks are increasing. Major progress still needs to be made to eliminate excess industrial capacity and the stock of unsold property, and to address the level of non-performing loans in the banking and credit systems.

Japan

Japan has been struggling to stimulate consistent significant GDP growth and to get inflation up to its target of 2%, despite huge monetary and fiscal stimulus. It is also making little progress on fundamental reform of the economy.

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Link Asset Services

Sylwadau ar y rhagolygon diweddaraf ar raddfeydd llog / Commentary on the latest interest rates forecasts

The flow of generally positive economic statistics after the end of the quarter ended 30 June meant that it came as no surprise that the MPC came to a decision on 2 August to make the first increase in Bank Rate above 0.5% since the financial crash, to 0.75%. However, the MPC emphasised again, that future Bank Rate increases would be gradual and would rise to a much lower equilibrium rate, (where monetary policy is neither expansionary or contractionary), than before the crash; indeed they gave a figure for this of around 2.5% in ten years' time but they declined to give a medium term forecast. We do not think that the MPC will increase Bank Rate in February 2019, ahead of the deadline in March for Brexit. We also feel that the MPC is more likely to wait until August 2019, than May 2019, before the next increase, to be followed by further increases of 0.25% in May and November 2020 to reach 1.5%. However, the cautious pace of even these limited increases is dependent on a reasonably orderly Brexit.

The balance of risks to the UK

- The overall balance of risks to economic growth in the UK is probably neutral.
- The balance of risks to increases in Bank Rate and shorter term PWLB rates, are probably also even and are broadly dependent on how strong GDP growth turns out, how slowly inflation pressures subside, and how quickly the Brexit negotiations move forward positively.

Downside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates currently include:

- Bank of England monetary policy takes action too quickly over the next three years to raise Bank Rate and causes UK economic growth, and increases in inflation, to be weaker than we currently anticipate.
- A resurgence of the Eurozone sovereign debt crisis, possibly Italy, due to its high level of government debt, low rate of economic growth and vulnerable banking system, and due to the election in March of a government which has made a lot of anti-austerity noise. This is likely to lead to friction with the EU when setting the target for the fiscal deficit in the national budget. Unsurprisingly, investors have taken a dim view of this and so Italian bond yields have been rising.
- Austria, the Czech Republic and Hungary now form a strongly anti-immigration bloc within the EU while Italy, this year, has also elected a strongly anti-immigration government. In the German general election of September 2017, Angela Merkel's CDU party was left in a vulnerable minority position as a result of the rise of the anti-immigration AfD party. To compound this, the result of the Swedish general election in September 2018 has left an anti-immigration party potentially holding the balance of power in forming a coalition government. The challenges from these political developments could put considerable pressure on the cohesion of the EU and could spill over into impacting the euro, EU financial policy and financial markets.
- The imposition of trade tariffs by President Trump could negatively impact world growth. President Trump's specific actions against Turkey pose a particular risk to its economy which could, in turn, negatively impact Spanish and French banks which have significant exposures to loans to Turkey.
- Weak capitalisation of some European banks.
- Rising interest rates in the US could negatively impact emerging countries which have borrowed heavily in dollar denominated debt, so causing an investor flight to safe havens e.g. UK gilts.
- Geopolitical risks, especially North Korea, but also in Europe and the Middle East, which could lead to increasing safe haven flows.

Upside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates

- President Trump's fiscal plans to stimulate economic expansion causing a significant increase in inflation in the US and causing further sell offs of government bonds in major western countries.

- The Fed causing a sudden shock in financial markets through misjudging the pace and strength of increases in its Fed. Funds Rate and in the pace and strength of reversal of QE, which then leads to a fundamental reassessment by investors of the relative risks of holding bonds, as opposed to equities. This could lead to a major flight from bonds to equities and a sharp increase in bond yields in the US, which could then spill over into impacting bond yields around the world.
- The Bank of England is too slow in its pace and strength of increases in Bank Rate and, therefore, allows inflation pressures to build up too strongly within the UK economy, which then necessitates a later rapid series of increases in Bank Rate faster than we currently expect.

UK inflation, whether domestically generated or imported, returning to sustained significantly higher levels causing an increase in the inflation premium inherent to gilt yields.

Crynodeb Benthycyca a Buddsoddi – Chwarteroedd 1 a 2 2018/19
Borrowing and Investment Summary – Quarters 1 and 2 2018/19

	30 Medi / Sept 2018		30 Mehefin / June 2018	
	£m	% (ei dalu ar fenthycyca a'i dderbyn ar fuddsoddiad)	£m	% (ei dalu ar fenthycyca a'i dderbyn ar fuddsoddiad)
Benthycyca – graddfa sefydlog Borrowing – fixed rate	111.4	5.15	114.4	5.15
Benthycyca – graddfa amrywiol Borrowing – variable rate	Dim / Nil	d/b / n/a	Dim / Nil	d/b / n/a
Adneuon – galw hyd at 30 diwrnod Deposits – Call to 30 days	6.1	0.65	8.7	0.38
Adneuon – Tymor sefydlog < 1 bl. Deposits – Fixed Term < 1 year	Dim / Nil	d/b / n/a	Dim / Nil	d/b / n/a
Adneuon – Tymor sefydlog 1 bl. + Deposits – Fixed Term 1 year +	Dim / Nil	d/b / n/a	Dim / Nil	d/b / n/a
Cyfanswm Adneuon Total Deposits	6.1	0.65	8.7	0.38
Adneuon Uchaf yn y Chwarter Highest Deposits in the Quarter	14.8	d/b / n/a	22.5	d/b / n/a
Adneuon Isaf yn y Chwarter Lowest Deposits in the Quarter	6.1	d/b / n/a	5.5	d/b / n/a
Cyfartaledd Adneuon yn y Chwarter Average Deposits in the Quarter	10.4	0.48	14.2	0.31

Ni dorwyd unrhyw un o'r dangosyddion trysorlys yn ystod hanner cyntaf y flwyddyn.
None of the treasury indicators were breached during the first half of the year.

Graddfeydd Credyd Gwrthbartïon buddsoddi a'r adneuron a ddelir gyda phob un ar 30 Medi 2018*
Credit ratings of investment counterparties and deposits held with each as at 30 September 2018*

Grŵp Bancio/ Banking Group	Sefydliad/ Institution	Adneuron / Deposit £'000	Hyd (Galw / tymor sefydlog) / Duration (Call / Fixed Term**)	Cyfnod (O / I)/ Period (From / To)	Graddfa Dychweliad/ Rate of Return %	Graddfa Tymor Hir Fitch Long Term Rating	Graddfa Tymor Byr Fitch Short Term Rating	Graddfa Tymor Hir Moody's Long Term Rating	Graddfa Tymor Byr Moody's Short Term Rating	Graddfa Tymor Hir Standard & Poor's Long Term Rating	Graddfa Tymor Byr Standard & Poor's Short Term Rating	Lliw Sector/Hyd Awgrymiedig/ Sector Colour / Suggested Duration
Lloyds Banking Group plc	Bank of Scotland plc	6.086	Galw/ Call	n/a	0.65	A+	F1	Aa3	P-1	A+	A-1	Glas - 12 mis/ Blue -12m months
Santander Group plc	Santander UK plc	0.001	Galw/ Call	n/a	0.40	A	F1	Aa3	P-1	A	A-1	Coch - 6 mis/ Red - 6 months
The Royal Bank of Scotland Group plc	The Royal Bank of Scotland plc (Part / Nationalised)	0.002	Galw/ Call	n/a	0.25	BBB+	F2	Baa2	P-2	BBB-	A-3	Glas - 12 mis / Blue - 12 months

Tudalen 135

* Ceir y Rhestr Benthycu Cymeradwyedig yn Atodiad 6 o'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2018/19/Strategaeth Buddsoddi Blynnyddol/The Approved Lending List can be found at Appendix 6 of the 2018/19 Treasury Management Strategy Statement / Annual Investment Strategy

** Sef tymor ar pwynt y buddsoddi/Being term at the point of investment

Gwledydd Cymeradwyedig ar gyfer buddsoddiad

Yn seiliedig ar y raddfa credyd sofran isaf ar gael

AAA

- Awstralia
- Canada
- Denmarc
- Yr Almaen
- Lwcsembwrg
- Yr Isel Diroedd
- Norwy
- Singapôr
- Sweden
- Y Swistir

AA+

- Y Ffindir
- U.D.A.

AA

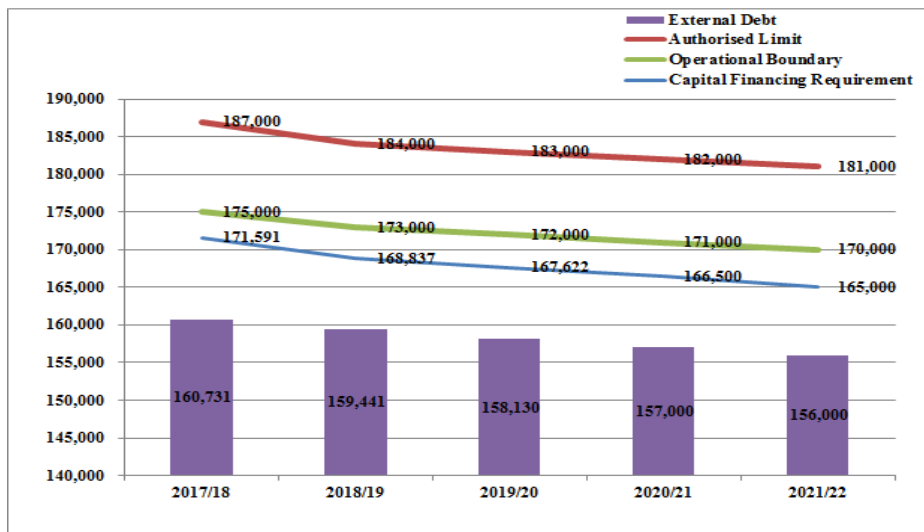
- Abu Dhabi (UAE)
- Ffrainc
- Hong Kong
- D.U.

AA-

- Gwlad Belg
- Qatar

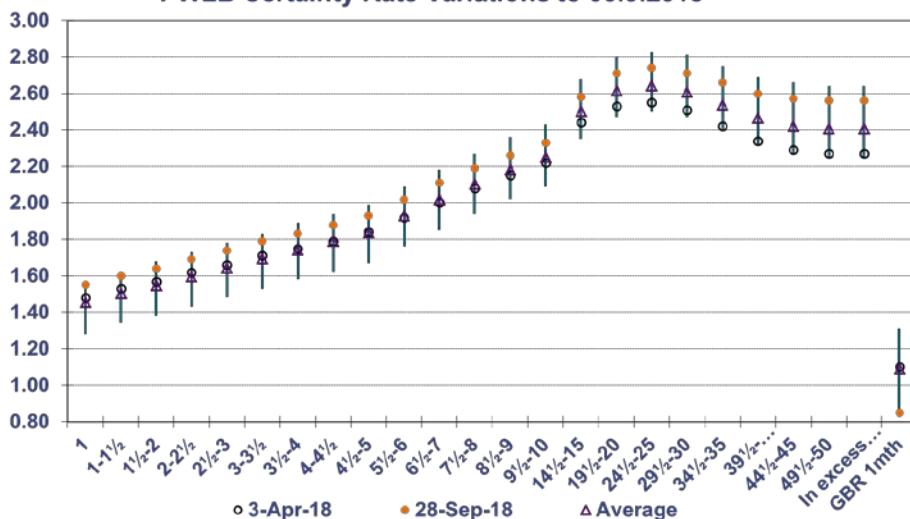
Graffiau Ychwanegol / Additional Graphs

Cymhariaeth o bamedrau benthyca i fenthycy allanol gwirioneddol

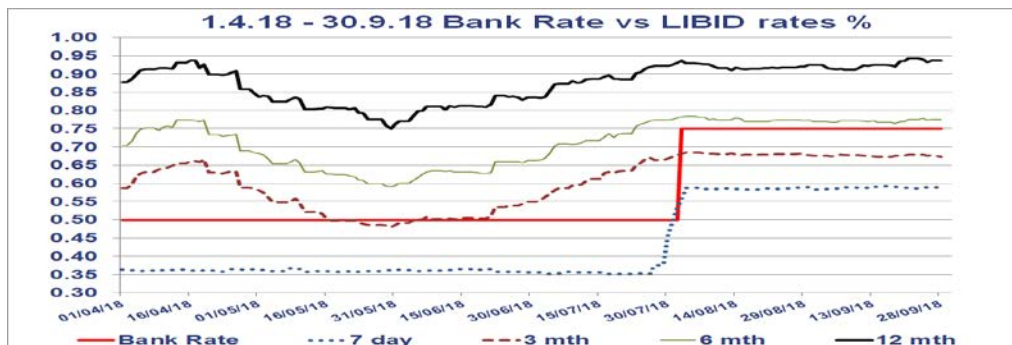

Amrywiaethau Cyfraddau Sicrywdd PWLB i 30-09-18

PWLB Certainty Rate Variations to 30.9.2018

	Bank Rate	7 day	1 mth	3 mth	6 mth	12 mth
High	0.75	0.59	0.60	0.68	0.78	0.94
High Date	02/08/2018	14/09/2018	18/09/2018	06/08/2018	03/08/2018	21/09/2018
Low	0.50	0.35	0.37	0.48	0.59	0.75
Low Date	01/04/2018	19/07/2018	30/05/2018	30/05/2018	30/05/2018	30/05/2018
Average	0.58	0.43	0.47	0.61	0.71	0.87
Spread	0.25	0.24	0.23	0.21	0.19	0.19

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Link Asset Services

Gwybodaeth Ychwanegol / Additional information

1. UK banks – ring fencing

The largest UK banks, (those with more than £25bn of retail / Small and Medium-sized Enterprise (SME) deposits), are required, by UK law, to separate core retail banking services from their investment and international banking activities by 1st January 2019. This is known as “ring-fencing”. Whilst smaller banks with less than £25bn in deposits are exempt, they can choose to opt up. Several banks are very close to the threshold already and so may come into scope in the future regardless.

Ring-fencing is a regulatory initiative created in response to the global financial crisis. It mandates the separation of retail and SME deposits from investment banking, in order to improve the resilience and resolvability of banks by changing their structure. In general, simpler, activities offered from within a ring-fenced bank, (RFB), will be focused on lower risk, day-to-day core transactions, whilst more complex and “riskier” activities are required to be housed in a separate entity, a non-ring-fenced bank, (NRFB). This is intended to ensure that an entity’s core activities are not adversely affected by the acts or omissions of other members of its group.

While the structure of the banks included within this process may have changed, the fundamentals of credit assessment have not. The Council will continue to assess the new-formed entities in the same way that it does others and those with sufficiently high ratings, (and any other metrics considered) will be considered for investment purposes.

2. IFRS9 accounting standard

This accounting standard came into effect from 1st April 2018. It means that the category of investments valued under the available for sale category will be removed and any potential fluctuations in market valuations may impact onto the Surplus or Deficit on the Provision of Services, rather than being held on the balance sheet. This change is unlikely to materially affect the commonly used types of treasury management investments but more specialist types of investments, (e.g. pooled funds, third party loans, commercial investments), are likely to be impacted.

3. Changes in risk appetite

The 2018 CIPFA Codes and guidance notes have placed enhanced importance on risk management. Where an authority changes its risk appetite e.g. for moving surplus cash into or out of certain types of investment funds or other types of investment instruments, this change in risk appetite and policy should be brought to members’ attention in treasury management update reports.

4. LOBOs

- a) **Inverse LOBOs**- Any authority which has these LOBOs may wish to update members on developments in the current financial year.
- b) **Rescheduling of LOBOs** into fixed rate debt. We already have paragraph 8. Debt rescheduling so that may be a suitable point to add in information to update members on developments in the current financial year.

5. WELSH AUTHORITIES

Treatment of Money Market Funds and investments involving the purchase of loan capital etc
 LAS comment: clients may need to check their current TMSS in order to ascertain whether some additions to approved investments can be made as a result of the updated 2018 regulations. If so, a specific resolution requesting member approval for specific additions of types of investment should be added to this report.

The 2018 No.325 (W.61) Local Authorities (Capital Finance and Accounting) (Wales) (Amendment) Regulations 2018 have been issued which have introduced some changes to the treatment of certain types of treasury management investments. Paragraph 9 now makes clear that the following types of investment are not to be treated as being capital expenditure: -

1. A treasury investment involving the acquisition of loan capital, through a bond issued via grant or for financial assistance for a capital purpose will remain capital expenditure;
2. An investment in a money market fund;
3. An investment in the shares of a company to which Part 12 of the Corporation Tax Act 2010(1) (real estate investment trusts) applies;
4. The acquisition of shares in an investment scheme approved by the Treasury under section 11(1) of the Trustee Investments Act 1961(2) (local authority investment schemes).

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith / Cyngor Sir
Dyddiad:	18.02.2018 / 27.02.2018
Pwnc:	Diwygiad arfaethedig i baragraff 4.5.4 y Cyfansoddiad mewn perthynas â chynrychiolwyr addysg ar Bwyllgorau Sgriwtini
Aelod(au) Portffolio:	Cynghorydd Dafydd Rhys Thomas
Pennaeth Gwasanaeth:	Lynn Ball – Pennaeth Gwasanaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	Mared Wyn Yaxley – Cyfreithiwr 01248 752566 mwyics@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Ddim yn fater sy'n berthnasol i ward penodol

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau
<p>1. Bod y Cyngor Sir:</p> <p>1.1 Yn cytuno i dynnu'r gofyniad i gael "un Cynrychiolydd i gredoau neu enwadau eraill" ar Bwyllgor Sgriwtini pan fydd yn delio â materion Addysg (h.y. pan mae'n cyfarfod fel Pwyllgor Sgriwtini Awdurdod Addysg Lleol) fel sydd wedi'i gynnwys ar hyn o bryd ym mharagraff 4.5.4.4. o'r Cyfansoddiad (fel a ddangosir yn ATODIAD 1), fel bod paragraff 4.5.4 yn darllen fel yr hyn sydd wedi'i gynnwys yn ATODIAD 2.</p> <p>1.2 Awdurdodi Pennaeth Swyddogaeth y Cyngor (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro i wneud y newidiadau angenrheidiol i'r Cyfansoddiad er mwyn adlewyrchu'r ffaith bod y gofyniad a nodir yn 1.1 uchod wedi'i ddiidymu.</p>

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?
<p>Mae Adran 4.5 o'r Cyfansoddiad yn cynnwys y Rheolau Gweithdrefnau Sgriwtini.</p> <p>Mae paragraff 4.5.4 o Gyfansoddiad y Cyngor yn delio â'r gofyniad deddfwriaethol i gael cynrychiolydd addysg â hawliau pleidleisio ar Bwyllgorau Sgriwtini wrth ddelio â materion addysg. Mae geiriad presennol 4.5.4 wedi'i gynnwys yn Atodiad 1.</p> <p>Mae gofyniad deddfwriaethol i benodi cynrychiolwyr sy'n Riant Lywodraethwyr a chynrychiolwyr Eglwysig i oruchwylio Pwyllgorau Sgriwtini sy'n delio'n gyfan gwbl neu'n rhannol â materion addysg. Mae'r Deddfau a'r Rheoliadau perthnasol wedi eu nodi yn adran FF o'r adroddiad hwn.</p>

CC-14562-LB/193934

Yn ychwanegol at y gofynion statudol uchod, penderfynodd y Cyngor Sir hwn gynnwys darpariaeth bellach, drwy ddewis lleol, i gael “un Cynrychiolydd i gredoau neu enwadau eraill” (4.5.4.4 o'r Cyfansoddiad). Ceir ar ddeall mai dim ond un awdurdod lleol arall benderfynodd gynnwys y gofyniad hwn. Y cynnig rŵan yw i wneud i ffwrdd â'r gofyniad hwn drwy ddileu 4.5.4.4 o'r Cyfansoddiad fel bod paragraff 4.5.4 yn darllen yn unol â'r hyn sydd wedi'i gynnwys yn **Atodiad 2**.

Mae diddymu 4.5.4.4 yn foddhaol o ran y gofyniad cyfreithiol. Nid yw absenoldeb cynrychiolydd pellach o enwad crefyddol ar y Pwyllgorau Sgriwtini yn niweidio eu gallu i gyflawni eu cyfrifoldebau cyfreithiol a chyfansoddiadol.

Mae yna Ysgolion Catholig ac Ysgolion yr Eglwys yng Nghymru ar Ynys Môn ac mae yna gynrychiolwyr o'r enwadau hyn ar y Pwyllgorau Sgriwtini (4.5.4.2 a 4.5.4.1 fel ei gilydd). Fodd bynnag, does dim ysgolion o enwadau crefyddol eraill yn y Sir. Does dim ysgolion sy'n dod o dan y categori “credoau neu enwadau eraill” ar Ynys Môn. Byddai felly yn anodd gweld pwy fyddai'n cael eu cynnwys o fewn y diffiniad o “credoau neu enwadau eraill”.

Yn ychwanegol at hyn, o ganlyniad i ychydig iawn o lwyddiant wrth recriwtio i swyddi gwag eraill ar gyfer aelodau cyfetholedig i wasanaethu ar Bwyllgorau Sgriwtini, rhagwelir y byddai yna anawsterau tebyg i recriwtio rhywun o “credoau neu enwadau eraill”.

Mae'r opsiynau sydd ar gael i'r Cyngor Sir yn cynnwys:

(a) Parhau gyda'r un sefyllfa h.y. gadael 4.5.4.4. fel ag y mae

Y status quo yw cynnwys y gofyniad yn y Cyfansoddiad ond nid oes cynrychiolydd wedi bod yn eistedd ar gyfarfodydd y Pwyllgor Sgriwtini ac felly nid oes budd i'w weld mewn cael gofyniad Cyfansoddiadol nad yw'n cael ei gadw ato.

Os yw'r cymal yn mynd i barhau yn y Cyfansoddiad, byddai angen cynnal proses ddethol er mwyn gallu bodloni'r gofyniad. Gallai brofi'n heriol gweld pwy sy'n gymwys i gael eu cynnwys yn y gronfa o bobl. O brofiad mewn perthynas â phrosesau recriwtio eraill, gallai brofi'n anodd penodi unigolyn.

(b) Tynnu 4.5.4.4 o'r Cyfansoddiad

Does dim gofyniad deddfwriaethol gan fod ei gynnwys yn ddewis lleol beth bynnag. Byddai dileu'r gofyniad hwn yn sicrhau bod y Cyfansoddiad yn adlewyrchu'r arfer. Byddai arbediad o ran cost gan na fyddai angen cynnal proses recriwtio. Mae gan aelodau cyfetholedig hefyd hawl i dderbyn lwfansau ar gyfer y cyfarfodydd y byddant yn eu mynychu.

Yr argymhelliad yw y dylid mabwysiadu opsiwn (b) fel bod y Cyfansoddiad yn darllen fel **Atodiad 2**.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Gan fod yr adroddiad yn argymhell diwygio'r Rheolau Gweithdrefn Sgriwtini, sy'n rhan o'r Cyfansoddiad, rhaid i'r adroddiad hwn gael ei ystyried gan y Pwyllgor Gwaith cyn i benderfyniad terfynol gael ei wneud gan y Cyngor.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi, lle bo'n berthnasol

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Does dim goblygiadau cyllidebol

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Adborth â dderbyniwyd yn gefnogol
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Dim sylw
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Cefnogol
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Caffael	
8	Sgriwtini	Sylwadau wedi eu cynnwys fel rhan o'r adroddiad
8	Aelodau Lleol	Ddim yn fater sy'n berthnasol i ward penodol
9	Unrhyw gyrff allanol eraill	

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)

1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	

F - Atodiadau:**Atodiad 1:** Paragraff 4.5.4 fel y mae'n ymddangos yn y Cyfansoddiad ar hyn o bryd.**Atodiad 2:** Paragraff 4.5.4 newydd arfaethedig yn y Cyfansoddiad

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

- Deddf Llywodraeth Leol 2000
- Rheoliadau Cynrychiolwyr Rhiant-Lywodraethwyr a Chynrychiolwyr Eglwysig (Cymru) 2001

ATODIAD 1

4.5.4 Cynrychiolwyr Addysg

Bydd pob Pwyllgor Sgrwtini perthnasol sy'n ymdrin â materion addysg yn cynnwys yn ei aelodaeth y cynrychiolwyr pleidleisio canlynol:

- 4.5.4.1 Un Cynrychiolydd yr Eglwys yng Nghymru;
- 4.5.4.2 Un Cynrychiolydd yr Eglwys Gatholig Rufeinig;
- 4.5.4.3 Dau Gynrychiolydd rhieni-lywodraethwyr; a
- 4.5.4.4 Un Cynrychiolydd i gredoau neu enwadau eraill.

Ystyr Pwyllgor Sgrwtini perthnasol yn y paragraff hwn yw Pwyllgor Sgrwtini Awdurdod Addysg Lleol, pan fo swyddogaethau'r Pwyllgor yn ymwneud yn gyfan gwbl neu yn rhannol ag unrhyw swyddogaethau addysg sy'n gyfrifoldeb Pwyllgor Gwaith yr awdurdod. Pan fo'r Pwyllgor Sgrwtini yn ymdrin â materion eraill, ni fydd y cynrychiolwyr hyn yn pleidleisio ar y materion eraill hynny ac ni allant fynychu ond fel Aelodau cyfetholedig o'r Pwyllgor i drafod y materion eraill hynny os gwahoddir hwy i wneud hynny.

ATODIAD 2

4.5.4 Cynrychiolwyr Addysg

Bydd pob Pwyllgor Sgriwtini perthnasol sy'n ymdrin â materion addysg yn cynnwys yn ei aelodaeth y cynrychiolwyr pleidleisio canlynol:

- 4.5.4.1 Un Cynrychiolydd yr Eglwys yng Nghymru;
- 4.5.4.2 Un Cynrychiolydd yr Eglwys Gatholig Rufeinig;
- 4.5.4.3 Dau Gynrychiolydd rhieni-lywodraethwyr.

Ystyr Pwyllgor Sgriwtini perthnasol yn y paragraff hwn yw Pwyllgor Sgriwtini Awdurdod Addysg Lleol, pan fo swyddogaethau'r Pwyllgor yn ymwneud yn gyfan gwbl neu yn rhannol ag unrhyw swyddogaethau addysg sy'n gyfrifoldeb Pwyllgor Gwaith yr awdurdod. Pan fo'r Pwyllgor Sgriwtini yn ymdrin â materion eraill, ni fydd y cynrychiolwyr hyn yn pleidleisio ar y materion eraill hynny ac ni allant fynychu ond fel Aelodau cyfetholedig o'r Pwyllgor i drafod y materion eraill hynny os gwahoddir hwy i wneud hynny.

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
CYFARFOD:	Cyngor Sir
DYDDIAD:	27/02/2019
TEITL YR ADRODDIAD:	Datganiad Polisi Tâl 2019
ADRODDIAD GAN:	Cynghorydd Dafydd Rhys Thomas
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Sicrhau bod yr Awdurdod yn cwrdd â'i gyfrifoldebau statudol dan Ddeddf Lleoliaeth 2011 i gyhoeddi Polisi Tâl erbyn 31.3.19

RHAGARWEINIAD

Dan Adran 112 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae gan y Cyngor “power to appoint officers on such reasonable terms and conditions as the authority thinks fit”. Yn unol ag Adran 38 Deddf Lleoliaeth 2011, rhaid i awdurdodau lleol yn Lloegr a Chymru gynhyrchu a chyhoeddi datganiad polisi tâl ar gyfer bob blwyddyn ariannol.

SGÔP Y POLISI

Yn unol â Deddf Lleoliaeth Act 2011, rhaid i awdurdodau ddatblygu a chyhoeddi eu polisi tâl ar bob agwedd o Gydabyddiaeth i Brif Swyddogion. Er budd tryloywder ac atebolrwydd, mae'r Cyngor wedi dewis dull mwy cyffredinol a bydd yn cynhyrchu datganiad polisi sy'n cynnwys yr holl grwpiau o weithwyr ac eithrio athrawon ysgolion oherwydd nid yw'r gydnabyddiaeth a roddir iddynt hwy o fewn rheolaeth yr awdurdod lleol. Mae canllawiau Llywodraeth Cymru wedi eu cynnwys yn y datganiad.

ARGYMHELLIAD

Argymhellir bod y Cyngor yn cymeradwyo'r Datganiad Polisi Tâl sydd ynghlwm wrth yr adroddiad hwn fel ei Ddatganiad Polisi Tâl ar gyfer 2019/20.

Atodiad 1 Datganiad Polisi Tâl

CYNGOR SIR YNYS MÔN

DATGANIAD POLISI TÂL

CHWEFROR 2019

1. Rhagarweiniad a Phwrpas

Yn unol ag adran 112 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae gan y Cyngor “power to appoint officers on such reasonable terms and conditions as the authority thinks fit”. Mae'r Datganiad Polisi Tâl hwn (y 'datganiad') yn nodi dull gweithredu'r Cyngor o ran y polisi tâl yn unol â gofynion Adran 38 Deddf Lleoliaeth 2011, sy'n rhoi dyletswydd ar awdurdodau lleol yng Nghymru a Lloegr i gynhyrchu a chyhoeddi datganiad polisi tâl ar gyfer pob blwyddyn ariannol. Pwrpas y datganiad yw darparu tryloywder mewn perthynas â dull y Cyngor o bennu tâl ei weithwyr (ac eithrio'r rheini sy'n dysgu yn ysgolion yr awdurdod lleol) trwy nodi;

- dulliau ar gyfer penderfynu cyflogau gweithwyr;
- lefel ac elfennau y gydnabyddiaeth ariannol a roddir i'w prif swyddogion, fel y diffinnir hynny gan y ddeddfwriaeth berthnasol;
- lefel tâl gweithwyr ar y cyflogau isaf;

Mae awdurdodau lleol yn sefydliadau cymhleth, mawr gyda chyllidebau o filiynau o bunnau. Mae ganddynt amrediad eang iawn o swyddogaethau ac maent yn darparu ac/neu'n comisiynu ystod eang o wasanaethau hanfodol. O'r herwydd, gall y dull gweithredu cyffredinol o ran lefelau cydnabyddiaeth wahaniaethu o un grŵp o weithwyr i'r llall i adlewyrchu anghenion penodol ar lefel leol, lefel Cymru neu lefel y Deyrnas Gyfunol. Rhaid iddo hefyd fod yn hyblyg, pan fo angen, i roi sylw i amrywiaeth o amgylchiadau sy'n newid a rhaid iddo fod yn gyson â'r amcanion busnes.

2. Y Fframwaith Deddfwriaethol

Wrth benderfynu tâl a chydabyddiaeth ei weithwyr, bydd y Cyngor yn cydymffurfio gyda'r holl ddeddfwriaeth berthnasol o ran cyflogaeth. Mae hyn yn cynnwys Deddf Cydraddoldebau 2010, Rheoliadau Cyflogaeth Rhan Amser (Rhwystr Triniaeth Llai Ffatriol) 2000, Rheoliadau Gweithwyr Asiantaeth 2010 a lle mae hynny'n berthnasol, Reoliadau Trosglwyddo Ymgymeriadau (Diogelu Cyflogaeth) 2006. (Nid yw'r rhestr hon yn hollgynhwysol).

3. Sgôp y Datganiad Polisi Tâl

Yn unol â Deddf Lleoliaeth 2011, rhaid i awdurdodau ddatblygu a chyhoeddi eu polisi tâl ynghylch pob agwedd ar y Gydabyddiaeth Ariannol i Brif Swyddogion (gan gynnwys cytundebau terfynu) ac i'r rheini yn yr awdurdod sy'n cael y 'tâl isaf', gan esbonio eu polisi ar y berthynas rhwng y gydnabyddiaeth ariannol i Brif Swyddogion a grwpiau eraill. Fodd bynnag, er budd tryloywder ac atebolrwydd, mae'r Cyngor wedi penderfynu cymryd agwedd ehangach a chynhyrchu datganiad polisi sy'n ymwneud â'r holl grwpiau o weithwyr, ac eithrio athrawon ysgol oherwydd bod eu cydnabyddiaeth ariannol nhw y tu allan i reolaeth yr awdurdod lleol.

Nid oes dim o fewn darpariaethau Deddf Lleoliaeth 2011 yn tynnu oddi wrth y grym sydd gan gynghorau i wneud penderfyniadau ar dâl sy'n briodol i amgylchiadau lleol ac sy'n darparu gwerth am arian ar gyfer trethdalwyr lleol. Fodd bynnag, cydymffurfir gyda'r datganiad polisi hwn wrth bennu lefelau cydnabyddiaeth ariannol ar gyfer yr holl grwpiau o fewn ei sgôp.

4. Datblygu Strategaeth Tâl a Gwobrwyo

Prif nod y strategaeth wobrwyo yw denu, cadw a chymell staff sydd â'r sgiliau addas fel y gall yr awdurdod berfformio ar ei orau. Un o'r heriau mwyaf i'r Cyngor yw sicrhau'r effeithlonrwydd â'r cynhyrchedd mwyaf posib o fewn yr adnoddau sydd ar gael. Mae'r polisi tâl yn fater o daro cydbwysedd anodd weithiau rhwng pennu cydnabyddiaeth ariannol ar lefelau priodol i hwyluso cyflenwad digonol o unigolion gyda'r sgiliau priodol i lenwi'r ystod eang iawn o swyddi yn yr awdurdod, a sicrhau nad yw'r baich ar y trethdalwyr yn fwy na'r hyn y gellir ei gyfiawnhau'n llawn ac yn wrthrychol.

Yn y cyd-destun hwn, mae'n rhaid cydnabod bod rhaid i lefelau cydnabyddiaeth ariannol, ar y lefelau uwch yn arbennig, fedru denu ymgeiswyr gydag ystod eang o ddoniau gan sicrhau hefyd y gellir cadw unigolion cymwys a chanddynt sgiliau addas unwaith y maent yn eu swyddi. Dylid cydnabod y bydd y Cyngor yn aml yn ceisio recriwtio mewn cystadleuaeth gyda chyflogwyr da eraill yn y sectorau cyhoeddus a phreifat.

Mae'r Cyngor yn gyflogwr mawr yn yr ardal a, gan hynny, rhaid iddo gadw mewn cof ei rôl o ran gwella lles economaidd pobl Ynys Môn. Mae argaeledd cyflogaeth o safon dda ar delerau ac amodau rhesymol ac am dâl teg yn cael effaith lesol ar ansawdd bywyd yn y gymuned yn ogystal ag ar yr economi leol. Mae gan y Cyngor rôl o ran pennu enghraifft meincnod o ran telerau ac amodau i gyflogwyr eraill yn yr ardal am yr un rhesymau.

Wrth ddylunio, datblygu ac adolygu'r strategaeth tâl a gwobrwyo, bydd y Cyngor yn ceisio cydbwysu'r ffactorau hyn yn briodol i sicrhau'r canlyniadau gorau ar gyfer yr awdurdod a'r gymuned y mae'n ei gwasanaethu, tra'n rheoli costau yn briodol a sicrhau digon o hyblygrwydd i gwrdd ag anghenion y dyfodol. Caiff y Datganiad Polisi Tâl hwn ei adolygu a'i gymeradwyo bob blwyddyn gan y Cyngor Llawn.

5. Y Strwythur Tâl

Mae'r Cyngor yn defnyddio'r graddfeydd tâl NJC a drafodwyd yn genedlaethol fel sail ar gyfer ei strwythur tâl lleol. Hwn sy'n penderfynu'r cyflogau ar gyfer y mwyafrif llethol o'r gweithwyr nad ydynt yn athrawon, ynghyd â defnydd o'r cyfraddau cenedlaethol diffiniedig eraill lle mae hynny'n berthnasol. Cytunwyd cynnydd yn y strwythur tâl cenedlaethol i staff ar y raddfa NJC ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2018 hyd at 31 Mawrth 2020. Mae'r Cyngor yn parhau i fod yn ymrwymedig i gydymffurfio gyda gweithdrefnau bargeinio tâl cenedlaethol mewn perthynas â'r strwythur tâl cenedlaethol ac unrhyw gynnydd blynyddol ar gyfer costau byw a drafodir yn y strwythur tâl. Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i bennu cyflogau'n deg yn unol â deddfwriaeth tâl gyfartal a chytundeb 'statws sengl' llywodraeth leol 1997 ac, ers 1 Rhagfyr 2015, wedi gweithredu strwythur tâl a graddfeydd Statws Sengl. Mae strwythur graddau NJC y Cyngor yn rhedeg o Raddfa 1 (pwynt 10) hyd at Raddfa 10 (pwynt uchaf 50) gyda'r isafswm ac uchafswm cyflog fesul awr ar gyfer 2019/20 yn £9.36 a £28.17 yn y drefn honno.

Unwaith bydd swydd yn cael ei gwerthuso, bydd y sgôr yn penderfynu i ba raddfa neu fand tâl bydd y swydd yn cael ei gymhathu. Fel arfer, penodir i swyddi newydd ar waelod y raddfa berthnasol, er bod modd amrywio hynny lle bo angen i sicrhau y gellir penodi'r ymgeiswyr gorau, gyda chytundeb y Pennaeth Proffesiwn – Trawsnewid ac Adnoddau Dynol.

Mae'r holl lwfansau eraill sy'n gysylltiedig â thâl yn ddarostyngedig i gyfraddau a drafodwyd yn genedlaethol neu'n lleol, a benderfynwyd o bryd i'w gilydd yn unol â'r gweithdrefnau bargeinio ar y cyd ac/neu fel y penderfynir gan Bolisi'r Cyngor.

Yn hanesyddol, nid yw'r Cyngor wedi defnyddio ychwanegiadau marchnad i gymryd y farchnad dâl allanol i ystyriaeth wrth ddenu a chadw gweithwyr gyda phrofiad, sgiliau a chapasiti penodol. Fodd bynnag, mabwysiadwyd Polisi Ychwanegiad Marchnad ac, wrth weithredu'r polisi, bydd y Cyngor yn sicrhau fod unrhyw ychwanegiad marchnad yn cael ei gyfiawnhau yn wrthrychol trwy gyfeirio at dystiolaeth glir a thryloyw o fethiant yn olynol i recriwtio i swydd, a thystiolaeth o gymaryddion perthnasol yn y farchnad, gan ddefnyddio ffynonellau data priodol sydd ar gael y tu mewn a'r tu allan i'r sector llywodraeth leol. Mae'r Cyngor, drwy ei Bolisi ar Secondiadau a Honoraria, hefyd yn gallu rhoi "honoraria" dros dro i aelodau staff sydd, oherwydd amryw reswm, yn gweithredu ar lefel uwch o gyfrifoldeb am gyfnod o amser.

Mae'r Cyngor yn disgwyl lefelau uchel o berfformiad gan bob gweithiwr ac mae ganddo Gynllun Arfarnu Blynyddol ar waith i fonitro, gwerthuso a rheoli perfformiad yn barhaus.

6. Buddion Eraill

Yn amodol ar amodau cymhwyso, mae gan weithwyr hawl i ymuno â Chynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae cyfraddau cyfraniad y gweithwyr, a ddiffinnir gan statud, ar hyn o bryd yn amrywio rhwng 5.8% a 11.4% o'u cyflog, gan ddibynnu ar y bandiau tâl sy'n ymwneud â'r cyflog cyfwerth ag amser llawn cyfatebol. Caiff cyfraddau'r cyflogwr eu pennu gan Actiwariad sy'n cynghori Cronfa Bensiwn Gwynedd a chânt eu hadolygu bob tair blynedd er mwyn sicrhau bod y cynllun wedi ei gyllido'n briodol. Y gyfradd ar hyn o bryd yw 18.6% ac yn weithredol hyd at 31.3.2020.

Mae gan y Cyngor ystod o delerau ac amodau eraill sy'n berthnasol i'w weithwyr, yn seiliedig yn bennaf ar delerau ac amodau'r Cydgyngor Cenedlaethol, ynghyd ag amodau a pholisïau a drafodwyd yn lleol. Mae rhai o'r telerau a'r amodau hyn yn golygu tâl ariannol, gan gynnwys benthyciadau car, talu ffioedd proffesiynol a thaliadau honoraria ar gyfer ymgymryd â dyletswyddau ychwanegol. Ar gyfer 'ychwanegiadau i gyflogau Prif Swyddogion', gweler paragraff 10 isod. Mae telerau ac amodau staff yn cael eu hadolygu yn rheolaidd mewn ymgynghoriad a negydu gyda'n undebau llafur cydnabyddedig.

7. Cydnabyddiaeth Ariannol i Uwch Reolwyr

I ddibenion y datganiad hwn, mae uwch reolwyr yn golygu 'prif swyddogion' fel y diffinnir hynny yn Adran 43 y Ddeddf Lleoliaeth. Mae'r swyddi dilynol yn disgyn o fewn y diffiniad statudol o 'uwch reolwyr' yng nghyd-destun y datganiad hwn:-

a) Prif Weithredwr/Pennaeth Gwasanaeth Cyflogedig

- b) Uwch Dim Arweinyddiaeth (Prif Weithredwyr Cynorthwyol, Swyddog Adran 151, Swyddog Monitro)
- c) Penaethiaid Gwasnaeth

Mae manylion eu cyflogaeth sylfaenol ar 1 Ebrill 2019 fel a ganlyn;

<u>Uwch Swyddog</u>	<u>Tal</u>
Prif Weithredwr	£117,912 y flwyddyn (ddim yn gynyddrannol). Mae'n ofynnol i'r swyddog weithredu fel Pennaeth Gwasanaeth Cyflogedig a bydd hefyd yn derbyn ffioedd ychwanegol ar gyfer dyletswyddau fel Swyddog Canlyniadau.
Arweinyddiaeth Uwch <ul style="list-style-type: none"> - Prif Weithredwyr Cynorthwyol - Swyddog Adran 151 - Swyddog Monitro 	£78,380 - £90,211 y flwyddyn
Penaethiaid Gwasanaeth <ul style="list-style-type: none"> - Plant, Oedolion, Trawsnewid & Adnoddau Dynol, Dysgu, Tai, Rheoleiddio & Datblygu - Economaidd, Priffyrdd, Trafnidiaeth a Gwastraff 	£62,787 - £76,990 y flwyddyn

Nid yw'r trefniadau cydnabyddiaeth yn cynnwys unrhyw lwfansau arbennig neu incrementau eraill.

Mae Panel Penodi'r Cyngor yn cyfarfod i ystyried a darparu argymhellion i'r Cyngor ar lefelau cyflog a gwobr am y tair haen uchod o uwch swyddogion. Cwmpas y Panel yw: -

- Gwneud argymhellion ar faterion cyflog a gwobr uwch i'r Cyngor, gan sicrhau cysondeb, tryloywder a hygyrchedd.
- Gwneud argymhellion ar reoli a strwythur tâl a gwobr uwch, a sail ar gyfer dilyniant tâl.

Mae Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 yn rhoi i'r Panel Cydnabyddiaeth Ariannol Annibynnol dros Gymru (yr IRP") pwerau i wneud argymhellion mewn perthynas â chyflog y Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig, neu unrhyw newidiadau arfaethedig i gyflog Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig. Fodd bynnag, am gyfnod o 25 Ionawr 2016 hyd at 31 Mawrth 2020, bydd angen i'r Awdurdod hefyd gyfeirio unrhyw newidiadau arfaethedig i gyflogau ei Brif Swyddogion (fel y'u diffiniwyd yn y Ddeddf Lleoliaeth 2011) at yr IRP. Bydd yr Awdurdod yn ystyried unrhyw argymhelliad a dderbyniwyd gan yr IRP wrth benderfynu unrhyw newid i gyflogau ei Brif Swyddogion.

8. Recriwtio Prif Swyddogion

Mae polisi a gweithdrefnau'r Cyngor mewn perthynas â recriwtio prif swyddogion wedi eu hamlinellu o fewn y Rheolau Gweithdrefn Cyflogi Swyddogion yn Rhan 4.10 y Cyfansoddiad. Wrth recriwtio i bob swydd, bydd y Cyngor yn cymryd ystyriaeth lawn a

phriodol o'i Bolisiau ar gyfer Cyfleon Cyfartal, Recriwtio a Dewis, ac Adleoli. Bydd y penderfyniad ynghylch y cyflog a gynigir i unrhyw brif swyddog a benodir o'r newydd yn cael ei wneud yn unol â'r strwythur tâl a'r polisïau perthnasol sydd mewn grym ar adeg y recriwtio.

Lle na all y Cyngor recriwtio prif swyddogion dan gontract gwasanaeth, neu lle mae angen cymorth dros dro i gyflawni dyletswyddau swydd prif swyddog sy'n wag, bydd y Cyngor, lle bo raid, yn ystyried ac yn gweithredu trefniadau i gyflogi unigolion dan gontractau gwasanaeth. Gwneir hynny trwy broses bwrcasu berthnasol, gan sicrhau bod y Cyngor yn gallu dangos y gwerth gorau am arian o gystadleuaeth, wrth sicrhau gwasanaethau perthnasol.

Yn unol â rheoliadau Llywodraeth Cymru, mae'n bolisi gan y Cyngor bod y Cyngor llawn yn cael y cyfle i bleidleisio ar dâl ac unrhyw ailstrwythuro ar lefel uwch rheolwyr gwaeth beth yw lefelau cyflog. Mae rheoliadau Llywodraeth Gymru hefyd yn nodi fod rhaid hysbysebu'n allanol unrhyw swyddi gyda chyflog o £100,000 neu fwy os oes disgwyl i'r swydd fod am gyfnod o 12 mis neu fwy.

9. Gwobrau Cyflog

Mae'r Cyngor yn cyflogi Prif Swyddogion dan delerau ac amodau JNC wedi eu hymgorffori yn eu contractau. Mae'r JNC ac gyfer Prif Swyddogion yn negydu codiadau tâl i gwrdd â chostau byw cynyddol ar ran y grŵp hwn ar lefel cenedlaethol, ac mae unrhyw ddyfarniad yn cael ei bennu ar y sail hon. Mae Prif Swyddogion a gyflogir dan delerau ac amodau'r JNC gyda'r hawl cytundebol i unrhyw wobrau cyflog a benderfynwyd yn genedlaethol gan y JNC a bydd y Cyngor hwn felly yn talu'r codiadau cyflog hyn fel a phan eu penderfynwyd yn unol â gofynion cytundebol cyfredol.

10. Ychwanegiadau i Gyflogau Prif Swyddogion

Mae'r un meini prawf cymhwyso a'r un trefniadau yn berthnasol i Brif Swyddogion ag sy'n berthnasol i weithwyr eraill mewn perthynas â thelerau ac amodau ychwanegol sy'n denu tâl, gan gynnwys taliadau costau teithio ac ad-dalu ffioedd proffesiynol.

11. Taliadau Terfynu

Mae dull y Cyngor o drin taliadau dewisol a statudol ar adeg terfynu cyflogaeth prif swyddogion a gweithwyr sydd o fewn sgôp y datganiad hwn, cyn iddynt gyrraedd oed ymdeol arferol, wedi ei nodi yn ei ddatganiad polisi yn unol â rheoliadau 5 a 6 Rheoliadau Llywodraeth Leol (Terfynu Cyflogaeth yn Fuan) (lawndal Dewisol) 2006 a Rheoliadau 12 a 13 Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Buddion, Aelodaeth a Chyfraniad) 2007. Mae unrhyw ychwanegiadau a ddarperir o fewn polisi'r Cyngor yn berthnasol i bob aelod o staff, waeth beth fo'u graddfa a'u statws.

Mae'r Cyngor yn aros am reoliadau Llywodraeth Cymru mewn perthynas â chap posib ar daliadau gadael y sector cyhoeddus yn y dyfodol. Yn y cyfamser bydd y Cyngor llawn yn cael cyfle i bleidleisio ar becynnau diswyddo sydd dros £100,000, y cyfanswm i gynnwys tâl diswyddo, tâl yn lle rhybudd a'r gost i'r awdurdod o'r straen ar y gronfa pensiwn sy'n codi o ddarparu mynediad cynnar i pensiwn. Yn achos yr holl daliadau eraill sy'n disgyn y tu allan i dermau contractyddol, bydd angen i'r Cyngor llawn neu aelodau etholedig

perthnasol, pwyllgor neu banel o aelodau etholedig gydag awdurdod dirprwyol wneud penderfyniad ffurfiol i gymeradwyo'r fath daliadau.

Ar hyn o bryd, nid yw'r Cyngor wedi ailgyflogi Prif Swyddogion sydd wedi ymddeol. Pe bai amgylchiadau yn codi lle byddai angen ystyried gwneud hynny am resymau busnes pwysig, byddai unrhyw benderfyniad o'r fath yn cael ei wneud gan y Cyngor llawn neu aelodau etholedig perthnasol, pwyllgor neu banel o aelodau etholedig gydag awdurdod dirprwyol i gymeradwyo trefniadau o'r fath.

Mae Polisi Ailstrwythuro a Diswyddo'r Cyngor yn nodi na fydd unrhyw weithiwr sy'n gadael cyflogaeth y Cyngor ar delerau diswyddo gwirfoddol yn cael ei ail-gyflogi gan y Cyngor am gyfnod y taliad iawndal dileu swydd a dderbyniwyd, e.e. os bydd aelod o staff yn derbyn 45 wythnos o dâl dileu swydd, ni ellir ail-gyflogi gan y Cyngor am 45 wythnos ar ôl y dyddiad terfynu. Bydd y cyfnod hwn yn cael ei ymestyn i 12 mis os yw'r gweithiwr hefyd yn derbyn pensiwn y mae'r Cyngor wedi talu costau ychwanegol iddi. Byddai'n rhaid i unrhyw ail-gyflogaeth gynt na'r hyn a nodir uchod fod gydag awdurdodiad penodol yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth a'r Pennaeth Proffesiwn - Trawsnewid ac Adnoddau Dynol a fyddai'n ystyried pob achos yn ôl ei rinweddau.

12. Gweithwyr ar y Cyflogau Isaf

Mae'r gweithwyr sy'n cael y tâl isaf ac a gyflogir dan gontract cyflogaeth gyda'r Cyngor yn cael eu cyflogi ar gyflogau sy'n gyfwerth ag amser llawn 37 awr yn unol â'r pwynt cyflog isaf a ddefnyddir ar hyn o bryd yn strwythur graddfeydd y Cyngor. Ar 1 Ebrill 2019, y pwynt hwnnw yw'r pwynt graddfa 3 a gytunwyd yn genedlaethol yn ddiweddar, sy'n £18,065 y flwyddyn, neu £9.36 yr awr, sy'n uwch na'r Tâl Byw Cenedlaethol o £8.21 yr awr o 1 Ebrill 2019 a'r Cyflog Byw llawn o £9.00 yr awr.

Mae'r berthynas rhwng y gyfradd tâl ar gyfer y rheini sydd ar y cyflogau isaf a chyflogau prif swyddogion yn cael ei phenderfynu gan y prosesau a ddefnyddir i benderfynu'r strwythurau tâl a graddfeydd fel y dangosir yn gynharach yn y datganiad polisi hwn.

Mae'r canllawiau statudol dan y Ddeddf Lleoliaeth yn argymhell defnyddio lluosyddion tâl fel ffordd o fesur y berthynas rhwng cyfraddau tâl ar draws y gweithlu a thâl uwch reolwyr, fel sydd wedi ei gynnwys yn Adolygiad Hutton o Dâl Teg yn y Sector Cyhoeddus (2010). Gofynnodd y Llywodraeth i'r adroddiad Hutton ymchwilio i'r achos ar gyfer sefydlu terfyn sefydlog o ran yr ystod tâl, trwy fynnu na all unrhyw reolydd yn y sector cyhoeddus ennill mwy nag 20 gwaith yr hyn a delir i'r sawl sydd ar y cyflog isaf yn y sefydliad. Daeth yr adroddiad i'r casgliad bod y berthynas gyda chyflog cyfartalog yn fesur mwy perthnasol ac mae Côd Arferion y Llywodraeth ar Dryloywder Data yn argymhell y dylid cyhoeddi'r gymhareb rhwng y cyflog uchaf a'r cyflog cyfartalog ar gyfer y cyfan o weithlu'r awdurdod.

Fel rhan o'i drefniadau monitro parhaus o ran aliniad gyda marchnadoedd tâl allanol, y tu mewn i'r sector a'r tu allan iddo, bydd y Cyngor yn defnyddio gwybodaeth meincnodi sydd ar gael fel sy'n briodol. O'i fynegi fel lluosydd o gyflog, bydd cyflog y Prif Weithredwr yn 6.5:1 yn fwy nag enillydd isaf y Cyngor os ydi'r dyfarniad cyflog yn cael ei weithredu.

13. Contractwyr Allanol

Bydd y Cyngor yn defnyddio ei brosesau pwrkasu i sicrhau y mabwysiedir arferion tâl teg a moesegol gan contractwyr allanol a gomisiynwyd i ddarparu gwasanaethau.

14. Cyhoeddi

Ar ôl i'r Cyngor llawn ei gymeradwyo, cyhoeddir y datganiad hwn ar Wefan y Cyngor. Yn ogystal, ar gyfer swyddi lle mae'r cyflog cyfwerth ag amser llawn cyfatebol yn o leiaf £60,000, bydd Datganiad Cyfrifon Blynyddol y Cyngor (<http://www.ynysmon.gov.uk/cyngor-a-democratiaeth/cyllideb-a-gwariant/datganiad-or-cyfrifon/datganiad-or-cyfrifon-2017-2018?redirect=false>) yn cynnwys nodyn yn amlinellu cyfanswm

- cyflogau, ffioedd neu lwfansau a dalwyd i'r unigolyn yn y flwyddyn gyfredol a'r flwyddyn flaenorol neu yr oedd modd i'r unigolyn eu derbyn;
- unrhyw symiau sy'n daladwy ar ffurf lwfans treuliau sy'n denu treth incwm yn y Deyrnas Gyfunol.
- unrhyw iawndal am golli cyflogaeth ac unrhyw daliadau eraill sy'n gysylltiedig â therfynu cyflogaeth;
- unrhyw fuddion a dderbyniwyd nad ydynt o fewn sgôp yr uchod.

15. Atebolrwydd a Gwneud Penderfyniadau

Dywed Paragraff 10 y canllawiau statudol "The provisions in the Actrequire Councillors to take a greater role in determining pay, ensuring that these decisions (no definition) are taken by those who are directly accountable to local people".

Yn unol â Chyfansoddiad y Cyngor, y Panel Tâl a Graddfeydd sy'n gyfrifol am wneud penderfyniadau mewn perthynas â recriwtio, tâl, telerau ac amodau a threfniadau diswyddo mewn perthynas â gweithwyr y Cyngor.

Bydd y Datganiad Polisi Tâl yn cael ei adolygu'n flynyddol a'i chyflwyno i gyfarfod o'r Cyngor llawn bob blwyddyn naill ai ym mis Chwefror neu mis Mawrth; yn dilyn hyn bydd yn cael ei gyhoeddi ar wefan yr Awdurdod.

Mae'r Cyngor wedi ystyried y canllawiau presennol yn natblygiad y polisi tâl hwn, ond os derbynnir canllawiau diwygiedig pellach gall y Cyngor benderfynu diwygio'r polisi gyda chymeradwyaeth y Cyngor llawn. Bydd y fersiwn diwygiedig yn cael ei gyhoeddi ar y wefan.

Chwefror 2019